

Najhuje v Deželi Petra Klepca

Zgraditi cesto po slovenski strani Kolpe in Čabranke ter bencinsko črpalko v Osilnici — Ker te ceste ni, so najhuji problemi prav v osilniškem koncu

OSILNICA — Predvsem o pereh zadevah zaradi meje in carine ob Kolpi na območju KS Osilnica in Kostel so razpravljali na sobotni seji sveta KS Osilnica. Težave na tem območju so povsem drugačne kot v drugih obmejnih krajih po Sloveniji.

Samo natem območju namreč ob meji edina cesta večkrat prehaja s slovenske strani na hrvaško stran in obratno. Tako se iz Kočevja ali Loškega Potoka in od vespovsod ne da priti v

Na mejnem prehodu v Metliki kmalu menjalnica

Veterinarske in fitopatološke službe še ne bo — Carinjenje v Novem mestu

METLIKA — Kot sta zatrjela inšpektor za mejne zadeve in tujce na UNZ Novo mesto Darko Postrak ter vodja carinske izpostave v ustanavljanju v Beli krajini Ljubo Frelj, se trudijo, da bi sicer precej čvrsta meja med Slovenijo in Hrvaško na Kolpi čim manj boleče vplivala na življenje prebivalcev ob meji ter da bi imeli ti ljudje čim manj problemov. Tako na primer tudi nihče od njih še ni plačal carine.

Sicer pa je tako delo carinikov, obmejne policije kot špeditorske službe, ki je v Metliki začela z delom v začetku tega tedna, precej oteženo, ker še nimajo primernih poslovnih prostorov. Te dni bo začela svoje delo na Kolpi v Metliki opravljati tudi menjalnica, medtem ko veterinarske in fitopatološke službe nekaj časa še ne bo, predvsem zaradi kadrovskega pomanjkanja.

Po Postrakovih besedah na belokranjskih mejnih prehodih ne prihaja do večjih težav, če izvzamemo primere, ko so zavračali tehnično nepopolna vozila ter ljudi brez potrebnih dokumentov. Zaostri se je tudi odnos do oboroženih hrvaških vojaških in policijskih sil, ki z orožjem ne smejo v Slovenijo. Sicer pa se ljudje lahko gibljejo do mejne črte, saj novi zakon ne pozna obmejnega pasu.

Frelj je dodal, da sedaj carinska služba dela po zakonih iz nekdanje Jugoslavije, ki so delno spremenjeni, zatrjil pa, da se nimajo ljudje pri prestopu meja ničesar bati. V Metliki bo kar dve tretjini prometa maloobmejnega, industrijskega blaga, ki bo iz Bele krajine potovalo v Jugoslavijo, pa bodo morali do nadaljnjega še naprej voziti na carinjenje v Novo mesto.

M.B.—J.

Osilnico, ne da bi cesta šla tudi po hrvaški strani. Zato so na sobotni seji sveta KS Osilnica sklenili, da je treba takoj začeti s pripravami na gradnjo in s samo gradnjo ceste le po slovenski strani. Nekateri cestni odseki so tu že zgrajeni in asfaltirani, drugi so makdamski, nekaj pa jih je treba zgraditi nanovo, ker jih ni.

Zaradi tega nastaja vrsta zapletov pri dovozu surovin na to območje ali izvozu izdelkov — za oboje so se zdaj dogovorili, da bo obravnavano na carini kot tranzit. Podobno velja za oskrbo z živili na tem območju, kar je treba obravnavati kot tranzit, če gre le prek druge republike, sicer pa kot izvoz, če gre do slovenska živila na hrvaško ali hrvaška na slovensko stran, kar se tu dogaja vsak dan pri oskrbi z mesom, mlekom, kruhom itd. Podobno velja tudi za vse druge (drva, pridelki, živina, rastline itd.).

Dogovorjeno je tudi, naj bi vsaj po nekaj ur na teden na mejnih prehodih v Brodu na Kolpi oz. Petri in drugod opravljali tudi fitopatološko (rastlinsko) veterinarsko (živalsko) kontrolo, ki jo sicer redno opravljajo na zelo oddaljenih mejnih prehodih.

Zapleti nastajajo tudi pri prodaji slovenske robe na Hrvaškem ali hrvaške v Sloveniji in pri zaračunavanju v dinarjih oz. tolarjih. Še huje je pri poštnem denarnem prometu, ker za nekatere kraje na slovenski strani dela pošta na Hrvaškem in tako dobivajo namesto v tolarjih pokojnine itd. izplačane v dinarjih, kar pomeni, da so za okoli 20-odstotkov prikrajšani. Za slovenske kraje zahtevajo slovensko pošto in do-

stavo. Podobno je pri zaposlovanju in dobivanju plač. Tudi pri nakupovanju prihaja do zapletov, saj so ljudje na tem območju, v Deželi Petra Klepca, do zdaj kupovali v trgovinah, ne oziraje se na republiške meje.

Za zdravstveno, zobozdravstveno in veterinarsko službo je dogovorjeno, da bodo poslovala kot doslej.

Ugotovili so tudi, da je nujno odpreti bencinsko črpalko v Osilnici, ki bo delala vsaj dvakrat na teden po nekaj ur. Zdjaj morajo zaradi zapletov na meji iz Osilnice po bencin in drugo gorivo na bencinsko črpalko v Petri ali v Dragi, se pravi, kar okoli 25 km daleč, medtem ko so se doslej s tem oskrbovali v bližnjem Cabru na Hrvaškem.

Zapleti so s prenosom orožja (lovci, miličniki, teritorialci itd.) prek meje. Za nekatere so zadevo že bolj ali manj posrečeno uredili, za druge pa še urejajo (spet so zapleti zato, ker ni po slovenski strani ceste).

Zapletov je še več in Osilničani hočejo, da je z njimi slovenska javnost seznanjena, saj so tu huje težave kot drugod.

J. PRIMC

NOVA TRGOVINA

KOČEVJE — Ob 45-letnici podjetja Kovinar so prejšnji petek odprli novo skupno trgovino Kovinotehne iz Celja in kočevskega Kovinarja. Trgovina je v prostorih Kovinarja na Reški cesti 23. Njihov prodajni program obsega instalacijski material za vodovod, centralno ogrevanje in elektriko, sanitarno keramiko in ploščice, vijake, gradbeni material, črno in belo metalurgijo, profile in pločevino.

Zahteva po opravičilu

Izvršni svet SO Kočevje vztraja pri svojih odločitvah

KOČEVJE — Nedavno so na seji IS SO Kočevje obravnavali problematiko osnovnega šolstva in socialnega varstva, osnutek pravilnika o dodeljevanju kreditov za razvoj malega gospodarstva in sklepe občinske skupščine v zvezi s pravilnikom o dodeljevanju družbenih kadrovskega stanovanja v občini Kočevje.

Zahtevi osnovnošolskih učiteljev po izenačitvi z delavci v javni upravi in uskladitvi njihovih plač s plačami v javni upravi vključno z razliko od meseca julija je bilo do neke mere ugodeno že pred iztekom 10-dnevnega roka, ki ga je postavil sindikat delavcev osnovne šole Zbora odposlancev Kočevje. Tako trenutno stavka osnovnošolskih učiteljev ne grozi.

O zahtevi po izenačitvi z upravo in večjih sredstvih za socialne podpore, ki jo je izvršnemu svetu posredoval Center za socialno delo Kočevje, skupaj z obvestilom o stavki je izvršni svet odločil, da jim bo plače nakazoval v skupnem znesku, kot menijo, da jim pripada za sedem zaposlenih. Poudarili so, da niso za to, da se Center takoj odpoje svojemu računovodji, da pa bi moral le-ta že sedaj iskati drugo službo.

Pravilnik o dodeljevanju kreditov za razvoj malega gospodarstva je bil kot

Dr. Plut o aktualnostih

KOČEVJE — Na četrtkovem ustanovnem sestanku Zelenih Kočevja je dr. Dušan Plut, član predsedstva republike Slovenije in predsednik vladne stranke Zelenih Slovenije, pojasnjeval stališča do ekoloških in aktualnih političnih problemov.

»Zeleni Slovenije smo se odločili za sodelovanje v vladi, ker želimo prevzeti odgovornost za uspehe in neuspehe na področju ekologije,« je pojasnil dr. Plut. Kako bo na prihodnjih volitvah, še ne razmišljajo. Potrdil je, da obstajajo določeni pritiski po razdružitvi, da pa osebno vidi »moč« Zelenih prav v tem, da poskušajo ostati avtonomna, ideološko neopredeljena stranka.

Med uspehi, ki so jih Zeleni dosegli s svojim političnim udejstvom, je poudaril predvsem to, da so se trendi onesnaževanja ustavili, ter da se uvajajo sanitarna močvirja, ki so najboljše in najcenejše čistilne naprave.

Kot član predsedstva Slovenije je izrazil stališče, da se prizna neodvisnost Slovenije. »Dejstvo je, da obvladujemo svoj teritorij, zato Evropa nima pravice, da nas ovira pri tem, saj ne ogrožamo nikogar. Za nas je nesprejemljivo, da se obravnavajo vse jugoslovanske republike enako... Naj nas ne silijo v te povezave, če ne gre,« je dejal dr. Plut.

M. L.-S.

Naša anketa

Manjša kupna moč se pozna

Ko so pred približno tremi leti začele popuščati uzde sistema, ki je dušil in na vse mogoče načine omejeval zasebno iniciativo ter se komaj sprizajnil z obrtjo, ki je presejala rokodelski okvir, so se kot gobe po dežju začeli množiti novi podjetniki in nova podjetja. V prvi vrsti je šlo za trgovine in bifeje pa za razne svetovalne, projektanske, knjigovodske in podobne storitve. V zasebne roke so oddajale družbene organizacije predvsem odročnejše in manj donosne trgovine, ki so nenadoma začele razmeroma solidno poslovati. Veliko je novih konfekcijskih trgovin, urejenih v enem prostoru hiše, pa tudi živilskih trgovin, zaradi katerih ni treba skrbeti več, ali bo mogoče kupiti kruh, mleko in še kakšno pozabljeno stvar tudi v nedeljo. Pojavile so se zasebne trgovine z gradbenim materialom, pohištvom in drugo notranjo opremo, s čevlji ipd. Množijo se picerije in podobni fast food lokalčki. Podjetnikov in podjetij, ki bi se lotevala česa bolj konkretnega, proizvodnega in ki bi dajala tudi več novih delovnih mest, kar bi bilo ob vse večji brezposelnosti in propadanju družbenih podjetij zelo pomembno, je, žal, mnogo manj. In kako se znajdejo vsi novepoceni trgovci v teh časih ponovno naglo rastoče inflacije, slabih plač, vse večje brezposelnosti in upadajoče kupne moči? Očitno še kar, saj množičnega zapiranja vrat ni zaslediti. Morda tudi zato ne, ker je le malo takih, ki bi vse stavili na takšno dejavnost, ampak je v bistvu le zaposlitev za enega v družini. Na trg pa so le prinesli nekaj dobrodošle konkurence, od katere naj bi imel v obliki nižjih cen in večje izbire korist potrošnik.

DANA ZAKRAJŠEK, lastnica butika

»D« na Mirni: »Zlasti od poletja sem se precej pozna padec kupne moči. Če bi se morala s tem poslom preživljati, bi bolj tenko piskala. Ker to ni edini vir dohodka v družinskem proračunu, je to že čisto druga pesem. Mislim, da bodo že še napočili boljši časi, zato ne razmišljam o tem, ali bi kazalo mogoče celo zapreti trgovino in početi kaj drugega.«

MAKS SENICA, lastnik trgovine in podjetja Maxim v Sevnici: »Nikoli mi ni bilo žal, da sem se odločil postaviti se na lastne noge, da sem sam svoj gospod. Moram reči, da se mi promet v zadnjem času celo povečuje, saj imam veliko izbiro gradbenega materiala, zlasti keramike, na primer kar okrog 100 različnih ploščic, tudi italijanskih. Kupci pa radi prihajajo, ker so cene ugodne, ker blago pripeljem tudi domov in ker skušamo ustreči njihovim željam.«

MARKO PLUT, lastnik MTM—trgovine z mešanim blagom v Metliki: »Od letošnjega maja v trgovini občutimo padec kupne moči. In medtem ko se je promet zmanjšal, so se stroški poslovanja precej povečali. Zame so veliko finančno breme tudi štirje zaposleni. Večinoma zdaj že zapirajo zasebne trgovine tisti, ki so mislili, da bodo hitro obogateli. V resnici je delo v trgovini trdo, paziti je treba na vsako poslovno določitev. Sicer pa me tolaži, da ljudje začnejo nazadnje varčevati pri hrani.«

MOJCA ZORC, lastnica črnomalske trgovine z neživilskimi izdelki in loterijo: »Pol leta imam svojo trgovino, v kateri sem zaposlena le jaz. Če bi zaposlila še kakšno prodajalko, ne bi bilo mogoče preživeti, prav tako ne, če ne bi imela loterije, s katero v Beli krajini nimam konkurence, poverjeniško mrežo pa organiziram sama. Če ne bi imela loterije, se za zasebno trgovino sploh ne bi odločila, ker je z drobnimi artikli, ki jih prodajam, zaslužek res skromen.«

IRENA RADOŠAVLJEVIČ, TTS Kočevski medved v Kočevju: »Prodajamo različne predmete, saj samo s prodajo hrane za hišne ljubljence ne bi zaslužili dovolj. Posel gre toliko, da se lahko vzdržujemo. V Naminih prostorih imamo zelo dobro lokacijo, vendar bi to lahko bila lahko to za nas tudi prevelika obremenitev, če ne bi bilo dogovorja z vodstvom Name, da plačujemo manj od pogodbeno določenih 1.000 DEM mesečno.«

DUŠAN BIŽAL, Zavarovalnica Tilia, Zavarovalna agencija Bio iz Ribnice: »Po težkem začetku v vojnih razmerah sem zankrat še kar zadovoljen, saj je to stroka, v kateri si le počasi pridobim zaupanje ljudi. Nimam pa še realne predstave o tem, kaj mi bodo odnesli davki. Težava je v ozkosti trga in lokaciji prostora. Po dogovoru s Tilio naj ne bi posegal na območje Kočevja, kjer pa so tehnični pregledi videli. Reklama je še premajhna, da bi ljudje vozili, da je tu dosti ceneje.«

JOŽE SIMONIČ, Cycle shop, Krško: »Trenutno imam delavnico za popravilo koles in trgovino z rezervnimi deli za kolesa. Razmere za delo so sprejemljive. Davki, prometni davek in podobno so nekako realni. Ne razmišljam o tem, da bi odprl še kaj dodatnega k temu, kar imam zdaj, vztrajam bom pri sedanjem delu. S tega blaga ne moreš kar preiti na primer na računalnike. Zankrat tudi ne mislim zapreti trgovine, celo prodajalca bi zaposlil.«

JOŽE KASTELEC, Projektiranje, Novo mesto: »Ljudje nič manj ne gradijo in adaptirajo kot včasih, saj se mi je obseg dela celo povečal. Finančno pa je letošnje leto precej manj uspešno od lanskega. Z davčno upravo nimam težav. Bojim pa se let, ki prihajajo. Naše osamosvajanje nas bo stalo leto ali dve, potem pa upam, da se bomo spet potili, kot to Slovenci znamo.«

JOŽICA DIMIČ, trgovina Siscia — Urška, Brežice: »Predpisi o poslovanju se hitro menjajo. Problem je tudi, da država ne nudi olajšav zasebnikom začetnikom, vsaj v naši občini ne, v sosednjih pa so imeli take ugodnosti. V trgovini dosti sodelujem s Siscio iz Siska. Veliko sem kupovala na Hrvaškem, zdaj vemo, kakšen je promet s temi kraji. Imam tekstilno trgovino. Vsaj v tej panogi se zasluži samo za preživetje. Širitev dejavnosti zato zankrat ne pride v poštev.«

Stavke

Knjiga za vsakdanjo rabo — Zaradi plač

Naše gospodarstvo je že povsem na tleh, življenje vse dražje, zato se tudi stavke množijo kot gobe po dežju. Včeraj učitelji, danes zdravniki, jutri spet kdo drug. Kdor hoče (na silo) iz vse huje revščine, stavka.

Kaj vemo o vzrokih in povodih za stavke, o njihovih organizatorjih in izidu? Ali so se značilnosti stavk v zadnjem času spremenile? Kako vpliva na stavke poslovna uspešnost, investiranje in visoka tehnična opremljenost podjetij? Kakšno vlogo imajo sindikati, kakšno oblast in politika? Kaj storiti, da bi stavke ne izničile še tistega, kar še je.

Skupina avtorjev, dr. Bogdan Kovačič, mag. Andrej Lukan, mag. Dana Mesner-Andolšek in Andreja Čibron, nudi v knjigi »Stavke« odgovore na ta in še na mnoga druga vprašanja, ki povzročajo družbene konflikte in vodijo do stavk. Avtorji so v zahtevnem triletnem raziskovalnem delu analizirali stavke, ki so se dogodile v Sloveniji v letih 1989/89. Razlago empiričnih podatkov so podkrepili z obširno predstavljajo teorije družbenih konfliktov, kot se je razvila v družboslovni literaturi v svetu, ter s primeri pravne ureditve stavk v razvitih državah. Govorijo tudi o protestih delavstva v Jugoslaviji in posebej v Sloveniji od prvih stavk do danes.

V empiričnem delu knjige so avtorji svojo pozornost usmerili na raziskovanje povezave med pojavljanjem stavk in kazalci gospodarske uspešnosti podjetij. Njihove

ugotovitve kažejo, da stavke pri nas predstavljajo silovit izbruh ogorčenja predvsem manj kvalificiranih delavcev, ki jih v prvi vrsti sproža nezadovoljstvo z osebnimi dohodki; da so sicer v večini primerov uspešne, vendar se njihovi rezultati po nekaj mesecih že izničijo. Zanimivo je sklepanje avtorjev, da so naše stavke slabo organizirane in vodene, premalo racionalne, in da stavkajoči nastopajo s premalo jasno opredeljenimi zahtevami.

Celotna raziskava bi lahko bila — pravijo avtorji knjige — boljša, če bi jim v kar lepem številu organizacij vodstva ne odklonila sodelovanja. Tipične utemeljitve: »Nimamo časa!« »Ne brskajte po starih ranah!« »Ne odpirajte komaj zacepljenih ran!«. Vendar so v večini primerov naleteli na dober odziv, ki kaže, da so »vodilne strukture« že presegle »ideološko obremenjenost« in stavko vrednotijo kot legitimno obliko konflikta.

Leta 1989 je bila v Sloveniji pravica do stavke dvignjena na raven ustavne pravice. Z določbo, po kateri imajo delavci pravico do stavke pod pogoji, ki jih določa zvezni zakon, smo sprejeli koncept, po katerem je stavka individualna pravica delavcev, ki pa se uresničuje kolektivno. Posameznik ne more uresničiti te pravice, če drugi ne soglašajo, da bodo tudi sami svojo pravico uresničili za isti namen. Nosilec pravice do stavke je delavec in ne sindikat. To pa pomeni, da smo tudi pri nas odstopili od tako imenovanega sindikalnega monopola v zvezi z organiziranjem stavk.

Od ustavne opredelitve pravice do stavke je odvisna tudi bodoča zakonska ureditev načina uresničevanja pravice delavcev do stavke. Seveda bi bilo zelo koristno, da bi ta ureditev izhajala tudi iz ugotovitev empiričnega preučevanja stavk pri nas. V Jugoslaviji takšnih študij, kot jih vsebuje knjiga »Stavke«, ni prav veliko. Zato je tako za stavkajoče kot za oblast knjiga zelo zanimiva in koristna; izdalo jo je Znanstveno in publicistično središče, d.o.o., Ljubljana.

VINKO BLATNIK

Zavarovalnica triglav d.d. Poslovna enota Novo mesto

NOVOST V ZAVAROVANJU ZAVAROVALNICE TRIGLAV: MOŽNOST SKLEPANJA ZAVAROVANJ V TUJI VALUTI

V zadnjih letih povzročila velike probleme v gospodarstvu visoka inflacija. Tej težavi se ni moglo izogniti tudi zavarovalstvo. Zaradi vsakoletne visoke inflacije so se zavarovalne vsote pri zavarovanju nepremičnin in oseb razvrednotile že med zavarovalnim letom, tako da je ob škodi zavarovanec prejel le minimalno odškodnino. To pa je upravičeno povzročalo pri zavarovancih veliko slabe volje.

Zavarovalnica Triglav je poskušala na mnoge načine rešiti ta problem, vendar so bili vsi poskusi v obdobju hiperinflacije bolj ali manj neuspešni. Prvi uspeh se je pojavil s spremembo deviznega zakona, ki je omogočil sklepanje življenjskih zavarovanj občanov v tuji valuti. S tem zavarovanjem so občani spet pridobili zaupanje v osebna zavarovanja, saj se vse odškodnine izplačujejo v protivrednosti tuje valute na dan izplačila škode.

Ker je inflacija povzročala največje negativne posledice v zavarovanju premoženja občanov, se je Zavarovalnica Triglav odločila, da na podoben način uredi tudi to zavarovanje.

Tako lahko sedaj občani in pravne osebe sklepajo zavarovanje svojega premoženja z zavarovalno vsoto, izraženo v DEM. Zavarovalna premija in zavarovalne vsote se določajo v DEM, premija pa se plačuje v tolarjih. Preračun zavarovalne premije v tolarjsko protivrednost se opravi na dan sklenitve oziroma preureditve zavarovanja. Zavarovalnica oziroma odškodnina se izplačuje v tolarjski protivrednosti po tekočem srednjem tečaju DEM, ki ga določa Banka Slovenije, na dan izplačila.

Ta novost omogoča občanom in pravnim osebam varnejše in kvalitetnejše zavarovanje svojega premoženja. Zavarovalnica Triglav, d.d., Poslovna enota Novo mesto tako nadaljuje svojo tradicijo in s spremljanjem potreb zavarovancev išče nove možnosti pri nudenju čim boljšega servisa.

ZAVAROVALNICA TRIGLAV D.D. POSLOVNA ENOTA NOVO MESTO — KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

Kmetijstvo

KOLONA OKROG VINSKE KLETI — Preden so pred tednom dni v metliški vinski kleti začeli z odkupom žametne črnine, se je okrog griča, pod katerim je klet, vila kolona, v kateri je bilo nekaj deset traktorjev, naloženih z grozdiem. Ko so se vrata kleti odprla, se je kolona hitro zmanjšala, saj lahko urni delavci v kleti na uro odpravijo 30 do 50 traktorjev. Sicer pa so minuli ponedeljek v metliški vinski kleti zaključili z letošnjim odkupom grozja, po prvih ocenah so z njim zadovoljni. (Foto: M. B.-J.)

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotni redni tedenski sejem so prodajalci pripeljali 186 do tri mesece starih in 74 nad tri mesece starih prašičev. Prvih so prodali 98 po 90, drugih pa 46 po 85 do 100 tolarjev kilogram žive teže.

SQ ZA SEDEM METLIŠKIH VIN

METLIKA — Nedavno so tukajšnji vinski kleti izročili diplome za sedem vin, ki jih je poslala na kranjski sejem v oceno za pridobitev znaka SQ. Znak slovenske kvalitete so dobila prav vsa poslana vina, in sicer laški rizling, charonnay, litrska in buteljna črnina, belokranjec, rose in ledeno vino. To pomeni za metliško vinko klet še priznanje več za kakovost njihovih izdelkov, sicer pa še ni pravilnika o tem, kako bodo vina z znakom SQ označevali.

Kmetijski nasveti

Svinčnik kot prvo orodje

Ekonomske položaj dolenskega kmeta — pa ne le dolenskega in ne le kmeta — se je letos zelo poslabšal. Za pitane bika zdaj dobi le še okrog 1.000 DEM, medtem ko je po Markovičevi denarni reformi trikrat toliko. Še slabše je pri prodaji krompirja, kjer je razlika celo do šestkratna, in če ne bi bilo tretjega najvažnejšega tržnega presečka — mleka, katerega prodajna cena vsaj za silo dohaja stroške, bi našim kmetom grozila prava katastrofa. Kot so te ugotovitve neobetajoče, so hkrati tudi najboljša priložnost za premislek o ekonomiki in rentabilnosti pridelovanja. Zavedi se, da je tudi v kmetijstvu svinčnik prvo in najbolj potrebno orodje, preden se sploh česa lotimo, se še zdaleč ni tako uveljavila, kot bi bilo potrebno in dobro. Večina naših kmetij gospodari na pamet, po občutku, in nima stroškovnih in drugih podatkov, na podlagi katerih bi donosnost sploh lahko ocenjevali in posamezne poljščine ali reje primerjali med seboj. Vzemimo za primer koruzo, našo najvažnejšo poljščino, ki, denimo v brežiški občini kot v tem pogledu prvi v Sloveniji, pokriva nad 40 odstotkov vseh njiv. Letošnji povprečni slovenski pridelek znaša rekordnih 70 do 80 stotov na hektar, vendar nam ta podatek sam po sebi še ne pove dosti. Po dosedanjih ekonomskih merilih, ko je veljalo, da je gospodarstvo pridelovanja pri pridelku 50 stotov koruznega zrnja na hektar zagotovljena, bi pričakovali, da bo letošnji rekordni pridelek tudi nadpovprečno rentabilen, vendar ni tako. Da to ugotovimo, potrebujemo natančno in verodostojno kalkulacijo, gospodarski račun.

• Da bi pridelovalec pomagal pri usmeritvi in ekonomski presoji, Kmetijski inštitut Slovenije tudi za koruzo pripravljajo vzorčne, modelne kalkulacije. Za letos je (po cenah ob koncu septembra) izračunal, da so stroški pridelovanja koruze znašali od 7,78 do 9,21 tolarja za kilogram, odvisno od agrotehnike in višine pridelka, ki najbolj vpliva na lastno, to je pridelovalno ceno. Vendar tržišče ne prizna teh stroškov, saj je odkupna cena te dni znašala le 6,50 tolarja, ker je pač ponudba koruze velika.

Če bi kmet obračunal svoje delo tako, kot ga upošteva modelna kalkulacija kmetijskega inštituta, niti ob rekordni letni pridelovanju ne bi bilo rentabilno. Z drugimi besedami povedano: pridelovanje se mu izplača le zategadelj, ker svojega dela ni dovolj ovrednotil. Samo svinčnik in kalkulacija mu lahko razčistita račune in pomagata do uspešnega gospodarjenja, ki se v končni obliki pokaže v količini na novo pridobljenih tolarjev. Pri tem velja natanko enaka logika kot v podjetništvu, četudi ima kmetijstvo še drugačen pomen.

Inž. M. LEGAN

Na prepirih poljščine ne uspevajo

Škocjansko-novomeško-republiški spori o dokončanju hidromelioracije doline Radulje še brez epiloga — Ugotavljanje škode — Vendar nov projekt?

NOVO MESTO — Hidromelioracija povodja Radulje, ki je bila do lanskega poletja opravljena 70-odstotno, potem pa ustavljena zaradi moratorija na izvajanje tovrstnih del, še kar miruje in buri duhove. Škocjanci in novomeška občina se hudujejo nad republiko, posebno še nad ministrstvom za varstvo okolja in urejanje prostora, ki vztrajno zagotavlja, da denar za dokončanje sploh ni problem.

Nujno pa je po mnenju omenjenega ministrstva treba spremeniti projekt, ob nastanku ocenjen kot skoraj idealen primer skladja med kmetijstvom in varovanjem naravnega okolja in kasneje v revizijski komisiji ocenjen kot sprejemljiv. Zdjaj pa je ta projekt nenadoma primer iz časov, »ki so bila najbolj črna obdobja v zadnjih dvesto letih z vidika varovanja mokrotnih biotopov v Sloveniji«. Sprememba projekta seveda pomeni nov ureditveni načrt in vse, kar

je v zvezi z njim, to pa pomeni nadaljnji odlog nadaljevanja in dokončanja začete investicije. Ministrstvo očita, da bi to že moralo biti narejeno, podkurilo jo je tudi ministrstvu za kmetijstvo, ki da je samega Peterleta že januarja obvestilo, da je opravljeno vse potrebno (spremenjena urbanistična in projektna dokumentacija, zagotovljen denar in določen investitor) za nadaljevanje hidromelioracije Radulje, čeprav temu ni bilo in še zdaj ni tako. Ministrstvu za varstvo oko-

lja in urejanje prostora se zdi tudi skrajno nerazumljivo, zakaj Škocjanci vztrajajo na izvedbi del po prvotnem projektu. O tem, da je težko naenkrat jemati projekt kot celoto in za takega iskati investitorja, če je vse doslej šlo za ločevanje vodnogospodarskega in kmetijskega dela projekta, tudi noče biti vsem prav jasno.

Med tem škocjansko-novomeško-ljubljanskim nategovanjem je preteklo dobro leto dni, nevarno se tudi približuje 15. maj 1992, ki je določen kot končni rok za dokončanje del na hidromelioracijskem sistemu Radulja. Kmetje pa, namesto da bi pobirali večji, lepši in boljši pridelek, računajo škodo, ki jo imajo, ker so njihove močvare le napol hidromeliorirane. Letošnja škoda je ocenjena na 65 milijonov tolarjev.

Z vso zadevo se je pretekli teden ponovno spopadla novomeška vlada. Najprej je sklenila počakati z odločitvijo o sprejemu novega ali starega projekta do ponovnega zasedanja republiške revizijske komisije 28. oktobra. Do takrat mora novomeška enota Kmetijskega zavoda Ljubljana na terenu ugotoviti in oceniti škodo, ki je nastala zaradi zastoja pri realizaciji projekta Radulja. Kmetje naj bi dobili povrjemo škodo do sredine novembra, seveda ne iz občinskih, ampak iz republiških virov. Novomeška vlada seveda zahteva tudi dokončanje hidromelioracije do 15. maja 1992. Vrat za dogovornje pa si očitno ni hotela čisto zapreti, saj je Zavodu za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje naročila pripravo ureditvenega načrta Radulje.

Z.L.—D.

ZELJE IN DOM KULTURE — Že nekajkrat smo zapisali, da je novomeška tržnica na tržne dneve premajhna, zato niti ni čudno, da sta dva trgovca iz južnih krajev ponujala krompir in zelje za ozimnico, kar s kamiona pri Domu kulture. S tem sta seveda močno ovirala promet, pa kaj hočemo, v teh časih se vsak znajde po svoje. (Foto: J. P.)

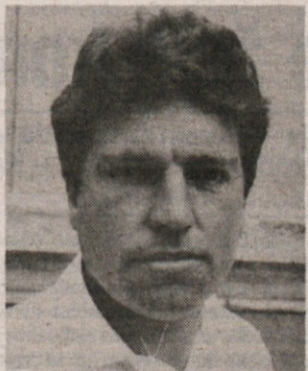
M. LUZAR

Suša tepe suhokrajinske kmete

Janez Majde opozoril na zagato

LUŽE — Letošnja velika suša v Suhi krajini je močno prizadela kmete, ki se ukvarjajo z živinorejo. Mrve je zelo malo, otave skoraj ni, koruze za silaža pa tudi ne. Silosi, zlasti v krajevni skupnosti Knežja vas, so napol prazni, je opozoril odbornik trebanjske občinske skupščine Janez Majde in vprašal, ali bodo živinorejci deležni kakšnih olajšav pri plačevanju davkov in prispevkov. To je bil tudi razlog, da smo se pogovorili s tem 35-letnim kmetom z Luž 4.

Majde ima v hlevu okrog 30 glav živine in spada med močnejše kmete v teh krajih. O sebi ne govori rad, češ da so bolj prizadeti kmetje iz va-

Janez Majde

si in zaselkov Selce, Roženpelj, Kamenje in Krušni Vrh, pa tudi v Knežji vasi, čeprav je jasno, da bo moral tudi on dati iz hleva precej več pitancev, kakor je nameraval. Majde se je pravčasno znašel in kupil pol hektarja njive s koruzo, toda kljub temu da je tudi s svojih 4 ha njiv s silažno koruzo skušal napolniti svoja dva koritasta silosa, ki lahko sprejmeta okrog 200 kubikov silaže, mu to ni uspelo.

»Pri nas je zemlja bolj skopa, zato nikoli ni takega pridelka kot drugje. Včasih se tudi zgodi, da zmanjka vode, če se pokvari kakšna črpalka, toda zdaj je vodooskrba vendarle primerno boljša kot pred izgradnjo vodovoda,« pravi Majde. Majdetovi skušajo kmetovati sodobno, travinje, denimo, vse posušijo tudi s pomočjo sončnih kolektorjev itd.

P. P.

Trije ari dovolj za preživetje

Zakonca Zupančič stavita vse na intenzivno pridelovanje sadik povrtin in cvetličarstvo — Zemlja le kot podlaga za gojenje

BIRČNA VAS — Kdor si bo v bližnji in širši novomeški okolici pred letošnjim praznikom dneva mrtvih zaželel lepega doma pridelanega šopka krizantem ali strokovno izdelane ikbane po konkurenčni ceni, bo imel to soboto že večjo izbiro, kajti v Birčni vasi, tik ob cesti, odpira Martin Zupančič nov cvetlični lokal.

Zadeva bi bila za nas vredna le bežne pozornosti, saj cvetličarje tudi v novomeški okolici niso več nobena posebnost, če se ne bi za stanovanjsko hišo ob novem cvetličarskem paviljonu razprostiralo 300 kvadratnih metrov zemlje. Malo večji zelenjavni vrt, bi rekli, kjer si družina običajno pridelala le svojo ozimnico, Martin Zupančič in njegova žena Anica pa na te kvadratne metre stavita svojo ekosteno. Računata, da bo to dovolj, da bosta na njih s skrbnim strokovnim delom in doslednim načrtovanjem, seveda pa tudi z velikim vlaganjem lahko preživela svojo družino. Oba sta izšolana, kvalificirana vrtnarja z dolgoletno prakso, a sta že pred časom zapustila službo, da bi si postavila nove temelje za življenje.

»Gradiva predvsem na sistemu treh plastenjakov, po potrebi s centralno kurjavo tudi umetno temperiranih, v katerih poteka intenzivna vrtnarska pridelava z dvema sezonskima viškoma. V pomladnem prideluje sadike okrasnih rastlin, na primer balkonskih in nagrobnih, ter sadike paradiznika, paprike, zelja in podobnega, v jesenskem pa prevladujejo predvsem mačeha v širokem barvnem spektru, za kate-

re nabavlja seme v Nemčiji, in pa vse vrste krizantem. Zemlja v tem primeru

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanič

Kombinirana čistila za vino

Ob pisanju tega članka se spominjam več kot 20 let nazaj, v čas, ko je kmetijstvo dobilo sestavljena mineralna gnojila — nitrofoskate. Opazil sem previdnost kmetov, ker so se pač navadili na solo gnojila fosforja, kalija in dušika. Trajalo je nekaj časa, da smo kmete prepričali o prednostih sestavljenih gnojil, čeprav so zanimivi filmi, ki smo jih vrtili po terenu, lepo prikazovali, kako z enkratnim gnojenjem damo rastlini tri »gnojila«.

V tej rubriki sem opisoval pred meseci solo čistila za vino, kot želatino, bentonit, aktivno oglje, jajčni beljak, mleko, kieselsol itd. Razvoj kletarstva gre naprej in na Zahodu so pripravili kombinirana čistila za vino, ki omogočajo, da z enim posegom odstranimo iz vina več vrst sestavin, ki motijo bodisi bistrost ali okus vina ali povzročajo nestanovitnost vina na zraku ali v steklenici po stekleničenju. Na kakovost vina vpliva vsak poseg oziroma čim manjkrat vino pretakamo ali »obdelujemo« z nekim sredstvom, manj ga prizadenemo. Ob tem moramo zopet pomisliti na dejstvo, da je vino zelo podobno živemu bitju, saj se rojeva z alkoholnim vrenjem, preživlja svoje otroštvo, ko iz motne tekočine postaja bistrejše, nato odrašča, dobiva okus vina, zori in ob tem kaže sorto, značilnosti letnika, zasluži že osebno izkaznico, in če je kakovost enkratna, lahko s staranjem doseže ugled, ki ga priznavajo predvsem poznavalci, pa tudi redni porabniki vina vedo za njegovo izjemnost. Lepe kariere vino ne bo doseglo, če preživlja preveč stresov, če ni v pravih rokah, kot se ne more uveljaviti noben mojster, gospodar, znanstvenik, umetnik ali politik itd., če dela v okolju, kjer je preveč »polen«. Torej, če bomo z

enim čistilom za vino oziroma s prepratim, ki je skombiniran iz več solo čistil rešili z enim posegom v vino več problemov, se bo vino lepo razvijalo in doseglo kakovost, ki je bomo zelo veseli.

Najmanj posledic za kakovost vina je, če ga čistimo mladega, ob prvem pretoku ali po njem, vključno z drugim pretokom. Še bolje je, da čistilo damo v mošt v vrenju, pridobimo tako na času in kakovosti. Dolejši sem svetoval dodati v bele in rose mošte istočasno s kvasnim nastavkom ali kak dan pozneje bentonite; na našem trgu se je našel lepo pakirani bentonit pentagel, ki je mnoge vinogradnike navdušil. Ne delam propagande proti temu pripravku, ker ima zasluge za prenekanter dobro vino. Čutim pa dolžnost in to je tudi moje poslanstvo, da obveščam vinogradnike o novostih v vinski tehnologiji. V novih preparatih je vgrajen tudi pentagel. Pojavljajo se izdelki predvsem italijanskega in nemškega porekla. Povprašajte v kmetijskih apotekah za kombinirana čistila. Letos smo imeli nekaj gnilobe na grozdu; obstaja jo pa čistila, ki istočasno odpravijo motnost, vina zbirajo in poberejo tudi vonj po gnilobi. Razne grenčice, ki so posledica nezrelega grozja ali grobe predelave (neustrejni stroji), omilimo s čistilom.

Vinogradniki, svetujem, da pogumno preizkusite kombinirana čistila na mladem vinu ob prvem pretoku. Ako ne boste našli kombiniranih čistil, a imate belo vino z nečistim vonjem in grobim okusom, svetujem kombinacijo solo čistil z naslednjim vrstnim redom, toda hkrati:

- aktivno oglje — do 30 g/hl,
- kieselsol — 25 ml/hl,
- želatina — 2,5 g/hl.

Razmerje med kieselsolom in želatino naj bo 10 : 1. Neprijetne vonje iz vina odstrani aktivno oglje kakovosti desodorant.

mag. JULIJ NEMANIČ

gospodinjski kotichek

Orehi za praznike in vsak dan

Skoraj vsako leto napravi mrz na orehovitih drevesih precejšnjo škodo, saj pri nas orehi cvetijo v času, ko so še pozebe. Vendar si kar ne moremo zamisliti, da ne bi bilo v času raznih praznovanj na mizi orehove potice, pa tudi sicer jih radi dodamo različnim jedem in izboljšamo vsakodnevni jedilnik.

Podobno kot mandelj in lešnik ima tudi oreh veliko energijsko vrednost. V užitem delu oreha je do 64% maščob. Za orehove maščobe je posebno pomemben visok delež linolinske kisline, ki ima vitaminske lastnosti. Orehi plodovi vsebujejo do 15% beljakovin in približno toliko ogljikovih hidratov. Zaradi velike količine maščob, je energijska vrednost 100 g orehov 721 kkal ali 3017 kJ. Vode in neprebavljivih celuloznih vlaken pa ima zelo majhno količino. Hranilna vrednost oreha je tudi v bogastvu vitaminov A, E, K, B₁, B₂ in vitamina C. Od mineralov je v večji meri zastopan kalij, ki daje orehu diuretični učinek. Pomembna je tudi večja količina železa in mnogih mikroelementov, kot so mangan, baker, kobalt, cink in drugi. Zaradi svoje sestave postane oreh po daljšem času teže prebavljiv, njegove maščobe pa se tako spremenijo, da negativno vplivajo na sluznico prebavil.

Poznana nam je marsikatera specialiteta, kot je vkuhanje mladih zelenih sadežev oreha ali pa palačinke z orehi in dušenimi jabolki. Manj znani so puranji zrezki z orehovim nadevom. Za štiri osebe potrebujemo 75 g mletih orehov, 3 žlice kisle smetane, 4 puranje zrezke, sol, poper, 20 g moke, 5 žlic olja in 50 g orehovih jedrc. Zmešamo kiso smetano in 50 g mletih orehov. Zrezke potolčemo in solimo ter popramo z obeh strani. Na vsak zrezek damo rezino šunke in sira. Namažemo s smetanovim nadevom, nato pa zrezek preganemo na polovico in spnemo z zobotrebci. Jajce razžvrkljamo z žlico vode. Preostale mlete orehe zmešamo z drobtinami. Zrezke poljamo v moki, jajcu in drobtinah. Zlato jih ocvremo na vroči maščobi. Ocvrte zrezke narežemo na koščke in ponudimo s solato.

Spomladi, ko bomo imeli na voljo mlade zelene orehe, jih lahko pripravimo v medu. Potrebujemo štirideset orehov in kilogram medu. Oprane orehe zložimo v kozarec in prelijemo z medom. Kozarec neprodušno zapremo in ga pustimo stati najmanj 40 dni. Tako pripravljene orehi so namenjeni odraslim kot kreplivo sredstvo.

HELENA MRZLIKAR

Delavec manj vreden od begunca?

Svet Območne organizacije Svobodnih sindikatov za Dolenjsko kritičen do izvajanja kolektivnih pogodb — Ni pogodb o zaposlitvi, plače za petino pod minimumom

NOVO MESTO — V Območni organizaciji Svobodnih sindikatov za Dolenjsko ugotavljajo, da je izvajanje kolektivnih pogodb tudi v novomeški občini danes precej težje, kot je bilo ob podpisu splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Niti v podjetjih, kjer ni izgub, kar je sicer že redkost, niso povsod sposobni izplačevati plače po kolektivnih pogodbah ali pa se poslužujejo možnosti do petine znižanih plač, češ da bi polne ogrozile poslovanje. Če nič drugega, pa onemogoča izplačilo plač po kolektivnih pogodbah intervencijski zakon, ki z enkrat velja do konca leta.

Cena dela je torej določena in se je o njej težko pogajati, določena je masa sredstev za osebne dohodek in visoka izdajanja iz osebnih dohodkov. Neizvajanje kolektivnih pogodb ne nazadnje botruje dejstvu, da le-te ne določajo, kako mora biti osebni dohodek prikazan. Obračunski listi so večina takšni, da se nihče ne znajde v njih. Pričakovani niso izpolnili niti nekatere panoične kolektivne pogodbe, saj je razvrstitev tipičnih del v tarifne razrede neobvezna in podjetja jo tako le redko upoštevajo. Tarifni del kolektivnih pogodb tudi ni minimalna cena dela, saj večina delavcev prejema plačo pod tem zneskom. Ob podpisu splošne kolektivne pogodbe je bil govor o najnižji plači 600 mark, danes pa povprečna plača ni niti pol tolikšna.

V Območni organizaciji Svobodnih sindikatov menijo tudi, da zajamčeni osebni dohodek v bruto znesku 7.100 tolarjev ne ustreza več. Kako nerealni je pove, tudi podatke, da begunca iz Hrvaške pripada dnevno 300 tolarjev. Novomeške plače v povprečju ne dosegajo te višine. Tudi če se bo in ko se bo spremenil zajamčeni osebni dohodek, bo večina delavcev prejela tak znesek. Življenjski stroški pa so že presegli 15-odstotno mesečno rast, kar je določeno kot meja, pri kateri se začnejo nova pogajanja o kolektivni pogodbi.

Z vsem navedenim se je svet Območne organizacije Svobodnih sindikatov za Dolenjsko odločil seznaniti svet in predsedstvo ZSSS in od njiju zahtevati, da se še v oktobru izdatno posvetita tej problematiki. Zahteva izdelavo analize družbenoekonomskega položaja delavcev, ugotovitev realnih stroškov

življenja in realnost izvajanja tarifnega dela kolektivnih pogodb ter spremembo zajamčenega osebnega dohodka. Zahteva vztrajanje sindikalnega vodstva nasproti oblasti, da v letu 1992 področja plač ne ureja več z interventnim zakonom. Podpira tudi delavske zahteve po javnih plačah, saj se kolektivne pogodbe ne izvajajo tudi v drugih določbah tarifnega dela. Tako zdaj taj-

Večja posojila

Območna organizacija ZSSS že razdelija nad tisoč posojil — Se veliko prošelj

NOVO MESTO — Območna organizacija Svobodnih sindikatov za Dolenjsko je doslej razdelila svojim članom v novomeški občini 827 posojil v skupnem znesku 2,871 milijona tolarjev in 179 posojil v vrednosti 716 tisoč tolarjev članom v trebanjski občini. Med prejemniki posojila prevladujejo zaposleni iz Novolesa, Novoteksa, IMV, Iskre Tenel in Laboda, v trebanjski občini pa iz Tesnil, Dane in Iskre Mokronog.

Trenutno čaka na odobritev posojila 140 novomeških ter blizu 50 trebanjskih članov. Posojila naj bi dobili konec oktobra. Dodeljevanje posojil je bilo zdaj začasno ustavljeno, ker so se v Območni organizaciji ZSSS v začetku meseca odločili zaradi občutnega povečanja obresti takoj vrniti celotno posojilo, ki so ga do konca leta najeli pri Zavarovalnici Tilia, da se članarina plačuje in v začetku septembra lahko ugodili čimveč prosilcem za to premostitveno posojilo. Zaradi visokih obresti naj bi v bodoče za posojila tudi razdeljevali le tisto, kar sindikat lahko prispeva v ta namen iz članarine.

Za posojila sicer svet Območne organizacije ZSSS namenja vsa prosta sredstva in tako bo tudi v bodoče. Da bi jih bilo čimveč, ker so potrebe velike, želi, da bi sindikat po podjetjih spoštoval načelo, da se članarina plačuje od bruto osnove osebnega dohodka. Maksimalni znesek posojila bo z novembrom povečan od 4 na 5 tisoč tolarjev, odplačilna doba pa je še naprej 3, 4 ali 5 mesecev, odvisno pač od osebnega dohodka posojiljemalca in s tem povežane njegove plačilne sposobnosti.

glavo. Avgusta letos se je že začelo obračati na boljše, zadnje tedne pa se je prodaja skoraj ustavila. »60 do 70 odst. vsega blaga smo namreč prodali na Hrvaško. Pred spremembo naše denarne enote je bilo kupcev iz sosednje republike še približno 10 odst., sedaj pa jih tako rekoč ni. Prihajali so namreč v glavnem z naročilnicami, ki jih sedaj iz Hrvaške ne smemo sprejemati, tisti stih, ki bi imeli gotovino, pa je zelo malo,« potarna Čadonič.

Drugi problem v Brezi je nabava artiklov, ki jih v Sloveniji ne delajo, ampak so jih nekaj izdelovali v preostanku Jugoslavije. Če jih še vedno ali ne, je težko vedeti, res pa je, da jih v nobenem primeru ni moč pripeljati v Slovenijo. »Kljub temu brskamo vsepovsod, da bi lahko čim bolj zadovoljili kupce. Toda čeprav smo še tako ustrezljivi, o kakšnem dobičku trije zaposleni lahko le sanjamo. Komaj zmoremo poslovne stroške, trudimo pa se tudi, da smo cenejši od družbenih trgovin, in stranke pravijo, da nam pri 80 odst. prodajnih artiklov to tudi uspe. Marsikdaj je to odvisno od tega, koliko zalog imamo po starih cenah. Naša prednost je tudi v tem, da je vse blago na enem mestu in da ga strankam lahko dostavimo tudi na dom,« pravi direktor za zdaj še edine zasebne trgovine z gradbenim materialom v metliški občini, ki sicer priznava, da se je pravilno odločil, da pa bi ta korak moral storiti, ko je bila kupna moč še večja, če bi takrat to dovoljeval zakon.

M.B.—J.

ne plače burijo duhove še tam, kjer plače niso tako nizke, da bi bile razlog socialnih nemirov. Dvajsetodstotno nižje plače od kolektivne pogodbe zaradi težav v poslovanju pa ne morejo biti kar zacementirane. Upravičenost in odstotek znižanja naj bi ugotavljali po preteku roka, ki je določen za tanjše kuverte. V svetu tudi mislijo, da bi morali sproti ugotavljati in beležiti ta delež plač, ki bi morale biti izplačane po kolektivni pogodbi, a niso. Vsote naj bi bile zabeležene kot terjatev ali udeležba za primer lastninenja, stečaja ali dobička. Zadeva je posebno aktualna v GIP Pionir, kjer je zaradi razmer sprejeta enostranska odločitev brez upoštevanja sindikalnih predlogov, da se plače, ki za kolektivno pogodbo zaostajajo že več kot za 20 odst., zamrznejo in nadomestila znižajo, v izdelavi pa je tudi program, kako se rešiti 560 odvečnih delavcev. Stvari večinoma tudi drugje niso bistveno boljše, zato naj bi se jim sindikalno vodstvo bolj posvetilo in z zahtevami za ureditev vztrajalo nasproti oblasti.

Z. L.—D.

IZGON VOJSKE IZ MESTA

NOVO MESTO — Apetiti po nekdanjih objektih nekdanje jugoslovanske armade, zaenkrat posebno po domu JLA, so tudi v Novem mestu veliki in raznovrstni. Brez njih ni niti TO. Iskarnje namembnosti za te objekte bo gotovo še mukotrpno delo, saj so ravno tisti nameni, ki bi bili najmanj sporni in kar sami po sebi umevni, finančno najbolj vprašljivi pri večinoma skrajno zamerjenih objektih. Novomeška vlada pa je zadolžila Zavod za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje Novo mesto, da odloči o prostorsko ureditvenih pogojih za historično jedro Novega mesta, ki je ravno zdaj v javni obravnavi, popravni tako, da v mestnem jedru ne bo predvidenih objektov, v katerih bi smela biti vojska. V Zavodu morajo narediti tudi predlog kratkoročne zasedbe dosedanjih vojaških objektov v mestu.

TISOČAKA ZA POROKO

NOVO MESTO — V občinski upravi so izračunali, da z dosedanjim takso, ki jo je treba plačati na občini pred sklenitvijo zakonske zveze, ne pokriva več stroškov, ki so s tem povezani. Pari, ki so se poročili zadnje sobote, so že prispevali podraženo takso, ki znaša tisoč slovenskih tolarjev. V bodoče jo bodo tudi tekoče usklajevali z rastjo stroškov. Da bi koga odvrgla od usodnega koraka, vseno ni pričakovati. Navsezadnje nekaj sličic s takega dogodka stane več.

Bo metliške žeje končno konec?

Pomanjkanje vode vse večje — Kvalitetna voda v Gor. Suhorju — Bo iz novih vrtin moč načrtati 30 litrov vode na sekundo? — Kakšna bo usoda hrvaških vodnih virov?

METLIKA — Konec avgusta so na Gornjem Suhorju končali vrtino, s pomočjo katere so ugotovili, kolikšne količine pitne vode bi bilo moč načrtati na tem področju in kakšne kakovosti voda sploh je. Dosedanje analize so zelo obetavne, saj so pokazale, da je voda izredno kvalitetna in popolnoma sterilna. Na metliški Komunalni sedaj čakajo le še na izsledke analize glede radioaktivnih izotopov. Če bi bile ugotovitev ugodne, bi lahko dobili zeleno luč za črpanje te vode, ki bi jo lahko začeli uporabljati v G. Suhorju in Hrastu brez večjih dodatnih naložb, saj je raziskovalna vrtina narejena tudi kot eksploatacijska.

S prevezavo v Dolnjem Suhorju pa bi vodo iz novega vodnega vira lahko uporabljali tudi v Dolnjem Suhorju in Bereči vasi, z nadaljnjo prevezavo tlačnega voda pa v sušnem obdobju tudi v Bušnji vasi in Lokvici. Iz vrtine v Gor. Suhorju priteče namreč po 5 litrov vode na sekundo, to pa je toliko, kolikor priteče vode v normalnih razmerah na Jamniku, od koder dobiva vodo višinski del metliške občine. Če bi torej pričeli črpati vodo na Gor. Suhorju, bi bilo z Jamnika več vode za prebivalce krajevnih skupnosti Radovica in Slamna vas. Vse to so še vedno zgolj kratkoročne rešitve, ki pa jih morajo urediti v prihodnjem letu, saj je očitno, da dajejo sedanji viri pitne vode vsako leto manj. To dokazuje tudi dejstvo, da so do nedavnega v metliški občini ob sušah vozili vodo le v vaške vodnjake, zadnji dve leti pa tudi že v rezervoarje, in če bo šlo tako naprej, lahko kmalu pride do dooskrbnega kolapsa. Dodatna težava metliške Komunele pa je tudi v tem, da

RAJ ZA MIZARJE — To objublja direktor nove mešane firme Silvo Mesojedec z vodilnimi predstavniki Lesnine Janezom Bojcem, Jožetom Jalenom in Matjažem Jazbecem na otvoritvi novih prodajnih prostorov z lesom in za les v Bučni vasi. (Foto: T. Jakše)

Po les nič več v Ljubljano

Novo mešano podjetje Dom-les v Bučni vasi bo poskrbelo za vse iz mizarjske stroke — Solastnika sta S. Mesojedec in Lesnina

NOVO MESTO — V petek je novoustanovljeno mešano podjetje Dom — Les s krajšo slovesnostjo odprlo svoja vrata za javnost. V javnih skladiščih v Bučni vasi bodo našli na približno 360 m² prodajnih površin zase marsikaj zanimivega vsi, ki se ukvarjajo z lesom.

»To je izredno pomembna pridobitev za mizarje, ki so se morali po stvari, kakršne bo sedaj moč dobiti v naši trgovini, napotiti v Ljubljano. Sedaj bo to

SLOVESNA OTVORITEV NOVE ŠOLE V ŽUŽEMBERKU

ŽUŽEMBERK — V soboto, 16. oktobra, ob 10. uri bo v novi telovadnici slovesna otvoritev novih prostorov Osnovne šole Žužemberk. Kot je znano, je bila šola zgrajena z občinskim samoprispevkom, letos januarja pa jo je med zimskega počitnicami pričel graditi novomeški Pionir. Dela so razen manjših začetnih zastojev zaradi odstranitve barak na gradbišču, ene stavke in vojnih razmer v glavnem potekala po načrtu, celotna investicija pa je ostala v dogovorjenih okvirih in je znašala 49 milijonov tolarjev. Pričakujejo, da se bodo otvoritve udeležili vidnejši republiški in občinski predstavniki.

V LUČI VERE

DOLENJSKE TOPLICE — V okviru misijona v Dolenjskih Toplicah bo v četrtek, 24. oktobra, ob 18.30 v Modri dvorani restavracije Rog okrogla miza o pomembnih življenjskih vprašanjih v luči vere, na kateri bodo sodelovali dr. Metka Klevišar, dr. Drago Klemenčič in dr. Janez Gril.

ŽALNA SLOVESNOST NA CVIBLJU

ŽUŽEMBERK — Krajevno združenje ZB NOV in krajevna skupnost Žužemberk sporočata vsem sorodnikom, znancom in prijateljem padlih med drugo svetovno vojno, da bo v soboto, 2. novembra, ob 11. uri žalna slovesnost pri spomeniku na Cviblju nad Žužemberkom.

TELEFON — V enem manjših novomeških kolektivov je zadnji račun za telefon znašal okrog 2.500 najnovjših tolarjev. Vodstvo se je zazdelo, da to presega vse meje in je plačilo zneska nad tisočkom naložilo zaposlenom neposredno iz njihovega žepa. Tako visok telefonski račun naj bi menda lahko bil le zaradi dolgih zasebnih pogovorov, čeprav ni jasno, kako naj bi glede na naravo dela imeli čas za zanje. Zdej zaposleni s strahom čakajo, kateri račun bi se šefom še utegnil zdeti prevelik.

JUBILEJ — Občinska oblast se je odločila spomniti novomeškega pesnika in prevajalca Severina Šalija ob njegovi 80.—letnici. Vse lepo in prav, le da so sicer res vsestransko čilega gospoda na uradnem vabilu za 30 let pomladili. Kolikor se je dalo videti na migetajočih posnetkih novomeške televizije Vaš kanal, spodrslijaj slovesnosti v penzionu Domen v Družinski vasi ni škodil.

KAKKI — Bliža se dan mrtvih in svojci spet množično obiskujejo grobove. Vsaj na šmihelskem pokopališču čaka nekatere neprijetno presenečenje. Predno izpulijo morebiten plevel, poravnajo zemljo in pesek okrog groba ter namestijo cvetlice, morajo najprej spraviti izza spomenikov kupčke, ki so jih tja očitno spustile človeške riti. Tečanje je včasih očitno močnejše od pietete do umrlih, posebno še, če so vrata sicer obstoječega veveja na pokopališču vzorno zaklenjena.

OSEBNOSTI — Pred dnevi smo v uredništvo dobili po faksu sporočilo o otvoritvi nove firme v Metliki in o zrebanju, ki so ga ob tej priložnosti opravili med obiskovalci. Sporočili so nam še, da ima vse podatke o zadevi gospa novinarka Mirjam Ačimov—Oblak. Gospa novinarka Mirjam Bezek—Jakše, ki jih je zares imela, zaradi zamenjave s kolegico ni bila pretirano jezna. Navsezadnje ve, da je poročanje iz Bruslja širše odmevnejše od spotikanja po Beli krajini, kjer pa je druga Mirjam gotovo bolj poznana od prve.

Ena gospa je rekla, da so BOV— (bojna oklepna vozila) čez noč izginili z izpostavljenih mest v Novem mestu. Zanima jo, če je izginotje povezano s povečano aktivnostjo miličnikov v zadnjih dneh pri deljenju listkov o napačnem parkiranju.

Sprehod po Metliki

SLUČAJNOST je hotela, da je dobila pri Galinem zrebanju potrošnikovo prvo nagrado žena voditelja programa in zdaj si ljudje brusijo jezike, češ da je bilo vse skupaj zrežirano. Zadnje tri kupone je izvelel iz bobna metliški župan Branko Matkovič in po mnenju vsevedov ter škodateljstev naj bi slednjega potegnil iz rokava. Zdej manjka samo še to, da bodo nevoščljivci razglasili gospoda Matkoviča za cirkusanta, ki honorarno nastopa po Avstriji skupaj z evropskim prvakom, sicer Črnomeljcem, Karlom Sajovicem. Pri tem ne bodo pozabili povedati, da je njegova najuspešnejša točka — vlečenje listkov iz rokava.

ZARADI ZAMENJAVE VODOVODNIH in kanalizacijskih cevi je stari del Metlike prekopan, promet pa oviran. Nič čudnega ni torej, če je trenutno v mestu več enosmernih cest, kar pa nekaterih ne moti, da ne bi bile zanje dvo-smerne. Posamezniki izigravajo vse, kar kdo predpiše, sklene ali odloči, pa naj gre za cestnoprometne ali katere druge predpise. Kar velja za druge, ne velja zame, si mislijo in delajo po svoje. Inspektorji ter drugi odgovorni pa nič. Približno tako kot minister Gregor v Levstikovem Martinu Krpanu.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 26. oktobra, bodo odprte v Novem mestu do 19. ure, drugod do 17. ure naslednje prodajalne živil:

- Novo mesto: Market na Ljubljanski
- Šentjernej: Market Dolenjka
- Dolenjske Toplice: prodajalna Rog
- Žužemberk: Samopostrežba KZ
- Strazha: Market Dolenjka.
- Novo mesto: v nedeljo bo od 8. do 11. ure prodajalna KZ na Glavnem trgu 4.

Od zime do zime, od vojne do vojne

V Brezi pogrešajo kupce iz Hrvaške

METLIKA — Pred letom dni je Mirko Čadonič odprl v Metliki podjetje za trgovino, gostinstvo in zastopstvo, imenovano Breza. Od vsega naštetega pa je ostala le trgovina z gradbenim materialom, saj

Mirko Čadonič

sedanji čas, kot pravi Čadonič, ni primeren za razvoj. Povrh vsega pa tudi iz enoletnega poslovanja ni moč potegniti nikakršnih zakonitosti, s katerimi bi si lahko pomagali pri nadaljnjem poslovanju. Trgovino je namreč odprl na pragu zime, za gradbeništvo mrtve sezone, a ko je spomladi le stekla prodaja, je vojna v Sloveniji postavila vse na

NOVO ODPRTO PREDSTAVNIŠTVO za prodajo stavbnega pohištva

V METLIKI

Vinogradniška 41
68330 METLIKA
tel.: 068/58-716

del. čas od 8.00 — 15.30, 1. in 3. sob. 8.00 — 12.00

JELOVICA

VREMENSKA HIŠICA — Vremenska hišica je narejena tako, da takrat, ko se pripravljajo deževje, pokuka iz nje močiček. Tudi za Belt pravijo, da je povečana inačica vremenske hišice. Ko namreč pridejo ven delavci, da bodo stavkali, obvezno dežuje. Ker pa je močičkov na dvorišču navadno nekaj sto, takrat ne gre za nedolžno nevihtno, ampak kar pošteno neurje. Tako je bilo tudi v tork pretekli teden. Zato pa sedaj kmetje, ki bi radi še to ali ono postavili na poljih, lepo prosijo beltovce, da se za nekaj časa vzdržijo stavk, ker je bilo dežja dovolj, da pa se znova odpravijo na dvorišče, če bo pozimi prevelika suša.

DVORIŠČE — V Črnomlju jih je kar nekaj, ki kot lajna ponavljajo pomen starega mestnega jedra in njegovo urejenost. Čudno pa je, da se ni še nihče spotaknil ob dvorišče pri sodišču, ki je mestu vse prej kot v ponos. Verjamejo, da imajo sodniki veliko dela in jim ne uspe urediti okolice sodišča, to pa hkrati pomeni, da imajo najbrž tudi kar precejšen zaslužek in bi lahko plačali vsaj kakšnega delavca, da bi se lotil te javne sramote.

PIKNIK — V obeh črnomaljskih vrtin, v Loki in na Čardaku, so pripravili kosanje piknika. Menda je bilo tako zabavno, da mnogi sploh niso verjeli, da se kaj takšnega v Črnomlju sploh lahko zgodi. Pa tako malo je potrebno za pristno dobro voljo!

Drobne iz Kočevja

ŠOLNIKI ZAHTEVAJO — Vodstvo sindikata osnovne šole zahteva za september plačo za učitelja 13.000 SLT, dejansko pa so jo dobili 8.823,50 SLT. Zahtevana plača bi pomenila uskladitev s plačami v javni upravi. Zahtevajo uskladitev vse do juljske plače. Opozorili so tudi na slabe materialne pogoje kot stare stavbe, prezasedenost prostorov, pomanjkanje denarja za učila in delovni material, športne pripomočke itd.

POMOČ BEGUNCEM — Karitas je obiskala že po dvakrat ali večkrat nad 50 begunskih družin in jih oskrbela s hrano in oblačili. Zdaj so odprli še žiro račun pri ljubljanski banki 320-827100-40710/69, na katerega sprejemajo denarne prispevke za begunce.

RAZNE UGODNOSTI — Vse trgovine ponujajo razne popuste in druge ugodnosti. Uveljavilo se je načelo: vse dam, samo da prodam!

GOBE IN POLHI — Te dni na Kočevskem vse nabira gobe ali lovi polhe. Gozdoyi in travniki so polni avtomobilov. Na travnikih, gnojenih z gnojnicjo prašičereje, na veliko rastejo kukmaki.

Ribniški zobotrebc

NEPOTRJEJEN REK — Čeprav so v zadnjem času miličniki bolj obremenjeni kot običajno, pa vsaj za ribniške velja, da ne v tolikšni meri, da bi se lahko potrdil star rek, da miši plešejo, ko mačke ni doma. V preteklem tednu se namreč razen nekaj lažjih prometnih nezgod ni zgodilo nič posebnega na področju kaznivih dejanj in posredovanja miličnikov.

GOVORICE PREHITEVALE DOGODKE — Prejšnji četrtek smo v tej rubriki utemeljevali neresničnost govoric o tem, da je neki občan, zaposlen v bivši jugoslovanski armadi kot civilna oseba, dobil slovensko državljanstvo, češ da na občini nimajo niti njegove prošnje. In je tudi niso imeli. Vložiljo je naslednji dan po našem preverjanju.

Trebanjske iveri

RAZPRODAJA — Zadnje dneve svoje prisotnosti v skladišču goriva v Ciganski dolini je srbslavška vojska izkoristila za nenavadne kupčije. Sod nafta so ponujali za 300 YU dinarjev, zadovoljni pa so bili tudi z 200 slovenskimi tolariji. Neki znan obrtnik iz trebanjske občine je ociganil razpuščeno vojsko za skoraj novega viličarja za barih 50.000 SLT, medtem ko smo opazovali, kako se je pripravil neki ljubljčan, da bo naložil na vlačica kampanjolo, ki so jo vojaki zabarantali za neverjetnih 60.000 SLT. Kdo (je) plačal(l) takole razprodajo, je menda znano!

PROSVETA NAŠA BO OSVETA — Poročilo smo že, kako hudi so bili šolniki kot sršeni, potem ko jim niso za toliko dvignili plače kot občinarjem. Grožnja s stavko je zalegla, da so učitelji dobili svoje, saj so bile plače v resnici mizerne. Zdej pa so prosetarji spet v središču pozornosti, a ne zaradi tega, ker bi to sami hoteli, ampak zato, ker so si po tem povisvanju plač skrivnostno dali izplačati še bone za prehrano v vrednosti 4000 SLT. Te bonite pa niso bili deležni občinarji in je spet ogenj v strehi na občini, ker so si šolniki »tajno delili regres«. Za to potezo nista vedela niti pristojni občinski minister Milan Rman niti župan Ciril Pungartnik, ki bi bil najraje kakšnega ravnatelja poslal kletat za pokoro, ali pa bi mu vsaj dal neopravičeno.

IZ NAŠIH OBČIN IZ NAŠIH OBČIN

S stavko spodnesli direktorja

Potem ko je spomladi moral odstopiti direktor največjega podjetja v občini, Iskre, je šel tokrat po njegovi poti še direktor drugega velikana, Belta

ČRNOMELJ — V tork, 15. oktobra, ob 10. uri so utihnili stroji v tukajšnjem Beltu. Okrog 300 delavcev dopoldanske izmene se je zbralo pred poslovno stavbo podjetja ter začelo s stavko, ki so jo napovedali že prej, če direktor Janko Gladek do 14. oktobra do 14. ure ne bo odstopil. Medtem je zasedel upravni odbor podjetja, ki je po treh urah stavke sporočil, da je direktor odstopil, v.d. direktor pa je postal inž. Anton Škof. Delavci so se po tem sporočilu vrnili na delo.

Zgodba o tem, zakaj je v Beltu sploh prišlo do stavke, pa je precej daljša in zapletena. Dvourna opozorilna stavka je bila namreč v podjetju že 24. septembra, takrat predvsem zaradi plač, ki jih za avgust še niso prejeli, zahtevali pa so takšen OD, kot bi ga imeli julija, če bi bil izplačan 100—odst. A v Beltu že od februarja niso izplačali 100—odst. plač. Res je, da bi po kolektivni pogodbi, podpisani v aprilu, zaradi izgube smeli prejmati za 20 odst. nižje OD, a največ 6 mesecev. Kot pa so povedali v neodvisnem sindikatu, v njihovem podjetju niso vedeli, kdaj bo te agonije konec. Vodstvo podjetja je sicer pisno pojasnilo, kakšne so možnosti za izplačilo septembrskih plač, ki naj bi bile bruto za 36 odst. višje od avgustovskih, s čimer sta se strinjala oba sindikata v podjetju, tako svobodni kot neodvisni, ki je bil v Beltu ustanovljen v prvi polovici septembra, v njem pa je danes že približno polovica Beltovih delavcev. Seveda sta sindikata za naprej zahtevala plačo po kolektivni pogodbi, o morebitnem znižanju za petino pa naj bi se posebej dogovarjali.

Čeprav so se v zadnjem času v Beltu precej vrteli okrog plač, pa povod za stavko pretekli teden niso bili osebni dohodki, temveč ekonomska utemeljenost nekaterih poslovnih odločitev v podjetju. Tako je člane neodvisnega sindikata, ki je stavko organiziral, pri-

družili pa so se tudi člani svobodnega sindikata, zanimalo, kaj je z mešanim podjetjem Monel iz Vukove Gorice na Hrvaškem, ki je propadlo, kaj z mešanim podjetjem Vič, ki je po 13 mesecih prav tako propadlo, odprli so vprašanje menze, ki so jo dali v najem zasebnemu podjetju, ter vprašanje Protronixa; ta jim namreč zaračunava storitve, ki so po njihovem mnenju predrage. Povedali so o ekonomski upravičenosti menjave blagovne znamke glede na to, da je Belt že od leta 1987 v izgubi ter v ekonomsko upravičenost analiz Biroja za industrijsko oblikovanje, ter primer-

Socialdemokrati proti samopriskevkom

Državlani naj plačujejo davke, država pa gradi infrastrukturo

ČRNOMELJ — Belokranjski socialdemokrati so na svoji redni seji prejšnji mesec obravnavali pripombe nekaterih občanov o neumestnem uporabljaju sredstev iz samopriskevkov in še o dodatnih zahtevah po samopriskevkih za izgradnjo telefonskega omrežja v krajevni skupnosti Butoraj. Nekaj podobnega se je dogajalo tudi v krajevni skupnosti Vinica in Adlešiči.

Socialdemokrati so sklenili, da načelno nasprotujejo financiranju izgradenj infrastrukture in drugih objektov splošnega družbenega pomena s sredstvi iz samopriskevka in z drugimi dodatnimi prispevki občanov. Menijo, da je v državi s tržnim gospodarstvom dolžnost državljanov, da plačujejo davke, dolžnost države pa, da državljanom gradi infrastrukturo, šole in druge objekte. Še posebej v sedanjih težkih gospodarskih razmerah ni prav, da občani iz svojih nizkih osebnih dohodkov financirajo t.i. organizacije posebnega družbenega pomena.

Izjemoma dopuščajo tudi možnost samopriskevka, vendar pod pogojem, da bodo občani natančno vedeli, kaj, koliko in do kdaj se bo z njihovim denarjem gradilo.

Jaslice za 16 dojenčkov

Na Miri bodo nared že prihodnji mesec — Dodatna pomoč iz občinskega proračuna

MIRNA — V začetku letošnjega novembra bodo na Mirni končno le prišli do tako težko pričakovanih jaslic za varstvo najmlajših otrok. Trebanjska vlada je namreč sklenila, da bo zagotovila manjkajočih 406.000 tolarjev za dokončno ureditev jaslic, za prihodnje proračunsko leto pa bo predvidela razširitev vzgojno-varstvene dejavnosti. Že zdaj zanimanje staršev za jaslice presega zmogljivosti mirenskih jaslic, saj je prijav kar 19, v prenovljenih prostorih nekdaj osnovne šole pa bo poslej prostora le za 16 otrok.

Arhitektonsko so preuredili pritličje šole po osnovni ljubljanskega Domusa, in sicer so jaslice v desnem traktu, medtem ko so prostore levega trakta zasedli varovanci delavnic pod posebnimi pogoji. Prostore so preuredili skladno z dogovorom s krajevno skupnostjo Mirna in s sklepom trebanjske občinske skupščine, da je zaprta povezanost prostorov med vrtcem in delavnicami, pravi sekretar občinske sekretariata za občjo upravo in družbene dejavnosti Milan Rman. Iz prejšnjega enega razreda, razdeljevalne kuhinje predprostora in sanitarij so le z notranjo preureditvijo stavbe pridobili igralnico s predelkom za nego, garderobo, mlečno in razdeljevalno kuhinjo, dva predprostora in sanitarije v skupni izmeri 82 m².

Že ob sklepanju pogodb z izvajalci je bilo jasno, da bo denarja iz občinskega proračuna (predvideno je bilo 325.000 din) premalo. Toda trebanjska vlada je sklenila, da je prenovno stavbo za jaslice treba končati, za opremo pa pridobiti premostitvena sredstva. S KS Mirna so se dogovorili, da za opremo primakne 160 tisočakov, z dobaviteljem opreme

ljivost teh podatkov z Ageo. Zahtevali so tudi, da ne smejo odpuščati presežnih delavcev, če pa bodo ugotovljeni tehnološki presežki, jih morajo ugotavljati po določenih kriterijih o tem obvestiti oba sindikata.

Vsem tem dilemam in zahtevam neodvisnega sindikata se je pridružil tudi svobodni, odgovore na vprašanja pa so zahtevali do 7. oktobra, sicer bo moral direktor odstopiti. Vodstvo je odgovore res poslalo, a po mnenju neodvisnega sindikata niso bili argumentirani. Upravni odbor podjetja pa je sporočil, da odgovarja le za poslovne odločitve od takrat, ko je Belt postal d.o.o., torej od začetka tega leta. Upravni odbor je predlagal tudi imenovanje treh nepristranskih komisij, v katerih pa ne stavlja odbor ne neodvisni sindikat nista hotela sodelovati, ker sta menila, da nista ne dolžna ne usposobljena za reševanje teh težav, temveč mora dileme rešiti upravni odbor, ki je direktorja tudi imenoval. Vodstvo podjetja pa je predlagalo, da bi se tri ure pred napovedano stavko pogovarjali s člani stavkovnega odbora, kar so slednji prav tako zavrnili z utemeljitvijo, da niso pristojni za reševanje težav. Poleg tega so tudi sami delavci prinesli stavkovnemu odboru pisno zahtevo za stavko in odstop direktorja.

M. BEZEK—JAKŠE

Vse na enem mestu

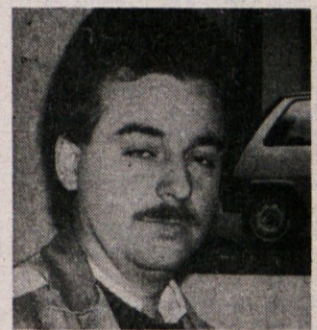
Vrtinov pooblaščen Renaultov avtoservis

KOČEVJE PRI ČRNOMLJU — Alojz Vrtin, ki ima mehanično delavnico v Kočevju pri Črnomlju že 11 let, je letošnjega avgusta kot prvi v Beli krajini začel tudi s pooblaščenim Renaultovim avtoservisom. Resnici na ljubo povedano, do takšnega servisa ni tako lahko priti, saj veljajo zanj evropska merila, ki jih za to odgovorni v novo-meškem Revozu nprestanost in nena-povedano preverjanje v svojih pooblaščenih servisih. Natančnemu Vrtinu in trem pri njem zaposlenim delavcem pa jih ni težko izpolnjevati.

»Revoz lahko zares le pohvalim, saj je sodelovanje z njim izredno dobro. Tako mi je dal v uporabo specialno orodje, delavci hodijo na izpopolnjevanja, ki jim Revoz posveča izjemno pozornost, saj mu je veliko do tega, da je delo v delavnicah zares strokovno opravljeno in da so mehaniki sproti seznanjeni z najnovjšo tehnologijo. Povrh tega pa nas z novostmi obveščajo tudi iz francoskega Renaulta,« je zadovoljen Alojz.

Seveda so po Vrtinovih besedah zadovoljne s storitvami v njegovem avtoservisu tudi stranke, toliko bolj,

ker dobijo vrsto storitev na enem mestu. Opravljajo namreč mehanične, kleparske, ličarske storitve, saj je Alojz, po osnovnem poklicu sicer mehanik, pozneje opravil še izpit za kleparja in ličarja. Pri njem je moč kupiti originalne rezervne dele za Renaultove avtomobile, nove Renaultove avtomobile, servise storitve pa opravljajo za vse Renaultove avtomobile, tudi takš-

Alojz Vrtin

ne, ki jim še ni potekel garancijski rok. Na vrsto pridejo seveda tudi druge znamke avtomobilov, čeprav imajo Renaultovi prednost. Sicer pa Vrtinove številne stranke iz vse Bele krajine in velikega dela Hrvaške za vse to vedo. Žal se Hrvti zadnje čase bolj poredko oglašajo v njegovem avtoservisu. Počakati bo pač potrebno, da bo na Hrvaškem zopet mir.

M.B.—J.

Razburljivo od začetka do konca

Na zadnji seji SO Ribnica je bilo največ časa in besed »posvečenih« Gallusu

RIBNICA — Na ločenih sejah vseh treh zborov občinske skupščine Ribnica je sprejemanje različnih dokumentov potekalo dokaj gladko, zataknilo pa se je pri poročilu o praznovanju Gallusovega leta in izvedbi likovne kolonije, predlog spremembe namembnosti objektov bivše JLA na območju občine Ribnica in sklepu o ustanovitvi javnega zavoda Miklova hiša.

Veliko vroče krvi je na zboru krajevnih skupnosti povzročilo že dejstvo, da so bile seje ločene. Prevladalo je mnenje, naj se seje v bodoče sklicujejo tako, da bo najracionalneje in najceneje. Tudi potrditev dnevnega reda ni potekala gladko. Poslanci se niso strinjali s tem, da dobijo gradivo na sami seji, še posebno ko gre za tako pomembno zadevo, kot je predlog spremembe namembnosti objektov bivše JLA. Podobno sta menila tudi druga dva zbora.

Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Miklova hiša, ki sta ga zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti po razpravi vendarle sprejela, družbenopolitični zbor ni sprejel. Odločil je, da bo o tem razpravljaj prihodnjic. Najverjetne-

je pa bo na to temo organizirana tudi okrogla miza. Okoli poročila o praznovanju Gallusovega leta in izvedbi likovne kolonije pa se je v zboru krajevnih skupnosti in tudi družbenopolitičnem zboru razvila prava razprava, v kateri ni manjkalo niti kritik dramskih del niti obtožb na račun zanemarjanja oz. izognitve službenim dolžnostim župana.

Čeprav je bilo že ob obravnavanju informacije o porabi proračunskih sredstev veliko govora o prekoračitvi proračunskih namenskih sredstev za praznovanje Gallusovega leta, se je pri tej točki dnevnega reda vsa stvar ponovila, in to pri vseh treh zborih. Proračunsko dogovorjena sredstva za praznovanje Gallusovega leta so znašala okoli 450.000 tolarjev, v času seje pa je bilo porabljenih že okoli 780.000, v kar torej niso všteti izdatki za koncert, ki je bil v soboto. Pojasnilo predsednika IS Janeza Henigmama, da je bila samo septembra inflacija preračunana na letno 600%, poslancev ni zadovoljilo.

Na seji zbora krajevnih skupnosti so padali tudi očitki na likovno kolonijo, češ, če je bila letos, glede na obsežne aktivnosti s praznovanjem Gallusovega leta, res potrebna. Drugi spet so očitali, da gre proračunski denar, ki je od vseh, za kulturo, ki je je deležna le ribniška elita.

Ker je bilo dokaj glasno tudi negodovanje glede organizacije koncerta v cerkvi, je župan pojasnil, da to ne bo

maša, ampak koncert, in vse poslance povabil, da se ga udeležijo.

MOJCA LESKOVŠEK-SVETE

SKLADIŠČE POD SLOVENSKE ZASTAVO

ORTNEK — V zgodnjih popoldanskih urah minulega petka je v vojašnici v Ortneku zaplapolala slovenska zastava. Sedaj, ko je objekt v rokah ribniške teritorialne obrambe, lahko ugotovimo, da so bile neosnovane bojzani in govornice občanov okoliških vasi, da je skladišče minirano in da ga bodo vojaki pri odhodu dvignili in zrak. Ves čas vojne v Sloveniji in tudi po njej se je poveljstvo vojašnice trudilo, da bi objekt očevalo in ga v varnem stanju izročilo novim lastnikom. Zato so tudi bili ves čas v tesnem kontaktu z vodstvom krajevne skupnosti in organi oblasti. Da bi svoj odhod iz vojašnice in zadnje dni bivanja v njej dostojno proslavili, so pripravili skupno kosilo, na katerega so povabili sodelavce s »terena«. Moralno zadoščenje za ljudi, ki so v objektu delali in iz Slovenije odšli proti svoji volji, kakor so poudarili, so lepe in iskrene besede zahvale predstavnikov krajevne skupnosti, za dolgoletno sožitje. Posebna komisija, sestavljena iz predstavnikov TO, milice in vojašnice, je popisala ostala sredstva in opremo v skladišču. Varovala jih bo do končne rešitve situacije. Ob tem pa se postavlja vprašanje, kakšna bo nadaljnja usoda objekta. Ker gre za tipski objekt, bi bilo najbolje v njem še naprej skladiščiti gorivo. Verjetno je izključena možnost, da bi se, kakor je neuradno slišati, v velike rezervoarske kupole skladiščil odpadni material.

M. GLAVONJČ

Bodo šolarje vozili zasebniki?

V trebanjski občini še proučujejo ponudbo zasebnih prevoznikov — Bodo »Gorjanci« po petih letih ob prevoze šolarjev?

TREBNJE — V trebanjski občini obiskuje osnovno šolo v letu 1991/92 natančno 2132 učencev, od tega jih ima približno tretjina oz. 715 urejen brezplačni prevoz do šole in nazaj. Do leta 1986 so šole same prevažale učence s 6 avtobusi in enim kombibusom, potlej pa je trebanjski izvršni svet podpisal pogodbo z novo meškimi prevoznikom »Gorjanci«, da je odkupil avtobuse in zaposlil vse šoferje. Kot pravi pedagoška svetovalka Ana Nahtigal, so na šolah z »Gorjanci« zadovoljni, češar ne bi smeli spregledati, ko bi se morebiti odločali za nove aranžmaje glede prevozov šoloobveznih otrok v občini.

Pred kratkim sta namreč poslala ponudbi za prevoz šolarjev zasebnika Jarc in Jurglič, ki sta pripravljena voziti 15 do 25 odstotkov ceneje od sedanje prevoznika. To bi jima uspelo zagotoviti šele spomladi. V vseh petih letih, kolikor časa prevažajo učence Gorjanci, šole niso imele nobenih pritožb ali pripomb. »Gorjanci« prevažajo otroke točno po urniku in brez zamud, tudi morebitne okvare avtobusov niso ovira, da ne bi izpolnjevali svojih obveznosti. »Gorjanci« so ponudili, da bi še zmanjšali stroške prevozov, če bi šoli Veliki Gaber in Trebnje pričeli pouk ena ob 6.45 in druga ob 8. uri, s čimer pa šoli

nista soglašali, ker imajo nekateri učenci do avtobusnega postajališča še okrog 3 km peš poti. »Gorjanci« šolam tudi omogočajo, da mesečno brezplačno do 400 km daleč odpeljejo učence na obvezne ekskurzije in podobno.

Vse to — navkljub temu da so »Gorjanci« pred petimi leti priskočili na pomoč, ko so prevzeli prevoze, šoferje in zastarele avtobuse, saj za nove Trebanjski niso imeli denarja — pa verjetno ne bo dovolj tedaj, ko se bodo odgovorni v občini odločali, ali naj prekinjejo pogodbo z »Gorjanci« in jo sklenejo s cenejšo konkurenco, četudi zasebno. Danes, ko je treba vsak fičnik trikrat obrni-

ti, da se nekako zvozi do konca meseca — to pa velja seveda tudi za šolstvo — se kaj lahko zgodi, da bo dobil delo zasebni prevoznik. Vsekakor pa bo morala biti trebanjska vlada pri dokončni odločitvi o tem previdna, zato že raz-

• Po racionalizaciji prog in relacij Gorjanci zaračunavajo stroške za 5 avtobusov. Po septembrskih cenah znašajo dnevni stroški prevozov za vse učence v trebanjski občini 12.402 tolarja. Na trebanjski občini bodo pri odločitvi o izbiri prevoznika šoloobveznih otrok upoštevali enake pogoje za zasebnike in za družbeno podjetje.

mišlja, da bi zasebniku morebiti dokončno zaupala prevoze šoloobveznih otrok šele tedaj, ako bi v določenem poskusnem obdobju prevozov na določenih šolskih progah v občini ugotovili, da je konkurenčen »Gorjancem« tudi po kakovosti storitev, ne le po ceni. P. P.

Spomini na
prihodnost

Pogovori o nuklearki

KRŠKO — Krško elektrarno smo podedovali, tako kot lahko pravnik od pradede preko vmesnih pogankov dobi zgotovljeno in lepo hišo. Poslopje se mu zdi varno, vendar lahko človeka vseeno vznemirja. Tudi krška nuklearka vznemirja. Še najbolj mirno jo prenašajo prebivalci Krškega in okolice, kot je prepričan Peter Žigante iz Krškega. Uvodničar na nedavni seji slovenskih socialistov v Krškem je imel menda celo prav. Zlasti bučno pljuska val vznemirjenja od drugod, če upoštevamo na primer »veržne« reakcije avstrijskih sovražnikov atomske energije, ki so pred kratkim prišli v Krško.

Kaj bi bilo drugače, če bi elektrarno zaprli? Referendum, ki bi odprl to možnost, bi prispeval samo eno; vrnil bi zadoščenje, vse drugo v zvezi z nedoumljivim jedrskim sopotnikom s Krškega polja bi nemara ostala po starem. Morda je že preveč o tem, kar bi ostalo, povedal dr. Peter Novak, ko je dejal, da bo gorivo tukaj v Krškem, ker ga ne bo drugam vzel nihče. To je jedro problema in tisto, kar bo najbolj jezilo in vznemirjalo generacije, ki so podedovale jedrsko elektrarno in začasno skladišče, katerega izdelovalci imajo nepopravljive ambicije, da bi ga usposobili za trajnejše skladišče radioaktivnega materiala. Jedro problema je torej, da bo jedrska elektrarna jedrski objekt še tudi leta po tistem, ko bodo v njej ustavili proizvodnjo.

O sedanjem stanju je dr. Uroš Miklavžič iz Instituta Jožef Stefan prispeval pomembno dozo optimizma: po njegovem ljubljanska bolnišnica z izpuščenim jodom, t.i. jodom 131, bolj vpliva na reko Savo kot krška jedrska elektrarna. Po vsem sodeč torej jedrska elektrarna pomeni problem za prihodnost, ko ne bodo vedeli, kako naj vsiljenega velikana z radioaktivnim črevesjem pokončajo na najboljši način.

M. LUZAR

Ne ve se, kako zapreti nuklearko

Predsedstvo slovenske socialistične stranke v Krškem razpravljalo o nuklearni elektrarni — Stroka: varna elektrarna — Socialisti parlamentu

KRŠKO — Če lahko krška jedrska elektrarna dela varno in če lahko ob tem zagotovilo ustvarjamo z njenim obratovanjem dobiček, naj dela do konca življenjske dobe. Tako je menil dr. Peter Novak iz ljubljanske univerze na seji, ki jo je v Krškem nedavno sklicalo predsedstvo republiškega odbora Socialistične stranke Slovenije. Seja je imela naslov »Nuklearna energija med stroko, okoljem in politiko«.

Poleg njega so iz Ljubljane prišli še dr. Hubert Požarnik, dr. Ferdo Gubina in dr. Uroš Miklavžič. Z njimi so šli v debato o (ne)škodljivosti jedrske elek-

trarne poleg nekaterih iz Posavja še ljudje iz strankene predsedstva iz Ljubljane. »Tehnični pol« omizja je navedel vrsto podatkov s skupnim imenovalcem, da je krška jedrska elektrarna izjemno varen objekt. Nazorno ilustracijo stanja je prispeval dr. Miklavžič. Po njegovem je voda na iztok iz elektrarne, potem ko na predpisan način obkroži vse enote jedrske elektrarne, pitna. Škodljivi učinki nuklearko na ograji skladišča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov so zelo majhni, oziroma jih natančni merilci skoraj ne zaznajo.

Jedrska elektrarna v Krškem polju je Slovencem vse manj ljub objekt. Kaj o njem v resnici mislijo, naj bi pokazal referendum. Darja Lavtžar—Bebler ga vidi kot edino uporabno orodje demokracije za ta primer. Vojko Volk, ki je

poleg Beblerjeve in drugih tudi sodeloval na seji, bi nanj pristočno očitno samo v primeru, če bi država na vseljudskem glasovanju spraševala tudi za mnenje o načrtovani gradnji savskih elektrarn.

• Krčani nasprotujejo referendumu. Prepričani, da bi referendum lahko bil »manipulacija«, kot meni predsednik krške občinske skupščine Vojko Omerzu, pritrjujejo dr. Novaku. Ta pravi, da je nuklearka preveč tehnično zahteven objekt, da bi smel postati predmet nacionalne politične propagande. Referendum bi bil po njegovem nesmotrn, ker komite za energetiko še ni naredil celovite analize o vseh vidikih zapiranja NEK. Slovenska socialistična stranka bo glede na enega od sklepov seje šla na roko Krčanom. Kot je objubil strankin predsednik Viktor Žakej bodo socialisti skušali sprožiti v republiškem parlamentu široko razpravo o jedrski elektrarni Krško.

Njunemu strankarskemu kolegu Jožetu Smoletu pa se zdi pametno to, da vse razprave o jedrski gradimo na strokovno utemeljenih stališčih. Politika bi morala v tem primeru zagotoviti avtoriteto stroki in to tudi pomeni, da mora socialistična stranka — kot slehera — graditi odnos do nuklearko na nevtralnih podatkih stroke.

M. LUZAR

UPANJE NA
KANALIZACIJO

JESENICE NA DOLENJSKEM — V tem kraju so doslej samo deloma zgradili kanalizacijo, kar v praksi pomeni, da približno polovico gospodinjstev še vedno uporablja zasebne greznice ali pa si pri odvajanju odplak pomaga kako drugače. Kot se da razumeti domačine, si prebivalci želijo, da bi obstoječi javni kanalizacijski sistem čimprej dobil podaljški.

ABRAM
V MAKSIMARKETU

KRŠKO — Izšla je prva maksim singl plošča v house rap—stilnu na Slovenskem. Izdal jo je dolgoletni glasbeni ustvarjalec Roman Abram iz Krškega. Prva promocija plošče bo danes v Ljubljani pred prodajalno plošč v Maksimarketu, in to ob 16., 17. in 18. uri. Glasbenik pripravlja za november in december turnejo po diskotekah v Sloveniji.

ČETRTA IN ŠESTA

KRŠKO — Plesna skupina Divi iz Krškega je nastopila v Ljubljani na prvem slovenskem prvenstvu v show danceu. Zabeležila je vidni uvrtitvi v dveh kategorijah. Njeni pionirji so bili četrti, članski nastop pa je plesalcem skupine Divi prinesel 6. mesto.

ČAKAJOČ NA TELEFON

JESENICE NA DOLENJSKEM — Nekateri prebivalci jeseniške krajevne skupnosti so pred leti vplačali nekaj denarja za telefon, vendar se je ta tolikanj razširjena gradbena akcija tudi na tem območju potem ustavila. Tako navkljub omenjenemu finančnemu izdatku telefona še do danes nimajo. Nadaljevanje del sicer pričakujejo, vendar pri tem niso pretirani optimisti, saj poznajo slovensko izkušnjo, da podobne gradnje običajno trajajo dalj časa, hkrati pa se do zadnjega ne ve natančno, koliko bo v resnici koga stala.

Bodo plače učiteljev izenačene?

Sevničani za izenačitev pogojev osnovnega šolstva v Sloveniji — Sevniška vlada zavrača očitke sindikata šolnikov

SEVNICA — »Osnovno izobraževanje je po obsegu financiranja največji zalogaj za občinski izvršni svet, zato se do tega pravnika tudi zelo odgovorno obnaša. Že v proračunu za leto 1991 smo namenili za šolstvo več denarja, kot nam pa je za to predvidelo ministrstvo za finance, prav tako pa tudi v re-balansu še povečujemo delež proračuna, namenjen za šolstvo. Zaradi navedenih ukrepov, stalnega spremljanja in dogovarjanja z ravnatelji, predstavniki sindikata in ostalimi, ki imajo na skrbi šolstvo, ne sprejemamo očitka, da se iz kogarkoli norčujemo,« so na seji sevniške vlade pretekli četrtek odgovorili na poslansko vprašanje konference sindikatov vzgoje, izobraževanja in znanosti.

Vlada sicer priznava, da je letos gmotni položaj vseh družbenih dejavnosti res slabši kot lani, opozarja pa, da je bilo to, glede na nerealen stanje v lanskem letu, letos moč pričakovati. Sindikat in financer sta se lani, skladno z usmeritvijo republiških organov, uskladila, da je osnovna plača za začetnika z višješolsko izobrazbo 7.000 tolarjev. Sevniški minister za gospodarstvo Jože

niso spreminjale, so se pa povišale v maju za 4 odst., v juniju različno za posamezne šole od 3 do 5 odst., v avgustu za od 5 do 10 odst. in naposled so jih v septembru, spet enotno za vse šole, dvignili za 10 odst.

Sevniška vlada je upoštevala usmeritev, ki so jo 14. oktobra letos dobili od podpredsednika republiške vlade Matije Malešiča, da naj znaša osnova za učitelja začetnika z višješolsko izobrazbo za računatno delo 19.200 tolarjev bruto. Na tej osnovi izračunano povišanje plač znaša povprečno 13 odstotkov, ta znesek pa je vključen v predlog re-balansa in se lahko izplača ob koncu oktobra. S tem zadnjim povišanjem bi se plače v osnovnem šolstvu v sevniški občini povečale različno za posamezne šole v razponu od 40 do 48 odstotkov.

Prej ko slej pa je potrebna primerjava z gospodarstvom, saj sta obseg in financiranje družbenih dejavnosti neposredno odvisna od poslovanja podjetij. Znano pa je, da povprečne plače v sevniškem gospodarstvu že več let zaostajajo za republiškim povprečjem največ celo za četrtino, najmanj pa za 15 odstotkov.

Sevniški izvršni svet pravi, da ne drži popolnoma očitke sindikata šolnikov, da nimajo denarja za nujno potrebne materialne stroške, saj po informacijah nobena šola ni ostala brez kurjave, elektrike in ostalih komunalnih storitev. V predlog re-balansa pa je vlada vključila tudi sredstva za prevoze na delo, odpravnine, tople malice, zavarovalne premije in regres.

P. P.

V Silexu bodo delali za izvoz

Sevniška industrija latoflexa kupila Stillesov obrat na Blanci — Avstrijska tehnologija in kapital — Surovina iz domačih logov

BLANCA — Sevniška industrija latoflexa (Silex), mešana družba z 12 slovenskimi družbeniki — med temi so vsi zasebniki razen največjega soustanovitelja oz. sovlagatelja trebanjskih Tesnil, ki imajo največji delež — se je dobri dve leti pripravljala za ta projekt. Družbeniki so ocenili, da je zdaj družbeni položaj končno dozorel za tako potezo.

Je sicer še veliko zagat in nejasnosti, zlasti glede varnosti naložb tujih partnerjev, ki ne poznajo nikakršne sentimentalnosti, ko gre za posel, temveč jih zanima samo profit. Navkljub še dokaj številnim neznanam se je avstrijska firma Argus le odločila za sovlaganje v Silex, ki naj bi sčasoma prerasel v delniško družbo.

Silex se je odločil za okrog 56 milijonov avstrijskih šilingov vredno naložbo v manj razviti krajevni skupnosti Blanca, kjer je od sevniškega Stillesa z leasing pogodbo na 7 let odkupil objekte z okrog 3000 kvadratnimi metri pokritih površin, z vso infrastrukturo in pripadajočimi zemljišči. Do letošnje zime naj bi dogradili in opremlili še ustrezne tehnološke objekte, potem bodo opravili ne-

uporabljali tudi brezovo) imajo že sklenjene predpogodbe. Mesečno bo Silex potreboval okrog 1000 kubikov hlodovine, konec marca pa naj bi imeli v tovarni že vso potrebno surovino. To je pomembno tudi zavoljo tehnologije izdelave latoflexa. Vodstvo Silexa (predsednik družbe je magister Ciril Pevec)

• Ob polni proizvodnji naj bi v Silexu na Blanci delalo okrog 80 delavcev. Silex se je v pogodbi s sevniškim Stillesom obvezal, da bo zaposlil 46 delavcev, ki so poprej delali v tem proslnem Stillesovem obratu, tudi za begunjski Elan, in so zdaj na čakanju.

se zaveda, da bodo začeli proizvodnjo ravno zavoljo tehnološke priprave lesa v najbolj neugodnem času. Toda odlaganja ni, zdaj gre zares!

P. PERC

Takrat vežica
in zdaj še luči
na pokopališču

V Jesenicah napeljujejo elektriko — Da ne bi zmanjkalo prostora

JESENICE NA DOLENJSKEM — Prebivalci Jesenic na Dolenjskem in okoliških vasi so junija napeljali elektriko do krajevnega pokopališča, do cerkve, ki je na pokopališču, pa kablov niso mogli potegniti, ker so bili takrat v Sloveniji vojaški spopadi. Z deli nadaljujejo in malokdo dvomi, da do 1. novembra ne bo zasvetilo ob cerkvi Marije Magdalene šest luči, kolikor jih je bilo predvidenih.

Napeljava pomeni nekakšno udarniško akcijo, kajti kakih 15 domačinov, kolikor jih je povprečno pripravljalo vse potrebno za prihod elektrikačev, je delalo večinoma ob tako imenovanih prostih sobotah. Dobro voljo so ljudje pokazali tudi z denarnimi prispevki, ki so jih dodali sredstvom, katera je neka primaknula država. Pokopališče, kjer je neke vrste »hišnik« Ivan Štojs, dobiva ne le novo svetlobo, ampak mu bodo naredili tudi lepši vhod.

Lepota pokopališča pomeni veliko, vendar ne zadošča, če je zadnje počivališče umrlih preteno. V Jesenicah je pokopališče že premajhno, zato si domačini že belijo glave z nujno razširitvijo. Ko razmišljajo o povečanju pokopališča, jim gre predvsem za to, da bi zagotovili parcele za grobove umrlih svojcev mladih družin in doseljencev. Na pokopališču, ki služi Jesenicam, Obrežju, Breganskemu selu in Ribnici, so pred nekaj leti uredili mrljiško vežico. Domačini so se na namen tega objekta že dokaj privadili in veliko pokojnikov že leži v vežici in ne več doma.

L. M.

VLADA NI DELALA
MIMO TERITORIALNE
OBRAMBE

BREŽICE — V zvezi z nekaterimi pomisleki o tem, ali se je pogovarjal z vodstvom Tehničnega remontnega zavoda Braganca glede tamkajšnje opreme zasebno ali uradno, Ciril Kolesnik navaja, da je bil v TRZ kot predstavnik izvršnega sveta v imenu občine Brežice. Kot pravi, se je v TRZ pogovarjal »tudi na prošnjo podrejenih polkovnika Gutmana«, ki po Kolesnikovem mnenju očitno ne ve, kaj delajo njegovi podrejeni. Ciril Kolesnik, predsednik izvršnega sveta brežiške občinske skupščine poudarja, da je pri pogovorih s Tehničnim remontnim zavodom brežiška civilna oblast sodelovala s predstavniki 25. območnega štaba TO. Kot še pravi Kolesnik, si slovensko obrambno ministrstvo močno prizadeva ohraniti TRZ čimbolj neokrnjen.

EKOLOŠKI PROBLEM

BREŽICE — Brežiški Zeleni so v občinski skupščini izrazili zaskrbljenost v zvezi z minko ekskluzivnimi sredstvi v okolici Cerkelj ob Krki. V bližini Skopice je po besedah Ivana Tomšeta veliko razstreliva in ko armada ekskluziv aktivira, s tem onesnažuje okolje.

NEKLEPČNOST — Delegati brežiške občinske skupščine so povzročili precej skrbi predsedniku Teodorju Oršaniču, ker ne prihajajo na skupščinska zasedanja in so zato nesklepčna ter odpadejo. Posebej so se izogibali nedavne seje. Najbolj domiselno so že poiskali vzroke omenjene odborniške abstinence. Seja je bila trinajsta po vrsti, ta številka pa po nekaterih pomeni nesrečo. Če ni kriva ta številka je neka drugačna. V brežiškem internatu, kjer so parlamentarne seje, zadnji čas bivajo številni pripeljani obmejni policaji in delegate je bilo zato menda strah.

NEKAKO BREZ SKRBI — Slaba cesta v Pošteno vas je menda tudi dobra reč. Nekateri domačini pravijo, da so čisto brez skrbi pred policijskimi »frulicami«. Miličniki da sploh ne pridejo v vas, to pa menda zato, ker se ne marajo voziti po tako slabih cestah, kot je ta proti Pošteni vasi.

RAZLAGA — V Brežicah so še vedno nejevoljni, češ da jim je vojska izpred nosu odpeljala dosti drago opremo iz Tehničnega remontnega zavoda Braganca. Iz zavoda je armada vzela tudi računalnike. Eden od brežiških delegatov je na nedavni seji občinske skupščine razložil, zakaj naj bi bila teritorialna obramba dovolila pobrati tovrstno elektronsko tehnologijo. Menil je, da je teritorialna pustila odpeljati računalnike, ker z njimi pač ne zna delati. Teritorialci pa baje sami zase odvažajo mize in podobne enostavnejše naprave.

Krške novice

PITJE — Razprave o jedrski elektrarni Krško so zmeraj težak delo. O tem se je nedavno prepričal tudi doktor znanosti Ferdo Gubina. Ko je razlagal, da je pretok vode v Savi premalo zanesljiv in izdaten, da bi s savskimi elektrarnami nadomestili morebitno zaprtje nuklearko, sta Peter Novak in Hubert Požarnik, Gubina kolega po doktoratu, zelo hitela pretakati pivo. Njuna pozornost tekoči zadevi je bila tako hrupna, da je dr. Gubina moral odločno zarobantiti nad doktorirajo, naj vendarle že enkrat data mir s tem vendar.

DENAR IN KULTURA — Kostanjevci priznavajo, da je kulturen kraj, svojevrstna umetniška Meka. Dosti tega drži. Celo mrljiški vežici so nekako vtisnili pečat življenja, ko so njene zidove opremili s stvaritvami zamejskega slikarja Valentina Omana. Taka naklonjenost umetnosti jim ne pomaga dosti, ko pa je tudi za umetnost potreben denar. Sponzorjev, ki bi primaknili tolarje ali dolarje, se v Kostanjevici ravno ne tare. Vzrok je tudi v tem, da v Kostanjevici ni prav dosti samostojnih firm. Poleg šole je »firma« s sedežem v Kostanjevici menda samo še farovž.

VLAK — V Brestanici imajo občasno težave zaradi vlaka. Kadar jim pelje mimo pisarn in kuhinj, se ustavijo sredi pogovora, šepeta ali pripreja, ker se poleg ropota železne kače ne sliši ničesar. V Brestanici so zaradi takega ropota naravnost srečni. Rajši vidijo, da je tako, kot da bi dneve in dneve na kakem postajnem slemem tiru miroval kak čuden vlak. Kakor je bilo na primer zadnjič, ko so jim privlekli v Brestanico kompozicijo z odhajajočim negibnim in živim vojaškim materialom.

Sevniški paberki

NOČNI PROGRAM — Kdor še ni vedel, da sevniški radio ob sobotah oddaja do polnoči tudi nočni program, mudaj to prišepnemo mi, kajti šefica Branka in urednica Nada sta bolj skromni in nista te poprestrite sporeda obešali na velik zvon. Nočni program omenjamo tudi zaradi Jožice in Renate, ki sta srčkanovo vodili spored in vrtili dobro glasbo. Ker pa sored poteka v živo, so poslušalci v soboto lahko slišali izpad, pomislite, poslušalke, ki je ob izboru melodije tedna kar po telefonu poslala Renato v »tri krasne« sočno, možko, a z ničimer izzvano kletvico. Bog pomagaj revnim na duhu!

VSTOPNINA — Sobotni žur v Boštanju, kjer so zbirali pomoč za Hrvaško, bi verjetno privabil še več mladih ljubiteljev rocka (saj v Posavju ni vsak dan priloznost slišati dober bend Šank rock), če bi bilo vobere lepše. Od sevniške železniške postaje do TVD Partizana v Boštanju, kjer organizatorji edino še lahko dobijo prostor za take in podobne veselice, ni tako zelo blizu. Saj tudi Lukovec ni tako blizu, čeprav spada v »državo Boštanj«, pa so vseeno na šli pot semkaj štirje mladi fantje, ki so svojemu pop ansamblu nadeli ime Melanie. Za začetnike so presenetljivo lepo prebranki in peli, tako da bomo o treh Liscih in enem Dolinšku gotovo še kaj slišali in prebrali, tudi v Dolenjskem listu. Je pa nekaj časa v Boštanju, tam, kjer so prodajali vstopnice po 100 SLT, izstopal mlad obrtnik in podjetnik, ki dolgo časa ni bil voljan odšteti stotaka, za katerim niso tako žalovani niti srednješolci.

SIGNAL JIH NE DOSEŽE

BREGANSKO SELO — Prebivalci na področju Breganskega sela še zmeraj ne morejo spremljati oddaj Radia in Televizije Slovenija. To je posledica »bele lise« v oddajniški mreži slovenske RTV in ne gre za posledico vojaških spopadov, kot bi morda kazalo spriči letalskih napadov na nekatere oddajnike in zaradi bližine hrvaškega bojišča. Kar zadeva sprejem radijskih programov, je edini vir slovenske informacije marsikje na tem območju Radio Posavje — Studiu Brežice.

»SEVNIČANKA« OB
1. OBLETNICI

SEVNICA — Blagovnica Sevničanka je v prvem letu delovanja pridobila veliko kupcev iz Zasavja, Posavja in Dolenjske. V dveh etažah blagovnice so v enem dnevu iztržili že okrog 250.000 tolarjev. Za svoje kupce je Sevničanka te dni pripravila prijetno presenečenje. Trije kupci, ki bodo do 26. oktobra v enem dnevu nakupili največ, bodo nagradieni z darilnimi boni od 5.000 do 10.000 SLT, s praktičnimi darili pa bodo nagradili še 3 naključno izbrane kupce.

ZMAGA GASILCEM JUTRANJKE — Pri Inpletu na Brezovem so se pretekli petek pomerile industrijske gasilske desetine sevnških podjetij. Pri moških tekmovalcih je v hladnem, deževnem vremenu zmagala Jutranjka, pred Inpletom, Jugotanimom, Stillesom in Lisco, pri ženskah pa Inplet ni imel konkurence. Na sliki: zaradi občasnega močnega vetra je bila mokra vaja z vedrovko eden najzahtevnejših preizkusov na tekmovanju. (Foto: P. P.)

Zazrta v svet, ki odмира

Fotografinja Vladka Likar — Kobal bo v Trebnjem s fotografijami predstavila motive ob Radulji

TREBNJE — Lesene kočje, z ganki opasane kmečke hiše, kozolci na samem, mlini, ki jim je čas ustavil kolesa, viharniki pa ljudje, ki so še obdržali življenje, delo in navade po starem, ter še kaj, kar kljubuje in se zlepa ne vda pišu novodobnih vetrov, vse to je lahko zanimiv motiv za nekoliko bolj liričnega slikarja ali fotografa, še posebej, če ima tudi občutek za dokumentarnost.

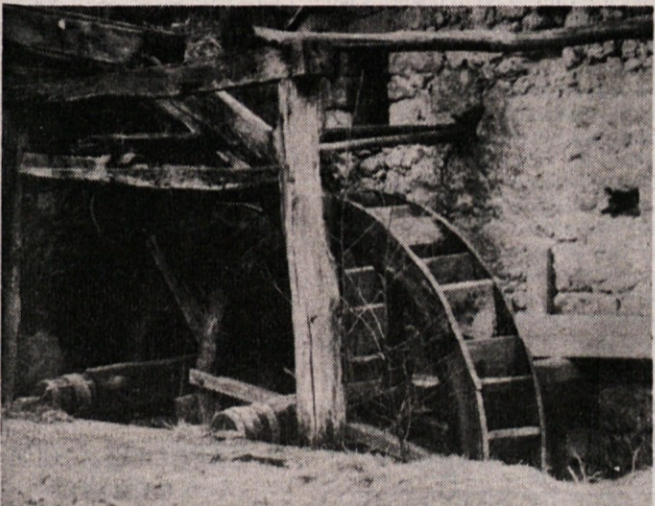
Takšnih motivov je Dolenjska polna in niti ni treba daleč od glavnih cest, da se prikažejo. Človeka kar primorajo, da seže po risalu ali fotoaparatu. Tako nastajajo cele serije likovnih ali fotografskih zapisov in potem nekako pride samo od sebe, da nekaj tega vidijo tudi drugi — na razstavah. Eno takšnih fotografskih razstav si bodo lahko ogledali tudi Trebnjanci.

V soboto, 26. oktobra, ob 17. uri bodo namreč v Galeriji likovnih samorastnikov v Trebnjem odprli razstavo fotografij Vladke Likar — Kobal, v Ljubljani udomoljene rojakinje iz Brestanice v Krški občini, z njimi pa bo avtorica, poklicna fotografinja in dolgoletna pedagoginja na šoli za oblikovanje, predstavila svet ob Radulji, torej kočček Dolenjske v škocjanskem koncu. Razstavljala bo okoli 30 fotografij velikega formata in večje število manjših, nekakšne »fotostripe«. Z eksponati iz svoje etnološke zbirke bo na razstavi sodeloval tudi Dolenjski muzej iz Novega mesta.

Vladka Likar — Kobal pravi, da je motive ob Radulji fotografirala naključno, ne po nekem vnaprej izdelanem načrtu. In pripoveduje: »V dolini Radulje je moj prijatelj Marko Kocijan podedoval staro žago, in ko sem bila prvič tam, sem naredila prve posnetke, kajpak motive, ki so se mi zdeli najbolj zanimivi. Potem sem v to dolino prišla še večkrat in vsakokrat odkrila kaj novega in fotografirala. Seveda takrat še nisem mislila na razstavo oziroma sploh še nisem vedela, da znajo postati posnetki zanimivi šele takrat, ko izdelaš povečave in jih opazuješ. Tedaj se na fotografiji prikaže marsikaj, česar med fotografiranjem sploh ne opaziš. Seveda nisem umetniška fotografija, tudi nisem nikoli imela nagljenja do umetniške fotografije. Zame je fotografija stvaren zapis, dokument nečesa, tudi časa. Skratka, zapis, ki ima dokumentarno vrednost. Najbolj me zanima svet, ki propada in odмира, moja naloga kot fotografinja pa je, da v danem trenutku od slikam stanje, stvarno podoba nečesa, česar morebiti že jutri ne bo več.«

Vladka večkrat obišče rojstvo Brestanice, kjer seveda tudi veliko fotografira, njena največja želja pa je odpreti fotogalerijo v domačem kraju. Meni, da bi bil brestaniški grad pravi prostor za to, pristojni pa zato nečejo niti slišati, pristavi.

I. ZORAN

Čas je ustavil kolesje stare žage ob Radulji — s serijo takšnih in podobnih fotografij se bo konec tega tedna predstavila v Trebnjem fotografinja Vladka Likar — Kobal, brestaniška rojakinja iz Ljubljane.

»Tisti, ki meri žalost«

Tako je naslovil Vili Ravnjak svojo dramo o Tugomerju, ki jo igrajo v ljubljanskem MGL

Slovenci imamo kar nekaj dramskih balad o Tugomerju. Prvo je napisal Josip Jurčič.

Prvi festival orgličarjev

To soboto v Trebnjem

TREBNJE — Kulturno ponudbo tukajšnje ZKO za ta mesec sestavlja več prireditev, vanjo pa je vključen tudi prvi festival orgličarjev Slovenije. Prireditev, ki so jo pripravljali od spomladi, ko so objavili razpis, bo v soboto, 26. oktobra, ob 18. uri v trebnjemskem kulturnem domu, in sicer pod naslovom (ah), TE ORGLICE. Festival bodo spremljali strokovnjaki Narodnega inštituta iz Ljubljane, znana nemška tovarna glasbil Hohner pa bo sodelovala s prikazom svojih orglic.

Za festival se je prijavilo in bo v soboto na trebnjemskem kulturnem odru nastopilo 24 orgličarjev. Med nastopajočimi jih bo več iz družin, kjer so orglice domači instrumenti. Tako se bo predstavilo kar nekaj družinskih parov, npr. mož in žena, oče in sin ipd. Prav mladih orgličarjev ni med njimi, na čelu starejših pa bo tudi eden, ki ima za sabo več kot 70 pomladi. V skladu s starostjo nastopajočih bodo tudi višje, ki jih bodo v soboto izvajali na orglice. Sami ali z ansambli.

Med prijavljenimi za prvi festival so orgličarji iz raznih krajev, tako rekoč iz vse Slovenije. Kaka tretjina jih je iz Dolenjske in Posavja, in to iz Dobrepolja, Sevnice, Krškega, Brestanice, Težke Vode in Trebnjega. Upajo, da bodo vsi tudi nastopili.

I. Z.

Snov za Tugomerja je Ravnjak, tako kot vsi avtorji pred njim, črpal iz znane Giesebrechtove kronike Polabskih Slovanov. Njegova varianta slovenskega literarnega mita se precej razlikuje od vseh dosedanjih. Besedilo novega Tugomerja je vsak dan bolj aktualno in preroško. V jedru te dramske balade je motiv osebne maščevanja za umor očeta, v maščevanje pa Tugomer povleče ves svoj narod. Tugomerjeve osebne ambicije postanejo usodne za vse njegove Karantance: ena napaka vodi v drugo, začarani krog nasilja pa se končuje s propadom vsega.

To Ravnjakovo dramo igrajo v Mestnem gledališču ljubljanskem in sicer v režiji Mire Erceg iz Berlina. Lik Tugomerja, se pravi »tistega, ki meri žalost«, upodablja na odru Slavko Cerjak, krški rojak. Nastopa še vrsta znanih igralcev (Jožica Avbelj, Majda Grbac, Tone Kuntner idr.) in statistov. Gre za pravi gledališki spektakl in za najzahtevnejši projekt Mestnega gledališča ljubljanskega v zadnjih letih. Že krstna predstava minuli četrtek, 17. oktobra, je napovedala, da bo to nova slovenska gledališka uspešnica.

Režiserka Mira Erceg, ki ni z ničimer obremenjena, še najmanj z nacionalnostjo, je Ravnjakovo dramo zasnovala kot gledališko metaforo za sodobne Tugomerje med nami ali nedaleč od nas in ta metafora se zliva s kruto vsakdanjostjo v umetniški poziv proti nasilju vojne.

— an

SLAVNOSTNI KONCERT — V soboto je bil v farni cerkvi v Ribnici zadnji dogodek ob praznovanju 400-letnice smrti Jakoba Petelina Gallusa. Koncert, na katerem so mešani pevski zbor, nonet Vitra in oktet Gallus iz Ribnice odpeli Gallusovo mašo Musica noster amor in skladateljve motete, je številno občinstvo pozdravilo z burnim aplavzom. O Gallusovem življenju, o katerem vemo sicer zelo malo, je spregovoril slavnostni govornik dr. Matjaž Kmecl. (Foto: M. L.-S.)

Trebanjsko-novomeški slavljenec

80-letnico življenja pesnika, prevajalca in urednika Severina Šalija počastili Trebanjci in Novomeščani — Ob jubileju tudi spominska plaketa Novega mesta

TREBNJE, NOVO MESTO — Severin Šali, pesnik, prevajalec in urednik, je praznoval v torek, 22. oktobra, osemdeset let življenja. Luč sveta je zagledal v Podliscu pri Dobrniču, potem pa na nekaj najzgodnejših let preživel pri stricu v Šentrupertu. Osnovno šolo je obiskoval v Dolenji Nemški vasi pri Trebnjem, gimnazijo pa v Varaždinu. Nekaj časa je še živel na Hrvaškem, nato pa se vrnil v Slovenijo in se v Ljubljani zaposlil pri Jugoslovanski knjigarni. Po vojni je najprej živel kot svobodni književnik in prevajalec, ko pa so v Novem mestu ustanovili Dolenjsko založbo, je delal pri njej. Nazadnje je bil urednik pri Mladinski knjigi v Ljubljani. Živi v Novem mestu.

Njegovo pesniško delo obsega sedem knjig, ki so izšle v letih 1940—1991. Za svojo liriko je že leta 1940 prejel dve nagradi: Prešernovo nagrado mesta Ljubljane in nagrado Dravske banovine. Leta 1954 je dobil v Novem mestu Trdinovo nagrado, in sicer za prevod pesnitve Jama hrvaškega pesnika Ivana Gorana Kovačiča. Neprimerno večji je Šalijev prevajalski opus, iz tujih litera-

tur pa je v slovenščino prevajal poezijo in prozo. Predvsem so znani njegovi prevodi nekaterih temeljnih del iz srbohrvaške literature pa prevodi iz ruščine, makedonščine, prevajal pa je tudi iz češčine in francoščine.

Šalijevo literarno delo je od minulega tedna predstavljeno na razstavi v Študijski knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu. Ekspozicija je kar za nekaj vitrin. Razstavljene so vse pesnikove knjige, zbirke, ki jih je izdal pa antologije z njegovimi pesmimi in publikacije, v katerih je sodeloval ali pa še sodeluje, od predvojnih do današnjih revij, zbornikov in drugih publikacij. Na razstavi je tudi nekaj Šalijevih rokopisov. Drugi del razstave predstavlja Severina Šalija kot prevajalca, tretji del pa kot urednika. Seveda je na ogled tudi fotografsko gradivo, ki kaže pesnika ob najrazličnejših priložnostih, tudi skupaj z drugimi literati in znanimi osebnostmi. Razstavo je novomeška knjižnica pripravila v počastitev Šalijevega življenjskega jubileja.

Šalijevo 80-letnico so v četrtek, 17. oktobra, počastili v Trebnjem, in sicer s prireditvijo, ki je bila v večernih urah v avli stare osnovne šole. To je bil literarni večer, na katerem je igralec Srečo Špiček ob glasbeni spremljavi Lada Jakše recital pesmi iz Šalijeve letos izšle zbirke Pesnik na večerni poti, Milena Režun pa je ob glasbi istega izvajalca predstavila več pesmi svojega očeta Franceta Režuna, in sicer iz njegove tuje letos izšle zbirke Občutja in videnja. Na začetku prireditve, ki se je udeležil tudi uredniški odbor revije Rast, je Severinu Šaliju čestital za jubilej trebanjski župan Ciril Pungartnik. Na koncu, pred družabnim večerom, pa je nekaj prijaznih besed slavljenecu povedal prof.

VEČER S PESNIKOM JEVREMOM BRKOVICEM

LJUBLJANA — Društvo slovenskih pisateljev je pripravilo v torek, 22. oktobra, v svojih prostorih na Tomšičevi 12 v Ljubljani večer s črnogorskim pesnikom Jevremom Brkovićem, ki se je na begu iz svoje domovine »ustalil« v Ljubljani. Društvo slovenskih pisateljev se je hkrati odločilo, da bo začelo od svojih članov zbirati prostovoljne prispevke za tiste pesnike in pisatelje, ki se bodo zaradi vojne v lastni domovini (predvsem iz Hrvaške) zatekli v Slovenijo.

Kaj prinaša oktobrska Rast

V oktobrska kulturna dogajanja dolenjske dežele se pomenljivo vrašča tudi najnovejša Rast. Gre za tretjo številko letošnjega, drugega letnika te naše pokrajinske revije, ki jo izdaja Dolenjska založba v Novem mestu. Podobno kot prejšnje številke obiluje tudi ta s pestro in zanimivo vsebino ter s številnimi novimi sodelavci. Če že ne zaradi drugega, bi jo lahko vsaj glede prispevkov, njih raznovrstnosti in profilirano ureditve imeli za zgleden dosežek sodelavcev in urednikov.

Osnovna osebnost literarnega dela revije je tokrat pesnik, prevajalec in urednik Severin Šali iz Novega mesta, letošnji jubilar. Ob 80-letnici je predstavljen s kratkim izborom svoje poezije iz vseh šestih pesniških zbirk. Svojo življenjsko in ustvarjalno pot pa je opisal v odgovorih na vprašanja, ki mu jih je zastavil literarni urednik revije, pesnik Ivan Gregorič, ter ob tem predstavil tudi svoj pogled na poezijo. Drugi pesniki pričujoče številke pa so: Janez Kolenc, Ladislav Lesar, Ivan Gregorič, Lojze Krakar, Peter Vovk, Lojze Podobnik, Marjanca Žvar in Marija Pilko. Nekateri od teh prvič nastopajo v reviji. Tudi proza, ki

dopolnjuje literarni del, so napisali »novinci« Igor Karlošek, Ivanka Mestnik in Joža Sladič.

Na literarne strani se navezuje spis Nataše Petrov, posvečen življenju in delu pisateljice Ilke Vašte ob 100-letnici njenega rojstva. Vašetova je bila rojena v Novem mestu in je v rodno mesto postavila dogajanja kar v treh svojih romanih. Svoječasna in priznana kot avtorica biografskih in zgodovinskih romanov, je Vašetova danes še skoraj pozabljena. Njen del na knjižnem trgu ni napredaj, pa bi prav gotovo z njimi lahko marsikaj povedala tudi današnjemu bralcu.

Milena Režun se je lotila zanimive teme z likovnega področja in razglablja o tako imenovani slovenski naivi kot pojavu, ki ga ni moč istovetiti z naivo v Jugoslaviji, ampak so med njima pomembni razločki.

Judita Podgornik je objavila zanimiv spis o Narodnem domu v Novem mestu oz. o prvem letu (1873) njegove gradnje. Gradivo zanj je dobila v tiskratnem dnevniku Slovenski narod, ki je priobčil serijo člankov izpod peresa novomeškega dopisnika o napredovanju del pri gradnji tega doma,

JUTRI OTVORITEV NOVIH PROSTOROV V GIMNAZIJI

NOVO MESTO — Gimnazija v Novem mestu je dobila nove prostore s pozidavo gimnazijskega dvorišča. Načrte je izdelal arhitekt Marjan Zupanc iz Pionirja, nekdanji novomeški gimnazijec. Nove prostore bodo slovesno odprli jutri, v petek, 25. oktobra, ob 18. uri. Otvoritvena slovesnost bo v atriju šole. Slavnostni govornik bo mag. Boštjan Kovačič, predsednik novomeškega izvršnega sveta.

DUNAJSKI UMETNIKI

LJUBLJANA — V Galeriji Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov so odprli minuli četrtek, 17. oktobra, razstavo del štirih umetnikov z Dunaja. To so Blittersdorff, Foerch, Pavlik in Praschak. Dela bodo na ogled do 9. novembra.

kultura in izobraževanje

Gallus in čas

Ta teden potekajo v Ljubljani osrednje slovesnosti ob 400-letnici Gallusove smrti. Od ponedeljka se vrstijo koncerti, na katerih nastopajo domači in tuji glasbeniki (iz Londona, Prage in Piacenze), od tega dne je v Cankarjevem domu na ogled razstava o Gallusovem življenju, ustvarjanju ter odmevih njegove osebnosti in dela, v Kosovelovi dvorani Cankarjevega doma pa na mednarodnem simpoziju številni domači in tuji muzikologi, raziskovalci in drugi strokovnjaki berejo referate in razpravljajo o Gallusu Carniolus in evropski renesansi. Simpozij se bo končal danes, koncertni del počastitve Gallusa pa jutri.

Sodeč po naslovih tem na simpoziju, je Gallus ime, ki ni zaznamovalo le 16. stoletja, v katerem je ta naš veliki rojak živel in ustvarjal, temveč še ves čas glasbenih obdobij po Gallusovi smrti, vzemirja pa tudi še danes. Je eno tistih imen, ki na slovenskem in evropskem kulturnem obnehu svetijo enako močno skozi stoletja, zato tudi ukvarjanje z njim nikoli ne more biti zares dokončno.

Govoriti o Gallusu ni lahko, je zapisal programski odbor za počastitev Gallusa pri ministrstvu za kulturo Republike Slovenije, »o njem govori glasba, ki je njegova in naša ljubezen. V tem letu bi radi povedali in pokazali ves Gallusovim sonarodnjakom, Evropi in svetu, da želimo tudi z glasbo zbuditi v ljudeh čustva, ki so kulturnim bitjem bližja od grmenja topov in žvižganja raket.«

I. ZORAN

PREDAVANJE O ASTROLOGIJI

NOVO MESTO — V torek, 29. oktobra, ob 19. uri bo v Študijski knjižnici Mirana Jarca novo predavanje iz jesenskega cikla. Viktor Gerkman, ki je pred kratkim izdal zanimivo knjigo Astrologija, veda o značaju in usodi, bo govoril o kozmičnem zakonu, skritem v človeški usodi. Po predavanju bo pogovor o astrologiji, temi, ki prav gotovo marsikoga zanima, zato vabijo prireditelji k čim večji udeležbi.

delo na daljavo, kar je obnem tudi edini prispevek v rubriki Rastoča knjiga. Andrej Hudoklin predstavlja jama Jazbino v Topliški dolini, nato sledijo trije zapisi o novih knjigah in razstavah. Helena Ložar-Podlogar ocenjuje preteklosti in Milan Markelj knjižni prvenec mladega novomeškega pisatelja Damijana Sinigoja z naslovom Vojake ubijajo, mar ne?, Jožef Matijević pa se je razpisal o ciklu slik Janka Orača, ki je bil pod naslovom Kresna noč na Medvedjeku na ogled v Dolenjskem muzeju. Zanimivo je tudi tokijsko pismo novomeške rojakinje Bibe Dobovšek-Sethna oz. njen intervju z na Japonskem živčim slovenskim jezikoslovcem — japonistom Andrejem Bekešem. Vsebinski del končuje stalna kulturna kronika, ki prinaša strnjen pregled kulturnih dogodkov na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju za obdobje junija — avgusta 1991.

Na koncu pa še, kar bi moralo biti že na začetku, o padcu rdečih dinozavrov (v podobi t. JLA) na slovenskih tleh in nadaljevanju njihove smrtonosne agonije na Hrvaškem, o čemer — ob tem pa tudi o izjemni možnosti za mlado slovensko državo — kritično razmišlja Milan Markelj.

I. ZORAN

pisma in odmevi

Lov na polhe in... ... slovenska televizija

V tem času, ko v vseh kulturno naprednih državah usiha krznarska industrija in zapirajo krznarske trgovine in delavnice, z vsilo prodira na trg umetno krzno (pliš). Znanje osebnosti, zlasti iz ženskega sveta, demonstrativno zahtevajo dragocene krznenе plašče, slovenska televizija pa se — ne daleč od 4. oktobra, svetovnega dneva varstva živali — postavlja z lovom na polhe. V nedeljo, 13. oktobra, smo se v oddaji ZDRAVO lahko javno soočili z morilno slovensko tradicijo še izza Valvasorjevih časov.

Spoštujem tradicijo, ki nima morilskega pridha, z lovom na polhe pa se ne morem strinjati; na žalost to morijo podpirajo tudi lovci, ki so zame le uniformirani mesarji. Vsi lovijo polhe oz. »polhajo iz strasti«, s čimer se celo javno hvalijo. Vemo, da je za eno pokrivalo polhovko treba zbrati 34 najlepših kozic, to pomeni, da jih je treba pobiti najmanj sto, da pridemo do ustreznega števila za polhovko. Okrutna je navada, da nekateri celo zaigajo debla, v katerih spijo polhki; z dimom in ognjem jih prisilijo, da zapustijo vola debla in se mukoma ujamajo v pastirskrinjice. V naprednih državah, kjer so že v veljavni strogi zakoni proti mučenju živali, je lov živali v pasti strogo prepovedan in kazniv dejanje.

Še bolj me preseneča odločitev voditeljice oddaje ZDRAVO, da si je za to temo zbrala prikaz te nehumane tradicije. G. Svetelova, rada bi vam zaupala, da je bila v času mojega vodenja DPMŽ do leta 1981 članica društva tudi vaša mati Aлена Svetelova. Ne vem, kaj bi rekla svoji hčerki, ko bi videla, kakšno oddajo o mučenju živali je pripravila. Tudi bikoborbe, petelinji boji, pasje borbe in druge nehumane prireditve z živalmi so senca preteklosti, ki jih kulturni svet vedno bolj odklanja in ignorira, slovenska TV pa se kot nalašč ukvarja s prikazovanjem mučenja nemočne živali. Menim, da je poslanstvo televizije ne le obveščati in zabavati, temveč tudi, če že ne ZLASTI, vzgajati.

LEA EVA MULLER
Ljubljana

Škofijska Karitas se moti

O zasvojenosti drugače in po lastni izkušnji

V Družini št. 39 od 13. X. 1991 sem članek na str. 7 pod naslovom »Nova pobuda škofijske Karitas« dvakrat prebral. Torej pomoč za pijanec in uživalce mamili? Tu ni potrebna nobena pomoč v denarju, saj bi bil učinek ravno nasproten, ampak recept, katerega bi morali osvojiti, pa bi takoj tudi ozdraveli. Kdor ga odklanja, temu ni za zdravitve, ampak za izkoriščanje bedakov, ki mu verjamejo. Tak recept nič ne stane in se glasi: »Nehaj!«

Pri škofijski Karitas bi morali ugotoviti, kdo oziroma kakšni so starši takih zasvojenec. Revni prav gotovo ne, sicer bi njihovi »bolniki« ne imeli sredstev za »tolažilna zdravila«! Zakaj jih ne peljajo k psihiatru? Če niso prištevni, smo

zdravi tem revežem dolžni pomagati, seveda po zgoraj omenjenem receptu. Ako pa psihiater ugotovi, da so prištevni, jim je treba povedati, da je v Sloveniji še veliko takih, ki živijo v stiski in pomanjkanju, pa ne iščejo utehe v alkoholu in mamilih.

Verjetno bo kdo rekel: »Tako lahko čveka le tisti, ki ni v življenju doživel take krize! Vendar ni tako.«

V nikjer registriranem klubu »Bratci pristne šmarnice«, smo se ga svoje čase večkrat nalezli in se pozno zvečer pijani razšli. Čeprav je včasih padla tudi kakšna, »žaljivka«, češ napil se ga je do nezavesti, nisem vedel, kako zgleda nezavesten pijanec, dokler nisem tega sam doživel.

V Nedeljskem dnevniku od 13. decembra 1983 sem napisal: »Alkoholizem ni bolezen, ampak razvada.« Takrat je bila na Škofiji za pijanec nekakšna ambulanta. Prinesli so me tja namreč kot mrliča, kaj mrliča, kot prašiča na traga! Naslednje jutro, ko so mi drugi pripovedovali o tem, sem glasno zakričal: »Nikoli več!«

V gostilnah, kjer me poznajo, me zdaj niti ne vprašajo, kaj želim, ampak mi v vroč natočijo oro in radensko. Kadil sem 50 let. Moj prijatelj nekadilec mi je ob neki priložnosti, pol za šalo, pol za res rekel: »Čudim se, da kadiš, ko vendar veš, da ti lahko še škoduje. Iz denarja delati dim ni nobena učenost, nasprotno delati je pa nemogoče.« Prekinil sem ga in odvrnil gorečo cigareto z besedami: »Nikoli več ne bom dal cigarete v usta!« In posledice? Kjer v zaprtem prostoru kadijo, me vzdržim. To so dejstva. Nikomur še nisem in ne bom svetoval, naj me posnema, zdi pa se mi, da bi bilo prav, če bi tako naredili tudi tisti pijanci in narkomani, ki jih škofijska Karitas pomiluje. Odklanjati nasvete zdravnika in psihiatra je pa isto, kot bi se odločil za samomor.

Kdo ima bolj prav, pa naj razsodi vsak sam!

FRANC LUZAR

DRUŠTVO BO ZDRUŽEVALO IZGNANCE DRUGE SVETOVNE VOJNE

BUČKA — V petek, 1. novembra, ob 10. uri bodo v osnovni šoli na Bučki ustanovili podružnico Društva izgnance Slovenije med drugo svetovno vojno. Namen društva je, da bi posvetili večjo pozornost zdravstveni in socialni varnosti izgnancev ter pravični vojni odškodnini, ki jo prejšnja oblast izganecem ni izplačala oziroma je ni dovolj energično izterjala od Nemčije. Hkrati bodo obudili tudi spomine na izgnanstvo v nemška taborišča.

DOGOVORILI SO SE

KOČEVJE — Izvršni svet občinske skupščine Kočevje in vodstvo Šole Zbora odposlancev v Kočevju sta se dogovorila, da bodo plače učiteljev usklajene z določili kolektivne pogodbe. Ta sicer ni v celoti zajela zahtev učiteljev, vendar bodo plače po tej pogodbi kljub temu občutno višje, kot so bile doslej.

Dva Roga — in med njima prepad

Zamolčevanje in nespoštovanje preteklosti je velika človeška zmeta — Dolenjski in slovenski upor pred 50 leti ostaja eno najčastnejših dejanj našega naroda

Občinski odbor ZZZB NOV v Novem mestu je 10. 9. 1991 predlagal predsedstvu novomeške občinske skupščine, da bi v okviru praznovanja občinskega praznika uvrstilo tudi podelitev borbovskih priznanj in povelj. Že naslednji dan, 11. 9. 1991, je predsedstvo SoB odgovorilo Zvezi borcev, da »po sklepu predsedstva SoB Novo mesto občinski praznik letos ne bo posebej obeležen«. Dodalo je še, da »... takšna odločitev ne preprečuje in ne omejuje samoiniciativnosti posameznih organizacij in društev v občini«. Šele 16. 9. pa je predsedstvo SoB na 18. seji sklenilo to, kar je že 11. 9. v pismu sporočilo Zvezi borcev. Šele takrat se je namreč odločilo, da »... bo o tem obvestilo občinsko skupščino in ji predlagalo, da le-ta predlog na skupni seji 19. 9. potrdi in sprejme«.

Je že res, da lani v javni razpravi o »primernosti datuma občinskega praznika« ni bil oblikovan enoten predlog o morebitnem novem dnevu takega praznika. Skupščina ni sprejela dokončnega stališča tudi zato, ker prepušča odločitev o tem bodočim novooblikovanim občinam, to pa povezuje z napovedanimi ustavnimi spremembami komunalnega sistema. Res je tudi, da je predsedstvo SoB že lani podprlo zamisel, naj bi zaradi težkih gospodarskih razmer slavili občinski praznik vsako drugo ali peto leto. Lani je slavnostna seja pred 29. 10. zaradi podelitve občinskih priznanj le bila.

Vse povedano je spodbudilo občinski odbor ZZZB NOV, da je najprej sam, potem pa skupno z Območnim odborom Socialistične stranke in obč. konferenco Stranke demokratične prenove v Novem mestu povabil nekdanje borce, aktiviste OF, udeležence Kočevskega zbora in »vse ljudi dobre volje« na srečanje v Rogu, do katerega je preteklo soboto dopoldne tudi prišlo. Če se predsedstvo občinske skupščine hkrati z večino članov skupščine ni zavedalo, kaj pomeni polstoletnica ustanovitve Novomeške partizanske čete in njen upor

OROPALI SO GA

KOČEVJE, BEOGRAD — Ivan Mulac, eden izmed treh preživelih ranjencev iz partizanske bolnišnice Ogenjca v Loškem Potoku, je po vojni ostal v JLA, nazadnje je bil v Beogradu in tam tudi upokojen kot visoki oficir JLA. Po upokojitvi je običajno preživel zimski del leta v Beogradu, poletje pa v domačem Brsniku ob Kolpi in občini Kočevje. Minuli teden je dobil na Kočevsko obvestilo, da so neznanici vlomili v njegovo beograjsko stanovanje in mu vse pokradli. Zaradi bojev na Hrvaškem je moral na pot do Beograda prek Madžarske. Odšel je konec minulega tedna in tako še ne vemo, koliko škode in kakšno so mu roparji povzročili.

proti fašistom in nacistom, ki so nas zaplasi iztrebljenju, je to počastila množica ljudi, ki so kljub slabemu vremenu v soboto do zadnjega kotička napolnili vse prostore restavracije pri Bazi 20. Že dolgo niso ljudje tako iskreno in navdušeno pritrjevali kakemu govorniku na javnem shodu kot v soboto članu predsedstva Slovenije dr. Matjažu Kmeclu na Rogu, ko je med drugim povedal: »... Etično in razumno za slovensko narodno stanje bi bilo, ko bi brez sejmarskega kriča in z ustrezno mero poštene dostojnosti priznavali zgodovinsko in narodno tehtnost NOB. Pri tem naj bi ločevali tisti Rog, ki je grozljiva in najgobjega obžalovanja vredna priča zlobne nadutosti slovenske ali jugoslovanske oblasti po letu 1945 in ki nima prav nič opraviti z duhom NOB, od Roga, od koder je kot od srca plal upor za slovensko preživetje, kjer je našlo zavetje na tisoče ranjencev, tiskarne, delavnice, kulturne ustanove in končno tudi prvi slovenski parlament — zbor slovenskih odposlancev v Kočevju...«

Skupaj s protifašističnimi borci vsega sveta — do zmage!

Med klene, razumljive in v sleherni misel zbranih segajoče besede razumnika dr. Kmecla je bila vtakna trditve:

Leta 1942 smo bili skupaj z docela potlačeno in dotolčeno Evropo dolžni postaviti moža — za svojo usodo in za civilizacijsko celoto. Na rezilu noža je šlo za to, ali smo res pravi, nepotvrjeni del evropske kulture in njene svobodoljubnosti ali pa smo samo potuhnjenci in šminkarji; ali stojimo v isti vrsti s francosko rezistenco, z italijanskim partizanskim gibanjem, z možmi norveškega kralja, z varševskimi getom ali pa samo čakamo, kam se bo vse skupaj nagnilo...«

Ve se, kam in kako smo se nagnili v letih 1941—1945 in tudi svet ve, je dejal dr. Matjaž Kmecl, da je »... bil NOB vendarle na tisti sijajni, vztrajni in trmasti slovenski zgodovinski črti, ki nas je od kmečkih uporov in Trubarja preko Cojzovih in Prešernovih ljudi, političnega programa Zedinjene Slovenije in taborov, upora zoper Avstrijo 1918 z močjo samozavesti pripeljala dozorele in močne v letošnjo junijsko in julijsko odločnost, v letošnji 26. junij in 8. oktober.«

Še: »Zadruga za zasebne kupčije?«

Odgovor na obtožbo direktorja zadruge Nika Požeka — Vsi direktorjevi grehi

Na odgovor direktorja Kmetijske zadruge Nika Požeka v zadnji številki Dolenjskega lista proti pisanju B. Budje v članku »Kmetijska zadruga za zasebne kupčije?« ne morem molčati, ne da bi odgovoril na njegova dejanja v zadruzi, katerih posledice čutimo mi delavci. Direktor Požek na vsa dogajanja, za katerimi se tudi uspešno skriva, reagira po instinktu, in ne po razumu. Pameten človek bi se malce zamislil, preden bi začel pljuvati. V odgovoru, ki ga je napisal v Dolenjski list, uporablja terminologijo iz časa enopartijskega sistema, kar kaže, da se še vedno ne more

Zahvala ledvičnih bolnikov

Hemodializo so opravljali tudi v času stavke

V dneih, ko so zdravstveni delavci stavkali, da bi si izboljšali stanje v zdravstvu in osebne dohodeke, smo doživljali bolniki, ki smo odvisni od hemodialize, dvojno prizadetost. Prvič, ni nam vseeno, kakšno je stanje na področju zdravstva, ker smo odvisni od zdravstvenega osebja. In drugič, če se bo materialna oskrba bolnišnice še naprej slabšala, nam bodo nekega dne hemodialize storitve odpovedali. To pa bi za nas pomenilo smrt ali največ teden dni življenja.

In kaj lahko mi prispevamo k rešitvi navedenih problemov? Predvsem lahko pohvalimo zdravnici dr. Steklesovo in dr. Furlanovo, kakor tudi medicinske sestre, ki izvajajo hemodializo, da so prav v času stavke pokazale visoko stopnjo humanosti in nam pomagale. To so velike stvari. Kdor tega ne občuti na lastni koži, temu je to težko razumljivo. Hudo nam je, ko razmišljamo o slabem materialnem stanju v zdravstvu in nizkih dohodkih zdravstvenih delavcev. Nedvomno si zaslužijo večje plačilo za svoje delo.

Želim si, da bi se razmere na področju zdravstva čim prej uredile in da se bomo lahko vsi skupaj prizadevali za podaljševanje naših življenj.

Za hemodializiranje novomeške bolnišnice
SLAVKO SMERDEL

Spomin na dolenski upor leta 1941 je bil v soboto namenjen počastitvi takratne vstaje proti zločinskemu fašizmu, spomnil pa je tudi na današnji čas: »Tako kot imamo dva Roga in med njima globok prepad, tako sta, odkar svet obstaja, tudi dva svetova: miru in nasilja, dobrote in zla, podiranja in gradnje, ubijanja in ploditve, dela in ropala!« je poudaril govornik in sklenil nastop s pozivom:

»Naj tudi v imenu slovenske preteklosti, njene častnosti, vztrajnosti in ustvarjalnosti živi slovenska prihodnost!«

Zaradi vsega tega smo polstoletnico rojstva OF, ustanovitve Novomeške čete in 48-letnice Kočevskega zbora slovenskih odposlancev dostojno počastili. Kajti tudi čez tristo let se bodo otroci in šola še učili, da je šla skoraj goloroka Novomeška partizanska četa v jeseni 1941 na Bučki v boj z obmejnimi enotami večmilijonske armade najmoderneje oboroženih in vojaško nad vse izkušenih nemških nacistov. Izseljevanje naših ljudi iz južne Slovenije je bilo zaradi tega zavrto in nato celo ustavljeno, čeprav je moralo v nemško suženjstvo skoraj 80.000 prebivalcev Spodnjega Posavja.

Vsega tega ne moremo in ne smemo pozabiti. Leta NOB so čas našega najtehtnejšega domoljubnega dejanja.

Odbor za obeleževanje pri občinskem odboru ZZZB NOV
Novo mesto

KRUTI DO INVALIDA

Ker sem na avtobusno postajo prišel prezgodaj, sem se odločil, da obiščem še disko klub v Creini. Želel sem se poveseliti s prijatelji, a me je že pred vhom ustavil eden od redarjev. Kmalu se mu je pridružil še drugi. Vlekla sta me po stopnicah, nista me pustila v družbo sovrstnikov niti potem, ko sem ju prosil in jima dopovedoval, da se želim le sprostiti po napornem delovnem tednu. Šele šef mi je omogočil, da sem lahko spil kokto, pa še to na prigovarjanje mojega prijatelja. Sprašujem se, zakaj so ljudje tako kruti do invalida, ki si želi le živeti. MARJAN KOVAČEVIČ
Kranj

Zeleni Metlike pisali ministru

Belokranjci niso Dolenjci in pika!

Obveščamo vas, da smo Zeleni Metlike poslali ministru za notranje zadeve, gospodu Igorju Bavčarju, naslednji dopis:

»Kot Metličani in Belokranjci se počutimo zapostavljeni, ker smo iz sredstev obveščanja izvedeli, da bodo avtomobilske registrske tablice na našem območju nosile oznako NM z novomeškim grbom.

Na splošno nas moti tretiranje, da smo Belokranjci Dolenjci. To prepričanje je pogosto možno opaziti tudi v strokovnih in turističnih publikacijah. Bela krajina je in je vedno tudi bila zaključen geografski, kulturni in etnološki pojem, zato naša stranka nasprotuje, da nas stalno na vseh področjih nasilno tlačijo med Dolenjce. V tem pogledu je nova republiška oblast enaka kot stara.

Bela krajina želi biti samostojna regija in se bo za to tudi borila. Vaša odločitev, da dobi Bela krajina svoj registrski tablico, bi veliko pripomogla k uveljavitvi Bele krajine v slovenskem prostoru.«

Pozivamo vas, da tudi vi pošljete podoben dopis in s tem prispevate svoj delež k uveljavitvi Bele krajine kot enakopravne slovenske regije.
Zeleni Metlike

VOLITVE BODO SOBOTO

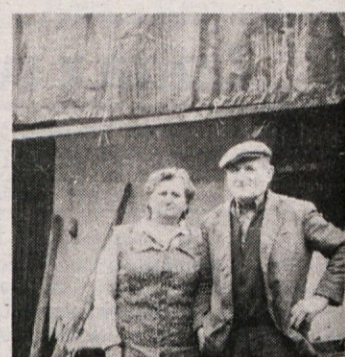
KOČEVJE — Na vprašanje, kako poteka uresničevanje sklepov nedavnega zbora volnikov in zahtev novega sindikata v Avtu, je v.d. direktorice Štefka Krkovič odgovorila tako: Zaradi izpeljave potrebnih postopkov novega delavskega sveta ni bilo možno izvoliti v tednu dni. Volitve bodo to soboto, 26. oktobra. Izpeljana je sporazumna razrešitev delovnega razmera z vodjem komercialne in pravne službe. Novi delavski svet bo že na prvi seji sklepal o razpisu za novega direktorja. Delavskemu svetu (novemu) bo tudi podano temeljito poročilo o položaju firme Tehnotrans v Nemčiji, katere pretežni lastnik je Avto Kočevje.

FRANC SIMČIČ
Črnomelj

Portugalka ali reinkarnacija

Mogoče je bila kriva portugalka. Sobota 28. septembra je bila v znamenju trgatve. In ko človek pride iz vinograda, ni povsem bistrega pogleda. Pa vendarle se še vedno skoncentrira na določeni pojav. In jaz sem se skoncentrirala na HTV. Na sporedu je bila oddaja spekter. Spiker je najavil Dušana Pluta, člana predsedstva Slovenije. In na ekranu se je pojavil človek, ki nima brade in je nekoliko temnejši od Dušana Pluta. Govoril je in govoril in na spodnjem delu ekrana se je pojavil napis DUŠAN PLUT, član predsedništva R Slovenije. Dr. Pluta osebno poznam, saj sem ga v sredo, tri dni prej, videl v Metliki. Le kaj mu je danes? Nekako čudno deluje in neverjetno spominja na Jožeta Matekoviča, predsednika metliškega izvršnega sveta. Ustrašil sem se, da se je Dušan kaj zgodilo v njegovem prejšnjem življenju in se je v novem pojavil v telesu Jožeta Matekoviča. Ampak kaj je potem z dušo Jožeta Matekoviča, če je v njegovi koži Dušan Plut? Kar malo strah me je bilo, da verjetno Matekovič, ki je očito ostal brez telesa, blodi nekje po Metliki in išče novo kožo, kamor bi se naselil. In to bi utegnili sprožiti veržni proces in vsi bi zamenjali kožo, kar bi povzročilo strašno zmedo.

Sprva sem pojav pripisal portugalki, a sem hitro spremenil mišljenje, ko sem ob sebi za šankom zagledal metliškega pesnika Janija Bevka, ki mi je deloval nekako matekovičevsko. Pa menda ne, da se je

Martin in Angela Lap pred gospodarskim poslopljem

Sosednje preprečili še večjo škodo

Pri Lapovih zagorelo gospodarsko posloplje

BISTRICA — Ako v sredo, 16. oktobra, okoli 22. ure zvečer sosed Lapovih iz Bistrice 30 pri Mokronogu, Milena Kralj, ne bi opazila ognjenih zubljev na gospodarskem posloplju Lapovih, bi ogenj povzročil še precej več škode kot za okrog 100.000 tolarjev, kakršna je po prvih ocenah. Ogenj naj bi zanetela električna žarnica, ki je bila preblizu sena.

Martin in Angela Lap sta nam v nedeljo povedala, da ne bi verjetno ničesar slišala, ker je njuna spalnica obrnjena na cesto, da pa je sosedja slišala pokanje salonik na strehi gospodarskega posloplja v neposredni bližini stanovanjske hiše. Dobra sosedja je Lapovima pomagala tudi s klicanjem pomoči, njen mož Zvone pa je prvi začel gasiti ostrešje v plamenih. Kmalu so pridrveli številni gasilci, bilo jih je okrog 50, in rešili traktor, kmetijsko orodje, ogroženih pa ni bilo več niti 8 glav živine.

Kljub naglemu posegu požrtvovalnih gasilcev pa je uničen dobršen del ostrešja in okrog 15 ton sena. Vaščani so Lapovima pomagali za silo prekrti streho. Mirenska Dana in Bistričan Alojz Marn sta jima posodila ponjavo. Oglasil se je že tudi zastopnik za varovalnice Tilia, ki je Lapovim obljubil, da lahko ta ponedeljek, ki je že za nami, pridejo po denar. Seveda je tudi pri Lapovih problem podoben drugim nesrečnikom v takem položaju, saj sta imela posloplje močno podzavarovano. P. P.

ZAPELJALA SEM NA CESTO

Nekega dopoldneva sem sedla na kolo. Nisem vedela, kako se mora ravntati na cesti, saj še nisem imela izpita. Kmalu bi povzročila nesrečo. Na cesto sem pripeljala prehitro, zato ni bilo časa pogledati na levo in desno. In moje desne je pripeljal avto in voznik je moral zavirati, da me ni povozil. Od takrat naprej nisem šla več s kolesom na cesto, odločila sem se, da se bom z njim odpeljala, ko bom naredila izpit za kolo.

TEA KLATNUS
3. r. OŠ Krmelj

Jože naselil v Bevka? Le kje je potem Bevka? Kar strah me je postalo in sem naročil še deci portugalk. Televizor nad šankom pa je še vedno kazal telo Jožeta Matekoviča, pod kravato pa je pisalo »Dušan Plut«. Pogledal sem obraze okoli sebe. Vsi so zrl na ekran in se namihali, le glava, ki je rasla iz Bevkovega telesa, je gledala v stran. Verjetno je Jože ugotovil, da sem ga spoznal, pa mu je bilo nerodno. Saj razumem, da je Plutu težko v koži člana predsedstva in da se je naselil v kožo Jožeta Matekoviča, razumem, da je le-temu bilo težko v koži predsednika občinskega izvršnega sveta, ampak zakaj ravno v kožo Janija Bevka, ki je v svojo zavodovljen in se v njej dobro počuti?

Že sem hotel nagovoriti fante, da zgrabimo Bevkovo telo za noge in iz njega iztremo Matekoviča, ko se je na ekranu pojavil Dušan Plut takšen, kot ga vsi poznamo, in pod njim je pisalo »Dušan Plut«. Dobro, Dušan je spet v stari koži, a nekaj mi vseeno ni bilo jasno. Kdo je zdaj Matekovič in kdo je Plut in kje je Bevka? Ali je Matekovič Plut in Plut Matekovič ali pa Plut ni Plut, temveč Matekovič, in Bevka ni Matekovič, ampak je član predsedstva? In kdo je zdaj Plut... in... Potem so me odpeljali.

Drugo jutro so mi povedali, da je šlo na HTV za pomoto oziroma nepačno podnaslanje. Lepa je trgategv v Beli krajini.

MATJAŽ RUS

Poziv slovenski javnosti:

POMAGAJTE ZAVAROVATI KOČEVSKO POKRAJINO!

Vsi klici posameznikov, pozivi skupin in organizacij za preprečitev nadaljnje onesnaževanja kočevske pokrajine;

vsi protesti prebivalstva proti zstrupljanju reke Rinže in neznosnemu zasmrajevanju zraka;

vse zahteve javnosti za ukinitve dejavnosti, ki uničujejo kočevsko naravo; vsi protesti ljudi in ustanov za preprečitev in ureditev nestrokovnega odlaganja odpadkov

niso dosedaj obrodili nobenih rezultatov, ampak le zavlačevanje ali odlaganje obveznosti onesnaževalcev in tistih, ki bi po zakonu morali ukrepati.

Občinski odbor Slovenske demokratične zveze (SDZ) zato poziva slovensko javnost in državne organe Republike Slovenije, da mu pomagajo zbuditi zavest odgovornih in prisiliti v izvajanje zakonskih obveznosti občinske organe, inspekcijske službe in predvsem vse onesnaževalce, ki so dolžni v najkrajšem možnem roku

prenehati z onesnaževanjem in popraviti že nastalo škodo v kočevski naravi.

Navajamo glavne onesnaževalce, primere neurejenega okolja in neizvajanja zakonodaje s tega področja:

1. Okoli Kočevja je okoli 20 živinorejskih farm. Del teh s stojišči živine na rešetkah proizvaja odpadke, ki, nepravilno odstranjeni, uničujejo okolje. Del podtalnice je uničen zaradi nestrokovnega razpavanja gnojevke in razlivanja gnojnice. Zato so uničeni skoraj vsi studenci v okolici: voda je oporečna.

2. Prašičja farma v Klinji vasi pri Kočevju nima uporabnega dovoljenja in nikoli ni imela urejene učinkovite čistilne naprave za gnojevko. Neprečiščena gnojevka se je dolga leta izpuščala v vodno jamo nasproti farme. K temu se je še pridrla laguna in odteklo so velike količine gnojevke naravnost v podzemlje. Porušeno je ravnovesje razmerja med doma pridelano hrano in živinjskimi odpadki, ker se od drugod uvaža koruza in druga hrana.

3. Gnojivni načrt ni verificiran! Gnojevka se izliva nekontrolirano. Obstaja sum, da vsebuje prevelike količine antibiotikov in drugih medikamentov. V reki Rinži je prišlo že večkrat do pomora rib. Lani izrečena kazen je v posmeh civiliziranemu človeštvu: 500 din!

4. Razkroj gnojevke, razlivanje okoli 10. avgusta 1991, je več dni dušil prebivalce Kočevja. Nekateri so pobegnili iz mesta; astmatiki so imeli težave; nekateri oskrbovanci Doma starejših občanov so morali reševati s kisikom!

5. Vodovod nima uporabnega dovoljenja! Pitna voda je pogosto oporečna, prebivalstvo je o tem pomanjkljivo obveščeno. Obstaja sum, da je voda glavni krivec za številna obolenja prebivalcev.

6. Navajamo (po abecedi) podjetja, katerih gospodarjenje za lastni odpadki in njihova odstranitev je ekološko vprašljiva:

INKOP — odplake galvanike, LIK — lakirnica, iveral (vsebnost formaldehida), MELAMIN — fenolni odpadki, kemične odplake, MESARIJA — klavniške odpadne vode, OPREMA — odpadni zrak od plastificiranja platna, SIRRANA — sirotka, TEKSTILANA — odplake barvarne, volneni prah.

7. Kočevje je obdano z divjimi smetišči. Glavno mestno smetišče (pred Mozljem) nima uporabnega dovoljenja! Ni kontrole nad snovmi, ki se na njem odlagajo. Prebivalci Mozlja, Ljovda, Črna Potoka imajo že več let težave zaradi dima, ki se sprošča na smetišču. Dne 10. septembra 1991 je

gorelo s 30 metrov visokim plamenom ob dušenem smrdu in z oblakom dima, ki se je širil do obzorja in katerega vsebnost škodljivih snovi je problematična.

8. Nekatera primestna naselja (Rudnik, Šalka vas, Zeljne) imajo odprte kanale za odvod fekalnih vod.

9. Nihče ne pojasni javnosti, kako so bili deponirani na področju Kočevske Reke pred mnogimi leti živalski ostanki, okuženi z antraksom, ki so bili pripeljani iz drugih krajev Slovenije (na pr. iz Kamnika) in po nekaterih trditvah celo iz Italije.

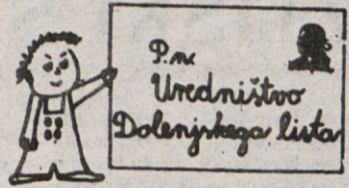
10. Gozdovi v sosednjem Gorskem kotaru umirajo zaradi močno z žepovim dioksidom obremenjenega dima termoelektrarne Plomin v Istri. O vplivih na kočevske gozdove ni raziskave niti obvestila javnosti.

Občinski odbor SDZ Kočevje poziva slovensko javnost, naj ga podpre s stališči in stvarno ter pomaga s pritiskom na odgovorne na vseh ravneh, da se objavijo strokovni podatki o onesnaževanju kočevskega okolja, sprejmejo programi za njegovo očiščenje in tudi, da se odpustijo iz služb vsi, ki so neposredno odgovorni za to stanje.

DOVOLJ NAM JE SLEPOMIŠENJA IN NORČEVANJA IZ NAŠIH LJUDI!

SLOVENSKA DEMOKRATIČNA ZVEZA KOČEVJE

MLADI DOPIŠNIK

BILI SMO NA MULJAVI IN NA RAŠČICI

Prejšnji teden smo učenci sedmih in osmih razredov OŠ Center imeli kulturni dan. Sedmi razredi smo se odpeljali na Muljavo, v rojstni kraj Josipa Jurčiča in v stiški samostan. Učenci osmih razredov pa so imeli kulturni dan na Raščici, kjer so si ogledali Trubarjevo domačijo, zatem pa še galerijo likovnih samorastnikov v Trebnjem.

MANCA FURLAN
OŠ Center

ELEKTRIKA IZ DŽUNGLE

Bila je nevihta. Janezek, oči in mami so bili doma. Zmanjkalo je elektrike. Oči je rekel: »Te opice so nam spet vzlele elektriko.« V šoli so se učili o elektriki. Tovarišica je vprašala otroke, od kod dobivamo elektriko. Janezek je odgovoril, da iz džungle. Tovarišico je zanimalo, zakaj iz džungle. Janezek pa je dejal, da kadar pri njih zmanjka elektrike, oči vedno reče: »Te opice so nam spet vzlele elektriko.«

DRAGO PERKO
4.r. OŠ Krmelj

BILA SEM V KOSTANJEVIŠKI JAMI

V tednu otroka, v četrtek, 10. oktobra, sva s prijateljico izdelali dve lutki. Za nagrado sem dobila knjigo Letni časi in lahko sem se udeležila izleta v Kostanjeviško jamo. V soboto, 12. oktobra, smo odšli v Kostanjevico. Z mano sta šli tudi moji prijateljici Silviya in Matejka. Šli so tudi drugi otroci, ki so izdelovali iz gline razne živali, risali po asfaltu ali so zmagali na kakšnem drugem tekmovanju. V Kostanjeviški jami smo videli kapnik, ki je bil zelo star in velik in kapnik podoben medvedku. Imeli smo se lepo.

BARBARA PAVLAKOVIČ
OŠ Šmihel

ŽIVLJENJE JE V NAŠIH ROKAH

Mi, otroci večkrat brezskrbno tekamo ali se sprehajamo po cesti. Ko smo razposajeni, pozabljamo, da nismo sami. Poleg nas se odvija promet. Nevarnost preti iz vseh strani. Ko gremo v šolo, moramo vedno izbrati najvarnejšo in ne najkrajšo pot. Če ni označen prehod za pešce, moramo počakati, da vozilo odpelje. Premajhna previdnost je lahko usodna. Zato morajo na otroke paziti tudi starejši. Če se bomo pravilno obnašali, bo tudi nesreč veliko manj. Zato je življenje v naših rokah.

UROŠ GROZNIK
3. r., OŠ Krmelj

POČAKAL BOM NA IZPIT

Obiskujem tretji razred osnovne šole. Otroštvo preživljam v majhni vasi Gabrijel. Od naše hiše me vodi pot v šolo nekaj časa po ozki prašni cesti. Po tej cesti se velikokrat vozim s kolesom. Opazujem avtomobiliste in traktoriste. Z neregistriranimi vozili drvo mimo. Za seboj pustijo velik siv oblak. Ko se proti večeru vračajo iz vinogradov, pozabijo prižgati luči. Utrujeni hitijo domov. S kolesom vozim ob robu ceste, ko zaslišim vozilo, se umaknem s ceste. Izza ovinka velikokrat prihurijo avtomobil ali traktor. Takrat nimam več časa, da bi se umaknil. Vozniki pozabljajo, da na cesti niso sami. Tudi jaz sem sklenil, da se po tej cesti ne bom vozil s kolesom. Počakal bom, da bom naredil izpit.

MATJAŽ KOVAČ
3. r., OŠ Krmelj

TEDEN PROMETNE VARNOSTI

Teden prometne varnosti je že minil. To je teden, v katerem naj bi bilo čimmanj prometnih nesreč. Na naši šoli smo v ta namen postavili prometne znake. Pred stopniščem je bil semafor, do pol osmih je svetila rdeča luč, potem pa se je prižgala zelena, da smo šli lahko v učilnice. Na poti v šolo nas je smel ravnatelj z videokamero. Mi tega nismo vedeli. Ko smo kasneje gledali posnetke, smo šele videli, kako se vedemo v prometu. Upam, da bo v prihodnje manj prometnih nesreč.

DARJA CERJAK
Novinarski krožek
OŠ Artiče

POLFINALE V ROKOMETU

Kot vsako leto, so se tudi letos naši fantje pomerili v rokometu. Igrali so s Pišečani in Globočani. Zmagali so, drugi so bili Globočani in tretji Pišečani. Ker smo takrat dekleta imela prosto uro, smo jih spodbujala. Vsi smo bili veseli zmage, še posebej zato, ker bodo naši fantje igrali v finalu.

DARJA CERJAK
Novinarski krožek
OŠ Artiče

POLICAJ IN CEFIZELJ

V četrtek so na naši šoli gostovali igralci z Jesenic. Zaigrali so nam lutkovno igrice Policaj in Cefizelj. V igrice so nastopali policaj, Cefizelj in pek. Cefizelj je bil prebrisan razbojnik, zato je večkrat prelisil ne preveč pametnega butalskega policaja. Policaj je ostal praznih rok, saj mu je Cefizelj pobegnul, pek pa brez denarja, saj je Cefizelj pridrno hodil k njemu po kruh, plačal ga pa ni. Zelo smo se nasmejali. Želim si, da bi nas igralci z Jesenic še obiskali.

UROŠ ZUPAN
3. r., OŠ Krmelj

PRVI PLES

Minuli petek smo imeli na naši šoli letošnji prvi ples. Težko smo ga pričakovali. Prišlo nas je veliko. Nekateri so plesali, drugi gledali. Vsaka vstopnica za ples je bila oštevilčena in kdor je bil izžreban, je dobil nagrado. Nagrad je bilo letos sicer manj, a kljub temu je bilo zabavno. Kar prehitro smo priplesali do konca. Upamo, da bo naslednji ples že kmalu in da bo trajal dalj časa.

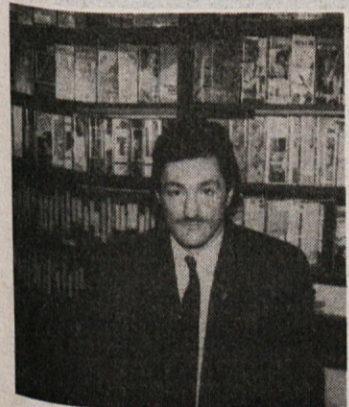
TJASA PENEV
Novinarski krožek
OŠ Artiče

Bo javno mnenje upošteevano?

Šola na Drski bi morala biti že včeraj — Pod topom ni najbolj primerno

Po nekaterih KS so v teku javne obravnave osnutka prostorskih ureditvenih pogojev za mesto Novo mesto izven mestnega jedra. Ena od njih je bila v sredo, 16. 10. 1991, v največji novomeški KS Drski, trajala je tri ure in pol. Če izvezemo tri predstavnike Zavoda za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje ter predstavnika občine, nas je bilo prisotnih 13 krajanov, od tega 10 delegatov sveta staršev in učiteljev iz OŠ Šmihel. Rada bi posredovala mnenje, ki se je oblikovalo na obravnavi ob iskanju najustrenejše lokacije za bodočo novo OŠ Drska. K pisanju me je spodbudil tudi nepodpisani članek v prejšnji številki Dolenjskega lista z naslovom Šola na Drski?

Strinjam se s piscem, da bo le nova šola razbremenila prevelikega števila učencev mestne šole Center, Grm in posebno Šmihel ter jim zagotovila boljše učne pogoje. Naj podkrepim: samo na OŠ Šmihel, ki jo na treh lokacijah obiskuje 921 učencev in je v tem šolskem letu zrasla v največjo OŠ v občini (ampak samo po številu učencev!), je iz KS Drska kar 625 učencev, ki žes danes lahko napolnijo vseh 24 oddelkov načrtovane

Izток Vorkapič

V Šentjerneju tudi videoteka

Izток Vorkapič lani odprl butik, letos videoteko Orient

Tridesetletni Šentjernečan Izток Vorkapič je rojen trgovec. Že zelo kmalu mu je postalo jasno, da lahko današnji radovednež jutri postane naša stranka.

»Lani marca sem odprl butik z modnimi oblačili. Prodaja mi je šla dobro od rok vse do propada Iskre,« pripoveduje Izток. Toda trgovec ne bi bil trgovec, če se ne bi znal obrniti po vetru. »Najprej sem poskusil z dvajsetimi kopijami videokaset. Ko sem videl, da bo stvar stekla, sem stlačil oblačila na dve polici, na ostalih pet pa kasete,« je še dodal Vorkapič. Sedaj ima 350 kaset z originalnimi posnetki, 400 pa je še kopij. Ustretični tako mlajšim gledalcem kot tudi starejšim. Ljudje so še posebej zadovoljni, ker imajo originalni posnetki slovenske podnapise. Okoliš je velik, približuje se zima, zato upa, da bo imel vse več strank.

Izток ima smisel in voljo do dela. Kupil si je tudi kamero, s katero bi rad posnel stare šege in običaje, ki pri nas vse bolj tonejo v pozabo.

JANJA KASTELIC

novi šole. Najmanj za tri oddelke učencev je še na OŠ Center in Grm, saj zadnji dve leti šolske novice iz dela Ulice Slavka Gruma, Drske in Irče vasi načrtno preusmerjamo na ti dve šoli.

Zbodla pa je nadaljnja vsebina članka, ki govori le o dveh možnih lokacijah bodoče OŠ Drska, daje prioriteto lokaciji »pod topom« (čeprav naj bi o tem odločili delegati občinske skupščine) in zavaja nepoznavalce terena z njeno usreznostjo. Že od leta 1979 na OŠ Šmihel dokazujemo potrebo po novogradnji OŠ Drska, in čeprav je bila kot prioriteta gradnja uvrščena v referendumski program za obdobje 1979—1985, še danes nima svoje lokacije!

Novo mesto je 1981 — pred deseti leti! — zagotovilo sredstva za nakup zemljišč v izmeri 34.783 m² v območju zazidalnega načrta (ZN) Irča vasi — Brod v Ulici Slavka Gruma. Glede na to, da OIS ni imela sredstev za komunalno opremo zemljišča, je sklad stavbnih zemljišč predlagal spremembo ZN Irča vasi — Brod, s čimer je bilo zemljišče v celoti namenjeno stanovanjski izgradnji. Kasneje je OIS odstopila 5.939 m² zemljišča za izgradnjo Centra srednjih šol, tako da je na lokacijo OŠ ostalo 28.844 m² plačanega zemljišča (brez komunalne opreme). Po izgubi te po lege in velikosti ustrezne lokacije so načrtovalci predvideli še naslednje možne variante: na robu Mrzle doline, v Zdolah (pod diskontom), na kopcu Ulice Slavka Gruma na obrobju Šipčevega hriba (naprej od kurilnice) in kot peto, zadnjo, »pod topom«.

Na obravnavi v KS smo bili seznanjeni z vsemi petimi lokacijami, njihovimi slabostmi in prednostmi, v ožjem

izboru sta končno ostali lokaciji na Šipčevem hribu in »pod topom«. Ugotavljali smo, da bo imela šola na lokaciji na obrobju Šipčevega hriba več potrebne prostora in miru za svoje vzgojno-izobraževalno delo, zaokrožila bi tudi šolski kompleks (z druge strani hriba sta Center srednjih šol in OŠ Dragotin Kette). Lokacija »pod topom« je kljub predvideni povezavi z že obstoječim športnim objektom utesnena med dve prometni ulici, kar ne ustreza tako zaradi prometne varnosti kot zaradi hrupa. (Podobno lego in težave imamo že sedaj, enako OŠ Center in Grm).

Prisotni delegati staršev in učiteljev smo se odločili za lokacijo na Šipčevem hribu, saj smo menili, da takoj veliko »mravljiščec«, kot bo nova OŠ, mora imeti tudi dovolj zunanjih zelenih površin. Takšen povzetek je na koncu napravil tudi vodja razprave g. Mikec.

Če je bil namen razprave preverjanje javnega mnenja, zahtevamo, da se to tudi upošteva. Verjamem, da je lokacija »pod topom«, cenejša od drugih zaradi bližine komunalne infrastrukture, pa vendar: nikar samo zaradi sedemdesetih ugodnih ekonomskih razmer ustejnjava ti naslednjih generacij šolarjev med bloke in ceste! Zakaj se nismo bolj racionalno obnašali že pri dosednji gradnji osnovnošolskega prostora v občini, saj vemo, da je bilo zgrajenih več kv. metrov površin, kot je bilo prvotno dogovorjeno. Zakaj bi morali začeti varčevati ravno pri zadnji novi OŠ, ki bo med največjimi v občini in na najmanjši površini? Ni pa bojzani, da bi ji otrok manjkalo!

ANICA BUKOVEC

Utemeljena pritožba ali kleveta?

Zakaj družina Stošič iz nove kolonije Šlajmer ne dobi stanovanja?

KOČEVJE — V Šalki vasi št. 105, kjer živi Olga Stošič z invalidnim možem in 25-letnim sinom, so stanovanjske in življenjske razmere nemogoče že nekaj let. Kljub temu je Itas kot stanovalc t. stanovanja v celoti odpisal še le pred dobrih mesecem in pol z veljavnostjo odpisa od 1. januarja 1991.

Stošičevi žive tu že 28 let, pred tremi leti pa so vložili prošnjo za novo stanovanje. Danes Stošičevi trde, da »ne dobi stanovanja zaradi maščevanja odgovornih tako na občini kot v posebni strokovni službi IS za stanovanjsko gospodarstvo«. Vzrok za maščevanje — da niti ne poskušajo najti ustreznih rešitev njihovega primera — vidijo v pritožbi, ki jo je Stošičeva poslala predsedniku republiškega izvršnega sveta Lojzetu Peterletu.

Pred tem so poskusili vse, da bi rešili svoj stanovanjski problem. Zahtevali so posredovanje občinske in republiške sanitarne inspekcije, vložili tožbo (kot zvezo kasneje, za znižanje stanarine in ureditev bivalnih razmer), jo kasneje umaknili in z neplačevanjem stanarine hoteli doseči, da bi bili toženi. Pomoč so iskali pri predsedniku občinskega IS Alojzu Petku, pred dvema mesecema pa so se pritožili tudi pri komisiji za prošnje in pritožbe.

Do sedaj so jim bila ponujena tri stanovanja, vendar jim niso ustrezala. Hočejo namreč dvosobno stanovanje v priložni ali prvem nadstropju, ker so trije in je mož invalid zaradi vida.

Kot dokaz, da gre za »maščevanje«, so navedli tudi dejstvo, da je pred krat-

kim dobila stanovanje njihova sosedka. Vodjo posebne strokovne službe Antuna Gašparca in Marka Lovka obtožujejo za arogantno obnašanje in izogibanje. Za predsednika IS Alojza Petka pa povedo, da je zavrnil njihov predlog za ustrežno zamenjavo Itasovega nezadedenega trisobnega kadrovskega stanovanja.

Vodja posebne strokovne službe Antun Gašparc, ki se je odzval našemu povabilu, da pojasni primer družine Stošič, je najprej povedal, da ga je obtožba zelo prizadela, še zlasti, ker teh ljudi razen Olge Stošič, ki jo je srečal samo enkrat, sploh ne pozna. Meni, da gre za ljudi, ki sami ne vedo, kaj hočejo, in da pravzaprav sami otežujejo reševanje problema s svojimi pobudami in predlogi za rešitve, ki se pogosto spreminjajo.

Po zadnjem vrstnem redu dodelitve stanovanj, ki velja od februarja oz. aprila 1989, so Stošičevi na 33. mestu. Preko tega vrstnega reda so jim ponudili tri stanovanja: dvosobno z WC-jem, vendar brez kopalnice, v Podgorski 23; dvosobno v Seškovi 8, ki so ga odklonili, ker ima zunanje stopnice, in enosobno pritrlično stanovanje v Turjaški 9, ki so jim ga ponudili v septembru.

Januarja je Stošičeva pisмено izjavila, da želi stanovanje na Trdnjavi, kjer trenutno še stanuje Nežka Mohorčič, stara 81 let. Preselitev Mohorčičeve drugam je bila zelo vprašljiva. Neuresničljiv pa je bil predlog Stošičevih o zamenjavi kadrovskega stanovanja, saj so zahtevali tudi prenos lastninskih

prav. Stošičeva sosedka je dobila stanovanje, ki v nobenem pogledu ni ustrezalo njihovim željam, zato jim ga niso niti ponudili.

V posebni strokovni službi trde, da je neupravičena tudi trditev, da je šlo pri odpisu objektov za tihi dogovor med njimi in lastnikom Itasom. Posebna strokovna služba je namreč že večkrat predlagala Itasu odpis teh objektov, vendar je Itas pristal le na odpis stanovanj v nadstropju. Itas bi tudi moral tožiti neplačnike stanarin. Prav tako pa bi moral Itas reševati stanovanjsko problematiko ljudi iz odpisanih stanovanj, vendar je ta že naznanil, da to ne bo moglo.

Kot je ugotovila komisija za prošnje in pritožbe, bo v najslabši varianti primer Stošič rešen, ko bo družina prišla do primernejšega stanovanja na osnovi veljavnega prioritarnega vrstnega reda dodelitve stanovanj.

M. LESKOVŠEK-SVETE

ATA V ŠOLI

Imeli smo naravoslovni dan. Sodelovali so tudi starši. Tako je tudi moj oči po dolgem času zopet sedel v šolsko klopi. Skupaj smo se učili o naravi. Tudi starši so morali odgovorjati na vprašanja. Mi smo znali bolje. Po pouku smo imeli malico. Starši so dobili kavico. Potem samo odšli v gozd. Pekli smo kostanj. Pekla sta ga moj in Gregijev oči. Mi pa smo se lovili. Bilo je super.

SASA PETELINC
2.a., OŠ Artiče

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 24. X.

SLOVENIJA 1
 8.35 — 23.50 TELETEKST
 8.50 VIDEO STRANI
 9.00 MOZAIK, ponovitev
 9.00 MOJA DRUŽINA IN OSTALE ŽIVALI, angl. nadalj., 5/10
 9.30 TOK ROK, kontaktna oddaja za mladostnike
 10.20 VELIKANI SVETOVNE KNJIŽEVNOSTI: ROLLAND
 10.50 NEKOČ JE BILO... ŽIVLJENJE: DIHANJE
 11.15 ALPE-JADRAN
 11.45 NIKOLI VEČ, angl. nadalj., 1/3
 12.35 VIDEO STRANI
 13.30 POROČILA
 15.00 MOZAIK, ponovitev
 ALPE-JADRAN
 ALTERNATIVNI VIRI ENERGIJE, 5/6
 15.55 SOVA, ponovitev
 16.50 EP VIDEO STRANI
 16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
 17.00 DNEVNIK 1
 17.05 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
 NEVARNI ZALIV, kanadska nadalj., 19/20
 17.35 V ČETRTEK OB 17.30
 18.35 EP VIDEO STRANI
 18.40 STEKLINA — STO LET PO PASTEURJU
 19.00 RISANKA
 19.15 TV OKNO
 19.30 DNEVNIK 2
 19.55 VREME
 20.05 LJUBEZEN IN SOVRAŠTVO, kanadska nadalj., 1/4
 21.00 TEDNIK
 22.00 DNEVNIK 3, VREME
 22.25 SOVA
 TAKSI, amer. naniz., 1/12
 NA SLEDI, angl. nadalj., 2/5
 JAZZ, BLUES...

SLOVENIJA 2

17.10 Euroritem (4. oddaja) — 17.30 Studio Ljubljana — 19.30 Dnevnik RAI — 20.00 Žarišče — 20.30 Klasični dosežki v oblikovanju (angl. dok. serija, 1/6) — 20.55 Gallus anno 1991 — 21.25 Svet na zaslonu — 21.55 Retrospektiva: Iz slovenske dramatik: I. Potrč: Kreflova kmetija (predstava Prešernovega gledališča iz Kranja) — 23.25 Yutel

HTV 1

7.00 Program za svobodo: 7.00 Poročila — 8.00 Poročila — 9.00 Poročila — 10.00 Poročila — 11.00 Poročila — 12.00 Poročila — 13.00 Poročila — 14.30 Poročila — 16.00 Poročila — 18.00 Poročila — 19.30 Dnevnik 1 — 23.00 Poročila — 1.00 Poročila

10.00 Poročila — 11.00 Poročila — 12.00 Poročila — 13.00 Poročila — 14.30 Poročila — 16.00 Poročila — 18.00 Poročila — 19.30 Dnevnik 1 — 23.00 Poročila — 1.00 Poročila

PETEK, 25. X.

SLOVENIJA 1
 8.35 — 11.20 in 13.15 — 1.35 TELETEKST
 8.50 VIDEO STRANI
 9.00 TV MOZAIK
 KLUB KLOBUK
 NANCY WAKE, avstral. nadalj., 4/4
 EURORITEM, 4. oddaja
 11.10 VIDEO STRANI
 13.30 POROČILA
 15.00 SVET NA ZASLONU, ponovitev
 15.30 SOVA, ponovitev
 16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
 17.00 DNEVNIK 1
 17.05 MOZAIK, ponovitev
 TEDNIK
 18.10 TOK TOK, kontaktna oddaja za mladostnike
 19.00 RISANKA
 19.15 TV OKNO
 19.30 DNEVNIK 2
 19.55 VREME
 20.00 FORUM
 20.20 ARKTIČNA ODISEJA, dok. oddaja
 21.15 ZGODBE STIGA TREENTERJA, švedska naniz., 1/6
 22.15 DNEVNIK 3, VREME
 22.40 SOVA:
 PRI HUXTABLOVIH, 13. epizoda amer. naniz.
 PODEŽELAN, amer. film
 DRAŽLJIVO, franc. erotični program
 1.25 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

17.10 Euroritem (ponovitev) — 17.30 Studio Maribor — 19.00 Videomeh (ponovitev) — 19.30 Dnevnik ZDF — 20.00 Žarišče — 20.30 Ex libris: Prgišče Indije — 21.25 Mozart na turneji (7/13) — 22.25 Yutel

HTV 1

7.00 Program za svobodo: 7.00 Poročila — 8.00 Poročila — 9.00 Poročila — 10.00 Poročila — 11.00 Poročila — 12.00 Poročila — 13.00 Poročila — 14.30 Poročila — 16.00 Poročila — 18.00 Poročila — 19.30 Dnevnik 1 — 23.00 Poročila — 1.00 Poročila

SOBOTA, 26. X.

SLOVENIJA 1
 8.35 — 13.45 in 15.10 — 1.25
 8.50 VIDEO STRANI
 9.00 TV MOZAIK
 9.00 ANGLEŠČINA — FOLLOW ME, 23. lekcija
 9.25 RADOVEDNI TAČEK
 9.40 LONČEK, KUHAJ
 9.50 ALF
 10.15 MOJ DEŽNIK JE LAHKO BALON
 10.25 GLINA
 10.40 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
 11.40 2. MEDNARODNI FESTIVAL ZBOROVSKEGA NAREČNEGA PETJA
 12.10 MOZART NA TURNEJI, 7/13
 13.15 FORUM
 13.30 POROČILA
 13.40 VIDEO STRANI
 15.25 VIDEO STRANI
 15.35 VIDEOGODBA, ponovitev
 16.20 SOVA, ponovitev
 16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
 17.00 DNEVNIK 1
 17.05 IZSELJENCI, avstralski film
 18.40 KLASIČNI DOSEŽKI V OBLIKOVANJU, angl. dok. serija, 1/6
 19.05 RISANKA
 19.15 TV OKNO
 19.30 DNEVNIK 2
 19.55 VREME
 20.00 UTRIP
 20.20 ŽREBANJE 3 X 3
 20.35 ONA + ON
 21.35 SOVA
 NA ZDRAVJE!, 35. epizoda amer. naniz.
 22.00 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
 22.25 BORŠNIKOVO SREČANJE, kronika
 22.55 SOVA:
 NA SLEDI, angl. nadalj., 3/5
 MED DVEMA OGNJEMA, angl. film

SLOVENIJA 2

14.45 Videonoč (ponovitev) — 17.45 Carmen na ledu (ponovitev) — 19.00 Garfield in prijatelji — 19.30 Dnevnik BG — 20.15 Filmske uspešnice: Trije amigosi (amer. film) — 21.55 Novi rock 92 — 22.40 Yutel

HTV 1

7.00 Program za svobodo: 7.00 Poročila — 8.00 Poročila — 9.00 Poročila — 10.00 Poročila — 11.00 Poročila — 12.00 Poročila — 13.00 Poročila — 14.30 Poročila — 16.00 Poročila — 18.00 Poročila — 19.30 Dnevnik 1 — 23.00 Dnevnik 2 — 1.00 Poročila

NEDELJA, 27. X.

SLOVENIJA 1
 7.50 — 0.40 TELETEKST
 8.05 VIDEO STRANI
 8.15 OTROŠKA MATINEJA: ŽIV ŽAV
 NEVARNI ZALIV, kanadska nadalj., 19/20
 9.40 UMETNOST ZA VSAK DAN, franc. dok. serija, 4/5
 10.35 GARFIELD IN PRIJATELJI, ponovitev
 11.05 DOMAČI ANSAMBLI: CELJSKI INSTRUMENTALNI KVINTET
 11.35 OBZORJE DUHA
 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
 12.30 POROČILA
 12.40 VIDEO STRANI
 12.55 PRISLUHNI MO TIŠINI
 13.35 EUROSMUSICA
 14.35 ZA TEŽAVE BEDNARSKI, poljska nadalj., 4/7
 15.30 SOVA, ponovitev
 16.50 EP VIDEO STRANI
 16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
 17.00 DNEVNIK 1
 17.05 SLIKA DORIANA GRAYA, amer. film
 18.50 RISANKA
 19.00 TV MERNIK
 19.20 SLOVENSKE LOTO
 19.30 DNEVNIK 2
 19.55 VREME
 19.59 ZRCALO TEDNA
 20.20 GALLUS, scenski esej, 2. del
 21.20 EPP
 21.25 JESENSKI 3 X 3
 22.45 DNEVNIK 3, VREME
 23.10 SOVA:
 POLNA HIŠA, amer. naniz., 19/22
 NA SLEDI, angl. nadalj., 4/5

SLOVENIJA 2

14.00 Program TV — 18.30 Ex libris: Iz zgodovine slovenskega sadjarstva (ponovitev) — 19.30 Dnevnik HTV — 20.00 V orlovi deželi (angl. poljudnoznan. serija, 4/8) — 21.30 Ciklus filmov M. Pjalata: A nos amours (franc. film) — 23.00 Yutel

HTV 1

9.45 Poročila — 9.50 TV koledar — 10.00 Nedeljsko dopoldne — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 13.05 Serijski film — 13.55 Družinski magazin — 14.25 Nedeljsko popoldne — 18.45 Risana serija — 19.10 TV sreča — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Dramski program — 21.35 Inozemska znanst.-popularna serija — 22.25 Dnevnik — 22.45 Športni pregled — 23.30 Glasbena oddaja — 0.30 Poročila

PONEDELJEK, 28. X.

SLOVENIJA 1
 8.35 — 10.45 in 13.15 — 0.55 TELETEKST
 8.50 VIDEO STRANI
 9.00 MOZAIK, ponovitev
 10.35 VIDEO STRANI

13.30 POROČILA
 15.10 OBZORJA DUHA, ponovitev
 15.30 SOVA, ponovitev
 16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
 17.00 DNEVNIK 1
 17.05 MOZAIK, ponovitev
 JESENSKI 3 X 3
 18.30 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
 19.00 RISANKA
 19.15 TV OKNO
 19.30 DNEVNIK 2
 19.55 VREME
 20.05 ENIGMA, balet
 21.10 OSMI DAN
 22.00 DNEVNIK 3
 22.25 ORGLE: KRALJICA INSTRUMENTOV, 6. del
 22.55 SOVA:
 NA SLEDI, zadnji del angl. nadalj. NEDOTAKLJIVI, 9. epizoda amer. naniz.

SLOVENIJA 2

17.30 Studio Ljubljana — 19.30 Dnevnik KP — 20.00 Zelena ura — 21.00 Sedma steza — 21.30 Pesem je... Vita Mavrič — 22.10 — Yutel

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Otroška oddaja — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Satelitski program — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar, Šolski program — 17.30 Hrvaška danes — 18.15 Otroški program — 18.45 Dokumentarna oddaja — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Domača serija — 20.50 Zunanja politika — 21.20 Dnevnik 2 — 21.45 Kinoteka — 23.15 Poročila

TOREK, 29. X.

SLOVENIJA 1
 8.35 — 12.50 in 13.15 — 1.40 TELETEKST
 8.50 VIDEO STRANI
 9.00 MOZAIK, ponovitev
 9.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
 10.00 V ČETRTEK OB 17.30, ponovitev
 11.00 ANGLEŠČINA — FOLLOW ME, 25. lekcija
 11.25 SEDMA STEZA
 11.55 OSMI DAN
 12.40 VIDEO STRANI
 13.30 POROČILA
 14.25 VIDEO STRANI
 14.35 MOZAIK, ponovitev
 ANGLEŠČINA - FOLLOW ME, 25. lekcija
 15.00 SOVA, ponovitev
 16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
 17.00 DNEVNIK 1
 17.05 MOZAIK
 ŠOLSKA TV
 18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
 19.15 RISANKA
 19.20 TV OKNO
 19.30 DNEVNIK 2
 19.55 VREME

20.05 OBUČTEK KRIVDE, angl. nadalj., 3/7
 21.00 NOVOSTI ZALOŽB
 21.15 KAVARNA
 22.15 DNEVNIK 3, VREME
 22.40 BORŠNIKOVO SREČANJE, kronika
 23.10 SOVA:
 ŽIVLJENJE BREZ GEORGA, angl. naniz., 2/6
 KALNI IZVIR, avstralska nadalj., 1/10
 GLASBA SKOZI ČAS, 4/16

SLOVENIJA 2

17.10 Euroritem (5. oddaja) — 17.30 Studio 2 Koper — 19.00 The English Brass Ensemble — 19.30 Dnevnik SA — 20.00 Žarišče — 20.30 Marlboro music show — 21.00 Umetniški večer: Povečava — 23.00 Yutel

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Otroška oddaja — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Satelitski programi — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.30 Hrvaška danes — 18.15 Otroška oddaja — 18.45 Znanstveni program — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Serijski film — 20.55 Žrebanje lota — 21.00 V velikem planu — 22.30 Dnevnik 2 — 22.55 Kino-klub Evropa — 0.25 Poročila

SREDA, 30. X.

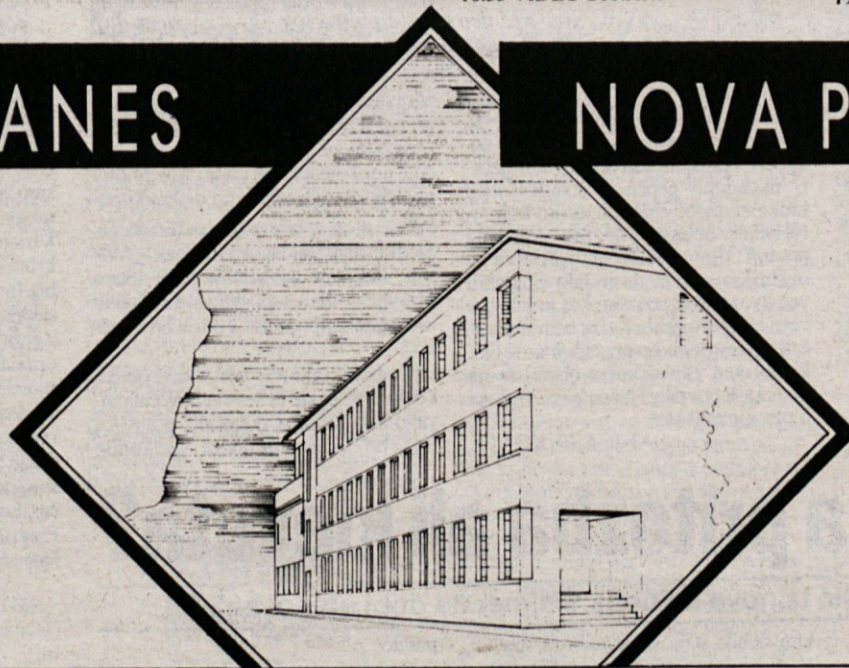
SLOVENIJA 1
 8.35 — 11.10 in 13.15 — 0.45 TELETEKST
 8.50 VIDEO STRANI
 9.00 TV MOZAIK, ponovitev
 9.55 OBUČTEK KRIVDE, angl. nadalj., 3/7
 10.45 EURORITEM 5. oddaja
 13.30 POROČILA
 15.30 SOVA, ponovitev
 16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
 17.00 DNEVNIK 1
 17.05 MOZAIK, ponovitev
 BOJ ZA OBSTANEK
 DOMAČE OBRTE, nizozemska izobraž. oddaja, 6/13
 17.50 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
 19.00 RISANKA
 19.30 DNEVNIK 2
 19.55 VREME
 20.05 BORŠNIKOVO SREČANJE, prenos
 21.40 DNEVNIK 2
 21.50 D. Jovanovič: ŽIVLJENJE PLAYBOYEV, posnetek predstave AGRFT
 23.20 SOVA:
 ALF, amer. naniz.
 KALNI IZVIR, avstralska nadalj.

SLOVENIJA 2

17.55 Euroritem (ponovitev 5. oddaja) — 18.15 Svet poročila — 19.00 Studio Maribor — 19.30 Dnevnik ORF — 20.00 Žarišče — 20.30 Večer švicarske TV — 0.00 Yutel

NOVOTEHNA DANES

NOVA PODOBA NAKUPA

Spoštovani,

ponosni smo, da Vam lahko predstavimo največjega trgovca s tehničnim blagom na Dolenjskem **TEHNIČNO PRODAJNI CENTER NOVOTEHNA**. Naša poslovna samozavest temelji na spoštovanju želja in potreb kupcev, na bogatem znanju in izkušnjah, s katerimi smo skrbno izbrali najboljše blago. Vam je namenjena **NOVA PODOBA NAKUPA!**

Prijateljski pozdrav,

Vaša Novotehna

Pričakujemo vas na otvoritvi **TEHNIČNO PRODAJNEGA CENTRA** v sredo, 30. oktobra 1991 ob 11.00, Cesta komandanta Staneta 38, 68000 Novo mesto.

NOVOTEHNA

MLADOST V ZAKLONIŠČIH

Večja skupina predšolskih otrok se v konferenčni dvorani Garni hotela na Otočcu igra z najrazličnejšimi igračkami. V prostoru je tudi prižgan televizor, kjer nekaj odraslih spremlja poročila o dogajanju na Hrvaškem. V enem izmed televizijskih poročil z bojišč je slišati sirene, ki naznanjajo letalski alarm. Starejši ne reagirajo nanje, otroci pa nenedoma za trenutek otrpnejo, potem pa se panično zapodijo k najbližjim odraslim ali v prvi zaklon, ki ga najdejo, kričeč: »Opasnost! Opasnost!« Klice vojne so se zalezle globoko v njihovo mlado zavest. Ena od njih ima pogojo zavijajočega zvoka sirene, druga je v pogoju strahu na materinem obrazu, tretja v živketanju stekla, podrtjevanju zemlje in teme, dolge teme in strahu v globokih podzemnih zakloniščih. Tem otrokom bo v zavest lahko priklicati prave predstave, ko bodo nekoč v šoli brali o peklju. Vprašanje pa je, če bo sploh kdaj moč v celoti iz njihove podzavesti izbrisati to, kar so doživeli.

Dejstvo je namreč, da na nekaterih ozemljih tiste Jugoslavije, s katero smo se nekoč tudi sami bolj ali manj identificirali, divja ena najbolj krutih vojn, kar si jih človek lahko predstavlja. Teško si je razložiti, iz kakšnih vzgibov vre sovraštvo in brezobzirnost, ki ruši in pobija, brez vsakega premisleka in izbire. To deformacijo bodo morda nekoč poskušali dognati psihiatri, psihologi in sociologi, zato pa si je lažje razložiti bremenca, ki so jih kot posledice s sabo prinesli ubežniki. Gre za strah, nezaupanje in apatičnost ali celo za prikrito agresivnost, izhajajočo iz nenadoma porušene samozavesti.

Mojca Troha, sicer brezposelna vzgojiteljica, ki preko Zavoda za zaposlovanje in otroškega vrtca Otočec pomaga malim beguncem v improviziranem otroškem vrtcu v Garni hotelu Otočec, si je v tem kratkem času nabrala že kar precej izkušenj. »Seveda je to naporno in zahtevno delo, pri katerem se kako pride prav pomoč specialnih pedagogov in socialnih delavcev. Pri otrocih je opaziti negotovost, nervozno in povečano agresivnost, kar je razumljivo po vsem, kar so v obleganih mestih Vukovarju, Osijeku, Vinkovcih, Sisku in drugod doživeli. Pa tudi nenavado živahnost, ki jo je pripisati sprostitvi po dolgotrajnem bivanju v zakloniščih. Več je tudi polomljenega in izginulega inventarja kot v normalnih vrtcih, otroci pa se zelo veliko igrajo vojno, čeprav jih skušamo tega odvadii.«

ALI NAŠ DOM ŠE STOJI?

Skupaj z Mojco se s skupino otrok ukvarja tudi Snježana Pušić, sicer vzgojiteljica iz Siska. V skupini otrok, ki je prbežala na Otočec, so trije njeni lastni. »Že sedemnajst dni je od tega, ko smo se umaknili iz tistega pekla. Mož je gardist nekje v Baniji. Ves čas, odkar smo tu, nisem imela nobene vesti od njega, niti ne vem, kaj se pri nas dogaja in če naš dom še stoji. Podobno je tudi z drugimi.« pripoveduje Snježana. »Vsega skupaj imamo tukaj nekaj več kot štirideset predšolskih otrok, okoli sedemdeset pa je tudi osnovnošolskih in srednješolskih. Sredi eksplozij so jih z avtobusi odpeljali iz Siska. Sedaj so pričeli s poukom na osnovni šoli na Otočcu in nekateri na novomeških srednjih šolah. Ljudje s tukajšnjega Rdečega križa, vzgojitelji, pedagogi in socialni delavci nam gredo zelo na roke in so prijazni. Nič ne vemo, koliko časa bomo še takole.«

Prav otroci so glavna in najbolj opazna skupina med begunci. Srečali smo jih na Otočcu in v metliškem otroškem vrtcu, kjer so jih pripeljali iz Karlovca potem, ko so se štiri dni in noči stiskali v zakloniščih in potem še v avtobusu, ki se je z njimi komaj prebil do Metlike. »Prvo, kar so otroci opazili v Metliki, je bila travnata površina pred vrtcem,« so pripovedovale vzgojiteljice, ki so jih

Otroci iz Karlovca so se po nekaj dnevih bivanja v metliškem otroškem vrtcu že otrsli strahu pred nenadnimi eksplozijami granat in se spet navadili na zeleno travo, sonce in svež zrak. Nič se še ne ve, ali jih bo po vrnitvi v rodni kraj še čakal topli dom in ljubeča starševska roka.

spremljale. Otroci so pozabili na vse in se zapodili po zeleni travi, ki so jo toliko časa pogrešali.

»Pri nas z begunci do sedaj nismo imeli nobenih problemov,« nam je v ponedeljek pripovedoval vodja recepcije Franc Peterka, »je pa res, da smo zelo prebukurani. Kapacitet imamo v Garni hotelu in bungalovih dvestosemdeset, trenutno pa imamo zabeleženih trideset gostov. Ker je med njimi veliko otrok, to zaradi prostora niti ni problem. Vse goste nam pošilja občinski odbor Rdečega križa, za to sami ne preverjamo, ali so upravičeni do begunstva ali ne. Mislim, da bo račune poravnala Republika Slovenija.«

BELA KRAJINA PREPOLNA BEGUNCEV

Na hotelskem kompleksu Otočec je opaziti najrazličnejše registrske tablice s kriznih območij Hrvaške. »Trenutno imamo v občini okoli 1800 beguncev,« nam je v torek povedala Darja Horvat z občinskega odbora Rdečega križa v Novem mestu. »Številka se iz dneva v dan spreminja navzgor, čeprav nekateri odpotujejo tudi naprej ali pa nazaj, odvisno od tega, kako se razmere na bojiščih spreminjajo. Med begunci nismo opazili večjih napetosti, morda je čutiti več nezaupanja med tistimi iz različnih kriznih območij. Nezaupanje je treba vsakakor pripisati strahotam, ki so jih prestali. Mnogi so zelo zavzeti za to, da bi sami pomagali olajšati situacijo in naše delo, seveda pa se najdejo tudi izjeme. Kot primer take samooskrbe ne navedem obiranje jabolk v samostanu Pleterje. Samostan je podaril beguncem jabolka, če bi jih bili pripravljene sami obrati. Akcija, izvedena skupaj s Centrom za socialno delo, je bila uspešna. Dnevna oskrbina, ki jo zagotavlja Republika Slovenija, znaša 300 dinarjev po beguncu.«

Slovenci smo se nekaj časa učili živeti z vojno in se hitro prilagodili. Tudi življenju z begunci se moramo priučiti. To nikakor ni enostavno, zlasti v tako zapletenih narodnih, kulturnih, verskih in političnih razlikah, kakršne nam ponuja Balkan, ne. Ni čudno, da se pojavljajo dvomi o tem, ali so vsi tisti, ki so prišli sem, res upravičeni do pomoči. Tistim, ki mislijo, da Rdeči križ Slovenije pomaga kar vsem po vrsti, naj povemo, da so po posebnem sporazumu med Slovenijo in Hrvaško do statusa begunca upravičeni le tisti, ki prihajajo s kriznih področij. Ta so posebej določena, seznam teh pa imajo vsi občinski odbori. Prav tako je določeno, katere osebe so lahko begunci. Po podatkih republiškega štaba za civilno zaščito so to lahko osebe, ki prihajajo s kriznega območja Hrvaške, in sicer otroci do 14. leta starosti, matere z otroki

do 10. leta starosti, otroci brez staršev do 18. leta starosti, moški, starejši od 65 let, ženske, starejše od 60 let, fizično in psihično prizadete osebe iz aktivne populacije, ki niso delovno in obrambno sposobne, pri čemer je potrebno mnenje zdravnika, ter izjemoma in za krajši čas tudi zdrave osebe iz aktivne populacije, če se izkaže, da je družina še vedno šokirana zaradi prestopnega gorja. Tudi za zadnji primer je potrebno mnenje strokovnjaka. Seveda nihče ne brani, da bi pri znanih in prijateljih v Sloveniji ter v hotelih kot samoplačniki bivali tudi ubežniki z drugih delov Hrvaške ali iz kategorij, ki po navedenih kriterijih sicer ne bi sodili k ubežnikom.

RESNICHNOST PREHITEVA URADNE PODATKE

V Sloveniji je po zadnjih uradnih podatkih že blizu enaindvajset tisoč ubežnikov, kar je po splošnem mnenju več, kot bi jih po mednarodnih merilih lahko bilo tistim, ki jim je priznan status, je namreč dolžna tudi zagotoviti ustrezne mednarodno priznane pogoje. Neva Petek z Republiškega odbora Rdečega križa v Ljubljani nam je v ponedeljek povedala, da imajo po občinah, ki jih pokriva Dolenjski list, zabeleženo naslednje število beguncev: Sevnica 61, Krško 261, Brežice 275, Metlika 1145, Črnomelj 500, Kočevje 255, Ribnica 135, Trebnje 120 in Novo mesto 1500, skupno torej 4252. Ker smo bili potem v stiku še z nekaterimi občinskimi odbori, smo zvedeli, da so številke zlasti v Črnomlju, Metliki in Novem mestu precej višje, če k temu prištejemo še vse tiste, ki so pri sorodnih in znanih neprijavljeni, pa bi lahko mirno trdili, da je na Dolenjskem že blizu osem tisoč beguncev s Hrvaške ali nekako ena tretjina.

Zlasti Bela krajina nosi težko breme, ki bi ga vsekakor raje delila z republiškimi ravnimi, kamor tudi spada. Tam se tudi pojavlja največ nevednosti, kajti ubežniki so z bližnjega karlovškega območja, kjer je prebivalstvo mešano, tako pa tudi begunci. Zgodilo se je celo, da je prebivalec iz Hrvaške srbske narodnosti, zaposlen v slovenskem podjetju, pripeljal družino v Slovenijo, sam pa se podal k četnikom, boril se proti hrvaškim sosedom. Taki pojavi kvarijo odnose med ubežniki samimi, pa tudi med ubežniki in avtohtonim prebivalstvom, ki hoče sicer pomagati, vendar le tistim, ki so pomoči zares potrebni in noče biti zmanipulirano ne z ene ne z druge strani. Še zlasti krivično pa bi bilo, če bi bilo zaupanje tako spodkopano, da bi zaradi tega trpeli otroci, ki pri vsej tej noriji zares niso nič krivi. Že tako in tako so jim bile morda zadane nepopravljive rane.

T. JAKŠE

Sledovi groze v mladin očeh

»Domovina je ena nam vsem dodeljena in eno življenje in ena smrt,« je zapisal slovenski pesnik Oton Župančič v najbolj temnih trenutkih slovenskega naroda. Domovina je v njegovih verzih po vrednosti torej izenačena z najbolj elementarnim, kar je človeku dano, to je življenje. Dati življenje za domovino, boriti se zanjo, to je še vedno tudi danes vrednota, ki pa nikakor ni dana vsem. Dana je le izbranim, mladim, močnim, sposobnim, odločnim, teh pa je med prebivalstvom malo. Veliko več je prestarih, premladih, šibkih, prej potrebnih pomoči kot pa sposobnih komu pomagati. Veliko je tudi takih, ki so iz teh ali onih vzrokov dolžni le tem pomagati in so zato nanje vezani. Ta ogromna večina prestrašenih ljudi je bila v dosedanjih spopadih, kolikor jih pomni človeška zavest, tudi tista, ki je tako ali tako utrpela največje žrtve, bila izpostavljena nečloveškemu pomanjkanju, trpljenju in trpinčenju. Zato se je skoraj nagonsko usmerjala stran od spopadov, se oprijemala najmanjše rešilne bilke, ki je bila ponudena in bežala za golo življenje. Hkrati pa je s sabo nosila klico preživetja in zavesti nekega rodu in sporočilo domovini in krajih, ki jih je zapuščala. S sabo je nosila trpljenje, tugo in domotožje. Begunstvo pozna človeštvo verjetno že od

svojega rojstva. Balkan se ga v bajkah spominja iz turških časov, ko je spet dobrodu premešal njegovo narodnostno sestavo. Poznali so ga naši očetej med drugo svetovno vojno in po njej. Tudi na pragu enaindvajsetega stoletja smo mu bili priča na različnih koncih črne in rumene celine. Nikoli pa si nismo mogli predstavljati, da bomo sami srečevali na cestah naših vasi in mest ljudi z zamolklo grozo v očeh. Pa vendar se je to zgodilo in smo sredi tega dogajanja. Kako naj bi si to predstavljali, saj nismo verjeli niti tega, da se bo kdaj ta odblesek nejeverne groze pojavil v naših lastnih očeh še nedavno tega, pred nekaj meseci, ko se je na začetku sončnega poletja razplamtel vojna pri nas. Kratka sicer, a dovolj grozeča, da nam je lažje razumeti ljudi, ki sedaj prihajajo k nam, iskat miru in utehe. Če sami ne bi doživeli letalskih alarmov in neprestanega bobnenja vojaških letal nad glavami, ne vedoč, kdaj in kam bodo stresla svoj smrtonosni tovor, bi težko razumeli naslednji prizor.

Otroci med igro v improviziranem vrtcu v sejni sobi hotela Garni na Otočcu. Če zastlišjo sireno, se še vedno zdržnejo in se prestrašeno stisnejo k vzgojiteljicam Mojci in Snježani. Dolgi dnevi, prebiti v zakloniščih, so pustili svoje sledove.

Kolone beguncev so tudi na mejnem prehodu pri mostu čez Kolpo na Vinici vse daljše. Oddaljeno bobnenje eksplozij v okolici Duge Rese ne naznanjajo nič dobrega, predvsem pa ne, da se bo reka beguncev ustavila. Le kam bo Slovenija z njimi?

Po naporni poti do samega sebe

Vsoboto je bilo na otoku Big Island na Havajih svetovno prvenstvo v triatlonu ironman, eni najtežjih, če ne kar najtežji športni disciplini sploh. Tekmovalci in tekmovalke — na kvalifikacijskih tekmah po vsem svetu se jih je za vrhunec tekmovalcev na Havajih uvrstilo okoli 1400 — so morali preplavati 3.800 metrov, kolesariti 180 km in preteči maraton, se pravi dobrih 42 km, in vse to v enem kosu. Disciplin sledi prejšnji, čas pa steče, ko tekmovalci skoči v vodo, neusmiljeno beži, ko kolesari, in se ustavi, ko pride na cilj maratonskega teka. Teče tudi, ko se tekmovalci med eno in drugo disciplino preoblači oziroma preobuva. Triatlon je pač disciplina, sestavljena iz treh, ki je vsaka zase izredno naporna, šteje pa kot ena. Med 1400 najboljšimi triatlonci iz vsega sveta sta bila na Havajih tudi Slovenca Jani Tomšič in Igor Kogoj. Že to, da sta se ta izvrstna športnika v tako hudi konkurenci uvrstila na svetovno prvenstvo, je velik uspeh, ki pa je še toliko večji spriču njunih izvrstnih uvrstitev. V absolutni konkurenci je bil Tomšič med skoraj 1400 nastopajočimi 43., Kogoj pa 45. Žal njunega časa nimamo, po nekaterih drugih podatkih, ki so že znani, pa je med 9 ur 20 minut in 9 ur in pol. Zmagovalec letošnjega svetovnega prvenstva, Američan Allen, je od starta do cilja potreboval 8 ur in 19 minut. Za Kogoj, ki je bil tokrat že tretjič na svetovnem prvenstvu na Havajih, je znano tudi, da je bil v zadnjem delu triatlona, se pravi v maratonu, s točno tremi urami deveti najhitrejši in da je skoraj za celo uro izboljšal svoj skupni rezultat z lanskega svetovnega prvenstva na Havajih. Tomšič pa lani na Havajih sploh ni prišel do cilja. Vse to govori o izvrstnem uspehu slovenskih triatloncev, teh »železnih mož«, kar ironman kot najtežja in najzahtevnejša disciplina triatlona pomeni.

NEŽNI »ŽELEZNI MOŽ«

Igor Kogoj je član novomeškega triatlonskega kluba, ki ga z veliko zagnanostjo in predanostjo vodi Andrej Švent. Kogoj, sicer doma z Mosta na Soči, je del priprav za svetovno prvenstvo na Havajih opravil v Novem mestu, kjer je imel po njegovih besedah v vseh pogledih izvrstne pogoje za kvaliteten trening v vseh treh disciplinah triatlona. Med treningom v Novem mestu je tudi nastal pričujoči pogovor s tem skromnim, a izvrstnim športnikom, ki je na pogled vse prej kot »železni človek«. Kogoj meri v višino 177 cm in tehta 67 kg.

Igor Kogoj, 32-letni diplomirani pravnik, se je s Šventom srečal lani in se kmalu priključil novomeškemu triatlonskemu klubu. »Andrej je poln načrtov in elana, najbolj pa mi je všeč to, da so se v Novem mestu lotili načrtnega dela z mladimi, kajti le to zagotavlja našemu športu prihodnost. Mi, sedajni tekmovalci, smo sicer veliki zagnanci in navdušenci, vendar nam je jasno, da s triatlonom ne bo nič, če ni zaledja. Še mi bi prej odnehali,« pravi Kogoj. Čeprav Kogoj ni v mladosti nihče usmerjal, se je ves čas ukvarjal s športom, a le priložnostno. »Vse sem počel, od tega, da sem igral košarko, do tega, da sem tekmoval na raznih krosih in cestnih tekih. A mi je bilo to premalo, ni me moglo zadovoljiti, zato sem se malo bolj resno posvetil teku. Po treh mesecih rekreativnega treninga sem se udeležil malega maratona, se pravi teka na 21 km, in me je grozno »pobralo«. Pa nisem odnehal in po letu dni treninga sem pretekel maraton, kmalu za tem pa sem tekel na 100 km v Italiji in tek tudi končal. Ta tek — bilo je pred tremi leti — je bil tudi pomemben mejnik na moji športni poti. Po njem sem se

resno posvetil triatlonu. Že prej sem sem in tja nastopil na kakšnem triatlonu, od 6. junija do 3. oktobra 1988 pa sem nastopil kar na devetih triatlonih, in to brez specialnega treninga,« je pripovedoval Igor. »Do prvega od teh devetih triatlonov sem prevozil s kolesom vsega 250 km in preplaval kakih 20 km.« Seveda te tekme niso bile ironman triatloni, ampak so bile te razdalje precej krajše. Triatlone delijo na kratke, srednje ter ironman. Pri kratkih mora tekmovalci preplavati kilometer do kilometer in pol, sledi 40 km kolesarjenja in 10 km teka. Pri srednjih je 2 do 2,5 km plavanja, 80 do 90 km kolesarjenja in 21 km teka, pri ironmanu pa je 3,8 km plavanja, 180 km kolesarjenja in 42 km teka.

SVETOVNO PRVENSTVO OB POLNI LUNI

Za sezono 1989 pa se je Kogoj že bolj resno in načrtno pripravil. Zlasti si je želel nastopiti na triatlonu v francoski Nici, ki je eden najbolj znanih v Evropi. Tisto leto se ga je udeležilo več kot 420 tekmovalcev, med njimi tudi precej profesionalcev iz Amerike, Kogoj pa je zasedel zanj izvrstno 65. mesto. Po tem uspehu se je na hitro odločil, da bo odšel v nemški Roth na kvalifikacije za nastop na svetovnem prvenstvu v ironmanu, ki je vsako leto na Havajih, in to prvo soboto po polni luni v oktobru. Za polno luno so se prireditelji na Havajih odločili iz povsem praktičnih razlogov: takrat je tudi ponoči dokaj svetlo. Svetovno prvenstvo se namreč začne ob 7. uri zjutraj, limit pa je 17 ur, se pravi, da cilj zaprejo ob polnoči. V Rothu je nastopilo 1300 tekmovalcev in Kogoj je bil v absolutni konkurenci 116., v svoji kategoriji v starosti od 30 do 35 let pa je bil 28. in se tako v tej kategoriji med 32 Evropejci uvrstil na svetovno prvenstvo na Havajih. Ta velik uspeh je v takratnem pravniku Gozdnega gospodarstva Tolmin spodbudil novo odločitev: »Vse bom podredil nastopu na svetovnem prvenstvu!« In to je od julija do septembra res izpolnjeval. Pa ne gre tu samo za vsakodnevne naporne treninge, Igor je moral sam poskrbeti tudi za povsem »posvetne« stvari.

»Pot in tritedensko bivanje na Havajih — toliko prej moraš tja zaradi aklimatizacije — stane najmanj 5000 nemških mark. No, pa se je s pomočjo od raznih strani, tudi od moje tedanje delovne organizacije, nekako izšlo. Svetovno prvenstvo na Havajih je svojevrstno doživetje. Razmere tam so nekaj prav posebnega, za triatlonce izredno težke in zahtevne. Morje je tam zelo valovito in plavati je moč le zjutraj. Tako na treningu med 7. in 9. uro zjutraj tam plava po tisoč in več ljudi. Vse je na obali in to je čudovit pogled. Zlasti naporni pa sta zaradi vročine ostali dve disciplini, kolesarjenje in maraton. 180 km je treba prekolesariti po mrtvi vulkanski pokrajini, kjer stalno piha nasprotni veter. Kolesari in teče se pri 35 do 40 stopinjah Celzija. Zato so rezultati na Havajih vsaj za 10 odst. slabši kot na ostalih ironman triatlonih v bolj ugodnih razmerah. Med kolesarjenjem in maratonskim tekom na Havajih tekmovalci popijemo med 15 in 20 litri tekočine, sicer bi se dehidrirali, kar je lahko tudi življenjsko nevarno. Mene je na to opozoril ameriški Slovenec, 60-letni dr. Franc Cokan, ki se je svetovnega prvenstva na Havajih prvič udeležil pri 55 letih. Sicer pa tam tekmovalci v letih niso nič posebnega, posebna legenda pa je 72-letni Danec, ki je v kategoriji nad 70 let že dvakrat zmagal, njegov skupni rezultat pa je nekaj čez 13 ur. Američani pravijo, da je cilj ironmana na Havajih najbolj vroča ciljna črta na svetu. Vzdušje na cilju, kjer je vseskozi nepregledna množica ljudi, je enkratno. Prvi tekmovalci pridejo na cilj po dobrih 8 urah, zadnji po 17 urah, a gle-

dalci na cilju pričakajo tudi zadnjega in ga pozdravijo tako toplo in prisrčno kot zmagovalca. Tako je tudi ves čas ob tekmovalnih progah. Nepopisno!«

Na svojem prvem nastopu na svetovnem prvenstvu je bil Kogoj med 1350 tekmovalci 178., dosegel pa je čas 9 ur in 50 minut, na lanskem pa 9 ur in 27 minut. To govori, da so bile na letošnjem svetovnem prvenstvu, ko je dosegel čas okoli 9 ur in pol, razmere še posebej težke, saj je bil na letošnjih kvalifikacijah v Rothu njegov čas 8 ur in 57 minut. Čas pod 9 urami pa je rezultat najvišje svetovne kakovosti. Ko je v Rothu dosegel ta odlični rezultat, je Kogoj za 3,8 km plavanja potreboval 56 minut, 180 km

je prekolesaril v 4 urah in 53 minutah, maratonsko progo pa pretekel v 3 urah in 7 minutah.

TRIATLON ZAHTEVA CELEGA ČLOVEKA

Po prvem svetovnem prvenstvu je Kogoj pustil službo in se povsem posvetil triatlonu. Odšel je v Nemčijo, za Ameriko najbolj razvito triatlonsko deželo, in začel tekmovali za triatlonski klub v Frankfurtu. »V tujini se triatlonci že specializirajo, nekateri nastopajo samo na krajših tekmovaljih, drugi samo na ironmanih. Pri nas to ni možno, kajti mi nimamo širokega zaledja.« Tako sta Tomšič in Kogoj vsaj za dva kakovostna razreda pred našim tretjim triatloncem. »Triatlon je šport bogatih dežel, kar govori tudi to, da so na vseh svetovnih prvenstvih doslej zmagali Američani. Najboljši Evropejec je bil tretji, po štirje pa pridejo v deseterico. Kogoj pa se je kljub zanj neugodnim razmeram z nadarjenostjo, zavzetostjo in popolno predanostjo triatlonu prebil med evropsko in svetovno elito. Na letošnjih kvalifikacijah v Rothu je bil med 1350 tekmovalci v absolutni razvrstitvi 38., v svoji kategoriji pa med 527 nastopajočimi 7. Od lani do letos je svoj rezultat izboljšal za pol ure, od 9.27 na 8.57 ure.

Da je Kogoj sposoben takih naporov pri doseganju izvrstnih rezultatov, mora seveda trdo trenirati. »Redno in kontinuirano treniram po trikrat na dan šest dni v tednu. Zjutraj preplavam 2 do 3 km, kolesarim sredi dneva, tek pa treniram proti večeru. V tej sezoni sem prekolesaril kakih 10.000 km, preplaval okoli 500, pretekel pa 2400 km. Pri vsem tem najbolj pogrešam to, da se pri nas s triatlonom kot športno disciplino nihče strokovno ne ukvarja. Tekmovalci smo povsem prepušteni sami sebi. Zlasti pogrešam kvalitetne medicinske raziskave. Vsekakor je to šport, ki zahteva celega človeka, z zdravim in jasnim motivom. Zame je

triatlon pot do spoznavanja samega sebe, pomembna življenjska izkušnja, ko je človek intenzivno sam s sabo in odvisen samo od sebe. Tam premaguješ in presegaš ne samo bolečino, ki je sestavni in nujni del večine vrhunskih športnih panog, ampak tudi svoje napake in šibkosti in se tako dokoplješ do pomembnih življenjskih spoznanj. Vsekakor vem, da nič pomembnega, dobrega, vrednega in trajnega v življenju ne moreš doseči brez truda, napora, odgovodovanja in premagovanja samega sebe oziroma svojih slabosti. Zame je triatlon in vse, kar je z njim povezano, pot do tega, »preudarno niza svoja spoznanja Igor Kogoj.

A. BARTELJ

Pesem kot most med Slovenci in tujci

Je že tako, da vsega, kar je lepega na tem svetu, nikoli ne spoznamo in doživimo v tolikšni meri, kot bi navadno želeli. Tako je tudi srečanje naših zdomcev drugo soboto v oktobru v dvorani St. Stefan v Nuernbergu na koncertu ob 7. obletnici Združenega moškega pevskega zbora Miško Kranjec in Simon Jenko vse prehitro minilo. In verjetno ni bilo ob koncu koncerta nikogar, ki si ne bi želel skorajšnjega snidenja, kajti naši rojaki se dobro zavedajo pomena tudi na tem večeru izrečene sklepne misli: »Dokler bomo Slovenci peli, bomo živeli!«

V približno dveh urah koncerta so se srca resda napolnila z veseljem in srečo, toda v njih se je prebudilo tudi domotožje. Slovenska pesem je rojake vrnila v leta mladosti in v domače kraje. Ob kolarjih pretežno slovenskih vin in kranjskih klobasah se je po koncertu rojakom še bolj razvezal jezik. Še najraje so prilegli pevcom, bodisi že omenjenega jubilarja, ki povezuje zdomce dveh slovenskih društev: Miško Kranjec v Erlangenu in Simon Jenko v Nuernbergu, ali pa Domačemu zvonu, slovenskemu moškemu pevskega zboru iz Stuttgarta, ki bo prihodnje leto pripravil koncert pevskih zborov slovenskih društev naših rojakov iz evropskih dežel. Domači zvon, ki ga uspešno vodi organist in pevovodja Damjan Ječič, neguje predvsem cerkveno in slovensko narodno pesem. Izdal je že veliko gramofonsko ploščo, kaseto in nastopal za nemško televizijo ZDF. V letu 1993 bo Domači zvon praznoval srebrni jubilej, kar je za poznavalce razmer, v kakršnih delujejo ta in podobne kulturne skupine v tujini, že zelo lep dosežek. Vedeti je treba, da se morajo pevci voziti na vaje tudi 40 ali 50 kilometrov.

Podobno velja za združeni zbor Miško Kranjec in Simon Jenko, kjer pod vodstvom Alojza Tementa vadijo izmenično — enkrat se mora ena skupina zapeljati v Nuernberg, drugekrat pa pridejo tičasni gostitelji v goste k prijateljem, pevcom v Erlangen. Pevci so nam pripovedovali, kako veliko jim pomeni pomoč pevovodje Janka Avsenaka iz Brestanice, ki jih je teden dni pred koncertom »gladil«, kot pravi Tement. Kako resno so se lotili vaj, smo se lahko prepričali na predvečer koncerta v društveni prostorih Slovenskega kul-

turnega in športnega društva (SKŠD) Simon Jenko na Diebacherstrasse 11. Kljub napornemu delu v preteklih dneh na svojih delovnih mestih in pogostim pevskim vajam so pevci hoteli tudi pred svojimi dragimi gosti in prijatelji iz Posavja, oktombom Boštanjski fantje, pokazati, kako so napredovali od jeseni 1989, ko so bili Boštanjčani njihovi gostitelji. Ura je bila že pozna, usta pa suha, toda Avsenak je bil neizprosno, kot pravi profesionalni pač, in je bilo treba družno z oktombom peto Zdravljico še izpiliti. Avsenak je šel na povabilo zdomcev na zanj po operaciji hrbenice zelo naporno pot z dobrim občutkom, ker se je že nekajkrat lahko pričel, da znajo ti zdomci ceniti njegovo strokovno pomoč. Mimogrede: Avsenak že vrsto let nadvse uspešno vodi Moški pevski zbor Svoboda v Brestanici, v Krškem pa je prevzel taktiko Mešanega pevskega zbora Viktor Parma. Že pred leti se je odpovedal umetniškemu vodstvu Šentjernejskega okteta, ker je bilo to prenaporno.

Ako lahko rečemo, da so vsi ti stiki med slovenskimi pevci stikali pristna prijateljstva, potem je še toliko bolj na mestu moto, izbran za koncert v dvorani cerkve Sv. Stefana. Janko Pahič, ki ima ob takih priložnostih zmeraj na skrbi sceno, je lepo uresničil zasnovo, ki se je porodila v glavi prizadene tajnice SKŠD Simon Jenko, Majde Podlesnik. Za nastopajočimi na odru je namestil v slovensčini in nemščini napis Pesmi so kot mostovi. Na koncertu je namreč nastopil tudi mešani ne-

mški pevski zbor Liederkrantz 1860 iz bližnjega Wendelsteina. Ta 60-članski zbor zadnja 3 leta vodi z obilo življenjske energije in uspehov gospa Uta Adler. Poslušalci, zvečne Slovenci, niso zavoljo prisiljene vlnudnosti, ampak zato, ker so nastop nemških pevcev tako doživeli, z burnim ploskanjem izsilili dodatke. Še en dokaz več, da različni jeziki, svetovni nazori ali državna ureditev niso ovira za glasbo in pesem, le-ti ne poznata meja.

Po koncertu je med odmori mladega zabavnega ansambla Slovenska čreda iz Erlangna, ki ga vodi Renato Poš, dvorano napolnjevala pesem, peta iz stoterih grl. Zdomci so se zelo zanimali, kaj je novega v domovini, predvsem je bilo veliko zanimanja za nov slovenski potni list in primerke tolarjev, ki so potovali skozi desetero rok. Tudi mlade so zanimalo spremembe. »Pasoš« je bil vsem všeč, menili so, da je v resnici podoben potnim listinam v zahodnoevropskih državah. Malo nejeverno pa so zmajevali z glavami, ko smo jim pojasnili, da je šlo povsem gladko s tem dokumentom tako na avstrijski kot na nemški meji. Cariniki in policaji nas skoraj »povohati« niso hoteli, zaradi česar se nisimo prav nič jezili, kvečjemu bi lahko reli, da bi si želeli take prijaznosti tudi prihodnjic. Naši cariniki na Ljubelju so se dosti bolj zanimali za potni list, bili so zelo zadovoljni z njegovo podobo in kakovostjo izdelave. Eden je dejal: »No, zdaj smo pa vsaj po tem podobni Američanom.« Za tolarje so nekateri zdomci uporabljali druge izraze, predvsem taler, so pa bili vsi prepričani, da bo to več vreden denar kot YU dinar. Le kdaj bodo te bone zamenjali čisti »ta pravi« bankovci, so spraševali. Če smo pravilno seznanjeni, naj bi se to zgodilo približno v pol leta, smo skušali pojasniti. So pa vsi rojaki pripovedovali, kako potri so bili med vojno v Sloveniji. Takrat še pevskve vaje zbora niso bile kdove kako učinkovite, saj so misli nenehno uhajale domov. Agresijo srbsoslavke armade so zdomci doživljali drugače kot mi v domovini, saj so, denimo, v tujini bolj občutili delovanje srbske politike v nekdanjih jugoslovanskih društvih in klubih. Predsednik slovenskega društva Miško Kranjec, Peter Zorec, je povedal, da se je počutil sila neprijetno, ko je bil sam med kakšnimi 300 Srbi iz raznih koncev Nemčije, ki so prišli v svojih opravah, s kokardami na nekem zboru društva Vuk Karadžić v Erlangenu. Zorec je rekel, da je dobil kurjo polt, ko je v tem četniškem gnezdu poslušal četniškega vojvodo Šešlja, ki ni našel lepe besede za druge narode bivše Jugoslavije. Med odmorom te četniške seanse, opremljene z vso četniško ikonografijo, se je zmuznil domov. Oditstihmal ko so začeli zahajati v jugoslovanska združenja razni srbski »emisariji«, srbski verski minister, njegov kolega iz tki. SAO Krajine in podobni odposlanci, sami čudni profesorji in doktorji, so to postala odkrita prosrbska žarišča, v katerih drugih zdomcev ni bilo več. Torej »štabni dokument« tu ni skrivnost, saj ga je že dosti prej obelodanila SANU, le da srbski akademiki niso podrobneje pojasnili vseh nians življenja v Jugoslaviji, kjer bi bili Srbi najbolj enakopravni.

P. PERC

knjižna OZORJA

DVA DOMA V »SLEDEH«

Zadnji dve knjigi iz zbirke Sledi, ki jo že nekaj let izdaja Mladinska knjiga, imata poleg tega, kar ju v zbirko že tako uvršča, to pa je snov iz otroških spominov, skupno tudi to, da sta obe knjigi napisali žen-

narobe. Družinski prepiri in spori so bili vsakdanjost, za imenitnih in bogatih videzom se je skrivalo veliko trpkosti in za otroka mučnega. Škrinjaričeva s kratkimi poglavji—slikami zлага podoba grenkega otroštva na način otroške zloženke, male podobice se košček ob koščku na koncu sestavijo v večjo sliko, iz katere zaveje več kot samo spominska nostalgija in melanholija minevanja, začutiti je utrip predvojnega in medvojnega časa v okolju zgreškega meščanstva, zarisane so mnoge usode in razmerja med ljudmi, ki četudi bežne in meglene dajejo podobi končno prepričljivo barvo, knjigi pa teže, ki jo polaga med vrednejša branja v tem času sicer skoraj da preveč polnem vsakovrstnih knjižnih plev in papirnih rož.

M. MARKEĽJ

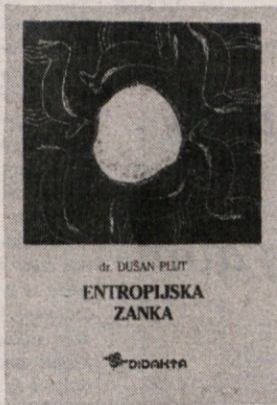
ENTROPIJSKA ZANKA

ski. V Sledih sta namreč izšli knjigi Claudinin dom francoske pisateljice Colette in Ulica prednikov hrvaške pisateljice Sunčane Škrinjarič.

V obeh delih pisateljici opisujeta svoje otroštvo, obe skozi tako imenovano otroško optiko, razlika pa je ob časovnih in slogovnih različnostih predvsem v tem, kaj jima pomeni otroštvo in dom. Coletina junakinja Claudine in z njo seveda pisateljica sama se doma in otroštva spominja v svetlih barvah, dom je davni paradiz, v katerega se s spomini z veseljem vrača in iz njega črpa moč; dom Tajane iz Ulice prednikov pa je nekaj drugega. Deklica (pisateljica sama) je otroštvo preživela brez pravega očeta v očimovi družini, kjer je šlo marsikaj

V vesolju poteka veličasten proces spreminjanja proste energije v razpršeno, degradirano obliko, ki ga strokovnjaki opisujejo tudi kot naraščanje entropije. S človeškega vidika je to srhljiv proces, na koncu katerega stoji toplotna smrt vesolja in seveda že veliko poprej izginotje vsakršnega življenja. Proces lahko vidimo kot zanko, ki jo ima vesolje natakajeno okoli vrata in se bo nekoč zadrnila. Življenje oziroma biosfera kot poseben sistem v vesolju, za katerega je značilen razvoj k vse večji raznovrstnosti in kompleksnosti, kar je videti nasprotno od globalnega do-

gajanja neživega sistema, sicer lahko upočasnijo entropijo, ne more pa je zaustaviti. S pojavom človeške civilizacije, ki je grajena na povečevanju rabe proste energije in obremenjevanjem okolja, kar je posebej značilno za sodobno civilizacijo, človeštvo pospešuje entropijo in si tako kar samo zadržuje entropijsko zanko. Ideja o neprestani rasti in neizčrpnosti vseh virov za rast je utopična, resničnost je drugačna. K sreči jo je človeštvo v osnovi razumsko dojelo, izražena je v prvem in drugem zakonu termodinamike, le upoštevati jo je treba v nadaljnjem razvoju. Predvsem mora človeštvo preiti iz industrijske civilizacije, ki izčrpa naravne energetske vire in preobremenjuje okolje, v novo fazo razvoja in se preokreniti k tako imenovani nizko-entropijski družbi, za katero je značilno varovanje narav-

nih virov in prilagoditev planetarnim omejitvam.

O vsem tem govori knjiga belokranjskega rojaka dr. Dušana Pluta Entropijska zanka, ki je nedolgo tega izšla pri Didakti. Knjiga sicer ni napisana zgledno poljudno in se bo bralec, ki je že pozabil, kaj se je učil pri fiziki v srednji šoli, nekoliko težje prebil skoznje, vendar pa daje dragocena spoznanja. Najbrž ne bi smelo biti nikogar, ki se kakor koli že ukvarja z razvojnimi vprašanji družbe, da bi te knjige ne prelistal. Zeleni jo bodo tako

in tako brali, saj jim daje v roke edino orožje, ki ga lahko uporabljamo brez škode in neomejeno — znanje in vedenje.

M. MARKEĽJ

CARPE DIEM!

Na Slovenskem je v vsaki generaciji za kako stotnijo takih, ki se okličejo za služabnike pesniških muz. Ko pa človek vzame v roke njihove izdelke, da bi videl, s čim vse posamezniki služijo tem muzam, kaj vse ponujajo kot pozemlje, ne dobi ob prebiranju prav veliko razlogov za zadovoljstvo. Lahko le ugotovi, da bi bilo v knjigarnah precej manj pesniških zbirk, ko bi pri izdajanju kot izključno veljalo pravilo, da smejo v tisk samo avtorji, ki pišejo res dobre verzje. Če bi slednje bilo merilo urednikom in založbam, bi bila pesniška knjižna produkcija tako rekoč v hipu zdesetkana.

Med zbirke, ki jih napolnjujejo dobri verzi, se nedvomno uvršča tudi pesniška knjiga Roberta Titana — Felixa z naslovom Carpe diem! Knjiga je izšla nedavno pri Pomurski založbi, kjer je za glavnega in odgovornega urednika Jože Hradil. O avtorju ne zveemo kaj dosti iz same knjige, pravzaprav nič drugega kot to, da je v tej zbirki objavljene pesmi napisal med oktobrom 1989 in aprilom 1991. Iz nekaterih »podatkov«, ki so prikriti v samih verzih, je moč razbrati, da gre za razmeroma mladega avtorja, intelektualca, ki ume prepletati spoznanja o posvetnem in neposvetnem življenju. Ob branju njegovih pesmi pa se razkrije najpomembnejše, namreč to, da gre za avtorja, ki se zaveda svoje razgledanosti, ki navsezadnje ve, kaj početi s svojim pesniškim darom.

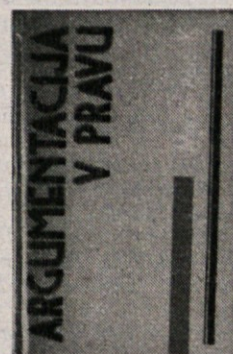
Nemara je več razlogov za to, da nosi zbirka Roberta Titana — Felixa latinski naslov Carpe diem! V smiselnem slovenskem prevodu namreč to

pomeni: izrabi priložnost, ki se ti je ponudila. Priložnost za kaj, da zveš, ali so še Eros, Apolon, Dioniz? Da kot svetohodci doživiš nekaj tistega, čemur zemeljski človek pravi božansko, ali pa je božansko samo tisto, kar je v močiomamljanja z marihuano? Pesnik spozna, da človek lahko izživi vse, kar mu je s telesom in umom dano kot človeku, da sam izbira med sadovi posvetnosti in duhovnosti. Skratka, da lahko izkusi vse, kar more izkusiti s svojimi človeškimi in umskimi sposobnostmi, ne da bi se moral za to obremenjevati z občutkom krivde. Če pomeni carpe diem tudi izrabi dar pesnjenja, potem zbirka Carpe diem! tudi dokazuje, da je njen avtor to storil na izjemno dober način.

I. ZORAN

ARGUMENTACIJA V PRAVU

Slovenska strokovna pravna literatura se je pred kratkim pomembno obogatila z monografijo Marijana Pavčnika Argumentacija v pravu, ki je izšla pri Cankarjevi založbi. Knjiga je nastala kot plod av-

torjevega enoletnega strokovnega izpopolnjevanja na Inštitutu za pravno filozofijo in pravno informatiko Univerze v Muenchnu. Gre za zanimivo raziskovanje prava na novih osnovah in drugačnem razumevanju, kot je bilo pri nas dolga obdobja prevladujoče. Teorija argumentacije prinaša

v pravno filozofijo novost v tem, da se zaveda celovitosti pravnega odločanja, ga razčlenjuje in osvetljuje. V luči te teorije je pravno odločanje ustvarjalno in odgovorno dejanje, ki soustvarja pravo. Glavni razpravi sta dodani dve študiji, v katerih avtor na konkretnih zgledih pojasnjuje in osvetljuje nekatera vprašanja, ki so predmet teorije argumentacije in interpretacije v pravu.

KNJIŽNI TELEGRAMI

— Pri Družini je izšla 2. knjiga ZGODOVINE CERKVE, v kateri je zajeto obdobje srednjega veka.

— Dušan Jelinčič je pri Založništvu tržaškega tiska izdal leposlovno knjigo ZVEZD-NATE NOČI.

— Mariborska Pedagoška fakulteta je izdala delo svojega predavatelja mag. Ivana Gerliča, OSNOVE RAČUNALNIŠTVA V IZOBRAŽEVANJU.

— Založništvo slovenske knjige je izdalo MISLI O SLOVENSKEM ČLOVEKU Antona Trstenjaka.

— Nova koprška založba Fontana je poslala na tržišče zbirko pesmi PESEM BREGA Borisa Pangarca.

— Pri založbi Emonica je izšel pesniški prvenec Ruže Tremški—Gradišnik TEMNE KAPLJE NEZNANEGA.

— ABORTUS — PRAVICA DO IZBIRE je knjiga, ki jo je izdala skupina Ženske za politiko. V nji so zbrane razprave, časopisni in drugi prispevki o abortusu.

— V sodelovanju založb doma in v izseljenstvu je izšel zbornik referatov z lanskega simpozija o dr. Tinetu Debeljaku pod naslovom DOMOVINA IN SVET.

KRKA

za vaše zdravje

DOLENJSKE TOPLICE * ZDRAVILIŠČE STRUNJAN * ŠMARJEŠKE TOPLICE

AMBULANTE ZA BOLEZNI HRBTENICE IN SKLEPOV (REVMATOLOŠKA, ORTOPEDSKA IN FIZIATRIČNA)

Dolenjske Toplice so gotovo eno najbolj znanih zdravilišč v Sloveniji. K temu po svoje pripomore dolgoletna tradicija neprekinjene zdraviliške dejavnosti v tem kraju, najpomembnejši pa je seveda velik ugled, ki si ga je s svojim delom pridobila zdravstvena služba tega zdravilišča. Ta že vrsto let z velikim uspehom izvaja najzahtevnejše programe post-hospitalne in postoperativne medicinske rehabilitacije. Pri tem tesno sodeluje z vrsto klinik Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani, predvsem pa z revmatološko, travmatološko in ortopedsko kliniko.

Delo zdravstvene službe Dolenjskih Toplic dobro poznajo in cenijo tudi pacienti iz Dolenjske. Zato ni naključje, da so se prav v tem zdravilišču prvi odločili, da uvedejo zdravljenje za samoplačnike tudi v popoldanskem času. V časih dokajšnje »suše« v zdravstvenih blagajnah se namreč vse več pacientov, zlasti tistih s kroničnimi obolenji, odloča na svoje stroške in zunaj delovnega časa poskrbeti za svoje zdravje.

Samoplačniške ambulante v Dolenjskih Toplicah se ukvarjajo z zdravljenjem obolenj in poškodb, ki tudi sicer spadajo na njihova indikacijska področja. Ta pa so:

- revmatična obolenja lokomotornega sistema (kronični vnetni in degenerativni revmatizem, izvenskeplni revmatizem, sistemska obolenja tkiva) in
- stanja po poškodbah in operativnih posegih na lokomotornem sistemu s funkcijsko prizadetostjo.

DOLENJSKE TOPLICE — IZVIR NOVIH MOČI ZA PACIENTE Z REVMO

Kljub velikemu razvoju medicine, ki smo mu priča v našem času, je izvor revmatičnih obolenj še vedno tisto področje, ki ni v celoti raziskano. Zdravljenje teh bolezni je zato simptomatsko, kar pomeni, da poskušajo zdraviti posledice, to pa je predvsem lajšati bolečine in izboljševati funkcijsko sposobnost. Balneorehabilitacija je pri tem velikega pomena, saj omogoča kompleksno funkcionalno terapijo. Pri funkcionalni terapiji (fizikalna terapija in medicinska gimnastika), ki se zaradi različnega razvojnega stadija bolezni pri vsakem bolniku izvaja individualno, je velik poudarek na hidrogimnastici in medicinski gimnastici. Zato ni odveč, da vas spomnimo, da imajo Dolenjske Toplice termalno vodo, ki je ena redkih evropskih izoakratoterm, to pa pomeni, da ima temperaturo človeškega telesa (36 stopinj C) in je zato idealen medij za različne postopke hidroterapije ter ne obremenjuje kardiovaskularnega sistema.

Urnik dela samoplačnih ambulant:
torek (od 15. do 17. ure)
specialistična fiziatrična ambulanta (dr. Marija Žulj-Trbojevič)

četrtek (od 15. do 17. ure)
subsposobnična fiziatrično revmatološka ambulanta (prim. dr. Marija Gažič)

vsak drugi petek (od 15. do 17. ure)
ortopedska ambulanta (prof. dr. Janko Popovič)

Prav pri zdravljenju revmatičnih obolenj je pomembno sodelovanje pacienta. Zdravstvena služba Dolenjskih Toplic zato daje velik poudarek tako imenovani edukaciji bolnika, kar v praksi pomeni, da se zdravnik z bolnikom temeljito pomeni, hkrati pa mu na poljuden način predstavi tudi vse vaje, nasvete glede higiensko-dietetnega režima in načina življenja doma. Vse to pripomore k ohranjanju funkcionalne zmogljivosti pacienta in preprečevanju nadaljnjih deformacij.

PROGRAM ZDRAVLJENJA BOLEČIN V KRIŽU

Bolečina v križu je najbolj pogost znak neustreznosti sodobnega načina življenja. Nefiziološki položaj hrbtenice med delom, ponavljajoči se naporni gibi in napačne obremenitve, opuščanje športnorekreativnih in fizičnih dejavnosti — vse to hitro pripelje do negativnih učinkov. Na hrbtenici se pojavijo degenerativne spremembe, ki jih spremljajo boleča stanja. Ne glede na različne klinične slike so zanja značilne bolečina, napetost mišic in omejena gibljivost na področju hrbtenice ali spodnjih okončin oziroma oboje.

Bolečine v križu zdravijo v Dolenjskih Toplicah celovito, vendar sta na prvem mestu funkcionalno zdravljenje in zdravstvena vzgoja bolnika. Tudi tu velja, če bolezen in njene različne faktorje poznamo, lahko nanjo tudi vplivamo.

Zdravljenje se prične s temeljitim pregledom in posvetom pri zdravniku, specialistu fiziatru, ki skupaj s pacientom pripravi ustrezen program. Ta vsebuje poleg funkcionalne terapije (hidrogimnastike, medicinske gimnastike) tudi protibolečinski tretman pacienta (masaže, toplotno in elektroterapije ter tudi akupunkturo). V primeru akutne bolečine v hrbtenici (vrat ali križ) se lahko takoj oglasite v ambulani, kjer bodo zdravniki specialisti postavili klinično diagnozo ter predpisali terapijo.

Tako zdravljenje revmatičnih obolenj kot tudi bolečin v križu je mogoče tudi v ambulantni obliki, ko pacient biva doma in terapijo opravlja v dopoldanskem in popoldanskem času. V Dolenjskih Toplicah za tak primer zadostuje poprejšnja najava na telefon (068) 65-230, inš. 25, zahtevajte glavno sestro zdravilišča. Priporočamo vam, da imate ob prvem pregledu s seboj tudi vso medicinsko dokumentacijo in da obisk najavite vsaj teden dni vnaprej.

OBRAZI

Pri županu na ličkanju

Globoka jesen je že tu in rumeno zlato se z njiv seli v kmečke domove. Pri Oparovih v Biški vasi se pod ves blešči v jesenskem razkošju, odet v številne ogrlice iz rumenih koruznih storžev. Pred hlevom pa je na velikem platonarju koruze še cel kup. Dela dovolj za starejše Oparove, mater Justino, očeta Janeza in njegovega sina, ki se posvečajo ličkanju, medtem ko mlada družina vnuka Janeza, sedanjega gospodarja, hiti za drugimi jesenskimi opravili.

»Kaj hočemo,« pravi nekako opravičujoče mati Justina, »koruznjak ne suši dobro, zato smo prisljeni ličkati po starem in jo sušiti obesočno pred podom.« Skupaj s sinom mečeta oličkane štroke s puščicami najmočnejšimi listi pred očeta Janeza, ki jih po štiri spretno poveže, da so pripravljene za obešanje. Svoječas so pričeli ličkati zvečer in delo se je ob pogovorih in razdiranju šal zavleklo tja v zgodnje jutranje ure. No, tisti časi so, kot kaže, povsod minili, za razgovor pa je ličkanje tudi ob belem dnevu primerno. Zlasti še če je zraven Janez Opara, ki si bo letos decembra naložil na pleča že petinosemdeset let in je torej doživel marsikatero lepe pa tudi težke in razburljive čase. Zadnja leta pred drugo svetovno vojno je bil tudi mirnopaški župan, kar je zlasti zanimivo sedaj, ko so spet vse bliže razmišljanja o tem, da bi velike občine razdelili na manjše in bi nekdanja mirnopaška občina po dolgih letih spet zaživela.

Tiste čase so postali župani močnejši kmetje, obrtniki ali uradniki, ki so z lastnim zgledom dokazali, da znajo biti dobri gospodarji. Veljalo je spoznanje, da bo tisti, ki zna gospodariti zase, znal to tudi za druge. Janezov oče se je iz Globodola prilepil na lepo Sajetovo kmetijo v Biški vasi. Devet otrok je bilo pri hiši in Janez je bil med mlajšimi. Ko se je pričela prva svetovna vojna, so si trije že poiskali kruh v Ameriki, četrtri pa je pred služenjem avstrijske vojske tudi

pobegnil na parnik, a so ga zajeli Angleži. Enkrat so se dobili pošto od njega z angleških otokov, potem pa se je za njim izgubila sleherna sled. Tako je usoda namenila Janezu, da je zagospodaril na domačiji. Baval se je z živinorejo, poljedelstvom, gozdarstvom in furmanstvom. Le vinogradništvo mu nekako ni šlo v račun. Po njegovem terja od pravega kmeta preveč časa.

Županovanja, ki mu je bilo zaupano leta 1936, se je lotil z vso resnostjo in vneto. Še danes ima vsa javna dela, ki se jih je v svojem mandatu lotil, skrbno popisana in dokumentirana. Šlo je tisti čas predvsem za ceste pa osuševanje močvirij, gradnjo mostov in napeljevanje elektrike. Janez se spominja, da je nekatero ceste, kot tisto od Hrašta skozi Dolenjo vas, gradil kar po lastnem projektu in delno tudi z lastnim delom in sredstvi. Ena pomebnih nalog je bila gradnja ceste v Globodol, najpomembnejša pa seveda elektrifikacija mirnopaške doline leta 1939, ki je pomenila tudi pomeben preobrat v življenju tukajšnjih ljudi. Omembe vredno je tudi, da je bila mirnopaška občina v tedanjem novomeškem glavarstvu gospodarsko ena najmočnejših, takoj za največjo občino Šmihel—Stopiče.

Med vojno in po njej je bilo županstvo oteževalna okolščina. To je Janez skušal tudi na lastni koži. Izognil se je sodelovanju z okupatorjem tako, da je odstopil, tistim, ki so bivšim županom na vsak način hoteli stopiti na prste, če ne še na kaj drugega, pa tako, da se je občasno umaknil v mesto, pri čemer mu je pomagala tudi bolezen, saj si je prav takrat močno poškodoval nogo. Vojna pa mu kljub temu ni prizanesla. Med italijanskim topniškim obstreljevanjem Biške vasi so bila mnoga poslopja poškodovana. Tako je zgorel tudi Oparov kolozec na njivah, domača hiša pa je dobila v strehi veliko luknjo. Skoznjo je priletela granata, prebila krušno peč in ostala v njej k sreči neeksplodirana.

Povojna »obnova« se Oparovih ni dotaknila. Ne v denarju ne v materialu. Vojno škodo so si morali popraviti in poravnati sami. Zato pa so prihajali gostje z drugimi nameni. Bili so časi obvezne oddaje, z njo pa priložnosti, da so nekateri poravnali osebne račune in zamere. In Opara kot bivši župan in skrben kmet je bil toliko bolj na udaru. Nikoli ni bilo dovolj prijaviteljenega in ne dovolj oddanega, čeprav Janez pravi, da ima kataster in računanje v mezincu in je vedno vse »štimalo«. Toda kdor je tiste čase iskal šivanko v senu, jo je tudi našel, kajti za vsak slučaj je imel še eno s sabo, da jo je podtaknil. Tako se je pač tisti čas krojila pravica. Marsikateri pridelek je bil zatorej zaplenjen in družina se je znašla na robu stradanja, toda glavno se je tedanjim dušebrižnikom v njihovo razočaranje le izmaknilo. Posestvo je bilo pravi čas prepisano na sorodnika v Ameriki in je tako ostalo roki krive pravice nedosegljivo. Ko je nevarnost minila, je spet postal lastnik Janez. Operacija je seveda nekaj stala, toda Janez le ne stoji v vrsti tistih, ki danes čakajo na povrnitev krivično odvzetega premoženja.

Zlato z Oparovih njiv se seli v late. Janez Opara, nekdanji mirnopaški župan, veže koruzne štroke in spomine. Enega in drugega je v jeseni življenja za dolge štante.

T. JAKŠE

»Na ruševinah bi znova gradili svoj dom«

Ko je vas Turanj, ki je le 4 kilometre oddaljena od Karlovca, pred tremi tedni doživela prvi minometalski napad jugovojске in četnikov, je okrog tisoč prebivalcev te vasi in sosednjih zaselkov pobralo najnujnejše stvari in iz strahu za lastno življenje pobegnilo. Ostali so le nekateri starejši ljudje, ki jih je okupator zajel in odpeljal na četniško komando na Cerovac. Kaj je z njimi, tisti, ki so si rešili življenje, ne vedo. Le borih deset minut časa, da reši sebe in svoja otroke, je imela tudi Ljiljana Maričič, ki je sicer že mesec dni v avtu vozila najnujnejša sinova in hčerina oblačila za primer, da bi morali bežati. Nekateri so se zatekli v

Begunci iz Kopiničeve zidanice

Karlovac, ženske in otroci pa pretežno proti slovenski meji. Reki ter v Slovenijo. Čeprav so drugi zasedli njihovo vas, pa je bila Ljiljana prepričana, da bodo zdoma le nekaj dni, zato si je začasno bivališče našla v metliškem hotelu. Po treh dneh pa je spoznala, da bo potrebno ostati zdoma dlje časa in ker je denar za hotelske storitve hitro kopnel, se je po pomoč obrnila na Rdeči križ.

»Presenečena sem bila nad moralno in tudi siceršnje pomočjo metliškega Rdečega križa, nad njihovo gostoljubnostjo in ljubeznivostjo. Našli so nam drugi dom v Kopiničevi zidanici na vinorodnem gričku Veselica nad Metliko, kjer nas sedaj živi devet. Poleg mene in mojih otrok so tukaj še moji starši, pa tašča, svakinja s sinom ter sestrična. Tako gostitelji kot sosedje, pa tudi z Rdečega križa se večkrat pozanimajo, če kaj potrebujemo ter nasploh skrbijo, da je z nami vse v redu. Dali so nam najosnovnejšo hrano, a hkrati zaskrbljena Maričičeva. Vidno ji odleže, ko zve, da so gostoljubni Metličani z oblačili precej napolnili skladišče Rdečega križa, v katerem se bo gotovo kaj našlo tudi za njih.

Ljiljanin oče, ki je skupaj z ženo prišel za hčerko nekaj dni pozneje, je z rosnimi očmi poslušal njeno pripoved. Da v mislih neprestano nosi svojo domačijo, ki jo je moral na milost in nemilost prepustiti nasilniški bandi, je bilo očito že na prvi pogled. Od časa do časa je v hčerino pripoved vpletal pretrgane stavke o tem, kako mu je uspelo rešiti le traktor, ostali pa so številni kmetijski stroji, krave, svinje, hiša, gospodarska poslopja, zemlja. Skratka vse, za kar se je trudil vse življenje v upanju, da bo lepše in lažje njegovim naslednikom. Nikakor se ni mogel spriznati z mislijo, da bi vse to izgubil za vedno. Dvakrat se je zaman poskušal vrniti domov in nahraniti živali. Ljudje so

mu takšen podvig nasploh odsvetovali, češ da so tam četniki. »Tretjič se mi je uspelo približati hiši na približno sto metrov, ko so me ujeli četniki, me maltretirali in mi grozili. Po čudnem naključju sem ušel. Videl sem, da hiša še stoji, toda na podstrežju so si četniki pripravili mitralješko gnezdo in vprašanje je, dokle bo še stala,« niza Ljiljanin oče.

Toda kljub temu, da zadnje čase prav novice iz Karlovca in okoliških vasi, tudi Turnja, niso nič kaj obetavne, je Ljiljana optimist. »Z vsem srcem upam, da bo vojne kmalu konec, da se bodo spori rešili na miren način. To je še edina možnost, da bo naš dom ostal, da se bomo imeli kam vrniti. Sedaj nimamo kam iti, vprašanje pa je, dokle nam bodo bili v Metliki še pripravljene nuditi gostoljubje. V nedogled najbrž ne. Pa tudi ne bi želeli ostati, ampak se vrniti domov, pa četudi od hiše ostanejo samo temelji. Bomo pač znova gradili. Dom je le dom.« Toda za zdaj so se tako Maričičeva kot tudi njeni sorodniki morali spriznati z novim začasnim domom. Zato se je Ljiljana odločila, da bosta sin in hči obiskovala osnovno šolo v Žakanju onkraj Kolpe, kamor jih vozi vsak dan. »Na meji me že poznajo in ne delajo nikakršnih težav, v šoli pa so prav tako prijazni z novimi učenci. Otroci imajo malico zastoj, obljubili so žepnino, dali pa celo pisalno mizo, kjer otroka lahko pišeta nalogo. Priznati moram, da smo na vsakem koraku presenečeni nad prijaznostjo in gostoljubnostjo ljudi bodisi tostran ali onstran Kolpe. Pri tem ni izjema niti dom počitka v Metliki, ki je vzel pod streho mojega starega očeta, «ne more skriti zadovoljstva Ljiljana. »Številnim službam in občanom, ki so priskočili na pomoč beguncem, smo zares hvaležni. Njihove dobrote ne bomo nikoli pozabili, a verjemite, da bi se najraje takoj vrnili domov,« pravi nastalgčno. »Pa četudi bi bil ta dom le kup ruševin.«

M. BEZEK—JAKŠE

Iz starih arhivov

O kaznovanju raznih prestopkov v prejšnjem stoletju

Zanimivo je prebrati stare listine iz metliškega mestnega arhiva. Tiste na primer, ki govorijo o življenju nekako pred sto leti, ko otroci še niso poznali banan, ananas, kivija in podobnih dobrot. Kvečjemu za miklavževo so okusili kak posušen rožič.

V tistih časih je bil pač za marsikoga, tudi za odrasle, vsak sadež na drevesu ali na njivi dragocen, pa so ga zato pred nepoklicanimi varovali poljski čuvaji in mestni stražniki. Ti so budno pazili, da se ni kdo česa tujega prilastil, pa naj je bilo to samo skromno jabolko ali nedozorel grozd. Da o drugih hujših prestopkih ne govorimo.

O tem vam hoče spregovoriti ta kratki zapis. O Metliki ob koncu prejšnjega stoletja in njenih ljudeh. Pravzaprav o njihovih napakah, o njihovih slabih, grešnih lastnostih, bi lahko rekli.

Metlika je takrat seveda imela svojega župana pa tudi štiri občinske svetlovalce in občinskega tajnika. Imela je svoj gospodarski zastop za mestni imetek, premogla pa je še štiri stražnike in poljskega čuvaja. Nadalje so bili tu še prižigalec mestnih svetilk, notar, zdravnik, apotekar, ranocelnik oziroma praktični zdravnik pa proštni in en ali dva kaplana. Ne smemo seveda pozabiti na učitelje, obrtnike, gostilničarje in druge, tudi ne na davkarje, postiljonsko pošto in na telegrafski ter meropreizkusni urad.

Glavna skrb za mirno in varno življenje v mestu pa je bila v rokah mestnih stražnikov in poljskega čuvaja. Stražniki so imeli sablje in primerne uniforme — zanje so vedno znova prosili, češ da so te, ki so jih nosili, ponošene in raztrgane in zato v njih ne morejo iti za procesijo in na razne svečanosti. Imeniten je bil tudi poljski čuvaj, ki je prav tako nosil sabljo, na levi strani prsi pa še velik pozlačen pločevinast znak z napisom JAVNA STRAŽA. (Deset takih znakov je občina leta 1888 naročila na Dunaju!) Ti možje postave so bili zapriseženi in so dobro vedeli za svoje dolžnosti, zlasti pa za prepovedi, ki so se jih morali držati meščani. Tako je bilo na primer prepovedano:

- ob semanjih dneh na javnih prostorih kaditi pipe in z nezavarovano lučjo ponoči hoditi okoli hlevov in senikov,
- nastiljati stranske ulice s koruznico, praproto, reso ali sesekanimi smrečjem in si tako čez zimo pripravljati gnoj,

- pasti živino na Mestnem bregu in v Mestnem logu in tam nabirati želod za prašiče in suhljad za kurjavo,
- pletiti zelenje po tujih zemljiščih (pleval so namenili prašičem),
- izpuščati perutnino ob žetvi in trgatvi,
- trgati in klatiti tuje sadje,
- sušiti v mestu goveje in svinjske kože, ker so zasmarjale zrak,
- namakati konopljo v tekoči vodi,
- dirjati z vozom po mestu in pokati z bičem,
- ponoči prepevati in vriskati,
- kvartati za denar,
- nag se kopati v Kolpi itd., itd.

Skratka, človek se je lahko kar mimogrede zapletel v te in še druge mestne paragrafe, in že je imel stražnika na glavi. Stražniki pa so bili budni in so pridno najvajali prestopnike. Hujši in večji so prišli pred sodišče (zapori so bili v gradu), z manjšimi pa so opravili kar na občini, kjer so tudi imeli občinski zapor.

Pri poljskih tatvinah pa tudi pri drugih prestopkih je bila najbolj navadna kazen zapor, sicer pa odškodnina v denarju in tudi prisilno delo. Kaznovani pa niso bili le odrasli, na primer pomočniki, vajenci in pastirji, ki so napravili največ prekrškov, temveč tudi otroci, ki so komaj sedli v šolske klopi.

Tako sta leta 1890 v metliškem arhivu omenjena najmlajša prestopnika, 7-letni Franc in njegov brat 12-letni Jože (naj tu odpadejo primiki takratnih prestopnikov, ker po sto letih res niso pomembni!). Lastnik ju je namreč zalotil v svojem vinogradu in je bil zato vsak od njiju kaznovan z desetimi urami občinskega zapora.

Kazen je doletela tudi otroke, ki so trgali ribez na vrtu premožnega meščana. Za vsakega so morali starši plačati po 10 krajcarjev odškodnine, obenem pa objubiti, da jih bodo doma sami kaznovali. Slabše je odnesel 12-letni hlapčič Mike, ki je ukradel en sam grozd, pa so mu zato prisodili 24 ur zapora s postom. Podobno je bil kaznovan tudi drugi mladoletnik, ki je odtrgal dva grozda in zato dobil 48 ur zapora. Sploh pa je nedovoljeno trganje grozda veljalo za poljsko tatvino in je bila zanjo kasneje, v letih pred prvo svetovno vojno, predvidena kazen od 6 do 8 dni zapora oziroma globa od 20 do 80 kron.

Ob žetvi in trgatvi so morale biti kokoši, race in gosi zaprte, saj bi sicer lahko delale škodo po njivah in v trtjih. Če se je kaj takega primerilo, je moral lastnik od vsake kokoši plačati v »občinsko revno kaso« 25, od gosi pa 50 krajcarjev.

Metlika ob koncu prejšnjega stoletja

Prav tako so bile predvidene kazni za krajo poljskih pridelkov. Ko je osebenjka Marija žela in brala zel po tujem vinogradu, so ji prisodili goldinar kazni, če pa denarja ne bi imela, bi morala odslužiti dva dni prisilnega dela. Ko je fantič Cenek pasel kravo na ljudski oziroma tuji njivi, si je prilastil tudi dve zreli buči in ju prinesel domov materi. Poljski čuvaj ga je prijavitel in sledila je kazen: Cenek 24 ur zapora, mati pa 25 krajcarjev globe.

Stražniki pa tudi lastniki so bili budni zlasti na pastirje. Tako so štirje pastirji pasli po tuji košeni, mimogrede pa so na bližnji njivi nalomili nekaj koruznih klasov in jih spekli. Za ta prestopek so po teži krivde prejeli od 6 do 24 ur zapora, plačati pa so morali tudi od 25 do 75 krajcarjev kazni.

Ti prestopniki so bili precej pogosti, saj je na primer poljski čuvaj nekega dne naznamil kar pet pastirjev oziroma njihovih gospodarjev. Medtem ko so pastirjem prisodili zapor, pa so v občinsko revno blagajno plačali odškodnino njihovim gospodarjem, ki so se potem doma sami primerno pogovorili z nemarnimi pastirji.

Kaznovali pa so na občini tudi druge prestopke. Tako je osebenjka Katarina, ki si je v Mestnem logu nabrala listja, vrednega 10 krajcarjev, dobila le ukor, medtem ko so Jeri M. in njegovi hčeri, ki sta v tujem steljniku nabirali suhljad, prisodili 50 krajcarjev globe in dan prisilnega dela. Prošnjo Bare iz Križevske vasi, ki je na občini moledovala, da ji dovolijo pasti kravico v Mestnem logu, ker je živinče kupila, da bi prehranila svoje otroke, pa so ostro zavrnili.

Mestni stražniki so bili gorki zlasti razgrajčem, ki so kalili nočni mir. Tako je občinski tajnik sam ovidil čevljarske in mizarske pomočnike, ki so ponoči peli kvantarske pesmi; zato so vsakemu od njih odmerili 24 ur zapora. Tudi podobarskem pomočniku so za ponočno prepevanje in vriskanje naložili goldinar in 50 krajcarjev kazni.

Pomočniki pa so si ponoči upali napraviti tudi razne druge vragolije in nevedčnosti. Tako so na pepelnico sredo čevljarski in krojaški pomočniki vlekli »pepelnični ploh«, v noči na 2. maj pa so neki drugi odnesli venec z obzidja pri izviru potoka Obrha, kamor so ga vsako leto 1. maja pritrđale metliške žene in dekleta. Tudi »šentjanževe venčke«, ki so jih na kresni večer (24. junija) dekleta metala na domačo streho in pri tem ugibala, katera se bo omožila in ali bo kdo od domačih tisto leto umrl, niso pustili pri miru. Pomočniki (čevljarski, kovaški in kolarski) so ponoči te venčke s kolci zbežali s streh in jih potem razobesili po telegrafskih drogovih in uličnih svetilkah. Za vsa ta dejanja so posamezniki prejeli po 6 ali 12 ur zapora, za venec z Obrha, ki je bil menda vreden 10 goldinarjev, pa so se poravnali.

Drugče je bilo s hlapci in vozniki, ki so z vprežnim vozom dirjali po mestu, kar naj bi bilo za prebivalce življenjsko nevarno, zlasti pozimi, ko so bile ceste poledenele. Vozove je bilo treba zavirati s coklo, nikakor pa ne z verigo, ki je

razdirala cesto. Prav tako je bilo prepovedano po mestu glasno pokati z bičem. Za vsakega teh prestopkov so voznikom na občini odmerili po 1 do 2 goldinarja kazni oziroma 12 ali 24 ur, včasih pa tudi 48 ur zapora.

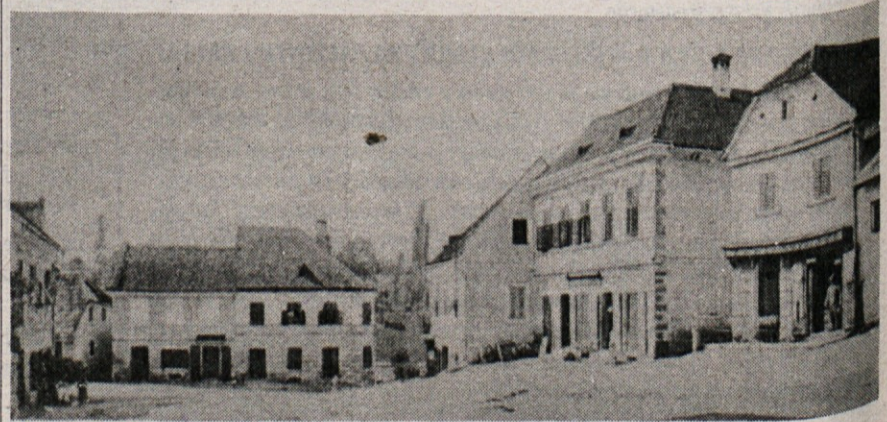
Prepovedano je bilo tudi kartanje. Za primer naj navedemo, da je mestni stražnik naznamil šest fantalinov, ki so na križevu (vnebohod) med večernicami na nekem vrtu v lopi kartali za denar (igrali so »ajnc«). Stražnik jim je denar in karte zaplenil, vsakemu pa so na občini prisodili 6 ur zapora.

Zelo so občinski možje skrbeli za javni red in moralo. Ostro so nastopali proti ponočevanju, pijančevanju in tepežih. Ker so bili pri teh prestopkih največkrat udeleženi hlapci, je občina že leta 1874 razglasila, da se po deseti uri zvečer ne smeta noben hlapec ali dekla prikazati na ulico. Strogo je bilo prepovedano, da bi po tej uri v gostilni hlapecem še točili vino. Za tak prestopek so gostilničarju naložili 10 goldinarjev globe.

Na občini so opozarjali tudi na spodobno vedenje odraslih pri kovanju na Kolpi, zlasti vpricho mladine. Leta 1886 so razglasili, »da je ojstro prepovedano v Kolpi se nagim kolpati.« Kogar bodo zalotili, bo plačal 5 do 40 goldinarjev ali pa bo moral do 8 dni v zapor. Morda je ta prepoved premalo zalegla ali pa so meščani nanjo pozabili, kajti štiri leta kasneje (1890) so na občini izdali nov razglas, v katerem je pisalo, »da se v Kolpi ali drugi vodi ne sme kolpati se brez obvezala. Kogar se bo zasačilo, kaznovan bo občutljivo.«

Tako torej! Kar precej občinskih zahtev, takih in še drugih, ki so pred sto leti prebivalcem metliškega mesta grenile življenje. Pa so le preživeli. Kljub raznim zapovedim, prepovedim, kaznim, zaporom in prisilnemu delu. Pač trdoživi ljudje. Naj torej tudi danes stisnejo zobe in uspešno živijo še naprej!

JOŽE DULAR

Metliški Gornji trg okoli leta 1990

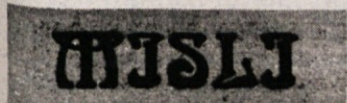
NAGRADA NA JESENICE

Žreb je izmed reševalcev 39. nagradne križanke izbral CIRILA LAURICA z Jesenic in mu za nagrado dodelil dve pesniški zbirki: Jurija Koviča Večno pomlad in Petra Semoliča Tamarišo. Nagrajencu čestitam.

Rešite današnji križanko in rešitev pošljite najkasneje do 4. novembra na naslov: Dolenjski list, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 41.

REŠITEV 39. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev nagradne križanke št. 39 se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: ANTON, KAJN, ORDINARIJ, SILNI, ADA, ITO, KUMIS, SLOMŠEK, ŠA, MANN, KLAS, ZLATO, FOJNICA, OER, SMET, KEAN, ROTATOR, VESPA, ANIT, PILA, TIL, NENI, STAN, ANI.

Edino, kar gotovo pride, je smrt.
G. MARQUEZ

Melanholijska je samo gorečnost, ki je uplahnila.
A. GIDE

Krepost je trajna dobrina, gmotna posest pa navdijl v roke preha iz rok.
SOLON

Stvari si boljše, kot je dobra žena, ne upleni mož, ne slabše, kot je slaba.
SEMONIDES

NAGRADNA KRIŽANKA št. 41

DL	PROCELJE	NA SVET-LESA ZVEZDA V ORLU	DOLŽNA V METRIB	VRSTA AMERISKE KUKAVICE	AVTOR J. UDRI	AVT. OZNAKA KARLOVCA	STRUP	SKUPINA CEBEL	ZEMELJSKA OZNAKA NA MALAKI
GOVORICE LJUDSKI GLAS					PLUTOVINA JUNAK FR. VITEŠKIH ROMANOV				
NAPADALEC									
GR. MIT. GOZDNO BOŽANSTVO						ZELEZOV OKSID 100			
NAPEV ZLAHTNA KOVINA				MEDN. ZVEZA ZA STANOVANJE (DOLŽNO MESTO V BOSNI)				IGLICA KIGRE SKOZI OPLEN	DL
									BRAZILSKA ZVEZDA DRŽAVA
DL	ST. GERM. BOG NEVHITE	NAGON PLUG		SKUPINA ZRNATIH POLJSKIN ČES. FILM. USTVARJ. (JAF. LUTKE)				POŠTNI PREDAL ZENSKO IME	
PREMO-ZENJE NEVESTE			PLADENI GR. DIDAKTIČNI PESNIK			KRILLO RIM. LEGIJE ZELATINA IZ ALG			
ORAC				PERZJSKI POLOSEL MEDN. BEGUNSKA ORGANIZACIJA					
NAPRAVA ZA DVIHOVANJE VOZOV						AFRISKA DRŽAVA AVT. OZNAKA MURSKIE SOBOTE			
NUORKA			SNOV V CELIČNEM JEDRU, KI SE TEŽKO OBARVA						
KUBANSKI MINISTER (RAULI)			KLJUČNI POJEM KIT. RELIGIJE		TATINSKA PTICA				

Poslednji gulaški arhipelag

Na Kitajskem še vedno deluje mreža gulagov — Zaporniki se prevzgaajo v krutih razmerah — Strah pred gulagi drži vlado

Na širnem območju med Šanghajem in Tibetom stojijo skrivna taborišča, ograjena z visokimi opečnatimi zidovi, s stražnimi stolpi in barakami. V njih biva kakih 10 milijonov Kitajcev, ki so se pregrešili zoper zakon in jih je država poslala na prestajanje kazni in v prevzgojo. Med njimi je najmanj 100 tisoč takih, ki niso kriminalci v običajnem pomenu besede, njihov greh je politične narave, pregrešili so se namreč s kritiko zoper oblast v Pekingu in so se znašli za reščkami in na prisilnem delu skupaj z morilci, roparji, pošiljavci in tatovi. V bednih razmerah, med pretepanjem, psihičnim in telesnim mučenjem se prevzgaajo ob družbeno koristnem delu — vse to so pojmi, ki jih našim ljudem pač ni treba posebej razlagati.

Gre za jetniška in prevzgojna internacijska taborišča, ki so znana kot kitajski gulagi. Razmere v njih so ponovno pritegnile pozornost svetovne javnosti letos, ko so po posredovanju mednarodnih humanitarnih organizacij izpustili več ujetnikov in so ti spregovorili.

Eden med njimi je Li Lin. Zapri so ga leta 1989, ko se je vrnil iz Hongkonga, kamor je pobegnil pred preganjanjem, in obiskal svojo družino. Zaprt je bil pol leta. »Jetništvo je bilo tako strašno, da sem opustil vse upe, da bom kdaj prišel ven,« je povedal v Hongkongu bivajoči Kitajec. »Mnogim ne uspe, kar je meni, ostanejo v delovnih taboriščih še tudi potem, ko jim je potekla kazen.« Li Lin je povedal, da so ga redno preteпали, da so mu v celico spuščali podgane in drugo golazen, ves čas ujetništva pa je moral še delati.

Gao Xin, intelektualc, ki ga je kruta roka kitajske pravice zagrabila zaradi demonstracij na trgu Tiananmen, je šel skozi podobno kalvarijo, kot je povedal novinarjem Newsweeka. 35 dni od aretacije je bil neprekinjeno uklenjen z lisicami, tako da ga je moral eden od sojetnikov hraniti in mu odpenjati hlače, kadar je šel na stranišče. Drugi zaporniki so imeli celo okovane noge z verigami in jeklenimi krogli. Xina so dali v običajno prevzgojno delovno taborišče in šest mesecev je delil trpko usodo s tisoči anonimnimi delavci in kmeti, ki so dvignili svoj glas zoper oblast. Kot intelektualc bil moral skozi drugačno prevzgojo, vendar so ga po pomoti vtaknili v običajno internacijsko središče. »Stražarji so vsakodnevno preteпали zapornike. Veliko ujetnikov so ubili,« je povedal. Sonce je videl le enkrat samkrat v pol leta. Spal je v celici s še sedmimi drugimi, polovica na betonskih tleh, ostali na leseni deski. Ni smel ne brati in ne pisati, prepovedna je bila celo telovadba. Jetnike so preteпали z električnimi palicami v njihovih celicah, posameznike pa so izbrali za pretepanje v prostoru, od koder so tudi ostali zaporniki lahko slišali udarce, krike in stokanje ter mile klice po usmiljenju.

Svetu bolj poznana mreža sovjetskih delovnih taborišč »gulagov«, kot so jim pravili in jih je v literaturi ovekovečil nobelovec Solženicin, je izginila, ko se je zrušil komunizem v Sovjetski zvezi, gulagi na Kitajskem pa so ostali polni. V odmaknjenih krajih je po mnenju poznavalcev kitajskih razmer nekaj tisoč jetniških taborišč in internacijskih središč. Kitajska je zadnja komunistična država in njen

kazenski sistem je poslednji sistem z gulagi na svetu. Strah pred temi taborišči naj bi bil ena od najmočnejših opor, ki drži komunistični režim v Pekingu pri življenju.

»Prevzgojna delovna taborišča so razlog, da je Kitajska tako stabilna,« zatrjuje Harry Wu s Hooverjevega inštituta. Mož je lani skrivoma obiskal več kot 20 takih taborišč in pripravil dokumentacijo o razmerah v njih.

Kitajska jih seveda skuša skriti pred svetovno javnostjo. Toda vse več je pričevanj, ki potrjujejo, da je v taboriščih več milijonov zapornikov, ki živijo bedno in stalno lačni, saj na dan dobe le nekaj bornih koščkov kruha. Redno jih pretepaajo, na stranišče čakajo v dolgih vrstah, povrhu vsega pa morajo še garati v delavnih. Kakih 3 milijone jih ni nikoli videlo sodišča, zapri so jih brez vsakega sojenja. Nekaj stotisočev je takih, ki jim je kazen že potekla, a še najprej delajo v zaporniških tovarnah, za svoje delo pa prejemajo le polovico običajnega plačila. Stanujejo sicer lahko zunaj taboriščnega obzidja, vendar se ne smejo vrniti domov.

Političnih zapornikov je manj, kot jih je bilo v dnevih velikega predsednika Maa, ko je na milijone ljudi izginilo za zidovi jetnišnic brez vsakega sojenja. Ujetnikov tudi ne stradajo do smrti, kot se je dogajalo takrat, vendar je življenje v delovnih taboriščih še vedno trdo in kruto.

Zahod so razburili dokazi, da Kitajska izvažajo izdelke, ki jih izdelujejo zaporniki. Na svetovnem tržišču naj bi s temi izdelki iztržili od 100 do 150 milijonov dolarjev. Kdo ve, ali niso tudi kitajski izdelki, ki jih je v naših trgovinah kar precej, nastali za zidovi katerega od tisočih gulagov?

Po dogodkih na Trgu nebesnega miru kitajska vlada odločno zanikuje tak izvoz, vendar obstoji množina dokazov o nasprotnem.

Slast lastnine

Po desetletjih odrekanja si ljudje dajejo duška

Po dolgih desetletjih življenja v socializmu, ko so se stiskali v delavskih stanovanjih, si državljani osvobojeni in neodvisnih baltskih držav dajejo duška z gradnjo zasebnih hiš. A si ne grade hiše kot udobnejša stanovanja od delavskih stanovanj v blokovskih naseljih, pri gradnji so naravnost razsipni in nezmerni. Ni važen denar, niso važni stroški, ni važna funkcionalnost, hiša mora biti velika, razkošna in z veliko sobami.

V komunističnem režimu je bilo strogo določeno, koliko je zasebna hiša lahko velika, koliko je lahko v nji sob, koliko oken sme imeti. Zdad so ta omejujoča pravila skupaj z osvovraženim režimom šla rakom živžgat, ljudje pa si dajejo duška z gradnjo. Za primer pogledjmo, kakšno hišo si je v litvanskem pristaniškem mestu Klaipeda postavil Vytautas, ki je le eden od mnogih ponosnih lastnikov nove hiše. »Do grla sem bil sit tistih malih komunističnih škatel,« pravi Jazdauskas. »Želel sem imeti hišo, prijetno za oko in predvsem veliko.« Zdad jo ima. Njegova hiša ima štiri nadstropja in več kot 20 sob. Spalnica je šest, kopalnica pet, ima tudi savno, plavalni bazen in teraso za sončenje pa še kaj posebnega bi se našlo.

Barka iz Jezusovih časov

Več kot 2000 let stara ribiška barka — Na taki se je vozil Jezus iz Nazareta — Pričevanje strašne jezerske bitke?

Pred petimi leti sta ljubiteljska arheologa na obali Galilejskega jezera opazila v pesku oblike, ki so spominjale na večji ribiški čoln ali barko. Ko so se na mesto odpravili poklicni arheologi, se je izkazalo, da gre za pomembno najdbo. Letos so akcijo izkopavanja pospešili in skupina izraelskih arheologov je v dveh tednih opravila delo, ki sicer zahteva mesece. Iz peska so dvignili ostanke ribiške barke, ki je plula po valovih Galilejskega jezera v času, ko je po tistih krajih hodil Jezus in učil svoj nauk.

Skoraj 8 metrov dolgo in nekaj več kot 2 metra široko barko so prepeljali na restavriranje v muzej Yigal Allon. Obnove je namreč krepko potrebna, saj je les precej uničen. Narejena je iz kosov cedrovega in hrastovega lesa, značilno pa je, da je nekako skrpana skupaj, kar kaže, da je bil njen lastnik ali reven ali pa je lesa takrat že primanjkovalo. Analiza starosti z radioaktivnim ogljikom je pokazala, da so barko stesali nekaj let pred našim štetjem, torej so z njo lovili ribe res v času, o katerih sporoča Biblija. Na takš-

ni barki naj bi Jezusovi apostoli doživeli vihar. Sonde kažejo, da je na mestu, kjer so izkopali to barko, še nekaj razbitin. To odpira možnost, da so arheologi našli na ostanke Migdalske bitke iz leta 67 n.št., ko so Rimljani potopili čolne z judovskimi uporniki. V bitki naj bi umrli prav vsi od 6.700 mož. Po tem jo zgodovinarji primerjajo s pokolom na Masadi. Raziskovali bodo natančneje preiskali obalo in jezersko dno, saj mora biti tam še več razbitin.

Smrtni dar

Virus aidsa se prenaša tudi z dojenjem

Kakih 20 let so zdravstveni delavci širili mnenje po deželah tretjega sveta, da ima dojenje otrok skoraj čudežne moči, varovalo naj bi otroka pred vsemi mogočimi infekcijami in mu zagotavljalo idealno hrano, za matere pa naj bi bilo celo učinkovito kontracepcijsko sredstvo. Kampanja »prsi so najboljše« je učinkovito zavrla škodljivi pohod otroške stekleničke v revne predele sveta, ki so ga podpirale nadnacionalne živilske družbe. Matere so se vrnile k naravi. Vse bi bilo lepo in prav, ko bi se ne pojavil aids. Bolezen ne ogroža le odraslih, marveč tudi dojenčke na materinih prsih, kjer so bili doslej na varnem in lepo preskrbljeni.

Študija, ki so jo opravili v Ruandi, je pokazala, da se aids lahko prenaša tudi z dojenjem, in to alarmantno pogosto. Kar 53 odst. otročičev, ko so jih zajeli v študijo, se je okužilo z virusom aidsa prek materinega mleka. Doslej so poznavalci sicer vedeli, da je prenosa virusa z materinim mlekom možen, vendar so bili prepričani, da je ta možnost izredno majhna. Študija je zavrnila takšno gledanje. Dojenje je za otroka nevarno, še posebej če se je mati na novo okužila z aidsom. Strokovnjaki so resno zaskrbljeni. Aids že tako najbolj ogroža dežele revnega sveta, saj se tu najhitreje širi, žal, kot vse kaže, tudi z dojenjem. Kaj narediti, ko mnoge matere za svoje otroke nimajo drugega kot lastne prsi?

Članek, v katerem je Le Van pojasnil svoja odkritja, je razburkal javnost, kot je že dolgo ni kak znanstven članek. Oglasili so se že tudi kritiki posloševanja Le Vanovih odkritij. Čeprav kažejo, da je istospolna usmerjenost pogojena v biološkem ustroju človeka, pa to še ne pomeni, da je tudi prirojena. Na splošno usmerjenost vplivajo tudi vzgoja, kulturno okolje in sploh razmere, v katerih posameznik živi in se oblikuje v osebnost.

Ženska je zmeraj lepa, kadar je zaljubljena.

B. ZUPANČIČ

Človekov duh je sposoben vsega, ker je v njem vse, vsa preteklost in vsa prihodnost.

J. CONRAD

Starost je pekel.

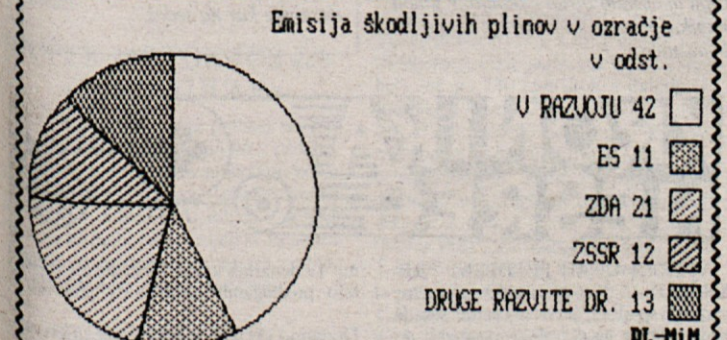
I. BERGMAN

Nič ne da se obljubiti, če se srce upira.

J. GOETHE

svet v številkah

ONESNAŽEVANJE OZRAČJA

Nobena novost ni, da človeštvo pospešeno onesnažuje svetovno okolje. Ob vodah je močno onesnaženo tudi ozračje. Strokovnjake še posebej skrbijo emisijski plini, ki so krivi za učinek tople grede, ki grozi pregreti zemeljsko ozračje in povzročiti katastrofo. Pri tem uničevanju ni ves svet enako udeležen. Graf kaže, kolikšen delež v odstotkih skupne emisije škodljivih plinov je v minulem desetletju šel na rovašč držav v razvoju in koliko na Evropske skupnosti, ZDA, Sovjetske zveze in ostalih razvitih držav.

MiM

Človek je bitje nezadovoljenih potreb.

P. ZIDAR

Človek je stopil v svet docela neslišno.

P. CHARDIN

MINI ZANIMIVOST:

VEČ NEPISMENIH

Strokovnjaki OZN opozarjajo, da nepismenost v Aziji narašča in da je nujna mednarodna pomoč, če se naj kritične razmere izboljšajo. Po največjih podatkih živi na območju Azije in Oceanije kar tri četrtine vseh nepismenih na svetu. Leta 1970 je bilo na tem območju nepismenih 637 milijonov ljudi, zdaj pa jih je že več kot 700 milijonov. Med nepismenimi prevladujejo ženske.

vaša zgodba — vaša zgodba — vaša

J.S.: Trije junaki

Po cesti zaropota, kot bi šla Matjaževa vojska, glasno in odločno. Tih nedeljsko popoldne je, čas po kosilu, ko v vseh domovih za nekaj časa potihne običajni hrup in si vsakdo privoščiči ščepec miru, tisti delček nekdanjega Gospodovega dne, ki si ga prezaposleni živitelj komaj še utegne priklicati v spomin.

tete Vide tam na koncu vasi. Vzeli so si svojih pet minut in trije junaki dirjajo po cesti, eden na kolesu, drugi za njim, tretji pa nadzoruje bratca.

Ta mala vojska mi prežene drobne in velike skrbi. Tako je, kot da skozi zgodnjo jesensko sapico, ki se poigrava po drevju in odmetava suho listje, kličejo:

»Kaj vam je, da ste tako tihi in zamorjeni? Življenje je naše, svet je naš! Zakaj ne odprete vrat in ne spustite noter sonca in svetlobe? Pojdite za nami, danes je nedelja!«

Ugasnem gumb na radiu, ki prinaša vse bolj moreče novice. Le čemu bi se morila? Komu to koristi? Ne meni in ne temu noremu svetu! Bo kaj bolje, če vidim namesto svetlobe temo? Stopim na stopnice in gledam do Matjažev vojsko, ki brezskrbno dirja v svetli dan in glasno razglašuje svojo dobro voljo. Morda se poloti vsaj za bežen hip tudi mene, da ne bom slišala tiste norosti tam za hribi, oddaljenega joka mater in si iz poročil predstavljala krvavih nožev.

Zakaj, za božjo voljo, v človeku nenadoma umre vsa ta otroška lepota, čistost in iskrenost? Čemu iz nedolžnih, svetlih bitij nastane trop zveri? Kateri bog tako določa in to dovoli? Kateri zli duh vlada?

Fantiči so izginili po klanecu navzgor, slišati je le njihov vrišč in brezskrbno življenjsko radost, meni pa ostaja kup nikoli razvozlanih vprašanj in ugank o začetku, trajanju in koncu na tem izrojenem svetu, kjer je vsak trenutek manj upanja za srečo in ljubezen.

dežurni poročajo

OKRADEN AVTO — 12. oktobra sredi noči je nekdo odnesel iz osebnega avtomobila, parkiranega v Smarju pri Sentejnerju, več predmetov in delov. Primož Znidaršič iz Slepške je ob 15.000 tolarjev.
ODNESEL MOTORNO ŽAGO — V noči na 16. oktober je nekdo vlomil v zidnico Ludvika Šobarja in mu odnesel motorno žago Stihl, vredno vsaj 15 tisočakov.
MORAL BO PEŠAČITI — 14. oktobra med 21. in 22. uro je v Sentejnerju izginilo kolo z motorjem APN 6, last Roberta Martinčiča iz Drame. Robert je ob 10.000 tolarjev, obraba čevljev v to številko ni vseta.
KJE SO MORALI? — V času med 15. septembrom in 1. oktobrom je nekdo z gradbišča RTP v Potočni vasi pri Novem mestu odnesel več lesenih moralov različnih dolžin in pionirjeve tako oškodoval vsaj za 2 tisoč tolarjev.
KOLO Z MOTORJEM IZHLAPLO — 17. oktobra med 20.20 in 20.40 je pred gostinskim lokalom, Pri Malnarju imenovanim, v Bršljino stalo motorno kolo, vredno kakih 8.000 SLT. Tomaž Derganc je moral domov peš, novega lastnika vozilca pa še iščejo.

V soboto bo na nogah 2300 lovcev

Po dolenjskih, belokranjskih, posavskih, ribniških in kočevskih gozdovih bodo nastavili blizu 36 000 vab za lisice — Opozorilo občanom

Če zapišemo, da bo v soboto, 26. oktobra, po dolenjskih, posavskih, kočevskih, ribniških in belokranjskih gozdovih na nogah kar preko 2.300 lovcev, potem je na dlani, da se bo tega dne dogajalo nekaj neverjetnega. Lovci, veterinarji in inšpektorji so se namreč vključili v mednarodno akcijo Avstrije, Italije in Slovenije za zatiranje stekline; tega dne bodo lisicam po gozdovih, njivah, travnikih, pašnikih, skratka povsod z izjemo naselij, cest, vodotokov in industrijskih objektov, nastavili nič več in nič manj kot kar blizu 36.000 vab. Od tega 20.700 na območju Dolenjske in Bele krajine, 7.300 po ribniških in kočevskih gozdovih ter 7.730 v Posavju.
»Natančno smo izdelali mrežo postavitev, tako da bodo vabe nastavljene na največ 250 metrov razdalje, akcija nastavljanja pa se bo v soboto pričela istočasno v vseh območjih,« razlaga Vida Čadonič - Špelič, veterinarska inšpektorica novomeške UIS. »V vabi, ki je sestavljena iz živalskih maščob in ribje moke, se nahaja mehurček s cepivom, ki ga ob ugrizu razlije po sluznici gobca lisice. Cepna telesa, virusi, gredo nato preko sluznice in žlez v notranjost organizma in kri,

kjer povzročijo nastanek protiteles. Organizem lisice tako postane odporen proti steklini. Ni odveč ob tem dodati, da letošnja jesen še ni minil teden, ko ne bi imeli opraviti s primerkom stekle lisice.

Vaba je v obliki kvadrata, velikosti 5 krat 5 cm in debeline približno poldrugi centimeter; je rjava — sive barve in za človeka neprijetnega vonja po ribah, ki pa lisice privablja. Vaba je kužna 14 dni od dneva, ko je bila položena, zato opozorilo občanom v teh dneh, ko po gozdovih stikajo za kostanjem in gobami, ne bo odveč. Vab naj se namreč ne dotikajo, če bi jo kdo prijel z golo roko, si mora nemudoma umiti roke. V primeru, ko bi zavoljo pritiska iztekla cepilna tekočina in nemara celo prišla v stik z rano ali pa komu brizgnila v oči, je potrebno o tem takoj obvestiti zdravstveno ali veterinarsko službo, ki bo ne-
previdneža napolnila v antirabično ambulanto Zavoda za socialno medicino in higieno Novo mesto. Slednje je v ulici Mej vrti 5, njihov telefon pa je 21-253. In še eno opozorilo: občani naj imajo v tem času privezane pse, na sprehode — tudi po Ragovem logu — jih ne smejo pušča-

ti brez vrvice, saj so lovci dolžni pse, ki se prosto gibljejo, takoj pokončati. Resda taka prepoved zaradi stekline velja že dalj časa, toda njeno izvajanje bo v tem času še opozretno.

Tovrstno akcijo »cepljenja« lisic, ki so poglavite prenašalke stekline, bodo ponovili še spomladi in jeseni prihodnjega leta, upati je, da z uspešnim koncem. Sicer pa bo o uspešnosti akcije moč sklepati že veliko prej. Sobotno delo namreč ne bo ostalo brez kontrole in spremljanja, tako bodo v vsaki občini

• **Kakšna nadloga je steklina, bo moč videti in se prepričati danes, 24. oktobra, ko bo ob 19. uri na prvem programu slovenske televizije posebna oddaja o tej nevarni in s pomočjo lisic prenosljivi bolezni.**

vsak tretji dan preverili 50 do 60 vab, po preteku kužnosti vab pa bo s pomočjo lovskih družin opravljen še kontrola iz vsakega lovskega okoliša po ene uplenjene lisice. B.B.

Kioski za videz in žejo

V postavitvi kioskov vidijo nekateri skrb za urejen videz mesta, drugi nevarnost pred zlorabo

NOVO MESTO — Dolenjska metropola naj bi si že v kratkem nadela videz urejenega mesta. Tako vsaj je moč sklepati iz nekaterih potez mestne vlade, h kateri sodi tudi postavljanje kioskov enotnega videza in izdelave (Pionirjeve seveda - op.p.), ki pa so, še predno so sploh pričeli svoje »poslanstvo«, že razburkali javnost in jo razdelili vsaj na dva dela. In medtem ko se eni razburjajo nad lokacijami, ker kioski uničujejo mestne zelene površine (denimo za primer te dni rastoči kioski na zelenici pred Jerebovo ulico), drugi, ker je potrebno za postavitev tovrstnega objekta imeti kar precej vez in poznanstev, tretji, ker v širjenju gostinske ponudbe vidijo nevarnost širjenja alkoholizma, so svoje stališče izrekli tudi novomeški sanitarni inšpektorji. Odločno in načelno so proti namestitvi takšnih objektov, pravijo, da so jih do tega pripeljale izkušnje. Ker pa tovrstno odločanje ni v njihovih rokah, zagotavljajo vsaj, da bo nadzor nad »bogatenjem« novomeške ponudbe temeljit.

blagoslovom krajevne skupnosti za točenje alkoholnih pijač. Verjamejo, da bi komu iz krajevne skupnosti to sila ustrezalo, največ seveda lastniku kioska, kako pa bi to vplivalo na dogajanje v vsega nekaj metrov oddaljeni šoli, očitno ni nikogar zanimalo. Pa bi še kako moralo, kot bo inšpektorje zagotovo zanimalo tudi dogajanje v kiosku, ki bo te dni odprt pred vrati srednje gostinske šole, ekonomske šole, administrativne šole, trgovske šole, gimnazije in osnovne šole.

Pa še nečesa ne gre prezreti: izdane mu dovoljenja ustrežni so tudi zahtevani minimalni higijenski pogoji za delo v takem objektu, vsako širjenje omejenega programa prodaje bi torej prineslo še druge vrste nevarnosti. Razlogov za redno kontrolo torej več kot dovolj. Drugo pa je vprašanje, ali smo si izbrali pravi način za širjenje in bogatenje novomeške gostinske ponudbe. B.B.

ŠTIRJE OŠKODOVANI

BREŽICE — Neznani nepripravljivi v noči na 18. oktober v Brežicah vlomil v več osebnih avtomobilov. Tako je iz stoenke Janka Ogorevca izginilo nekaj rezervnih delov in dva zvočnika, Milorad Savič je bil ob avtoradiu in 10 litrov bencina, iz fička Veronike Felician je izteklo 101 bencina, iz toyote Ivana Šurine, vsi so doma iz Brežic, pa 15 litrov. Skupna škoda znaša blizu 5 tisoč tolarjev.

DVA VLOMA V ENI NOČI

KRŠKO — V noči na 16. oktober je neznan storilec v Ulici 4. julija v Krškem vlomil v dva osebnih avtomobila znamke Golf. Marija Cvelbar je bila ob avtoradiu in dva zvočnika ter tako skupaj ob 4.000 tolarjev, Krčan Oskar Kovač pa ob nekaj cigaret. V taisti ulici pa je bilo dve noči kasneje vlomljeno še v en golf; Ivan Bernardič je bil ob avtoradiu, vreden 10.000 tolarjev.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Da lahko vsega nekaj kilogramov kovanja velja kar okoli 50.000 tolarjev, ni zasluga morebitne nenadnega padca vrednosti nove slovenske valute, pač pa nečesa drugega. Novomeščan Jože Fabjan je 18. oktobra v gozdu nad Otovcem pri Črnomlju veselo nabiral kostanj, pri tem pa bolj ali manj pozabil na nahrbtnik, ki ga je pustil na tleh. Ko se je nanj spomnil, je bilo že prepozno. Nahrtnik in 200.000 litr, 600 mark ter nekaj tolarjev in njem je skupaj s čekovno knjižico in denarnico izginil neznan kam.
• Plinovod se nezadržno približuje našim krajem. Da bi se na dogodek še pravočasno pripravil, je nekdo pač z delovišča mariborskega Cevovoda, ki napeljuje plinovod v novomeški IMV, zmaknil manometer za aceten in kisik ter varinno pištolo z gumijasto cevjo. Stroške napeljevanje in imevju zvišal za 5 tisoč tolarjev.
• Jože Murn je Koda pri Semiču ima v Rodinah zidnico, pred njo pa je imel še prejšnji teden koš za stiskalnice. Če bi bilo sedaj poletje, bi koš danes zagotovo še stal pred zidnico.
• Neznani nepripravljivi v noči na 17. oktober vlomil v osebni avto Tatjane Bertole z Obrha pri Dolenjskih Toplicah. Tatjana je avto pustila pred Domom starejših občanov v Šmihelu, vlomilec pa se je spravil na avtoradiokasetofon. Svojemu poklicnemu stanu je napravil slabo reklamo, plen je bil za njegove sposobnosti pretrd oreh. Avtomobilu se je maščeval tako, da mu je prerezal vse štiri gume. Izračun sedaj kaže, da bi jo Bertoletova bolje odnesla, ako bi vlomilcu avtoradiokasetofon nastavila kar na sedež.

Trojico vrglo skoz okno kabine

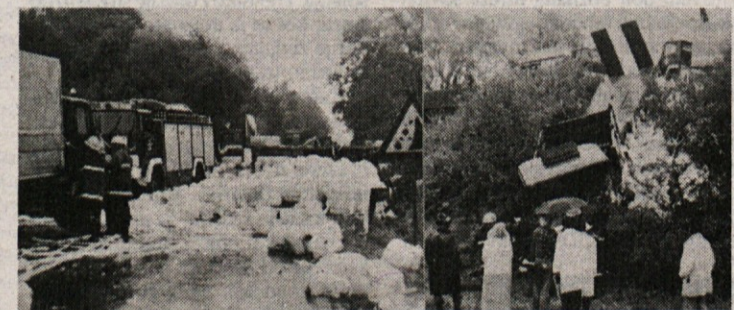
Trije mrtvi v letos najhujši prometni nezgodi na dolenjskih cestah — Prevelika hitrost, dež in nepravilno naložen tovor — Ogromna materialna škoda

MAČKOVEC — 15. oktobra je prišlo na magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom do letos najhujše prometne nezgode na Dolenjskem. Pobrala je kar tri življenja; letošnji smrtni davek na cestah štirih dolenjskih občin se je tako povzpela na število 32, ki pa je še zmeraj krepko pod lansko črno bero. Do 18. oktobra 1990 lani je namreč na dolenjskih cestah življenje izgubilo 49 oseb, predvsem po »zaslugi« trkov, v katerih je bilo po dvoje, troje ali celo več mrtvih. Takšnih letos — z izjemo Mačkovca, seveda — na srečo ni bilo.

Okoli 14. ure je 39-letni Marjan Mesarič, rojen v Novem mestu, stanujoč pa v Mengšu, peljal tovornjak s priklopnikom, last ljubljanskega SCT, po cesti iz Zagreba proti Ljubljani. V Mačkovcu je nekaj zavoljo prevelike hitrosti, nekaj

zavoljo nepravilno naloženega tovara, nekaj pa zaradi mokre in spolzke ceste tovornjak, na katerem sta bila naložena delovna stroja, zaneslo v levo, takrat pa je nasproti pripeljal tovornjak s priklopnikom turške registracije. Če ne bi bilo dežja, bi bile posledice trka nemara blažje, tako pa je po silovitem trčenju Mesaričev tovornjak odbilo v desno preko neutrnjene bankine, nakar je zdrsel po kakih 15 metrov visokem nasipu in obstal zarit v zemljo. Voznika Mesariča in oba njegova sopotnika, 33-letnega Azema Viliča iz Ljubljane, sicer strojnega tehnika v SCT, in 38-letnega Ramo Doliča, prav tako zaposlenega v ljubljanskem SCT, je vrglo skoz okno kabine. Vilič in Dolič sta obeležala mrtva pod kabino tovornjaka, Mesarič pa hudo ranjen nekaj vstran. Žal, tudi zanj ni bilo več pomoči, hudim poškodbam je podlegel med prevozom v novomeško bolnišnico. Turški voznik, 42-letni Cahit Ozturk, jo je odnesel nepoškodovan.

Ob nezgodi je oba delovna stroja vrglo s tovornjaka in ju tudi poškodovalo, prav tako je bil povsem uničen tovor — šlo je za bombažno prejo — na turškem vozilu. Policijsko poročilo pravi, da je

LETOS NAJHUŠA NESREČA — Kar tri mrtve je terjalo silovito trčenje tovornjakov prejšnji teden pri Mačkovcu. Na levi je razdejanje na dolenjski magistrali, ki ga je povzročil z balami bombažne preje naložen priklopnik turške registracije, na desni pa tovornjak ljubljanskega SCT, ki ga je vozil Marjan Mesarič. Njegovo vozilo je po trku zdrsnilo po 15 metrov visokem nasipu in obstalo zarit v zemljo. V gmoti zveržene pločevine sta življenje izgubila sopotnika, medtem ko je voznik hudim ranam podlegel med prevozom v novomeško bolnišnico.

Deset dni kontrole ni odkrilo kršitev

V »San Sebastianu« so se držali zapiralnega časa

NOVO MESTO — Pritožbe krajanov in stanovalcev so člane novomeškega izvršnega sveta ne dolgo nazaj prignale do tega, da je sklenil tržnim inšpektorjem naročiti, naj vendarle preverijo, do kdaj so ponoči odprta vrata gostinskega lokala, San Sebastian imenovanega, na Prešernovem trgu.

Deset dni so tržni inšpektorji kontrolirali dogajanje v tej mladim nadvse priljubljeni piceriji, kršitev zapiralnega časa niso zaznali. V času kontrole so se vrata San Sebastiana zapirala natanko ob 23. uri, gostov v lokal po tej uri niso sprejemali več. Ne glede na to pa so na izvršnem svetu sklenili, da bodo obratovalni čas lokala skrajšali do vsega 22. ure. Zadnje ugotovitve kažejo, da se v piceriji tudi tega sklepa drže, gostom po tej uri vrat v picerijo ne odpirajo, res pa je tudi to, da tistih, ki so znotraj, ne mečejo ven. Volk sit in koza cela?

In ko smo že pri delu dolenjskih tržnih inšpektorjev. Med obilico takšnega in drugačnega dela so našli tudi čas za kontrolo metliških gostinskih lokalov in morebitni zabavi v njih ob prepovedanih video igrar. Naleteli so na vsega en tak primer, lastniku izdali temu primerom odločbo o prepovedi uporabe igralnega avtomata, zato pa našli več drugih pomankljivosti; najpogostejša je bila, da so gostilničarji na veliko točili nestekleničeno vino.

S PUŠKO SE JE OBSTRELIL

KERINOV GRM — 17. oktobra je prišlo v romskem naselju Kerinov grm v krški občini do nezgode. Vladimir Brajdič se je namreč tega dne z lovsko puško dvocevko kalibra 12 mm po nesreči ustrelil v desno nogo. Huje poškodovanega so prepeljali na zdravljenje v brežiško bolnišnico.

IZGINILI URI IN PRSTAN

ČRNOMELJ — 18. oktobra okoli 18.15 je nekdo iz stanovanjske hiše Vinka Vlahoviča iz Črnomlja neopazno odnesel dve ročni uri in zlat prstan. Vlahovič je vsaj ob pet tisočakov. Tolarskih, seveda.

IZGINIL NAKIT

BREŽICE — 17. oktobra je bilo vlomljeno v stanovanje Ele Koželj v Brežicah. Inventura je pokazala, da je iz stanovanja izginilo več zlatega nakita, električni vrtni stroj in še nekaj drobnarij, tako da je skupne škode za 50.000 tolarjev.

VLOM V VINSKI HRAM

OREŠJE — Nekdo je v noči na 20. oktober vlomil v vinski hram Franca Klakočarja v Orešju. Možakar je prijavil izginotje 300 litrov mošta, 300 DEM in 8.000 tolarjev. Policijsko poročilo ne omenja, ali je bil tudi denar v sodu. Skupne škode je za 25 tisočakov.

OSTALI BREZ STREHE NAD GLAVO — Barake, v kateri so se prespali noč na terek, ni več. Na mestu, kjer je stala, je le še kavč, iz njega Romkinji pobirata oblacila in z njimi polnita culo. Na vprašanje, kje bosta prespali naslednjo noč, sta le skomignili z rameni. Sicer pa več o usodi blizu petnajstih romskih družin iz Šmihela, ki so od torka naprej brez strehe nad glavo, v naslednji številki. (Foto: B. B.)

Porušeno romsko naselje

Kej odločbe niso zalegle, so se predvčerajšnjim v Šmihelu pojavili policisti, gradbeni stroji in delavci

ŠMihel — »Vemo, da dogodek ne bo ostal brez odmeva, toda naša dolžnost je, da v prvi vrsti branim zakon in v tem primeru občinski odlok ter tako zaščitimo tiste lastnike zemljiških parcel, na čigar zemljo so se brezpravno in na črno naselili Romi,« je pred torkovo akcijo rušenja na črno zgrajenih objektov v Šmihelu pri Novem mestu govoril Andrej Tiran, načelnik Uprave inšpekcijskih služb.
Dogodek je resnično enkratno, ne povzročimo namreč, da bi se kdaj delovni gradbeni stroji zapodili hkrati kar v petnajst ali šestnajst objektov, četudi gre le za barake (bivalne seveda) in kakšno garažo. A prav to se je zgodilo predvčerajšnjim - bil je terek - ko so se v spremstvu več kot desetih miličnikov v romskem naselju natanko ob 8. uri pojavili Pionirjevi stroji in delavci.

je občinski izvršni svet pristojnim inšpektorjem naložil, naj pač zadevo uredijo v skladu s svojimi pristojnostmi in zakonom.
Komunalni in urbanistični inšpektorji so se dela lotili kot v vsakem podobnem primeru, opozarjali so in pisali odločbe, postopek, ki traja že od pomladi, je tako končan. Način, kako, so si izbrali stanovalci spornih barak sami. Le štiri ali pet družin je poslušalo inšpektorje in zakon ter so svoje objekte tudi odstranili, vsi ostali, kakih 12 družin ali 40 do 50 Romov, so čakali do

• **Torkovo dopoldansko rušenje bivalnih barak v romskem naselju Šmihel je potekalo brez incidentov, za to je skrbela številčna ekipa novomeških miličnikov, delo pa so nadzorovali tudi komunalni in urbanistični inšpektorji UIS Novo mesto. Ko so Romi videli, da gre zares, se jih je nekaj kar samih lotilo posla in odstranilo svoje lesene objekte. Po svoje pretresljiv je bil prizor ob pogledu na vezanje skromnega romskega premoženja v obliki nekaj cunj in loncev v bisage, na bose otroke, ki so capljali v blatu, medtem ko so jim Pionirjevi delavci odstranjevali streho nad glavo. Kje bodo prespali naslednjo noč, tisti hip nihče ni vedel.**

torka. Vztrajno in trmasto, čeprav so dobili možnost preselitve na novo in urejeno lokacijo v Žabjuko. B.BUDJA

Breme beguncev naj prevzame republika!

Belokranjci ga ne materialno ne organizacijsko ne zmorejo več — Več kot 2.000 prebeglih

ČRNOMELJ — V ponedeljek so Belo krajino obiskali predstavniki republiškega štaba civilne zaščite ter sekretar predstva Rdečega križa Slovenije Mirko Jelenič. Predstavniki črnoljske in metliške občine so jim v Črnomlju predložili številne probleme, ki jih imajo v deželi ob Kolpi z begunci.

Teh je po zadnjih podatkih v metliški občini prijavljenih že krepko čez tisoč, v črnoljski pa več kot 800, medtem ko je več sto neprijavljenih. Gostitelji so znova ponovili, da Belokranjci tolikšnega bremena ne materialno ne organizacijsko ne zmorejo več ter da se mora z njihovih hrbtov prenesti na republiko.

Boje se, da bo v Beli krajini ogrožena tudi varnost, saj zaradi tolikšnega števila pribežnikov lahko pride do incidentov. Slišati je bilo, naj bi večino beguncev preselili v zbirne centre v Istri, v Beli krajini, ki ima tako in tako le status prehodnega begunskega centra, pa jih ne bi več sprejemali, temveč le napotili naprej.

Z republike so obljubili, da bodo poostri pogoje za pridobitev statusa begunca ter povečali nadzor na obeh straneh slovensko-hrvaške meje. Strokovne službe pa bodo morale obiskati tiste pribežnike, ki si niso pridobili tega statusa ter jim povedati, da se morajo vrniti, od koder so prišli. Drugače bo seveda s tistimi, ki nimajo kam iti.

M.B.—J.

ŽELIM SI KONEC VOJNE

Na Hrvaškem že nekaj časa divja vojna. Na televizijskih ekranih vidimo požgane domove, šole in bolnišnice. Reka beguncev beži, da bi si rešili življenje. Tudi k nam so prišli mamini sorodniki, teta Nada in njena dva otroka. Pribežali so iz Zadra. Toplo smo jih sprejeli. Teta Nada s strahom poslušala novice po radiu. V naročju drži otroka in se sprašuje, če je njen mož še živ in če njihov dom še stoji. Želim si, da bi se vojna na Hrvaškem čimprej končala.

PETER in GREGA
5. d., OŠ Zbora odposlancev Kočevje

Prišli so, da si odpočijejo

V Prigorici dve begunski družini z desetimi otroki — Pomoč »iz čiste krščanske dobrote«

PRIGORICA — V ribniški občini za sedaj še nimajo problemov z namestitvami beguncev. Številne družine namreč sprejemajo v svoje domove ne le sorodnike ali prijatelje, marveč tudi popolne neznance. Kot je dejala Nada Kerdič iz Slavonskega Broda, ki je skupaj z Ružico Martinovič in njunimi desetimi otroki sprejela gostiteljstvo družine Alojza Pahuljeta iz Prigorice, »ljudje beguncem pomagajo iz čiste krščanske dobrote«.

Kljub temu da jim je na razpolago vsa hiša, je v starejši stanovanjski hiši v Prigorici komajda dovolj prostora za tako številni družini. Prišlo so skupaj pred več tedni na povabilo Nadinih prijateljev iz Ljubljane, ki so jim tudi priskrbeli namestitev v Prigorici. Ružici je dopust že potekel in se je morala vrniti domov, svoje tri otroke (četrtga je vzela s

Beguncem najbolj potrebna hrana

Beguncev nekoliko manj, težave z njihovo oskrbo pa so večje

KOČEVJE — Pri Stanki Žagar, ki opravlja dolžnost predsednika OO RK Kočevje, smo zvedeli, da se je v minulih tednih število hrvaških beguncev na Kočevskem zmanjšalo z 250 na 240. Za prvih 100 beguncev so gostitelji, ki so jih sprejeli na hrano in stanovanje, dobili po 1.000 SLT na osebo, in sicer od RK Slovenije.

Pomoč v hrani in oblačilih stalno zbirata RK in Karitas, zdaj pa so zbrali precej pomoči v denarju, oblačilih, obutvi, šolskih potrebščinah itd. tudi učenci OŠ Zbora odposlancev Kočevje.

Prvi begunci so v občini že nad mesec dni. Večina jih je pri sorodnikih, katerih družine so se tako povečale v več primerih za 6 do 9 članov, v enem pa celo za 15. Vsem je najbolj potrebna hrana. Zato se RK še posebej zahvaljuje vsem, ki so prispevali denar (posameznikom, obrtnikom, podjetjem). Na predsedstvu OO RK so se dogovorili, da bodo zbranim denarjem plačali tudi malice šolarjem — beguncem, ki obiskujejo šolo. Hvala tudi vsem drugim darovalcem, posebno pa še družini, ki je posodila hiško dvema mamicama s štirimi otroki, in obema družinama, ki sta sprejeli begunce, čeprav niso njihovi sorodniki, je dejala predsednica Žagarjeva.

Bučka pomaga hrvaškim beguncem

Uspešna prireditev Slovenija za Hrvaško — Pomoč še zbirajo

SEVNICA — Krajevna organizacija Rdečega križa na Bučki se je zelo izkazala pri zbiranju pomoči za Hrvaško. Bučkianarji so zbrali 16.400 tolarjev denarne pomoči, prispevali pa so še 1.590 kg pšenice, 1.085 kg krompirja in 236 kg druge hrane. Do torka na sedežu občinskega odbora Rdečega križa v Sevnici še niso razpolagali z drugimi poročili o zbiranju pomoči za Hrvaško, čeprav so jih pričakovali že konec tedna, a so dogovor uresničili le Bučkianarji.

TEKMA MED VLADO IN SKZ-LS

METLIKA — Jutri, 25. oktobra, bo ob 15. uri v Metliki okrogla miza z naslovom Južna meja v samostojni državi Sloveniji, na kateri bodo poleg številnih Belokranjcev sodelovali tudi člani slovenske vlade. Ob 17. uri bo Slovenska kmečka zveza — Ljudska stranka v tukajšnji športni dvorani pripravila tekmo v malem nogometu s slovensko vlado. Izkupiček od te prireditve bodo podarili Rdečemu križu, ki bo denar namenil za begunce. Vabljeni!

UMETNIKOVO DARILO HRVAŠKI — Novomeški akademski slikar in grafik Branko Suhy je nedavno sodeloval na velikem sejmu umetnosti ZAF 91 (Zagreb Art FAIR) s sedmimi velikimi grafikami, ki jih je potem podaril skladu za obnovu kulturnih spomenikov na Hrvaškem. Na sejmu ZAF 91 je sodelovalo več kot 400 domačih in tujih likovnih umetnikov. Objavljamo reprodukcijo Suhyjeve grafike BESEDE PRIJATELJA, 1991, akril — platno, 162 x 130,5 cm.

Po besedah Julija Jeraja, sekretarja sevniskega občinskega odbora Liberalnodemokratske stranke, pa je lepo uspela akcija, ki so jo v soboto pripravili družno z Rdečim križem in taborniškim Odredom treh smrek. Med enournim igranjem delavske pihalne godbe GD Sevnica pred Sevnčanko so Sevnčani prispevali 2.320 tolarjev, še pred koncertom Slovenija za Hrvaško v Boštanj, kjer je igral ansambel Melanie, so zbrali še 1.200 SLT in več kot 2.000 kg raznega materiala, jogijev, posteljnine, oblek ipd. Koncert Sank rocka je bil zaradi slabega vremena nekoliko slabše obiskan, kot so pričakovali, bodo pa vseeno pokriti vsi stroški. Sponzorji prireditve so bili pravzaprav vsi darovalci,

uradno pa Jutranjka, Jugotanin, Inplet, Lisa, M-Kopitarna, SO Sevnica in Radio Sevnica.

Na žiro računu 51610-678-65102 pri LDS OO Sevnica (pripis »za koncert«) bodo do konca meseca še zbirali denarne prispevke. Ocenjujejo, da se je zaenkrat nabralo okrog 30.000 tolarjev pomoči. Največ zbrane denarne in gmotne pomoči sevnški Rdeči križ podeljuje 66 beguncem iz Hrvaške v sevnški občini, pošilja pa jo tudi Rdečemu križu Hrvaške. Status begunca po mednarodnih in pri nas sprejetih merilih jih ima sicer samo 18, toda pomoči, bodisi v oblačilih ali hrani so potrebni vsi, in jo na Rdečem križu tudi dobijo.

P. P.

Zapleti na meji s Hrvaško

Na meji v kočevski občini so precej hušji kot drugod in jih je tudi več — Obmejni organi jih že rešujejo

KOČEVJE — Minuli teden so se na pobudo krajanov, gospodarstvenikov in politikov sestali v Osilnici predsedniki občinskih skupščin, izvršnih svetov in postaj milice občin Kočevje, Delnice in Čabar. Pogovorili so se o zadevah, ki žulijo občane zaradi nove državne meje med Slovenijo in Hrvaško. Veliko je zapletov, ki so značilni za vso mejo, nekaj pa je tudi takih, ki so posebni in zadevajo le mejo omenjenih treh občin.

Veliko Hrvatov ima vloge v Ljubljanski banki v Osilnici in Fari. Hrvaška stran dobiva elektriko iz Slovenije, podobno je z vodo, telefoni itd. Osrba z živili (meso, mleko, kruh itd.) poteka za vse območje iz enega podjetja, hrvaškega ali slovenskega, in mora oskrbni tovarnjak 2- do 4-krat prekorati mejo.

Policija ali teritorialna obramba mora prek tujega (hrvaškega ali slovenskega) območja, da lahko poseduje na ozemlju svoje republike oz. države. Pošte za slovenske vasi so na hrvaški strani (Kuželj, Papeži, Žurje itd.) in nastajajo težave pri dobivanju pokojnin itd. (dinarnji: tolarji).

Gospodarstvo Čabra je vezano na Slovenijo. Po sedanjih predpisih obrat LIV v Osilnici sploh ne more dobiti surovin in polizdelkov iz Slovenije in ne nazaj izvoziti izdelkov, saj to lahko počne le prek mednarodnih mejnih prehodov (Jelšane, Metlika), vendar mora do Osilnice še nekajkrat prek meje, kjer pa ni mednarodnih prehodov, ampak so le mejni prehodi, tam pa prevoz blaga ni dovoljen.

Do bencinskih črpalk je več deset kilometrov, medtem ko so zdaj lahko gorivo tankali le na nekaj kilometrov oddaljenih črpalkah. Veterinarji, zdravniki, zobozdravniki imajo težave pri delu, ki ga opravljajo v drugih državah in se s prenosom zdravil in zdravstvenih pripomočkov. Zaposleni v slovenskih ali hrvaških krajih iz drugih držav imajo težave, ko morajo na vojaške vaje. Težave so z dvolastništvom itd.

V okviru svojih pristojnosti so in bodo odgovorni predstavniki vseh treh občin predlagali pristojnim republiškim organom rešitve. Že minuli četrtek je obiskal občino Kočevje v.d. upravnik carinarnice Slovenije g. Ozimec, s katerim so se dogovorili o reševanju teh zadev. Zagotovil je, da bodo v nekaj dneh

pripravljena navodila za carinsko službo in da bosta to območje, ki je res nekaj posebnega, obiskala tudi direktor carinske uprave in vodja mejne milice.

Za obrat LIV je začasna rešitev taka, da bodo obravnavali prevoze kot začasni uvoz oz. izvoz. Življenjsko bodo reševali zadeve s področja rastlinstva in veterine itd. Za dvolastnike bodo izdajali potrdila krajevni uradi in občinske skupščine. Za hitro reševanje nujnih zadev bodo imeli tesne stike med upravnima carin v Ljubljani in na Reki. Za zadeve iz svoje pristojnosti pa bodo izdali navodila še Služba družbenega knjigovodstva, PTT, ministrstvo za energijo (elektrika), ministrstvo za kmetijstvo, ministrstvo za trgovino, obrt in preskrbo itd.

Slovenski in hrvaški obmejni organi na tem območju niso pikolovski in življenjsko rešujejo vse zaplete, ki jih v teh prvih dneh meje ni malo.

J. PRIMC

METLIŠKI OTROCI MALIM BEGUNCEM

METLIKA — Tukajšnja občinska Zveza prijateljev mladine ob tednu otroka pripravila akcijo pod naslovom »Barvice in medvedek za prijatelja«, v kateri so številni otroci zbrali veliko igračk in šolskih potrebščin za svoje begunske vrstnike. Minuli ponedeljek pa je Zveza prijateljev mladine, ki sta ji priskočila na pomoč tudi Center za socialno delo in Rdeči križ, pripravila dobrodelno prireditev za šolske in predšolske otroke z ogroženih območij, ki so našli svoj drugi dom v metliški občini, na kateri so v kulturnem programu sodelovali učenci metliške šole. Za otroke je bil seveda najbolj zanimiv brezplačni srečelov, na katerem je zadela prav vsaka srečka. Dobitki so bili prej omenjena darila, ki so jih poleg učencev osnovnih šol jev metliški občini prispevali tudi šolarji iz Šmarja — Sap in ljubljanske Šiške. Mame pa so lahko izbrale oblačila in obutev tako zase kot za otroke. Pripravili so tudi informativno službo. Največ vprašanj pa je bilo glede vključevanja otrok v šolo zlasti na Hrvaškem, nekaj pa bi jih želelo obiskovati tudi slovensko šolo. V Zakanju okraj meje so obljubili, da bodo sprejeli vse zainteresirane učence, odganiziran pa je tudi prevoz iz metliške občine.

BEGUNCI V TREBANJSKI OBČINI

TREBNJE — Po stanju 18. 10. 1991 je v občini Trebnje na Rdečem križu še prijavljenih 86 beguncev, od tega jih ima 62 status beguncev. Med njimi je kar 38 otrok raznih starosti. Večina beguncev, ki so iz ogroženih krajev Hrvaške, od Zadra do Vukovarja, je našlo zatočišče pri sorodnikih ali prijateljih, nekaj pa jih je nameščenih v privatnih sobah ter v Motelu Kolinska Trebnje. Prejšnji in ta teden smo obiskali vse tiste begunce, ki so že dalj časa pri nas, se pogovorili z njimi in vsi so izrazili veliko zadovoljstvo zaradi gostoljubnosti, ki so je deležni od sorodnikov, prijateljev pa tudi sosedov, ki jim prinašajo razne povrtine in sadje pa tudi mleko za otroke. Na Rdečem križu smo jim ponudili tudi prehrabne pakete, prabljena oblačila iz našega skladišča ter plenice za dojenčke, katere smo sami nabavili. Na RK dobijo tudi potrdilo, ki se izdaja za uveljavljanje zdravstvenih storitev. V akcijo, pomagati tem ljudem, je stopil tudi sindikat in s tem denarjem bomo nabavili najnujnejše stvari za begunce ter pomagali družinam, ki so jih sprejele.

Predsedstvo OO RK Trebnje

Poziv obrtne zbornice

Obrtna zbornica Slovenije je sprožila akcijo zbiranja denarne pomoči obrtnikom Hrvaške, ki jih je prizadela brezobzirna vojna v sosednji državi. Od stanovskih kolegov oziroma slovenskih obrtnikov zbornica pričakuje, da bodo po svojih močeh pomagali svojim stanovskim kolegom na Hrvaškem. Prispevke lahko nakazete na poseben žiro račun številka 50100-743-50197 (pomoč obrtnikom Hrvaške)

Hkrati naj dodamo, da sta slovenska in hrvaška obrtna zbornica pred dnevi v Ljubljani navezali trdne stike in sklenili, da bosta enotno nastopali pri svojih vladah glede vseh vprašanj, ki se bodo ali so se že pojavila v zvezi z gospodarskim sodelovanjem obrtnikov ene in druge države. Hkrati bosta obe zbornici tudi nastopili do sorodnih zbornic v tujini, zlasti v prostoru Alpe-Jadran, in jih prosili za posredovanje pri takojšnji ustavitvi vojne na Hrvaškem in čimprejše priznanje obeh držav, Slovenije in Hrvaške.

UČENCI ZA BEGUNCE

KOČEVJE — Pomočnica ravnateljice Osnovne šole Zbora odposlancev, Dora Majerle, nam je povedala, da učenci te šole zbirajo prispevke za učence — begunce, ki so pribežali na Kočevsko. Šolarji so se odpravljali sladkarjiam in skupaj z učitelji zbrali 19.800 SLT in jih nakazali Občinskemu odboru RK Kočevje. Zbrali so tudi veliko otroških oblačil in obutev. Šolarji so se vključili tudi v akcijo šole v Dragatušu in pišejo državnikom po vsem svetu, naj se zavzemajo za mir in preprečitev vojne. Vsak dan odpošljejo po 100 pisem. Upajo, da bo akcija uspešna.

POMAGAJMO DUBROVNIKU!

Ste že bili kdaj v Dubrovniku? Ste že sprejeli po njegovih starodavnih ulicah in uživali njegovo lepoto? Če niste, ste ga gotovo spoznali v svet se zgraha nad tem, da je napadeno mesto, ki je eden največjih svetovnih spomenikov!

Zdaj, ko to pišem, ne mislim na spomenike. Mislim na ljudi. Na tisoče ljudi, ki (danes, 18. 10.) že osemnajsti dan v blokadi! Dubrovčanom so se pridružili tisoči, ki so pribežali v mesto z napadnega dubrovnškega področja. Še prej so v varno področje (!!!), pripeljali 350 otrok iz Vukovarja. Zanje so zbirali otroci in starši iz VVZ Novega mesta. Vse je prišlo v njihove roke in se vam preko mene za vse priščno zahvaljujejo. Te nesrečne otroke so spet prepeljali, zdaj v varnejšo Istro. Poln kamion robe, ki so jo zbrale žene in delavke sevniske Jutranjke (tudi podjetje samo je pripeljalo marsikaj lepega) in je prišla z zadnjo ladjo tik pred začetkom blokade, so tako že namenili sirotam, izgnancem z dubrovnškega območja. Tudi vam, drage žene Jutranjke, v njihovem imenu najlepša hvala!

Žal na tej ladji razen »naše« pomoči ni bilo ničesar zanje. Za Dubrovnik! Poudarjam zato, ker je mesto tik pred izstradanjem. Ničesar več ni. Vodo točijo na litre, tako da

Otrok, ki je izgubil sonce v očeh

Ta vikend je preživel pri nas Milan, fantič, ki obiskuje šesti razred osnovne šole v Novski. Že nekaj časa živi v Ljubljani v begunskem taborišču Rdečega križa. Z njim v sobi živijo še njegova teta, dva njena otroka, njegov dedek in njegova sestrica.

Imajo hrano, televizor in vse, kar potrebujejo za življenje. Toda njihove oči so usmerjene predvsem v televizijska poročila in spremljanje dogodkov pri njih doma.

Milan je zelo bister fantič. Ker je v soboto in nedeljo deževalo, nismo mogli ne v planine, niti na športna igrišča. Z mojim sinom Davidom, novimi prijatelji so igrali šah, sestavljali vlak in se igrali s kužkom Šaronom.

Milan zelo lepo piše in je bil velikokrat nagrajen za svoje domače naloge. Predlagala sem mu, naj opiše, kako je prišel v Ljubljano. Tako le je opisal:

»Bila je sveža noč, polna mesečine, 29. septembra 1991. leta. Bil sem pri dedku in babici, v Starem Grabovcu, ki ni daleč od mojega mesta Noveke. Bil je lep večer, odšel sem v hišo in niti pomislil nisem, da se bo ta večer tako žalostno zaključil. Babica je gledala televizijo in politično oddajo Spektr in potem smo se odpravili v postelje. Okrog enajstih zvečer, ko sem komaj zaspal, je padla prva granata v sosedov vinograd in uničila vse grozdje. Prvi trenutek sem mislil, da sem padel s postelje, toda ko sem se zavedel, je bila v hiši že panika. Dedek je vzel puško in odšel na zbornostno mesto, babica in jaz pa k sosedom v klet.

Naslednji dan je prišla pome mamica in ko sva se vračala, mi je povedala, da je Novska porušena kot še nikoli doslej. Ko sva se vrnili, smo dobili ukaz, naj se celo mesto preseli čim dlje stran.

Vsi smo šli do Zagreba; iz Zagreba pa, kakor se je kdo znašel. Naša družina je odšla v Slovenijo. Zdaj smo v oskrbi Rdečega križa Slovenije, a kdaj se bomo lahko vrnili, ne vem.

Vem pa nekaj, česar ne bom nikoli pozabil. V tej vojni sem izgubil tri strice, ta vojna pelje samo v smrt in prelivanje krvi.

Milan Filipović

Vsi smo se zelo trudili, da bi mu polepšali nekaj dni v Ljubljani: David, njegovi prijatelji, celo kužek Šaron ga je vzljubil.

Toda sonca v očeh mu nismo znali, niti mogli prizgati.

HELENA ŠENICA

LJUDJE JIM POMAGAJO — Pet begunskih otrok hodi v ribniško osnovno šolo, najstarejši pa v kočevsko gimnazijo.

JUTRI OTVORITEV

KOČEVJE — V okviru tedna gozdov bodo jutri, 25. oktobra, ob 18. uri v prostorni gimnaziji najprej predvajali diapozitive na temo »živalski svet«, nato pa bodo v Likovnem salonu odprli razstavo fotografij na to temo. Prikazane bodo najboljše fotografije avtorjev Marka Pogačnika, Janeza Konečnika, Martina Rovščka (ti trije so po istem vrstnem redu prejeli tudi nagrade za najboljše ocenjene fotografije), ostali razstavljalci pa so še: Ivo Bočić, Marko Masterl, Jože Miklavčič (vsi trije so dobitniki diplom za uspele fotografije), Konrad Lampe, Ivan Ambrožič, Oskar Dolenc, Stanko Lavrič in Janez Papež. Nagrade (likovne izdelke) za najboljše trije je prispeval Boštjan Fabjan ml. Razstavo, ki bo odprta še do 5. novembra, vsak dan od 17. do 18. ure, je organizirala kočevska podružnica kluba Diana.

SLOVENSKA KAKOVOST NOVOTEKSOVE TKANINE

NOVO MESTO — Enoletno pravico do uporabe znaka slovenske kakovosti si je v podaljšanem roku na Gornjskem sejmu v Kranju pridobila tudi Tkanina novomeškega Novoteksa.

Obveznice za Novo mesto uspeha

Jutri javna predstavitev novomeških obveznic — Izdanih bo za 20 milijonov mark — Denar za posodobitev gospodarske infrastrukture — Ugodno varčevanje

NOVO MESTO — Jutri zvečer bo v Dolenjski galeriji pod pokroviteljstvom in v prisotnosti slovenskega premiera Lojzeta Peterleta predstavitev obveznic občine Novo mesto. V občinski vladi in skupščini je padla odločitev o izdaji občinskih obveznic v vrednosti 20 milijonov nemških mark, na ta način zbrani denar pa bo porabljen za razvojno sanacijo novomeške gospodarske infrastrukture.

Vse bolj je jasno, da so dosedanje oblike financiranja takšnih objektov iz proračuna ali s samoprispevki nezadostne in preževile. Brez urejenih telekomunikacij, cest, komunalnega in energetskega omrežja ter urejenih zemljišč za gradnjo pa ni pogojev, da bi novomeška občina postala, kar želi in odločno načrtuje: občina uspešnih podjetnikov, Novo mesto pa mesto uspeha in boljšega ter prijaznejšega življenja za svoje prebivalce in za vse podjetnike, ki bi bili pripravljeni v njem udeležiti svoje podjetniške ambicije.

Denar, pridobljen s prodajo občinskih obveznic, bo vložen v posodobitev novomeških telekomunikacij (dograditev pošte in postavitev nove glavne telefonske centrale), v urejanje cestnega omrežja, v posodobitev vodovodnega in kanalizacijskega omrežja, v čistilne naprave, v napeljava plina ter v urejanje obrtnih con. Prednost financiranja s pomočjo obveznic je v tem, da bodo sredstva zbrana hitro, s tem bo omogočena tudi hitra izgradnja dogovorjenih investicij. Kupci obveznic pa bodo svoj denar dobili povrnjen v realni višini in v obrestih, ki so višje kot pri drugih oblikah varčevanja. Za varnost naložbe v nakup obveznic, ki prinaša tudi davčne olajšave, jamči novomeška občina s svojim premoženjem in proračunom in, kot zagotavljajo avtorji projekta, tudi s svojo podjetniško usmeritvijo.

Novomeške obveznice, ki so zaradi ohranjanja realne vrednosti nominirane in obrestovane v nemških markah, so vplačljive in izplačljive v slovenskih tolarjih. Kupcem bodo 7 let, kar je končni odplačilni rok, prinašale 11 — odstotne

»VOJNA« MODRA KRONIKA — »Minula slovenska vojna je gotovo prilika, da se ozremo nanjo s ponosom, prvič v svoji zgodovini resnično svobodni. Zato ne gledamo na to samo, po slovensko, z razumom in trezno, ampak tudi veselo!« je med drugim o svoji novi stvaritvi povedal avtor vseh besedil in pesmi na kaseti »Vojna Modra kronika« Trebanjec Slavko Podboj. Kadar ima on pri kakšni stvari prste vmes, tedaj gre vedno za humor in tako šale tudi na novi kaseti kar prekipujejo. Ob Podboju, ki je s skladbo »Gospod kaplan« in prejšnjo kaseto »Vročna Modra kronika« svojo glasbeno-humoristično ekipo popeljal na vse konce in kraje Slovenije, so se tokrat v studiu trudili: Tomaž Zorko (glasbeni producent), Peter Fink (harmonika, klavir), kitarista Mitja Novak in Dušan Pavlenič, govornici Dane Barle, Silvester Polak, Majda Gračan in Irena Tratnik (obe sta tudi zapeli). Na kaseti so uporabljeni tudi dokumentarni posnetki, recimo bombardiranja na Medvedjeku. Na sliki (od leve): Irena Tratnik, Slavko Podboj in Majda Gračan. (Foto: D. Vovk)

skih obveznic, bo vložen v posodobitev novomeških telekomunikacij (dograditev pošte in postavitev nove glavne telefonske centrale), v urejanje cestnega omrežja, v posodobitev vodovodnega in kanalizacijskega omrežja, v čistilne naprave, v napeljava plina ter v urejanje obrtnih con. Prednost financiranja s pomočjo obveznic je v tem, da bodo sredstva zbrana hitro, s tem bo omogočena tudi hitra izgradnja dogovorjenih investicij. Kupci obveznic pa bodo svoj denar dobili povrnjen v realni višini in v obrestih, ki so višje kot pri drugih oblikah varčevanja. Za varnost naložbe v nakup obveznic, ki prinaša tudi davčne olajšave, jamči novomeška občina s svojim premoženjem in proračunom in, kot zagotavljajo avtorji projekta, tudi s svojo podjetniško usmeritvijo.

Novomeške obveznice, ki so zaradi ohranjanja realne vrednosti nominirane in obrestovane v nemških markah, so vplačljive in izplačljive v slovenskih tolarjih. Kupcem bodo 7 let, kar je končni odplačilni rok, prinašale 11 — odstotne

letne obresti. Moratorij na glavnico je 24 mesecev, prvi obrok zapade v izplačilo 1. septembra 1992. Novomeške obveznice bodo napredaj v vseh enotah Ljubljanske banke Dolenjske banke, v ostalih bankah iz družine LB in na poštah.

Z.L.—D.

Slepec odprl podjetje

podjetju Iris bodo zaposleni invalidi — Fotokopiranje, barvne preslikave, tipkanje in prevajanje

NOVO MESTO — Vse več je zdravih ljudi, ki si iščejo zaposlitev. Če so to invalidi, je še težje. V te ljudi je družba vložila znatna sredstva zato, da je vsakega posameznika usposobila za delo, primerno stopnji njegove invalidnosti. Vse tako kaže, da se bodo ta sredstva in naložbe v invalide osebe družbi obrestovale. Jože Zupanc je minuli tork

postal direktor prvega zasebnega podjetja za zaposlovanje in rehabilitacijo invalidov. Sedež podjetja Iris je v prostorih Vrhovčeve 20.

Podjetje Iris, v katerem sta se prva zaposlila Roman in Mateja, je že pričel z delom. Opremljeni so z najsodobnejšim fotokopirnim strojem, ki jim ga je v celoti kupil Zavod za zaposlovanje v Novem mestu, Medobčinska organizacija slepih in slabovidnih pa je pisarno oskrbel s projektorjem za prenos slik iz filmov in diapozitivov. Pri opremlitvi je pomagala tudi Zveza slepih Slovenije in še nekateri drugi.

»Naše podjetje ne bo opravljal le fotokopiranje v črno-beli in barvni tehniki, temveč bomo z novim strojem, ki je eden najsodobnejših v svetu, ustregli strankam, ki bodo želele barvno sliko prenesti na blago, papir, les in podobno. Že danes delamo za podjetje Elko. Zanj bomo za izvoz tiskali na les. Kasneje želimo našo dejavnost še razširiti na tipkanje in prevajanje iz tujih jezikov. Sedaj sta zaposlena prva dva invalidna delavca. Že do novega leta bomo podobno pisarno odprli še v Metliki in zaposliti še dva,« je povedal direktor Jože Zupanc.

J. P.

KONKURENČNA FOTOKOPIRNIČA — Jože Zupanc (desno) kaže predsedniku Zveze društva slepih in slabovidnih Slovenije Hubertu Verdniku, kako deluje novi najsodobnejši barvni kopirni stroj. (Foto: J. Pavlin)

Most trden kot kamen kost

Derečinka več ne ločuje

Vaščanom Drage pri Šentrupertu in okoliških zaselkih se je uresničila dolga letna želja. Dobili so nov most, ki povezuje bregova potoka Bistrice — Derečinke.

Vinko Tomažin, eden izmed najbolj zaslužnih za to pridobitev, mi je opisal potek od pridobitve soglasja in gradbene dokumentacije do končne izgradnje. »Dragi je približno 35 domačij, ki jih je Derečinka ločevala. Sedaj jih ne bo več, zgradili so šest metrov širok in tri najst metrov dolg most. Vgradili so približno 1000 prostovoljnih ur, najbolj znani posamezniki so delali tudi po 30 ur. Gradnjo so sofinancirali: Emona Ljubljana, Zemljiška skupnost občine Trebnje in krajevna skupnost Šentrupert. Vodna skupnost Novo mesto je dala samo soglasje. Pri gradnji jim je pomagala Derečinka, ker jim je zalivanje temelje. Oporna zidova so betonirali, ker niso imeli dovolj opaža. Vanju so položili jeklene nosilce ter zbetonirali močno armirano betonsko ploščo. Napravili so varovalno ograjo in utrdili dostop z obeh strani.

Most je pomemben tudi za prebivalce naselij Skrljevo, Vesela Gora, Mačkovci, ker jim bo skrajšal pot do parcel na formu in Ravnan. Prebivalci Drage pa razmišljajo tudi naprej, radi bi razširili in utrdili pot, ki jih povezuje z novim mostom, ter regulirali Derečinko, da ne bi več odnašala zemlje.

MATEJA AHLIN Šentrupert

Letos več prošelj za štipendije

Štipendije iz združenih sredstev so sedaj republiške štipendije — Letos so prejeli 1447 prošelj

NOVO MESTO — Šolsko leto se je pričelo že prejšnji mesec, toda problem štipendij še ni povsem rešen. Tudi na tem področju je letos polno sprememb, o tem, kakšne so, smo se pozanimali v novomeški enoti republiškega Zavoda za zaposlovanje.

Maja je bil sprejet nov pravilnik o štipendiranju, po katerem se štipendije iz združenih sredstev imenujejo republiške štipendije; za te štipendije lahko zaprosijo učenci srednjega in študenti dodiplomskega izobraževanja, ki se redno šolajo v Sloveniji in imajo tudi stalno prebivališče v republiki Sloveniji. Dohodek na člana družine ne sme presegati 80 odst. zamenjenega osebnega dohodka v drugem trimesečju letošnjega leta. Ob razpisu je bil cenzus 4.400,00 din, vendar se je zaradi povečanja bruto zamenjenih osebnih dohodkov v juniju povečal na 5.680,00 din. Zaradi tega je bil podaljšani rok za oddajo prošelj, s tem pa se je podaljšalo tudi reševanje teh vlog. Predvidevajo, da bodo prve štipendije nakazali konec oktobra. To pa ne velja za stare štipendiste študente, ki so štipendijo za mesec september že prejeli.

Pri ugotavljanju upravičenosti do republiške štipendije se upoštevajo vsi dohodki in prejemki družine. Prav tako se upoštevajo šolski uspeh, učenčeve sposobnosti in interesi za izbran poklic. Kandidat, ki zaprosi za republiško štipendijo, se je dolžan prijaviti za kadrovsko štipendijo, če je bila razpisana. Po novem sporazumu štipendistu, ki prejema kadrovsko štipendijo, ne pripada razlika iz republiških sredstev. To pa ne velja za stare štipendiste, ki jim je ta pravica že priznana. Tudi na področju kadrovskih štipendij je prišlo do sprememb z namenom, da se začnejo vesti tržno. Določeni je le najnižji znesek ka-

drovske štipendije, odločitev o višjem znesku je prepuščena podjetjem.

Višina republiških štipendij je odvisna tudi od tega, ali štipendist biva v času šolanja doma, ali se vozi, ali stanuje izven stalnega bivališča. V višjih letnikih pa je višina štipendije odvisna tudi od učnega uspeha.

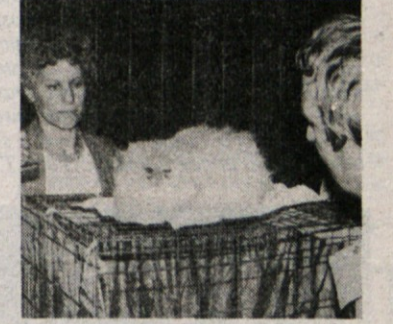
Tudi letos se na zavodu srečujejo s številnimi težavami. Dobili so veliko vlog z nepopolnimi podatki o dohodkih, še naprej ostaja nerazčiščen glede dohodkov podjetnikov, obrtnikov, težave pa imajo tudi pri vrednotenju dohodka iz kmetijske dejavnosti. Štipendisti morajo vsako leto dokazovati svoje materialno stanje. Če se štipendistu stanje izboljša, lahko štipendijo zgubi. Letos so iz Novega mesta, Metlike, Črnomlja in Trebnjega prejeli 1447 prošelj za republiško štipendijo. Število je precej večje kot lani, ker je bilo razpisanih manj kadrovskih štipendij. Na zavodu upajo, da bodo lahko ugodili vsem upravičenim prosilcem, saj je količina sredstev omejena.

V okviru republiških štipendij obstajajo tudi štipendije za nadarjene učence, ki se po novem imenujejo Zoisove štipendije. Za to štipendijo ne more zaprositi kandidat sam, ampak ga praviloma predlaga šola. Da pa je lahko kandidat za Zoisovo štipendijo, mora ustrezati trem kriterijem: imeti mora izrazite intelektualne ali umetniške sposobnosti, izjemne dosežke na področjih, ki kažejo na nadarjenost (uspehi na republiških in zveznih tekmovanjih), in praviloma

odličen uspeh. Če učenec ustreza tem trem kriterijem, se za dodelitev štipendije upošteva še povprečni bruto osebni dohodek za drugo trimesečje tekočega leta. Cenzus v letošnjem letu znaša 13.930,00 din.

Za Zoisove štipendije so na zavodu v Novem mestu prejeli 84 predlogov; prvih trem kriterijem ustreza 53 učencev, sedaj morajo še preveriti, ali ne presegaajo višine cenzusa.

J. DORNJŽ

TISOČ OBISKOVALCEV NA RAZSTAVI — Minulo nedeljo so prišli na račun ljubiteljev muck, ki so jih člani ljubljanskega felinološkega rušva razstavili v prostorih grmske osnovne šole. Zanimanje za to razstavo, ki je bila že drugo leto zapored, je bilo kljub deževnemu vremenu izredno, obiskovalci pa so s svojimi vstopnicami tudi lahko glasovali za najboljši dlakavi primerek. Razstava je poleg paše očij pustila Novomeščanom nekaj mladičev in lahko pričakujemo, da bodo že v naslednjih letih tudi v Novem mestu imeli podobno društvo. (Foto: J. P.)

PRODAJNI CENTER GALA CELJE

MERX BLAGOVNI CENTER CELJE

BLAGOVNI CENTER CELJE

PRODAJNI CENTER GALA METLIKA

DOBITNIKI ŽREBANJA

NAGRADO PODARIL	DOBITNIK
1. GLASBENI STOLP — Gala Metlika	Gasperič Jana, Kidričevo naselje 3, Metlika
2. TRINADSTROPNA TORTA — Pekarna Črnomelj	Anton Rus, Gubčeva 29, Metlika
3. TRIM KOLO — Gala Metlika	Boštjan Marka, Vrškovec 21, Vivodina
4. KZ — Metlika	Butala Jani, Milke Šobar 11, Metlika
5. KZ — Metlika	Petric Slavica, Trnovec 2, Metlika
6. KZ — Metlika	Jakljevič Marija, Radoviči 15, Metlika
7. KZ — Metlika	Škof Sonja, Črešnjevce, nh. Semič
8. KZ — Metlika	Kambič Julij, Kašča 3, Semič
9. KRKA — Novo mesto	Krstulič Gordana, Zakanje 18, Zakanje
10. KRKA — Novo mesto	Smežkar Marijana, Ul. 1. maja 4, Metlika
11. KRKA — Novo mesto	Ciglič Filip, Kamanje 52, Kamanje
12. KRKA — Novo mesto	Marija Jakovčič, Donje Pokuplje 80, Karlovac
13. KRKA — Novo mesto	Marija Dragovan, Grabrovec 14, Metlika
14. KRISTAL — Rog. Slatina	Šavor Goran, Kanizarica 39, Črnomelj
15. KRISTAL — Rog. Slatina	Vrščaj Jože, Rodine 7, Črnomelj
16. KRISTAL — Rog. Slatina	Breznik Vesna, Ul. 1. maja 5, Metlika
17. KRISTAL — Rog. Slatina	Plut Danilo, Črešnjevce 21, Semič
18. KRISTAL — Rog. Slatina	Gornik Ana, Kidričeva 2, Metlika
19. KK LIBOJE	Rajakovič Marija, Naselje Staneta Rozmana 9, Metlika
20. KK LIBOJE	Tudija Mirjana, Križevska vas 68, Metlika
21. KK LIBOJE	Šajatovič Katca, Župančičeva 8, Metlika
22. KK LIBOJE	Molek Marjan, Tomšičeva 4, Metlika
23. KK LIBOJE	Rozman Amalija, Vinomer 62, Metlika
24. KK LIBOJE	Kočevar Jože, Dol. Lovkica 15, Metlika
25. HRASTNIK TKI	Tomaž Urh, Breg revolucije 12, Metlika
26. HRASTNIK TKI	Mario Desnica, Župančičeva 3, Metlika
27. KLASJE	Ilič Dragica, Freihova 2, Metlika
28. KLASJE	Malnarčič Marijana, Vejar 2, Metlika
29. KLASJE	Završnik Mira, Gregoričeva 9, Ljubljana
30. KLASJE	Mojca Nastav, Pot na Veselico 14, Metlika
31. KLASJE	Kavčič Viktor, Igriška 3, Ljubljana
32. DROGA	Radman Nevenka, Zaluka 22, Ribnik
33. DROGA	Preskar Vinko, Titova 298, Črnuče
34. DROGA	Štefanič Urban, Jana Sluza 53, Ljubljana
35. DROGA	Žugej Anica, Gornje Dobravice 8, Gradac
36. DROGA	Bektašević Silvo, Semič 73, Semič
37. AGROKOMBINAT	Lisak Nada, Župančičeva 3, Metlika
38. AGROKOMBINAT	Vrančič Stanko, Križevska vas 8, Metlika
39. AGROKOMBINAT	Hrnjak Janko, Lušiči 43c, Karlovac
40. AGROKOMBINAT	Virant Matjaž, Partizanski trg 21, Metlika
41. PRESAD	Jug Martina, Mestni trg 26, Metlika
42. PRESAD	Kajterovič Vesna, Ul. 1. maja 4, Metlika
43. DANA	Mrvar Dušan, Župančičeva 7, Metlika
44. DANA	Matjašič Igor, Pot na Veselico 4, Metlika
45. DANA	Brinc Janez, Šestova 14, Metlika
46. DANA	Šavor Goran, Kanizarica 39, Črnomelj
47. DANA	Gršič Jelena, Hodoščkova 10, Ljubljana
48. DANA	Štefanič Martina, Gubčeva 28, Metlika
49. DANA	Levstek-Plut Maruška, Marijana Kozine 46, Novo mesto
50. KRKA	Prebeg Anica, Karlovačka cesta 55, Ozalj
51. KRKA	Kambič Ivan, Gor. Lovkica 38, Metlika
52. KRKA	Žunič Darja, Krivoglavice 1, Gradac
53. KRKA	Jakljevič Franjo, Zaluka 5, Zakanje
54. KRKA	Brdar Miro, Cesta herojev 54, Novo mesto
55. KRAŠ	Mitevski Ema, Župančičeva 5, Metlika

NAGRADO PODARIL	DOBITNIK
56. KRAŠ	Schaner Ana, CBE 118, Metlika
57. KRAŠ	Podrebarac Dugo, Jurovski brod 41, Zakanje
58. KRAŠ	Rakar Darinka, Gradac 15, Gradac
59. ILIRIJA	Badvinovac Boris, »BB« Bar, Metlika
60. ILIRIJA	Hudrovac Zdravko, Nlas. B. Kidriča 3, Metlika
61. ILIRIJA	Štrucej Stanka, Župančičeva 5, Metlika
62. ILIRIJA	Štambur Anton, Rosalinice 74, Metlika
63. PODRAVKA	Karničič Franc, Gradnik 12, Metlika
64. PODRAVKA	Staršašič Ljubica, Ul. 1. maja 6, Metlika
65. PODRAVKA	Gornik Ana, Kidričeva 2, Metlika
66. PODRAVKA	Crevar Jasmina, Jurovo 10, Ribnik
67. PODRAVKA	Leščanec Jože, Božakovo 5, Metlika
68. PODRAVKA	Pekovič Milan, U.B.O. 1, Metlika
69. LEK	Zupančič Jožica, Dragomirja vas 10, Suhor
70. LEK	Škof Amalija, Župančičeva 6, Metlika
71. LEK	Majerle Jani, Deskova vas 18a, Stari trg ob Kolpi
72. LEK	Govednik Jana, Jačka 61, Logatec
73. LEK	Pereško Jure, Nad Sušico 4, Metlika
74. LEK	Plesec Jože, CBE 122, Metlika
75. LEK	Guštin Petra, Župančičeva 2, Metlika
76. LEK	Piljek Ivan, Okrugljačka 41, Zagreb
77. LEK	Milošević Nada, Kidričeva 3, Metlika
78. LEK	Medek Stevica, Ul. 1. maja 1, Metlika
79. LEK	Dokl Mirko, Kidričeva 2, Metlika
80. LEK	Kajtezović Stanka, Ul. 1. maja 4, Metlika
81. LEK	Milek Tanja, Ul. 1. maja 1, Metlika
82. FRUCTAL Ajdovščina	Samovodska Zdenka, Zakanje 18, Zakanje
83. FRUCTAL Ajdovščina	Markovič Anica, Ozaljski Novaki 16, Ozalj
84. FRUCTAL Ajdovščina	Vardijan Robert, Bedenji 18, Adlešiči
85. BC MERX	Staršašič Nevenka, Partizanska 10, Črnomelj
86. BC MERX	Klobučar Alojz, Uršna Sela 117, Uršna Sela
87. BC MERX	Navjavič Andreja, G. Švarča 28, Karlovac
88. BC MERX	Radoš Jože, Hrast 21, Suhor
89. BC MERX	Zmajič Martina, Mišinci 10, Zakanje
90. BC MERX	Žugej Antonija, Ul. belokr. odreda 12, Metlika
91. BC MERX	Radman Josip, Žakanjska sela 23, Ribnik
92. BC MERX	Črnič Dragica, Bedenji 13, Adlešiči
93. BC MERX	Potočnik Amalija, Klošek 6, Gradac
94. BC MERX	Kostelec Mojca, Siamna vas 4, Metlika
95. BC MERX	Čuk Karmen, Župančičeva 4, Metlika
96. BC MERX	Leščanec Jože, Božakovo 5, Metlika
97. BC MERX	Bakin Stjepan, Podbrežje 1B, Ozalj
98. BC MERX	Lesnik Jože
99. BC MERX	Roglič Marija, Mestni Log 8, Metlika
100. BC MERX	Novak Matja, Zagrebčaka 57, Karlovac

DO KDAJ ŠE V SRAMOTO — Vaške kapelice in znamenja so se v vaseh širom po Dolenjski zadnja leta iz podrtij, ki so jim bile sramoto, spremenile v ponos. Pri tem pa ne gre toliko za novozniklo versko vnemo, temveč prej za nov odnos do kulturne dedišine in bolj izostreno skrb za zunanjo podobo našega podeželja. Med kapelicami, ki še čakajo na prenovu, je tudi Žingarjeva v Biški vasi. Alojz Spendal, po domače Žingarjev, ki je v bližini obnovil svoj tudi iz kulturnega izročila znamenit dom, pravi, da bi vaščani kapelico že obnovili, vendar čakajo na Zavod za varstvo naravne in kulturne dedišine, da bo vrnil podobe, ki jih je zaradi obnove snel iz slepih lin, brez dovoljenja Zavoda pa si tudi ne upajo pričeti z obnovo. (Foto: T. Jakše)

NAJBOLJŠE SEVNICANKE — Na 2. srečanju 16 gasilskih tekmovalnih desetin Dolenjske, Posavja in Zasavja za plaketo Jožeta Smodeja so se nedavno v športni dvorani v Radečah pri članicah najbolje odrezale Sevnicanke (na »gasilskem« ponesetku po podelitvi priznanja), pred Trboveljčankami in Laščankami; pri članih so bili najspretnější Trboveljčani, pred Hrastničani in ekipo OGZ Sevnica, ki so jo zastopali loški gasilci, medtem ko so bili veterani Hrastnika malo urnejši od Sevnicanov. Prihodnje leto naj bi srečanje gasilcev treh regij pripravili Trebanjci. (Foto: P. P.)

SREČANJE OSKRBOVANECV IN NJIHOVIH SVOJCEV — Prejšnjo soboto je vodstvo Doma upokojencev in oskrbovancev Impoljca prijetno presenetilo obiskovalce. Oskrbovanci so pripravili prigrizke in kulturni spored z nastopom svoje dramske skupine in mešanega pevskega zbora, zatem pa je direktorica doma Milka Cizelj predstavila prizadevanja 46-članskega travstveno-negovalskega osebja za dobro počutje oskrbovancev. Svojci in drugi gostje so si z zanimanjem ogledali razstavo del oskrbovancev (na posnetku), pa tudi nove prostore, v katere se je že preselilo 200 oskrbovancev, medtem ko naj bi bilo preostalih 53 oskrbovancev deležno prave hotelske oskrbe prihodnje leto. (Foto: P. P.)

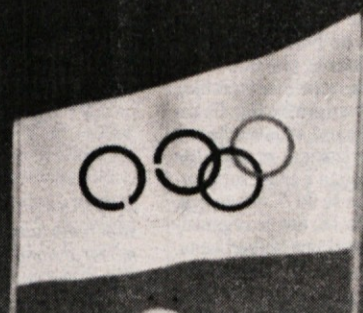

KOČEVJE — V soboto popoldan je prvič v novi sezoni sneg pobelil kočevsko-ribniško dolino, točneje, njene hribovite predele. Intenzivnejše padavine so bile v noči s sobote na nedeljo, sneg pa ni povzročil večjih nevšečnosti. Kamera je ujela igranje na snegu v Kočevju. (Foto: M. Glavonjič)

30 LET AMD TREBNJE — Na nedavni skupščini ob 30-letnici društva v Trebnjem je predsednik AMZS Ludvik Willenpart izročil društvu priznanje AMZS, predsedniku AMD Trebnje Janezu Proseniku pa srebrno plaketo AMZS. Društvo se je s priznanji spomnilo svojih zaslužnih članov, priznanje častnega člana pa so izročili Viktorju Germovšku (na skrajni desni). Zatem so si z gosti ogledali nove društvene prostore, kjer so postavili na ogled kar 215 pokalov, ki so jih osvojili njihovi člani, med katerimi je gotovo najspešnejši tekmovalc Brane Rokavec. (Foto: P. Perc)

VAŠE ŽELJE URESNIČUJE

Knorr

1000 10000
OLIMPIJSKIH
MAJIC
ALBERTVILLE '92.

**NAGRADNIH
ARANŽMAJEV ZA
ZIMSKE
OLIMPIJSKE IGRE
ALBERTVILLE '92.**

POGOJ ZA SODELOVANJE:
10 OVITKOV **Knorr** JUH ALI **Knorr** KOCK

POŠLJITE DO 25. 11. 1991
NA NASLOV:
NAGRADNA IGRA **Knorr**
P. P. 16. 61112 LJUBLJANA
ŽREBANJE NAGRAD BO 28. 11. 1991.
IMENA DOBITNIKOV BODO OBJAVLJENA V REVIJAH:
„JANA“, „NEDELJSKI DNEVNIK“, „VEČER“,
„GORENJSKI GLAS“, „DOLENJSKI LIST“ IN
„PRIMORSKE NOVICE“.

**IMETNIKOM STANOVANJSKE
PRAVICE IN UPORABNIKOM
STANOVANJ**

V soboto, 19. oktobra 1991, je pričel veljati stanovanjski zakon, objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 18/91.

Ta zakon vam omogoča nakup stanovanj, ki jih uporabljate.

Na voljo vam je več različnih načinov nakupa, zato vam nudimo svetovanje in pomoč pri nakupu.

Pokličite nas na naš telefon (068) 23-424 ali pa nas obiščite od 28. 10. 1991 dalje med 16. in 19. uro, ob sobotah pa od 8. do 11. ure na Resljevi ulici 1/a v Novem mestu.

AG

PODJETJE ZA ZASTOPANJE, POSREDOVANJE IN SVETOVANJE - AG - NOVO MESTO D.O.O.

SOP KLEPAR

Podjetje za proizvodnjo industrijske opreme,
Krško, p.o.
Žadovinek 39

OBJAVLJA
licitacijo

Na licitaciji bomo prodajali:

1. ZASTAVO ARGENTA 110, letnik 1978; izključna cena 100.000,00

Licitacija bo 30. 10. 1991 ob 9. uri v prostorih SOP KLEPAR, Žadovinek 39, Krško. Udeleženci plačajo 10-odst. varščino 1 uro pred začetkom licitacije na blagajni SOP KLEPAR. Kupec plača prometni davek. Ogled je mogoč na dan licitacije od 8. ure dalje.

**Zavarovalnica Triglav d.d.
območna enota Krško,
Trg Matije Gubca 3, Krško,**

organizira prodajo

poškodovanega vozila, ki bo v petek, 8/11-1991 ob 13. uri v prostorih AMD Sevnica, Glavni trg:

**HONDA CIVIC CRX 1,6 i, letnik 1990/8
izključna cena 400.000,00 SLT**

Ogled vozila bo istega dne od 11. do 12. ure na kraju licitacije. Kavcija v višini 10% od izključne cene je treba plačati do pričetka licitacije. Prodaja poteka po načinu »ogledano — kupljeno«, kasnejše reklamacije se ne upoštevajo.

terme čatež

V skladu z intencijami nove zakonodaje na področju zdravstva v Republiki Sloveniji, kakor tudi v zvezi z delitvijo dela na področju zdraviliškega zdravljenja, so Terme Čatež v začetku oktobra odprle nekoliko samoplačniških ambulant. Ambulante so namenjene predvsem bolnikom, ki si želijo vrhunsko medicinsko storitev, manj čakanja in administriranja.

Gre za revmatološko, ortopedsko ambulanto za osebe s povečano telesno težo, samoplačniško ambulanto ter revmatološko posvetovalnico.

Revmatološko ambulanto, ki dela vsak dan od 8. do 14. ure, vodijo dr. Vesna Baburak-Grakalič in dr. Branka Horvat. Za prihod ni potrebna predhodna prijava pri medicinski sestri.

Ortopedsko ambulanto vodi dr. Ludvik Travnik, specialist ortoped iz Ortopedske klinike v Ljubljani. Obratuje ob petkih od 16. do 19. ure. Za pregled je potrebna telefonska prijava pri medicinski sestri v ambulanti.

Področje dela obeh ambulant so vsa revmatološka in ortopedska obolenja lokomotorne aparata, torej težave z gibalno (ortopedske bolezni) ali njihova vnetja (revmatične bolezni).

Ambulanto za osebe s povečano telesno težo vodi internist, diabetolog dr. Mira Semen. Njene storitve so namenjene osebam z večjo oziroma veliko telesno težo, ki grozi zdravju. Posebej se to nanaša na debele diabetike in hipertonike. Dr. Semenova je pripravila poseben program za predebele otroke. Pri delu te ambulante ima veliko pomoč v dobro organizirani čateški dietni kuhinji in kineziološki programirani rekreaciji (na primer v obliki različnih šol hujšanja).

Revmatološka posvetovalnica je izvirna ustanova naših zdravilišč. Vodi jo prof. dr. sci. Anton Franovič, dr. med., znani revmatolog in avtor knjig »Pogovori z revmatologom« (izdano pri Državni založbi Slovenije) in »Živeti z revmatizmom« (ČGP Delo) ter številnih razprav s področja revmatologije.

Posvetovalnica obratuje ob četrtek od 8. do 12. ure s predhodno prijavo pri medicinski sestri v ambulanti hotela Terme.

Ambulanto za alternativno medicino vodi Dr. Vesna Baburak-Grakalič, ki že 10 let dela na tem področju z izredno dobrimi rezultati. Ambulanta obratuje vsak dan od 8. do 14. ure. Potrebno je predhodno telefonsko naročilo pri dr. V. B. Grakalič.

Hišna rehabilitacija — je novost na Slovenskem. Strokovno kineziterapijo, ročno masažo, fizikalno-revmatološke preglede vrhunskih strokovnjakov izvajamo na vašem domu po predhodni telefonski prijavi pri dr. V. B. Grakalič.

Vse informacije: v zdravstveni službi Term Čatež na telefon 0608 62-110 (interna 05 oz. 75).

Republika Slovenija
OBČINA SEVNICA
SEKRETARIAT ZA VARSTVO OKOLJA
IN UREJANJE PROSTORA

Številka: 362-2/91-3
Datum: 16. 10. 1991

Sekretariat za varstvo okolja in urejanje prostora občine Sevnica objavlja na podlagi 27. člena Pravilnika o družbeni pomoči iz sredstev solidarnosti v stanovanjskem gospodarstvu v občini Sevnica

NATEČAJ

za pridobitev stanovanjske pravice na naslednjih stanovanjih, na področju Krmelja:

1. Krmelj 20, stanovanje št. 6 — trisobno stanovanje v izmeri 69,86 m²
2. Krmelj 86 a, stanovanje št. 9 — enosobno stanovanje v izmeri 30,89 m²

Obrazce vloge in vse potrebne informacije dobite na Sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora, soba št. 12. Vloge bomo sprejemali do vključno 1. 11. 1991.

Kmečke dobrote na stojnici

Predstavile so se preproste kmečke ženske

V času tedna otroka so se z različnimi dobrotami na stojnici v središču Novega mesta predstavile tudi kmečke ženske. Prihajale so iz različnih krajev. Mimoidočim so ponujale pecivo, ki so ga na izviren način pripravile po receptih naših babic in prababic.

Stojnica z dobrotami, ki so jih pripravile kmečke ženske, je bila prijetna popestritev prireditve ob tednu otroka in možnost, da se predstavijo tudi ženske iz oddaljenih in hribovskih predelov. Tudi te ženske imajo smisel za lepo in dobro, vendar zaradi odmaknenosti za to vedo le njim najbližji. Zato gre vsa zahvala pobudniku za tovrstno predstavitev.

Tudi tako bomo še bolj kot do sedaj ohranjali izročilo naših dedov. Žal se premalo zavedamo bogastva in lepote naše ljubljene domovine.
MARIJA ZUPANČIČ-GNIDOVEC

ELEKTROTEHNA SET

30% popust

v prodajalnah ELEKTROTEHNE

v Novem mestu, Črnomlju, Metliki, Sevnici, Krškem, Brežicah, ...

za kompletni program **BLACK&DECKER**

Pohitite, popust velja

samo do

30. oktobra!

Odslej tudi v Leskovcu.

Milan Skobe
MDB 9, 68273 Leskovec
pri Krškem

Revoz d.d.

15.10.1991 je Milan Skobe (AVTO-MAX) v Leskovcu pri Krškem odprl nov pooblaščen servis **Renault**.

Ob tej priložnosti mu iskreno čestitamo!

Renault

SERVIS

RENAULT

Avto življenja

tedenski koledar

Četrtek, 24. oktobra — Dan OZN
Petek, 25. oktobra — Darinka
Sobota, 26. oktobra — Lucijan
Nedelja, 27. oktobra — Rastko
Ponedeljek, 28. oktobra — Tadej
Torek, 29. oktobra — Ida
Sreda, 30. oktobra — Doroteja

LUNINE MENE
30. oktobra ob 8.11 — zadnji krajec

kino

BREŽICE: 25. in 26. 10. (ob 20. uri) francoski zgodovinski film Cyrano de Bergerac. 27. (ob 18. in 20. uri) ameriški akcijski film Ulični policaj. 29. in 30. 10. (ob 20. uri) ameriška komedija Biznismen iz zapora.

ČRNOMELJ: 24. 10. (ob 19. uri) ameriški vojni film Pridi pogledat raj.

25. 10. (ob 20. uri) ameriški erotični film Karin in Barbara super zvezdi. 27. 10. (ob 18. in 20. uri) ameriški film Oskar je kriv za vse.

KRMELJ: 26. 10. ameriški akcijski film Tanka črta smrti.

KRŠKO: 24. 10. (ob 19. uri) javna radijska oddaja. 25. 10. (ob 21. uri) nemški erotični film Sladkorček. 27. 10. (ob 18. uri) ameriška ljubzenska komedija Ljubim te do smrti.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 24. in 25. 10. (ob 17. uri) ameriška komedija Nič ne vidim, nič ne slišim. 24. in 25. 10. (ob 19.15) ameriški verski film Jezus iz Nazareta, 2. del. 26., 27. (ob 17. uri) ter 28. 10. (ob 18. in 20. uri) ameriški akcijski film Delta Force, 2. del. 26. in 27. 10. (ob 19.15) ameriški verski film Deset zapovedi, 2. del.

SEVNICA: 25. in 27. 10. ameriški akcijski film Tanka črta smrti.

kmetijski stroji

IMT 577 poceni prodam ali menjam. 85-734. 6028
TRAKTOR TV 523 prodam. 49-148. 6055
TRAKTOR ZETOR 6718 in kiper prikolico, nosilnosti 4,1 t, prodam ali zamenjam. (068)86-181. 6091

kupim

OBHRANO SADJE različnih vrst, za predelavo, kupim. (061)867-110.

motorna vozila

ZASTAVO 750, letnik 1980, prodam. Sajovic, Češča vas 23, Novo mesto. 6012
JUGO KORAL 45, letnik 1989, 11000 km, prodam. 87-188. 6014
GOLF DIESEL, letnik 1986, prodam. 43-538. 6015
OPEL KADETT 1,3 S, letnik 1984, prodam. 84-334. 6016

Akumulatorji Vesna, Maribor, z dveletno garancijo Primer 12 V, 97 ah, 2650,00, 12 V, 135 ah, 3548,00, gume in rezervne dele za traktorje nudi Agroizbira Kranj, tel. 064-324-802.

JEEPP MAHINDRA, letnik 1970, zaprt, registriran, prodam. (068)65-718. 6020
GOLF JGL, 1981, prodam. Janko Dvojmoč, Ivanjše 1, Kostanjevica. 126 P, letnik 1983, prodam. Zinka Žunič, Kristanova 32, Novo mesto. 25-468. 6026
JUGO 45 E, 1986/10, čoln kanu (Novoles) tip Klen in Z 101 GT 55, letnik 1985, prodam. 27-186. 6029
R 4, marec 1987, prodam. 22-985, popoldne. 6030
126 P, avgust 1986, lepo ohranjen, ugodno prodam. 25-986, popoldne.
OLTCIT CLUB 11 R, nov, ugodno prodam. 25-986, popoldne. 6032
R 4 GTL, letnik 1989, dobro ohranjen, prodam. (068)23-684. 6033
Z 126 P, avgust 1989, ugodno prodam. (0608)61-526. 6035
JUGO 45 A, letnik 1986, 40000 km, registriran do 10/92, prodam. Milan Račič, Vihre 2, Leskovec pri Krškem. Z 850, december 1983, 59000 km, prodam. 24-195. 6039
R 4, letnik 1989, prodam. Vel. Cikava 12, Novo mesto. 27-810. 6041
TRABANT 601, letnik 1985, motokros, letnik 1990, in motor Kawasaki 60, zelo ugodno prodam. 27-987. 6042
FIAT 126 P, letnik 1987, prodam. (0608)69-177. 6043
126 P, letnik 1978 in 126 P, letnik 1979, prodam. 42-575. 6047
NOV GOLF DIESEL in zastavo 101, letnik 1988, prodam. 20-534. 6050
MZ ETZ 250, letnik 1987, registriran, dodatno opremljen, prodam za 1000 DEM. (068)24-738, popoldne in 50-113, popoldne. 6051
JUGO KORAL 55, letnik 1989, odlično ohranjen, garažiran, 21.000 km, prodam. (068)52-415. 6064

R 4 GTL, letnik 1988, registriran do 8/92, in olciti 11 RL, nov, prodam. Možnost obročnega odplačevanja. (068)24-865. 6065

R 18 TLJ, 9/87, prodam ali menjam. Alojz Štine, Nad mlino 57, Novo mesto. 6066

JUGO 55 KORAL, december 1989, ugodno prodam. 28-533. 6060

R 5 GTS, 1400 ccm, 10/87, z dodatno opremo, prodam. 26-285. 6061

JUGO 55 AX, letnik 1988, prodam. dopoldne (068)23-118 int. 54 ali (0608)69-649, popoldne. 6062

R 4 GTL, letnik 1986, ugodno prodam. (068)76-009. 6063

OPEL VECTRO 1,6 IGL, novo, prodam. (068)25-909. 6066

FIAT 132, letnik 1978, prodam za 2.200 DEM in golf diesel, letnik 1987, odlično ohranjen, prodam za 12.700 DEM. 28-793 ali 23-012. 6067

ZASTAVO 128, december 1985, ugodno prodam. 20-476. 6068

GOLF JGLD, letnik 1984, prodam. Franc Jerman, Jelše 3, Otočec. 6069

ZASTAVO 850, letnik 1985, prodam. 45-453, popoldne. 6070

JUGO 45, letnik 1984, prodam. Robi Rukše, 85-732. 6072

ZASTAVO 101 SKALA, letnik 1989, prodam. Informacije po (068)22-670, popoldne. 6075

GOLF 1300 BISTRO, letnik 1989, prodam. 25-140, od 8. do 17. ure.

TOMOS 14 M, letnik 1987, ugodno prodam. Rajko Juršič, Veliki Cerovec 31, Novo mesto. 6078

Z 101, letnik 1988, registrirano do 9/92, dobro ohranjeno, prodam za 3900 DEM. 25-500. 6081

R 4, oktober 1987, registriran do oktobra 1992, dobro ohranjen, in 10 m3 drv prodam. 65-624. 6083

Z 750 LE, letnik 1985, 63000 km, prodam. 23-719. 6084

Z 750, junij 1985, ugodno prodam. 76-067. 6085

126 P, letnik 1989, registriran do maja 1992, prodam. 42-376. 6086

R 4, nov, ali fiat 126 P, letnik 1990, prodam. 25-426, ali popoldne 23-404.

OPEL KADETT C, registriran do 3/92, odlično ohranjen, prodam. (0608)75-806. 6088

SAAB 95, letnik 1974, registriran do 10/92, ugodno prodam. Kopina, Cesta herojev 32, Novo mesto. 6094

LADO RIVA 1300, novo, ugodno prodam. (068)86-147. 6095

Z 128, 1990/3, ali jugo 45, letnik 1988/8, ugodno prodam. 86-114.

ZASTAVO 101 COMFORT, letnik 1980, prodam. Strajnar, Vrh 19, Sentjernej, 42-347. 6097

KOMBI ZASTAVA AF, 10/82, ugodno prodam ali zamenjam. 21-114. 6099

MINI 1000, letnik 1978, registriran do 6/92, obnovljen, prodam. Milke Šobar 21 (Šmihel), Novo mesto. 6100

OLTCIT ugodno prodam za 6800 DEM. 25-259. 6103

GOLF JGL, letnik 1985, in Z 128, letnik 1990, prodam ali menjam za cenejšo vozilo. (0608)60-039, int. 222, dopoldne. 6104

R 4 GTL, november 1989, prodam. Cena po dogovoru. (0608)60-356.

JUGO 55, letnik 1989, prodam. 85-024. 6106

GOLF, letnik 1979, 4 vrata, pravkar registriran, prodam. (068)44-313.

TOYOTA COROLLA, november 1990, 28.000 km, prodam. 26-023.

Z 128, staro dve leti in 10 mesecev, prodam. 27-297. 6109

obvestila

ŽALUZIJE, ROLETE izdelujemo in montiramo po konkurenčnih cenah. (068)44-662. 5887

ZOBNE PROTEZE VSEH VRST popravljam hitro in poceni. Delam tudi v soboto in nedeljo. Mestne njive 18, Novo mesto, tel. 21-916.

TRGOVINSKO PROJEKTIŠKO IN VEŠNINSKO PRAVO ZRNO PROJEKTIŠKO IN VEŠNINSKO PRAVO

Gmajna 6, RAKA Tel., fax (0608) 75-541

Cenjene krajane Rake in okoličane vabimo v našo na novo odprto trgovino na »RANČU«.

V naši trgovini boste lahko dobili vse za svojo kmetijo in gospodinjstvo.

Za obisk se priporoča trgovinjenje ZRNO Raka

KALUPE za izdelavo jasic, okrasnih sveč, kipcev in betonskih izdelkov izdelujemo. (061)728-015. 6021

NOVOTEHNA

obvešča potrošnike gospodinjstevskega plina in tehničnih plinov, da lahko dostavo plina na dom naročijo

do telefonu 22-301. Se priporoča NOVOTEHNA, poslovatnica 4, Cikava.

kamen keramika beton

TRAJNI MATERI ALI?

nagrobniški spomeniški plošče stane mizne plošče

SILIFOB

podaljšuje trajnost prozorna silikonska zaščita za marmor, beton in neglazirano keramiko

TKK SRPENICA Tel:065/89-610

DABA

Zagotovljen uspeh in najnižje cene!

Začetek tečaja iz cestnoprometnih predpisov za voznike osebnih avtomobilov v ponedeljek, 4. novembra, ob 16. uri v Gostinski šoli v Ulici talcev 3, v Novem mestu.

Informacije: tel. 25-580

VEDEŽEVALKA v Novem mestu 31. 10. 1991. Naročila na tel. (065) 26-839.

Sedaj je pravi čas!

— Novo, učinkovito sredstvo proti voluharju, poljskim mišem in ostalim škodljivcem.
— Komplet vsebuje 7 vložkov.
— Pošljemo po povzetju.
— Cena kompleta 150 SLT + poština.

Naročite lahko pri JURMAN, H. Starihe 12, 68340 Črnomelj ali na tel. 52-888 in 51-696.

UGODNO

Razprodaja v trgovini »IRIS«

— otroške hlače že od 170 SLT dalje,
— otroške trenirke od 370 SLT,
— otroške maje od 280 SLT,
— m. hlače (jeans, zamet) od 500 SLT,
— otroške tenis copate (krznena podloga) 500 SLT,
— perilo po nizkih cenah.

Možnost plačila s čeki na 2 — 3 obroke.

Priporoča se trgovina »IRIS« v Gotni vasi.

Bliža se čas kolin in še ne veste, kje boste dobili čreval? Od 21. oktoba naprej lahko vse vrste naravnih črev dobite na ljubljanski tržnici (v pokritem delu).

Se priporočamo!

ČREVARSTVO MAJER Goričica 1c pri Ihanu Domžale tel. (061) 722-263

IZDELAVA IN MONTAŽA: lesnih

— stenskih oblog
— pregradnih sten
— balkonskih in stopniščnih ograj
— vseh vrst pohištva

ANDREJ STRAŠEK
Novo mesto
Belokranjska 11
Telefon: (068) 20-278

prekllici

ALOJZIJA LUZAR, Dol. Brezovica 19, Sentjernej, prepevujem Karlu Kanužarju iz Suhadola vsako sečnjo po mojih parcelah v Suhadolu. Če tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala. 6080

posest

ENOSTANOVANJSKO HIŠO, z dvema lokaloma, v centru Mokronoga, ugodno prodam. (061)348-990, zvečer. 6006

GRADBENO PARCELO v Krškem prodam. (0608)33-905, po 12. uri. 6019

HIŠO v Novem mestu prodam. 28-844. 6019

VINOGRAD z zidanico na lepi točki lčkua prodam. 45-448. 6022

NOVO!

Ste v stiski s časom? Preutrujeni in prenapeti? Vaše težave se bodo razblistale kot milni mehurček! Od danes naprej:

— kozmetika obraza in masaža

NA DOMU

Pokličite nas in radi vam bomo ustregli!

Beauty free Center, Novo mesto, tel. (068) 20-274.

Sindikato vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije — Območni odbor za Dolenjsko in Belo krajino

razpisuje prosta dela in naloge sekretarja

z nepolnim delovnim časom (višješolska ali visokošolska izobrazba). Kandidati morajo: — poznati problematiko vzgoje in izobraževanja, — imeti sposobnosti za usmerjanje in organiziranje sindikalnega dela.

Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta. Razpisno delo je mogoče opravljati takoj. Kandidati naj v 8 dneh po objavi razpisa pošlje prijave na Društveni trg 2, Novo mesto, s pripisom za SVIZ. Prijavljeni kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po odločitvi.

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO

n. sub. o. 68000 Novo mesto Gubčeva 15 Telefon: h.c. 068 21-065 odkupuje

VSE VRSTE GOZDNIH SORTIMENTOV (hlodi, drogovi, celuloza, jamski les, prostorninski les, drva in ostale sortimente)

od 21. 10. 1991 PO NOVIH — VIŠJIH ODKUPNIH CENAH.

Informacije za posamezna področja so: — Črnomelj tel. 51-147 — Novo mesto 21-125 — Straža 84-527 — Trebnje 44-069 — Komericalna služba Novo mesto 21-913.

Odkup vse vrste po standardu gozdnih sortimentov in ga vršijo strokovno usposobljeni odkupovalci Gozdnega gospodarstva Novo mesto.

Se priporočamo!

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: Dolenjski list Novo mesto, p.o. UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in direktor), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Breda Dušič-Gornik, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc in Ivan Zoran.

IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 30 SLT, naročnina za 4. trimesečje 390 SLT; za družbene skupnosti, stranke, delovne organizacije, društva ipd. 780 SLT; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (ali druga tuja valuta v tej vrednosti) na leto.

OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 400 SLT, na prvi ali zadnji strani 800 SLT; za razpise, licitacije ipd. 450 SLT. Mali oglasi do deset besed 350 SLT, vsaka nadaljnja beseda 35 SLT.

ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto).

NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propaganda in fotolaboratorij 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006; računovodstvo 22-365, telefax: 24-898. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi ustreznega republiškega odloka (Uradni list Republike Slovenije, št. 7/91) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: Grafika Novo mesto, p.o. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

CVETLIČARNA PENE, Cikava 43, Grosuplje, (061)771-547, nudi poročne šopke, avto šopke, aranžiranje, slavnostne in žalne Ikebane, žalne vence, lončnice, rezano cvetje. Sprejema naročila za 1. november. Pridite, ne bo vam žal! 6076

CENJENI POSESTNIKI GOZDOV!

Obveščamo vas, da odkupujemo za potrebe proizvodnje za izvoz:

— bukove in hrastove hlode
— bukove in hrastove deske
— bukove in hrastove gredice.

Nudimo vam aktualne cene in plačilo po dogovoru. Za informacije pokličite na telefon št. 0608 60-030 ali 068 27-012!

ZAHVALA

Delo, trud in trpljenje tvoje je bilo življenje. Bolečine hude si prestal, zdaj boš v grobu mirno spal.

V 80. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat, stric

JOŽE KOS

z Velikega Kala 18

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, ki so nam izrekli sožalje in darovali cvetje ter pokojnega tako številno pospremili k večnemu počitku. Zahvaljujemo se tudi gasilskim društvom Mirna Peč, Globodol, Hmeljčič, Štaterberg, ZB NOV, govornikom za poslovilne besede ter g. župniku za lepo opravljen obred. Posebna zahvala velja vaščanom Vel. Kala in Orkljevca ter osebju Splošne bolnišnice Novo mesto.

Žalujoči: vsi njegovi

HIŠO z vrhom v Gor. Vrhpolju 51 prodam ali dam v najem. Informacije na naslovu: Jožica Grčar, 63303 Gomilsko 3.

DRUŽINSKO HIŠO na Grmu, z garažo in velikim vrtom, v odličnem stanju, prodamo. Ponudbe na ☎ (061)326-084.

STAREJŠO HIŠO in 10 a zemlje v Rodinah pri Črnomlju prodam. Dostop možen z vsakim avtomobilom. Ogled vsak dan. ☎ 51-018. 6057

V DOLENJSKIH TOPLICAH, 150 m od centra na Gregorčičevi cesti, prodam kaščo in zazidljivo parcelo. ☎ (061)324-490. 6058

HIŠO v Črnomlju, novo, prodam. ☎ 27-297. 6071

VINOGRAD (7 arov) v starem Ljubnu prodam. ☎ (068)86-181. 6090

prodam

FOTOKOPIRNI STROJ Nashua (s sortirko) prodam. ☎ (068)22-410 (int. 227) in 28-694 (popoldan).

KUHINJO, rabljeno, prodam. ☎ (0601) 21-971. 6027

DVE KRAVI, breji, prodam. Franc Košir, Gornji Križ 2, Žužemberk. 6034

MIZARSKI STROJ za izdelavo opaža (debelinka, poravnalka), prodam. ☎ (068)45-541, po 16. uri. 6040

KUPERBUSCH in hladilnik zelo ugodno prodam. Matko, Stopiče 94, Novo mesto. 6052

TRAJNO ŽAREČO peč prodam. ☎ 84-650. 6054

ŠE NOV AGREGAT Tomos, 2 KW, ugodno prodam. ☎ 23-553. 6059

CO2 APARAT ISKRA ter avtogeni aparat za varjenje prodam. ☎ (0608)67-432. 6073

REGISTRSKO BLAGAJNO, elektronski pisalni stroj, malo rabljen, prodam. ☎ (068)21-661. 6079

PRODAM dve sobne peči na drva, dva sode za nafto, elektromotor za pralni stroj in diaporojektor. ☎ (0608)82-651.

PRODAM novo kuhinjo Gorenje (v embalaži), temen hrast, 40 % ceneje. ☎ (0608)61-846. 6092

RAZTEGLJIV KAVČ in dva fotelja, kot novo, temnejše barve, primerno tudi za reprezentančne poslovne prostore, prodam. ☎ (068)28-528. 6101

KRZNENO JAKNO — korejski pes, malo rabljeno, številka 36—38, ugodno prodam. Cena 5400 SLT. Informacije na ☎ (061)376-748. 6107

razno

MLAJŠO UPOKOJENKO, po možnosti z izpitom B kategorije, potrebujem za gospodinjstvo. ☎ (0608)33-905, po 12. uri. 6010

PRIKLJUČEK in številko za brezžični telefon oddam obrtniku. Šifra: «TELEFON». 6017

V VARTSTVO vzamem dva otroka. ☎ 25-492. 6045

DOBRO VPELJANO FOTOKOPIRNO v centru Novega mesta prodam. ☎ 23-917, popoldne. 6048

službo dobi

SPOSOBNIM KOMERCIALISTOM nudimo dobro plačano honorarno delo na terenu. ☎ (068)22-410 (int. 227) in 28-694.

PRIDNI IN NATANČNI ŠIVILJI iz Novega mesta nudim dobro plačano delo na dom. ☎ (061)486-653, v večernih urah. 6036

DEKLE za strežbo v gostilni, z delovnimi izkušnjami, zaposlimo. Hrana in stanovanje v hiši, OD po dogovoru. ☎ (068)58-227. 6038

ŽELITE ZASLUŽITI nekaj tisoč DEM za 2 do 3 ure dela dnevno? Oglasite se v nedeljo, 27. 10. 1991, ob 18. uri v gostišču na Loki v Novem mestu. 6046

DEKLE, ki ima veselje do dela v gostinstvu, takoj zaposlimo. Gostišče na Dvoru, ☎ (068)87-511. 6049

KAVA BAR »Pri slonu« zaposli fanta ali deklo za delo v strežbi. ☎ 25-901.

AKVIZITERSTVO — TEKSTIL. Če imate proste vikende in želite dober zaslužek, pokličite na ☎ (0608)75-663.

POTREBUJEM akviziterje za prodajo tekstila na terenu. Možna kasnejša redna zaposlitev. Informacije na ☎ 20-585.

STANOVANJE na Mirni, Zapuže 15, ugodno prodam. Informacije na ☎ (068) 47-253. 6099

SLOVENKI oddam sobo s souporabo kuhinje in kopalnice. Naslov v oglašnem oddelku. 6018

STANOVANJE (37 m²) v Novem mestu, s centralno, telefonom, prodam. ☎ 26-352. 6025

STANOVANJE v okolici Šentjerneja iščem. ☎ 73-198. 6074

ODDAM centralno ogrevano sobo v centru. ☎ 22-671. 6093

NUJNO ISČEM v Novem mestu ogrevano sobo ali stanovanje s posebnim vvhodom. ☎ 25-072. 6098

MLAD AMERIČAN išče kompletno opremljeno stanovanje v bližini Krškega ali Novega mesta. Kovačič, ☎ (0608)21-621, int. 338. 6111

stanovanja

STANOVANJE v bloku oddam s 1. decembrom 1991. Pogoj: predplačilo. ☎ 20-374. 6007

PREPROSTO SOBO v Novem mestu ali bližnji okolici išče možki. Šifra: »DOBRO PLAČILO«. 6008

OSMRTNICA

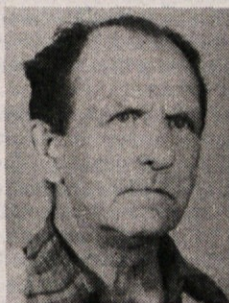
Sporočamo, da je umrl naš upokojenec

FRANC MOHAR

cestar

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

DELAVCI CESTNEGA PODJETJA NOVO MESTO

ZAHVALA

V 65. letu nas je zapustil naš oče in dedek

FRANC MOHAR

Zahvaljujemo se vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, posebno se zahvaljujemo Splošni bolnišnici Novo mesto — žilni oddelek in oddelek intenzivne nege, Zdravstvenemu domu Krško, posebno dr. Pogačarju, dr. Sprajcu in patronažni sestri Mojci, Cestnemu podjetju Krško, 25. Obm. ŠTO Brežice, Srednji šoli Krško, g. župniku iz Leskovca za opravljen obred ter vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 64. letu starosti nas je 11. oktobra za vedno zapustil

JOŽE ADLEŠIČ

iz Pobrežja pri Adlešičih

Najlepše se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste ga obiskovali v času boleznih in nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, osebju internega oddelka bolnice v Novem mestu in Zdravstvenega doma Črnomelj, posebno Mojci Tomc — Jurman za lajšanje bolečin, vsem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili k zadnjemu počitku. Posebna hvala govornikom Nadi Rožman in Janetu Starešiniču za ganljive besede slovesa, ženskemu pevskemu zboru Adlešiči za zapete žalostinke in župniku za opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njegovi

V SPOMIN

JANEZU VIDERVOLU

14. 10. 1989 — 1991
iz Rakitnice 58

V črni zemlji spiš, a vendar z nami še živiš.

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 78. letu nas je zapustila draga mama, stara mama, sestra in teta

IVANA STRAJNAR

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam izrekli sožalje in ji podarili cvetje, posebno pa še Edici Petruna in Tončki Grum. Hvala tudi kolektivoma KZ Trebnje in EIS Novoles Straža, pevcem in gospodu župniku.

Žalujoči: vsi njeni

Umril je naš sodelavec

LUDVIK GRM

dostavljač PTT pošiljk pri PTT enoti Vel. Loka

Od njega smo se poslovili v soboto, 19. oktobra 1991, na pokopališču v Sentlovrencu. Ohranili ga bomo v spominu.

PTT PODJETJE NOVO MESTO

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in teta

ALOJZIJA ILENIČ

iz Dobljč 27

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izraženo sožalje, darovano cvetje in spremstvo na zadnji poti. Iskrena hvala pevkam iz Dobljč, Tanji za besede slovesa in gospodu kaplanu za lepo opravljen obred.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Po težki in dolgotrajni bolezni nas je v 73. letu zapustila naša draga mama, stara mama, sestra, teta, svakinja in tašča

FRANČIŠKA BOLTEZ

roj. Žak, iz Črmošnjic 29

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste bili z nami v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali pokojni cvetje in svete maše ter jo tako številno spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo zdravnikom in sestram pljučnega oddelka za vso pomoč, tovarni Novoteks konfekcija, kurjačem novomeške bolnišnice in patronažni sestri Mariji Brađač za obiske na domu. Enako se zahvaljujemo tudi g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: sin Ivan, Jože, Cvetka, Jožica in Marija z družinami, sestri Pepca in Tina ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 80. letu nas je nenadoma zapustila naša draga, dobra mama, tašča, babica, prababica, sestra in teta

JULIJANA STOPAR

roj. Hrovat, z Drganjih sel 13

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v teh težkih dneh kakorkoli pomagali, pokojnici darovali cvetje in jo v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Hvaležni smo pevcem iz Žužemberka za ganljivo petje, govorniku, zastavošem in gospodu župniku za lepo opravljen obred. Vsem iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Žalost, solza, bolečina te zbudila ni, a ostala je tišina, ki močno boli.

V 58. letu starosti nas je brez slovesa in mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, stric in svak

ADOLF BABIČ

iz Gornjega Suhorja pri Vinici

Zahvaljujemo se dobrim sosedom, sorodnikom in prijateljem za darovano cvetje in izrečeno sožalje. Posebna zahvala velja Rudniku rjavega premoga Kanižarica za organizacijo pogreba. Iskrena hvala sodelavcem DSO Črnomelj, delavnicam Integral Črnomelj ter GD Zapudje. Hvala tudi pevcem iz Dragatuša ter obema govornikom za poslovilne besede pred domačo hišo in ob odprtem grobu. Zahvaljujemo se tudi duhovniku za lepo opravljen obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Toliko je lepih stvari, pa ne veš zanje...
Toliko je lepih misli, pa so le sanje...
Toliko je lepih dni, pa odidejo kdove kam,
pa si vendar na večer življenja sam.

V 52. letu življenja nas je nepričakovano zapustil naš dragi

STANE DRAŽUMERIČ

iz Nove Loke, Črnomelj

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam stali ob strani, nam kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni sorodnikom, dobrim sosedom za nesebično pomoč, prijateljem, gospodu župniku za opravljen obred, govorniku Jožetu Prhnetu, pevkam iz Dobljč, kakor tudi kolektivom Gostinstvu Črnomelj, Beti Črnomelj, Gostinstvu Metlika, Gorjanci Novo mesto, Iskrj Črnomelj in Semič, Beltu Črnomelj, Društvu invalidov Črnomelj.

Zahvaljujoči: žena Štefka, hčeri Erika in Stanka ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Tvoje truplo zemlja krije,
v temnem grobu mirno spiš,
tvoje srce več ne bije,
bolečin več ne trpiš.

V 87. letu starosti je umrla naša draga mama, stara mama, prababica, sestra in teta

MARIJA HUDOKLIN

roj. Jaklič, iz Gor. Vrhpolja 10

Ob boleči izgubi naše mame se iskreno zahvaljujemo sosedom, vaščanom, sorodnikom, prijateljem in vsem, ki so nam v teh trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, darovali cvetje, sveče in maše ter pokojno v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo dr. Totovi, pevcem za zapete žalostinke, Ivanki Boltez za poslovilne besede ob odprtem grobu in gospodu kaplanu za lepo opravljen obred.

Vsi njeni

Darja Horvat

Po slovenski vojni, v kateri je v prvih dneh Darja uradovala od doma, ker je staknila pljučnico, in v kateri so se srečali predvsem s poizvedovalnim delom ter z zagotavljanjem oblačil za prebegle vojake, jim je zdaj že tedne glavna preokupacija begunstvo. Zbiralne akcije, ki so bile včasih redno enkrat letno, imajo zdaj nonstop, poleg oblačil pa zbirajo še mnoge druge stvari, od plen in zdravil naprej. Darja Horvat pravi, da so se vsi skupaj hoče noče hitro prilagodili novim razmeram in da je zelo dobro steklo sodelovanje s Centrom za socialno delo, Karitasom, občino, člani predsedstva in drugimi pri sprejemanju beguncev (med katerimi so taki, ki so hvalježi že za vsako tople besedo do takih, ki mislijo, da jim najprvrstnejša pomoč pripada), pri organizaciji vrta in šole v begunskem centru itd. Z zadovoljnostjo je z velikim odzivom ljudi in podjetij na prošnje za pomoč, če pa jim česa zmanjka, se zvečer odpravi po Straži, kjer jo vsi poznajo in nabere najnujnejše za nov dan na Rdečem križu. Ves čas pa ji je težko, ko vidi, da so na seznamu gostiteljev beguncev družine, ki so že same na robu preživetja in s slabšim standardom, kot ga imajo begunci na Otočcu, zaradi česar upa, da bodo le uredili kakšne pomoči za te družine. Težko ji je, ko vidi, da ljudje pogrešajo hrvaško skrb zase in misli, da bi v hrvaško-slovenskih odnosih na neki višji ravni in odgovorni v Ljubljani morali hitreje urejati probleme statusa begunca, odpiranja begunskih centrov ipd. Zda so bremena preveč preložena na občine.

Darja Horvat, ki jo delo kar preveč odteguje od družine, upa, da se bodo sedanje razmere vendarle čimprej umirile in da se Rdeči križ loti svojih ustaljenih nalog. Med prvimi bo izobraževanje prebivalstva, saj se je pokazalo, da je nekatera znanja nujno treba obnoviti. Po šolah naj bi spet peljali razne aktivnosti za mlade člane, dali poudarek krvodajalstvu, pomnožili tečaje prve pomoči itd. Dela je, skratka, veliko, veliko pa se da dobroga in koristnega tudi narediti, je prepričana Darja Horvat.

Z. LINDIČ — DRAGAŠ

Hrvaška kriminalka v Sloveniji

Do incidenta ob meji pri Žuničih v Beli krajini med dvema oboroženima hrvaškima skupinama je prišlo zaradi afere s preprodajo orožja, v katero naj bi bili vpleteni tudi vidni hrvaški politiki

ŽUNIČI — V Žuničih, obmejni vasi ob Kolpi v črnomaljski občini, se je zadnjo soboto zgodil nenavaden incident. Le malo je manjkalo, da ni prišlo do streljanja med dvema skupinama oboroženih hrvaških enot. Nehote je bila v vso stvar vpletena tudi slovenska policija. Po dosedanjih izsledkih oziroma po zatrjevanju »prebegle« hrvaške skupine je v ozadju preprodaja orožja iz zavzetih skladišč jugoslovanske armade na Hrvaškem, v katero naj bi bili vpleteni tudi nekateri visoki hrvaški politiki oziroma njihovi sorodniki, med drugimi tudi sin nekdanjega hrvaškega notranjega ministra Josipa Boljkovca.

Srhljiva zgoiba v Žuničih, kjer most čez Kolpo povezuje Slovenijo s Hrvaško, pa je potekala takole. V soboto malo pred tretjo uro popoldne sta čez most na slovensko stran pridvela dva avtomobila, terenski in osebni, in iz njiju so poskakali štirje hrvaški gardisti in štirje pripadniki hrvaškega ministrstva za notranje zadeve, bolj znani kot mupovci. Obmejni policist je sicer skušal stvar urediti po predpisih, vendar je osem oboroženih ljudi bliskovito zavzelo položaje na slovenski strani in orožje upeirilo na hrvaško stran Kolpe. Naš policist je od njih zvedel le, da jih preganjajo mupovci, ki jih hočejo pobiti.

In res je v istem hipu pripeljal kombi in iz njega so poskakali oboroženi mupovci, se vrgli v jarke in orožje upeirili na slovensko stran, na položaje svojih kolegov po orožju, a očitno nasprotnikov. Vtem je eden od gardistov na slovenski strani z orožjem prisilil slovenskega policista Petra Bukovca, da ga je kot živ ščit varoval, ko se je čez mejo pogajal s sovražno zasledovalsko skupino mupovcev, katerih naloga naj bi bila ubežnike zajeti ali celo pobiti. Vtem je na mejo že prišla črnomaljska policijska okrepitev, tam pa se je znašel še neki Hrvat, ki je trdil, da je načelnik sekretariata za notranje zadeve Karlovac. S skupnimi močmi so stvar toliko pomirili, da med sovražnima hrvaškima skupinama ni prišlo do streljanja. Karlovški načelnik je mupovcem na hrvaški strani ukazal, naj se umaknejo, slovenska policija pa je osmerico gardistov in mupovcev na naši strani razorožila in odpeljala v Črnomelj. Tam so jim povedali, da so štirje od njih pripadniki hrvaške garde in da pripadajo posebni enoti v Kumrovcu, ostali štirje pa da so mupovci iz policijske postaje v Veliki Gorici. Mupovci iz te zajete skupine se naj bi po njihovem pripovedovanju pridružili gardistom, ki bi jih po ukazu morali pobiti, a tega zločina niso hoteli storiti.

Hrvaško obrambno ministrstvo naj bi zahtevalo, da gardisti za vsako ceno preprečijo preprodajo orožja iz zaplenjenih skladišč jugoslovanske vojske, s čemer se naj bi ukvarjali ljudje iz Velike Gorice, v ta nečeden posel pa naj bi bili vpleteni tudi nekateri visoki hrvaški politiki in njihovi sorodniki. Eden od zajetih gardistov je v Črnomlju povedal, da je njegova enota v okviru te akcije aretirala tudi sina nekdanjega hrvaškega notranjega ministra Josipa Boljkovca, ki da je tudi vpleten v preprodajo orožja. Zaradi tega naj bi po zatrjevanju tega gardista prišlo do spora med gardisti in mupovci, kar je privedlo do ukaza, naj mupovci likvidirajo posebno enoto garde, tako da ti nečedni posli ne bi prišli na dan.

Iz Črnomlja je poveljnik gardistov Filipović po telefonu klical hrvaškega obrambnega ministra Šuška, zvečali so ga z nekim drugim človekom, s katerim pa ni hotel govoriti. Poklical je tudi na svojo komando v Kumrovcu in svoji enoti naročil, naj njega in njegove tovariše oborožena in pripravljena pričaka na meji pri Bregani, kamor so jih naši policisti nameravali prepeljati iz Črnomlja. Od tam naj bi ta »črnomaljska« skupina v spremstvu in varstvu svojih tovarišev, gardistov specialcev iz Kumrovcu, krenila v Zagreb, kjer naj bi dokončno razčistili to zamotano zgodbo, polno nečednosti in skorajda neverjetni kriminalnih vložkov, ki smo jih bili doslej vajeni samo iz filmov. Očitno pa resničnost res prekaša fantazijo.

V soboto malo pred šesto uro zvečer so naši policisti osmerico hrvaških gardistov in mupovcev na slovensko-hrvaški meji na Bregani vrnili njihovo orožje in se razšli. Morda bomo celo kdaj zvedeli, kako se je stvar odvijala naprej na Hrvaškem.

DOBER »ŠPIL« — No, končno se zopet predstavil bend, vreden tega imena. Fantje, po imenu PARNI VALJARI, in italijanski kolegi (»hard-rockletali pa celo »soft-metalci«) FOXYLADY so naredili dober »špil«. Zaslugo bi pripisal Zagrebčanom, saj so z bolj pristopno glasbo in z enkratnim nastopom Akija (pevca) poželi maksimalno pohvalo. Edina stvar, ki me je motila, pa bil slab zvok, ki je zvenel neprofesionalno, agresivno... Kljub slabi tehniki so Zagrebčani dokazali vrhunsko kvaliteto, vredno ogleda. (Besedilo in foto Marko Zajc)

V Gradu ni več izgube

Črnomaljska Restavracija grad je v zasebnih rokah

ČRNO MELJ — Spomladi je črnomaljsko Restavracijo grad v najozjem središču tega belokranjskega meta vzel v najem dotedanji vodja tega gostinskega lokala Jože Žagar. Z lastnikom, podjetjem Gostinstvo Črnomelj, je Žagar sklenil 10-letno najemno pogodbo. Žagar se je obvezal tudi, da bo najmanj pol leta obdržal vseh 11 zaposlenih. Najemnina za Restavracijo grad pa znaša 3.300 nemških mark po borznem tečaju. In kakšno je stanje v tem lokalu po pol leta?

»Izgube ni, kot je bila prej, kakšnega posebnega dobička pa tudi ne,« kratko oceni Žagar. »Zelo velik strošek je najemnina 3.300 nemških mark, kar predstavlja več kot pol bruto osebnih dohodkov vseh zaposlenih. Poleg tega bil objekt, ki obsega restavracijo, bife, poletni vrt in disko v kletnih prostorih, potreben precej izboljšav in popravil, takega vlaganja pa za sedaj ob vseh stroških nikakor ne zmorem. Seveda se pri prometu pozna težka situacija, kupna moč pada in ljudje ne zahajajo več toliko v gostinske lokale ali vsaj ne trošijo več toliko. Ko sem šel v to, sem vedel, da bodo prva leta težave, tako da sem sedaj zadovoljven že, če ni izgube.«

Žagar je takoj, ko je prevzel Restavracijo grad, povečal kuhinjo, kuha tudi za Teritorialno obrambo in hrano razvažajo po položajih enot TO. Po njegovih besedah skuhajo sedaj več hrane, potrebnija pijača pa je ostala nekako na prejšnji ravni. V restavraciji je prostora več kot dovolj, z vrtno vred ima kakih 200

hodom vseh zaposlenih. Poleg tega bil objekt, ki obsega restavracijo, bife, poletni vrt in disko v kletnih prostorih, potreben precej izboljšav in popravil, takega vlaganja pa za sedaj ob vseh stroških nikakor ne zmorem. Seveda se pri prometu pozna težka situacija, kupna moč pada in ljudje ne zahajajo več toliko v gostinske lokale ali vsaj ne trošijo več toliko. Ko sem šel v to, sem vedel, da bodo prva leta težave, tako da sem sedaj zadovoljven že, če ni izgube.«

Žagar je takoj, ko je prevzel Restavracijo grad, povečal kuhinjo, kuha tudi za Teritorialno obrambo in hrano razvažajo po položajih enot TO. Po njegovih besedah skuhajo sedaj več hrane, potrebnija pijača pa je ostala nekako na prejšnji ravni. V restavraciji je prostora več kot dovolj, z vrtno vred ima kakih 200

Jože Žagar

sedežev in brez težav postrežejo s hrano in pijačo toliko gostov. Po kapaciteti je Restavracija grad največji lokal v Črnomlju, nima pa prenočišč. »Žal je domači turizem z večjimi skupinami skoraj povsem zamrl, tako da sem v prvi vrsti odvisen od domačih in redkih prehodnih gostov. Na dan pripravimo okoli sto dopoldanskih malic, ob petkih je na jedilniku tudi divjačina, ob sredah pa odojek, pečen v krušni peči. Pečemo pa tudi pizze, ki jih je moč naročiti po telefonu, in v Črnomlju jih dostavimo tudi na dom.«

SEJEM CVETJA IN SVEČ

NOVO MESTO — Od ponedeljka 28. oktobra do 1. novembra bo na Glavnem trgu tradicionalni sejem, namenjen dnevu mrtvih. Poleg vseh vrst rož bo mogoče dobiti prav vse za ureditev grobov. Tisti z malo ustvarjalnega duha si bodo lahko izbrali vse potrebno in si tako cenejšo košarico s cvetjem naredili kar doma. Poleg vseh vrst sveč in lučk bo na trgu v teh dneh dobiti tudi okrasni pesek in zemljo.

POMOČ BIHARJEVIM ČETVERČKOM

NOVO MESTO — Biharjev četverčki lepo napredujejo. Pri rojstvu najlažji s težo že dohiteva naprednejši krepkejši bratca. Ta čas se je mamica že toliko opomogla, da je pričela z dojenjem, navdse pa si želi domov. Seveda bo treba na odhod iz novomeške porodnišnice še nekaj časa počakati, vsaj toliko, da bodo male štrčke stare mesec dni. Danes so stari že 24 dni. Tudi ta teden se je oglasilo nekaj dobrotnikov. Predstavnik krajevne skupnosti Center so Damijani izročili spominsko uro s posvetilom in 20.000 tolarjev. Na obisku je bila tudi revija Jana, ki bo o novomeških četverčkih pisala v eni od naslednjih števil. Oglasili so se predstavniki podjetja Eksport-import »Dvojka« iz Dolenjskih Toplic in prinesli ženske škornje za Damijano. O večerajšnjem obisku predstavnikov Gorenja iz Velenja pa bomo pisali v naslednjem Dolenjskem listu.

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Bodo prižgali javno razsvetljava v Semiču? — Na kmetih niso zadovoljni z odvozom odpadkov — V Žužemberku zdravnik službeni avto uporablja v privatne namene — Trajna na račun Rdečega križa — Šolarji požigali na Hmeljniku — Kmalu novosti na kabelski televiziji

NOVO MESTO — Pretekli četrtek dežurnemu ni bilo dolgčas, nasprotno! Gospa Cimermančičeva iz Semiča prosi Dolenjski list, da ji tudi letos pomaga prižgati javno razsvetljava na bližnjici, ki vodi na semiško železniško postajo. Lani je bilo potrebnih le nekaj stavkov, pa je javna razsvetljava gorela celo zimo. Škoda, da je odgovorne za to posebno opozorjati po tej poti. Očitno sami ne vstajajo ob štirih zjutraj in v temi ne tipljejo 200 stopnic, kolikor jih vodi navkreber med vinogradi.

Dva klica stabila na račun novomeške Komunele. Bralka iz Koštalove ulice v Novem mestu pravi, da od komunalnega podjetja zadnje čase dobi preveč položnic, po njenem najbrž zato, ker njihovo delo poteka precej neorganizirano in večkrat kaj naredijo tudi brez potrebe. Občan Šinkovec iz Zagrada pri Škocjanu se ne strinja z odvozom smeti. Pravi, da Komunala prihaja v njihovo vas po prazne posode za smeti, saj se na kmetih skorajda vse po-

rabi. Po njegovem bi bilo za okolje bolj in lepše, če bi namesto tega asfaltirali cesto od Škocjana do Zbur in bi naš župan Dvornik v svojem mandatu prerezal tudi kakšen trak na otvoritvi. Morda bi se potem manjkral znašel v tej in obrekljivih rubrikah Dolenjskega lista.

Stalni sodelavec, ki se predstavlja kot Žužemberčan, (seveda njegov naslov hranimo v uredništvu), je tokrat obrekoval žužemberškega zdravnika dr. Kocutarja. Že dalj časa ga opazuje, za kaj in kako uporablja službeni avto. Vozi pevce na pogreb in opravlja še druga neslužbena pota. Morda je tudi to svojevrsten protest proti nizkim plačam zdravstvenih delavcev. Žužemberčana tudi zanima, zakaj v Dolenjskem listu nismo nič pisali o streljanju v Žužemberku. Med ljudmi kroži že razširjena verzija dogodka, snovi bo kmalu za cel roman. Tamkajšnji mladi miličnik, ki med žužemberškimi »kavboji« ni v čislj, se je ženil in v ta namen pred hišo postavil mlaj. »Kavboji« so ponoči pod vodstvom Martina Novaka-Belija mlaj spravili k tlom. To miličniku Tomažu Obštetarju ni bilo po godu, zato je vzel v roke avtomatsko puško in slišati je bilo nekaj strelav. Zadel na srečo ni nikogar, fantje pa so mu njegov napad vrnili tako, da je še nekaj dni hodil naokrog s podplutbami. Do tukaj novica trči, saj smo jo temeljito preverili.

že pripravljena drva. Zakurili so petnajst velikih ognjev in kurili na njih vse, kar so našli v gradu in okolici. Večjega požara jih je s svojo udeležbo rešil Franc, ki za to parcelo skrbi, sicer pa je last Gačnikove Marije iz Bučne vasi. Šolarji so ponovno onesažili tudi izvir vode, ki ga je Franc malo predtem očistil. Sedaj je spet poln kamenja, palic in druge nesnage. Franc nas je opozoril, naj zapišemo, da so hmeljniškemu gradu nevarni tudi drugi obiskovalci. Odnajajo opeko, gradbeni les in drugo. Jih bo kdo lahko preganjal?

Jožica Plok z Brestanice nas je poklicala zaradi nesramnega soferja avtobusa, ki vozi na lokalni progi med Krškimi in Senovim. V Brestanici vedno zapelje na črno postajališče tam, kjer se zavije na stransko cesto h gostilni in drugim hišam. Čeprav je postajališče nekaj metrov nižje, se tja noče umakniti. Andreja iz Novega mesta zanima, zakaj na novomeški kabelski televiziji ni več kanalov v angleškem jeziku. Za odgovor smo prosili inž. Marjana Hribernika. Povedal je, da se na tem področju iz dneva v dan spreminja. Zato niso krivi le sateliti, temveč tudi zakoni v zvezi z »odvzemanjem« programov. Pred štirimi leti so bili najbolj gledani programi, ki jih danes ni več. »Stalno spreminjanje nas je prisililo, da smo se obrnili na satelit Astra, ki ima v svojem programu največ nemško govorečih programov. Prizadevamo si, da bi odklenili, nove programe, teh pa ne bi ukinjali. Že po novem letu lahko naročniki pričakujejo, da bodo gledali ZG-III in Filmnet, za katera je oprema že nabavljena,« je dejal Marjan Hribernik.

RAZSTAVA NA ŠTREKLJEVCU

Na podružnični šoli Štrekljavec pripravljajo učenci razstavo poljskih pridelkov, ki so zrasli na njah šolskega okoliša. Razstava bo na ogled v soboto, 26. oktobra, ob 17. uri in v nedeljo, 27. oktobra, ob 9. do 12. ure, posvečena pa bo prazniku krajevne skupnosti Semič.

Bogate najdbe v Metliki

V starem mestnem jedru naleteli na nedotaknjene prazgodovinske kulturne plasti — Sondiranje

METLIKA — Glede na bogate arheološke najdbe v Metliki so se na novomeškem Zavodu za varstvo naravnih in kulturne dediščine odločili, da tudi pred ureditvijo tal na grajskem dvorišču opravijo arheološko sondiranje. Po ugotovitvah dipl. arheologa Danila Breščaka je iz arheoloških plasti na grajskem dvorišču moč razbrati, da gre za naselitveni prostor, ki so ga ljudje zaradi ugodne in naravno zavarovane lege prvič naselili že v eneolitnem obdobju.

Sledila je naselitev v bronasti dobi, na kar kažejo ostanki keramike, najdene na kuršču. V visokem srednjem veku, najbrž potem, ko je bil grad že zgrajen, so v prazgodovinske plasti vkopali jamo za odpadke, v kateri so našli veliko kosti in ostankov keramičnih posod, za natančnejšo časovno določitev pa bo gotovo služil novec, najverjetneje iz 14. ali 15. stol.

Halštatske naselitve, ki jo je zaradi ostalih arheoloških najdb v Metliki arheolog pričakoval tudi na grajskem dvorišču, pa ni. To si je moč razložiti s tem, da se je v tistem času naselitev metliškega območja premaknila na naravno bolj utrjeno in strateško pomembnejšo Veselico, kjer je bilo zgrajeno gradišče, ki pa je zaradi intenzivnega vinogradništva uničeno.

Pri urejanju komunalne napeljave v starem metliškem mestnem jedru pa so nedavno na Trgu svobode pred banko pri strojnem izkopu naleteli na izredno bogato prazgodovinsko kulturno plast, ki so jo strokovnjaki z Zavoda za varstvo naravnih in kulturne dediščine le dokumentirali ter pobrali iz kulturnih plasti nekaj keramike in živalskih kosti. Zaradi velike kontinuitete naselitve, ki se je pokazala v teh plasteh, so se odločili, da bodo tik ob gradbišču napravili 4 krat 4 metre veliko sondo. Arheolog Breščak upa, da bo lahko v miru in v skladu z arheološko metodo raziskal te plasti. Dno plasti je namreč kar poltretji meter pod sedanjimi tlemi, vendar pa je zgornja, meter debela plast pomešana, medtem ko so spodnje plasti pod sedanjo kanalizacijo nedotaknjene. Breščak upa, da bo raziskovalno delo s še tremi delavci, ki sicer delajo na javnih delih, končal v treh tednih, pri tem pa se ne bo oziral na vreme.

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličete nas lahko vsak četrtek zvečer, med 18. in 19. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prisluhnil.

studio D
LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE
STUDIA D IN DOLENJSKEGA LISTA

Zreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado MOJCI BREZNIKAR iz Stare Bučke in FRANČU HORVATU iz Tribuč. Nagradnecema čestitamo!

Lestvica je ta teden takšna:

- 1) Gozdovi umirajo — SPOMIN
- 2) Žena je kriva — ANS. TONETA ŽAGARJA
- 3) Rad zapojem ti, Slovenija — MARELA
- 4) Pozdravljena Slovenija — ANS. SLAVKA PLUTA
- 5) Zvezda, ki se utrne — SLAK
- 6) Polka za prijatelje — ANS. IVANA PUGLJA
- 7) Moja mamica — DRUŽINSKI TRIO NOVINA
- 8) Mlinarjeva hči — ANSAMBEL T. VERDERBERJA
- 9) Pod Kučarjem — ORHIDEJA
- 10) Kje moj dragi hodi — NAGELJ

Predlog za prihodnji teden: Zdravica za vse vas — NAGELJ

KUPON št. 43
Glasujem za:
Moj naslov:
Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto